

รูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี

พระครูปัญญาธรรมวัฒน์ (คำสอน) ติกฺขปญฺโญ (สมไว)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา
คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2567

รูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี

พระครูปัญญาธรรมวัฒน ติกฺขปญฺโญ (คำสอน สมไว)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา
คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2567

THE FORM TO MANAGE THE TEENAGERS' TRAINING ACTIVITIES OF WAT PASAWANGWIRAWONG, SAWANGWIRAWONG DISTRICT, UBON RATCHATHANI PROVINCE

PHRAKHRUPANYATHAMMAWAT TIKKHANYO (COMSON SOMVAI)

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
PROGRAM IN BUDDHIST STUDIES FOR DEVELOPMENT
RELIGION AND PHILOSOPHY FACULTY
MAHAMAKUT BUDDIST UNIVESITY
2024

หัวข้อวิทยานิพนธ์	:	รูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีระวงศ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี
ชื่อนักศึกษา	:	พระครูปัญญาธรรมวัฒน์ (คำสอน) ติกฺขปญฺโญ (สมไว)
ชื่อปริญญา	:	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	:	พุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา
ปีพุทธศักราช	:	2567
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	พระครูสุธีปทุมากร, ดร.

คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา

คณบดีคณะศาสนาและปรัชญา .....
(พระครูวินัยธร เจริญ ทนฺตจิตฺโต, ดร.)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

ประธานกรรมการ .....
(พระสุทธิสารเมธี, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษา) .....
(พระครูสุธีปทุมากร, ดร.)

กรรมการ .....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หอมหวล บัวระภา)

กรรมการ .....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรชัย อุทาพันธ์)

กรรมการ .....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนกร ชูสุขเสริม)

ลิขสิทธิ์ของคณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thesis Topic	:	The Form to Manage the Teenagers' Training Activities of Wat Pasawangwirawong, Sawangwirawong District, Ubon Ratchathani Province
Student's Name	:	Phrakhrupanyathammawat (Comson) Tikkhapanno (Somwai)
Degree Sought	:	Master of Art
Program	:	Buddhist studies for Development
Anno Domini	:	2024
Advisor	:	Phrakhrusutheepatummakon, Dr.

Accepted by the Faculty of Religion and Philosophy, Mahâmâkut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Art Program in Buddhist Studies for Development

Dean Faculty of Education .....
(Phrakhruwinaithorn Charoen Dantacitto, Dr.)

Thesis Committee :
Chairman .....
(Phrasutthisamethi, Asst.Prof.Dr.)

Member (Advisor) .....
(Phrakhrusutheepatummakon, Dr.)

Member .....
(Asst.Prof.Dr.Homhuan Buarabha)

Member .....
(Asst.Prof.Dr.Phattharachai Uthaphan)

Member .....
(Asst.Prof.Dr.Thanakorn Choosukhserm)

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์ : **รูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี**

ชื่อนักศึกษา : **พระครูปัญญาธรรมวัฒน ติกฺขปญฺโญ (คำสอนสมไว)**

ชื่อปริญญา : **ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**

ชื่อสาขา : **พุทธศาสตร เพื่อการพัฒนา**

ปีพุทธศักราช : **2567**

อาจารย์ที่ปรึกษา : **พระครูสุธีปทุมากร, ดร.**

วิทยานิพนธ์ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1. เพื่อการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชน 2. เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบราชธานี 3. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ อำเภอสว่างวีรวงศ์ จังหวัดอุบราชาธานี วิธีดำเนินการวิจัย ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพวิเคราะห์รูปแบบการอบรมจาก เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คู่มือรูปแบบหลักสูตรการอบรม

ผลการวิจัยพบว่า 1. ได้แนวคิดและทฤษฎีการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชน คือจัดขึ้นเพื่อเป็นกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมให้แก่เด็กนักเรียน โดยกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่จะเป็นเด็กนักเรียนทุกระดับ โดยกิจกรรมสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมอันดีงามของพุทธศาสนิกชนชาวไทย มีวิทยากรหลักเป็นพระสงฆ์ 2. จากการศึกษาการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ ประกอบด้วย 1) รูปแบบหลักสูตร การฝึกอบรม 2) การฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของวัดป่าสว่างวีรวงศ์มีหลากหลายหลักสูตรขึ้นเพื่อมุ่งหวังเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้อบรมตามวัย 3) ระยะเวลาการอบรม 3. วิเคราะห์รูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์แต่ละหลักสูตรของอบรมเยาวชน แบ่งเนื้อหาตามระดับชั้นเรียนของเยาวชนตามอายุผู้เข้าอบรม ตามระยะเวลาการอบรม และขึ้นอยู่กับความต้องการของหน่วยงาน ความจำเป็นและปัญหาของแต่ละกลุ่ม เป็นหลักสูตรระยะสั้น กิจกรรมหลักๆ ดังนี้ กิจกรรมลงทะเบียน/พิธีเปิด กิจกรรมการบวชชีพราหมณ์ กิจกรรมการปฐมนิเทศ กิจกรรมงามมารยาทชาวพุทธ กิจกรรมการรับประทานอาหาร กิจกรรมการตักบาตรตอนเช้า กิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ เช้า-เย็น กิจกรรมทำคามสะอาด และกิจกรรมการลาสิกขา

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดกิจกรรมอบรม, เยาวชน, วัดป่าสว่างวีรวงศ์

ABSTRACT

Thesis topic : **The form to Manage the Teenagers' Training Activities of Wat Pasawangwirawong, Sawangwirawong District, Ubon Ratchathani Province**

Student's Name : **Phrakhrupanyathammwat Tikkapanno (Comson Somwai)**

Degree Sought : **Master of Arts**

Program : **Buddhist Studies for Development**

Anno Domini : **2024**

Advisor : **Phrakhrusutheepatummakon, Dr.**

The objectives of the thesis are as follows: 1. To study the concepts and theories of youth training activities. 2. To study the organization of youth training activities of Wat Pa Sawang Weerawong, Sawang Weerawong District, Ubon Ratchathani Province. 3. To analyze the pattern of organizing youth training activities of Wat Pa Sawang Weerawong, Sawang Weerawong District, Ubon Ratchathani Province. How to conduct research Use qualitative research methods to analyze training patterns from relevant research papers.

The results showed that 1. The concept and theory of organizing youth training activities is organized as an activity to promote morality for students. The target audience is mainly students of all levels. The activities reflect the good values of Thai Buddhists. The main speakers are Buddhist monks. 2. From the study of youth training activities of Wat Pa Sawang Weerawong consisting of: 1) Course Format Training 2) Moral and ethical training at Wat Pa Sawang Weerawong has a variety of courses aimed at improving the quality of life of trainees according to their age. 3. Analyze the format of youth training activities of Wat Pa Sawang Weerawong for each course of youth training. The content is divided according to the grade level of the youth, according to the age of the participants, according to the duration of the training, and according to the needs of the organization, the needs and problems of each group.

The main activities are as follows: registration/opening ceremony, Brahmin ordination activities, orientation activities. Buddhist Etiquette Activities Dining Activities Morning alms giving activities, morning and evening prayer activities, cleaning activities and leg lasik activities.

Keywords : training activities, youth, Wat Pa Sawang Weerawong

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จลงได้เนื่องจากบุคคลหลายฝ่ายที่ได้ช่วยเหลือในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้

ขอกราบขอบพระคุณอธิการบดี รองอธิการบดี และคณบดีคณะศาสนาและปรัชญา ที่ได้เมตตาอำนวยความสะดวกในการศึกษาตลอดหลักสูตร ขอขอบพระคุณ พระสุทธิสารเมธี, ผศ.ดร. และคณะกรรมการสอบทุกท่าน ที่กรุณาเป็นประธานควบคุมการสอบและเป็นกรรมการสอบในครั้งนี้ ตลอดถึงคณาจารย์ทุกท่านในสาขาพุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ที่คอยให้กำลังใจ และให้คำชี้แนะด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณพระครูวุฒิธรรมสาร, ผศ.ดร. ประธานหลักสูตร และพระครูสุธีปทุมากร, ดร. ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำและให้แนวคิดหลักการในการจัดทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ให้ความสะดวกด้วยดีเสมอมา ตลอดจนเพื่อนนักศึกษาในสาขาวิชาทุกท่าน ที่คอยให้กำลังใจและสนับสนุนซึ่งกันและกันเสมอมา และท่านอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวถึง

คุณงามความดีและประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอใช้เป็นเครื่องสักการะบูชาพระคุณพระรัตนตรัย พระคุณของมารดา บิดา ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง และขอแผ่คุณความดีนี้ แด่ผู้มีพระคุณทั้งหลาย แก่เพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์ทุกรูปทุกนาม พร้อมทั้งเจ้ากรรมนายเวรในทุกภพทุกชาติด้วย

พระครูปัญญาธรรมวัฒน์ (คำสอน) ติกฺขปญฺโญ (สมไว)

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... จ

กิตติกรรมประกาศ..... ช

สารบัญ..... ซ

สารบัญตาราง..... ฎ

สารบัญแผนภูมิ..... ฎ

สารบัญภาพ..... ฐ

บทที่ 1 บทนำ..... 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1

1.2 คำถามของการวิจัย..... 3

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 4

1.4 ขอบเขตการวิจัย..... 4

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย..... 4

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 4

1.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 5

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ..... 17

1.9 กรอบแนวคิดในงานวิจัย..... 17

บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชน..... 19

2.1 แนวคิดการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชน..... 19

2.1.1 ความหมายการฝึกอบรม..... 20

2.1.2 ประเภทของการฝึกอบรม..... 25

2.1.3 องค์ประกอบการฝึกอบรม..... 27

2.1.4 กระบวนการของการจัดการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ..... 29

2.2 รูปแบบหลักสูตรฝึกอบรม..... 32

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.2.1 ความหมายรูปแบบ..... 32

2.2.2 ประเภทรูปแบบ..... 34

2.2.3 ลักษณะรูปแบบ..... 35

2.2.4 ความหมายของหลักสูตร..... 36

2.2.5 องค์ประกอบรูปแบบหลักสูตร..... 40

2.2.6 ประเภทรูปแบบของหลักสูตร..... 42

2.2.7 หลักสูตรระยะสั้น..... 43

2.2.8 การนำหลักสูตรไปใช้..... 47

2.3 รูปแบบการจัดอบรมค่ายคุณธรรม..... 49

2.3.1 รูปแบบค่ายคุณธรรมเยาวชน..... 49

2.4 กิจกรรมอบรม..... 65

2.5 บทสรุป แนวคิดและทฤษฎีการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชน..... 67

บทที่ 3 การจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์..... 69

3.1.ประวัติวัดป่าสว่างวีรวงศ์..... 69

3.1.1 วิสัยทัศน์..... 70

3.1.2 พื้นที่ของวัดป่าสว่างวีรวงศ์..... 70

3.2 รูปแบบการจัดอบรมคุณธรรมจริยธรรมวัดป่าสว่างวีรวงศ์..... 71

3.3 หลักสูตรการอบรมค่ายคุณธรรมวัดป่าสว่างวีรวงศ์..... 72

3.4 กิจกรรมหลักสูตร..... 87

3.5 การแต่งตั้งฝ่ายการอบรมค่ายคุณธรรมจริยธรรมของวัดป่าสว่างวีรวงศ์..... 97

3.6 ข้อปฏิบัติขณะอยู่ปฏิบัติธรรม ณ วัดป่าสว่างวีรวงศ์..... 99

3.7 บทสรุป..... 99

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์..... 102

4.1 กิจกรรมลงทะเบียน/พิธีเปิด..... 102

4.2 กิจกรรมการบวชชีพราหมณ์ บวชพราหมณ์..... 103

4.3 กิจกรรมการปฐมนิเทศ..... 104

4.4 กิจกรรมงามมารยาทชาวพุทธ..... 105

4.5 กิจกรรม การรับประทานอาหาร..... 107

4.6 กิจกรรมการตักบาตรตอนเช้า..... 108

4.7 กิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ เช้า-เย็น..... 109

4.8 กิจกรรมการเดินจงกรม..... 111

4.9 กิจกรรมทำความสะอาด..... 113

4.10 กิจกรรมมอบเกียรติบัตร การลาสิกขา และการขอขมาพระรัตนตรัย ขอขมาพระสงฆ์..... 114

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ..... 116

5.1 ผลการวิจัย..... 116

5.2 อภิปรายผล..... 119

5.3 ข้อเสนอแนะ..... 122

บรรณานุกรม..... 124

ภาคผนวก..... 129

ภาคผนวก ก การตรวจสอบการลอกเลียนวรรณกรรมทางวิชาการ..... 130

ประวัติผู้วิจัย..... 132

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1 ตารางอบรมค่ายผู้นำเยาวชนสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชน..... 53

ตารางที่ 2.2 ตารางการอบรมแบบ 3 วัน 2 คืน 60

ตารางที่ 3.1 หลักสูตรค่ายคุณธรรม..... 72

ตารางที่ 3.2 หลักสูตรการอบรมคุณธรรมระยะสั้น ระดับประถม..... 72

ตารางที่ 3.3 หลักสูตรการอบรมคุณธรรมระยะสั้น ของระดับมัธยม..... 73

ตารางที่ 3.4 หลักสูตรค่ายคุณธรรม ของระดับมัธยม..... 75

ตารางที่ 3.5 หลักสูตรการอบรมคุณธรรมระยะสั้น ระดับอาชีวศึกษา..... 75

ตารางที่ 3.6 หลักสูตรคุณธรรมของระดับอาชีวศึกษา..... 75

ตารางที่ 3.7 หลักสูตรการอบรมค่ายคุณธรรมระยะสั้นระดับอุดมศึกษา..... 76

ตารางที่ 3.8 หลักสูตรค่ายคุณธรรม ระดับอุดมศึกษา..... 77

ตารางที่ 3.9 หลักสูตรการอบรมค่ายคุณธรรมระยะสั้น สำหรับคนพิเศษ..... 77

ตารางที่ 3.10 หลักสูตรค่ายคุณธรรมสำหรับคนพิเศษ..... 78

ตารางที่ 3.11 หลักสูตรการอบรมค่ายคุณธรรมระยะสั้น สำหรับพัฒนาองค์กร..... 78

ตารางที่ 3.12 หลักสูตรค่ายคุณธรรม สำหรับพัฒนาองค์กร..... 79

ตารางที่ 3.13 ตารางอบรมตามหลักสูตรโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมระยะเวลา 2 วัน 1 คืน..... 80

ตารางที่ 3.14 ตารางอบรมตามหลักสูตรโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมระยะเวลา 3 วัน 2 คืน..... 86

ตารางที่ 3.15 เวลาในขณะอบรมปฏิบัติธรรมที่วัดป่าสว่างวีรวงศ์..... 99

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 1.1 กรอบแนวคิดในงานวิจัย..... 17
แผนภูมิที่ 2.1 แสดงองค์ประกอบของการฝึกอบรม..... 28
แผนภูมิที่ 2.2 กระบวนการฝึกอบรม..... 32

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 4.1	กิจกรรมลงทะเบียน	103
ภาพที่ 4.2	กิจกรรมบวชชีพราหมณ์	104
ภาพที่ 4.3	กิจกรรมปฐมนิเทศ	105
ภาพที่ 4.4	กิจกรรมงามมารยาทชาวพุทธ	107
ภาพที่ 4.5	กิจกรรมรับประทานอาหาร	109
ภาพที่ 4.6	กิจกรรมตักบาตรเช้า	109
ภาพที่ 4.7	กิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ	111
ภาพที่ 4.8	นั่งสมาธิ	111
ภาพที่ 4.9	กิจกรรมเดินจงกรม	112
ภาพที่ 4.10	กิจกรรมทำความสะอาด	113
ภาพที่ 4.11	กิจกรรมมอบเกียรติบัตร	115
ภาพที่ 4.12	กิจกรรมลาสิกขา	115

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รูปแบบและหลักสูตรฝึกอบรม (Training Program Design) เป็นกระบวนการที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบภายหลังการวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์ชัดเจนและสอดคล้องกับความจำเป็นในการฝึกอบรม โดยหลักสูตรการฝึกอบรมที่จัดทำขึ้นโดยมุ่งหวังเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้อบรมให้เป็นคนดี คนเก่ง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้และเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมต่อตนเอง และมุ่งเน้นให้เกิดความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Understanding) ในการปฏิบัติงานให้มีทัศนคติ (Attitude) ที่ดีต่อผู้อื่น ตลอดจนให้เกิดทักษะ (Skill) ความชำนาญในงานที่ปฏิบัติเพื่อให้ทรัพยากรบุคคลสมารถปฏิบัติงานในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับกับสภาพปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

โลกยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดดในเกือบทุกมิติทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองการปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัยสำคัญที่มาจากอิทธิพลความก้าวหน้าของนวัตกรรมต่างๆ ทางเทคโนโลยีมีรูปแบบการสื่อสารแบบดิจิทัล จนกลายเป็นโลกออนไลน์ไร้พรมแดนที่มีการขยายอาณาเขตของค่านิยมได้รวดเร็วการแพร่กระจายของข้อมูลข่าวสารทั้งทางบวกและทางลบ รูปแบบของสื่อยิ่งมีความล้ำหน้ามากขึ้น จนทำให้เกิดความซับซ้อนและรุ่นแรงมากขึ้น ปรากฏดังกล่าว ยังส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของสังคมมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น การสร้างภูมิคุ้มกันจึงจำเป็นอย่างยิ่งในการทำให้มนุษย์รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกาภิวัตน์ตลอดจนการพัฒนาชีวิตของสังคมมนุษย์ให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพ จะต้องสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบันและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคตอีกด้วย

เยาวชนกับโลกที่เปลี่ยนไป เยาวชนนับได้ว่าเป็นผู้ที่อยู่ในสังคมที่มีความเปราะบางเป็นอย่างมาก เต็มไปด้วยปัญหา อุปสรรคต่างๆ ในการดำรงชีวิตไม่ว่าจะเป็นในด้านการศึกษา การติดยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเยาวชน และการปรับตัวในการดำรงชีวิตให้ทันกับยุคสมัยที่มีการ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

สถานการณ์และปัญหาของเด็กและเยาวชนไทยขณะนี้กำลังเผชิญกับความเสี่ยงมากมายอันเกิดจากสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมอันตรายที่ล้อมรอบตัวเด็ก เด็กและเยาวชน จำนวนมากซึมซับพฤติกรรมความรุนแรง สื่อลามกอนาจาร เสพยาเสพติด มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร อยู่ใน

แหล่งมั่วสุม และอื่นๆ จนพฤติกรรมเหล่านี้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตร่วมสมัยของเด็ก และเยาวชนที่เติบโตขึ้นทุกวัน ในโครงการศึกษาวิจัยศักยภาพท้องถิ่นในการพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบว่าปัญหาสำคัญที่จำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วนมี 9 ปัญหา ได้แก่ 1) ปัญหาด้านยาเสพติด พบว่า เด็กและเยาวชนมีการเสพยาบ้า สารระเหย กัญชา 2) ปัญหาด้านพฤติกรรม ได้แก่ ความฟุ้งเฟ้อ การแต่งกาย ติดเกม ขาดวินัย ความรับผิดชอบ ไม่รู้จักหน้าที่ของตนเอง ขาดความร่วมมือกับชุมชน ไม่มีพลังเยาวชน และขาดจิตสำนึก 3) ปัญหาด้านการศึกษา พบว่า เด็กและเยาวชนขาดเรียน ออกกลางคัน หนีเรียน ไม่เรียนต่อ ในระดับสูง ยากจน ไม่มีทุนศึกษาต่อ เรียนจบแล้วไม่มีงานทำ 4) ปัญหาทางเพศการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร พบว่า มีการค้าประเวณี เกิดปัญหาท้องไม่มีพ่อ 5) ปัญหาคุณธรรม จริยธรรม พบว่า เด็กและเยาวชนมีนิสัย กิริยามารยาทก้าวร้าว ขาดความเคารพเชื่อฟัง ไม่ปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม 6) ปัญหาการใช้เวลาว่าง เด็กและเยาวชนใช้เวลาว่างในการเล่นเกม ติดเพื่อน มั่วสุม เล่นการ พนัน ดื่มสุรา ติดบุหรี่ และอื่นๆ 7) ปัญหาการก่ออาชญากรรม มีการทะเลาะเบาะแว้ง ยกพวกตีกัน ลักขโมย ปล้นจนถึงขั้นการข่มขืน 8) ปัญหาครอบครัว พบว่า ครอบครัวไม่มีเวลาดูแลบุตรหลาน ครอบครัวเปราะบาง แตกแยก ขาดความอบอุ่น 9) ปัญหาการค้ามนุษย์แรงงานเด็ก การค้าประเวณี และอื่นๆ (ศูนย์วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาเพื่อเด็กและผู้มีความต้องการพิเศษ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

ลาวัลย์ นาคดิลก (2561) ปัญหาเยาวชนไทยเป็นปัญหาที่หนักใจแก่ทุกฝ่ายเป็นอย่างยิ่ง จากสภาพของสังคมในสภาวะปัจจุบันนั้น สืบเนื่องมาจากสังคมปัจจุบันดิ้นรนเพื่อแสวงหาปัจจัยเพื่อความอยู่รอดจึงเกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวกแก่งแย่งแข่งขันรีบกอบโกยผลประโยชน์แก่ตนและพวกพ้อง จึงนำไปสู่ความขัดแย้งเพราะแสวงหาความสุขสบายทางวัตถุ แต่เมื่อวัตถุยิ่งเจริญก้าวหน้าไปเท่าใด จิตใจก็ยิ่งสับสนวุ่นวายมากตามไปด้วย เพราะไม่สามารถพัฒนาตนและจิตใจให้รู้ทันต่อสภาพความจริง จึงตกเป็นทาสของวัตถุเช่น วัตถุเงินทอง บูชาคนมีฐานะทางสังคมร่ำรวย บูชาคนมีอำนาจชอบความสบายโดยไม่คิดมุ่งหวังที่จะพัฒนาตนให้อิสระจากเรื่องเหล่านี้ จึงทำให้สังคมในยุคปัจจุบันกำลังมีปัญหาหลายๆ มิติของสังคม ยอมรับค่านิยมทางด้านวัตถุมากกว่าคุณธรรมเพราะความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับเยาวชน เกิดจากการห่างบ้าน วัด เติบโตในห้างสรรพสินค้า ทั้งระบบการศึกษาที่มีค่านิยมแข่งขัน สร้างคนเพื่อป้อนตลาดแรงงานมากว่าจะสร้างคนเพื่อเข้าใจชีวิต

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติพุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติความหมายของเยาวชนว่า “เยาวชน” หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ถึงยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ (พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, 2550) ส่วนความหมายตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 4 บัญญัติว่า “เยาวชน” หมายความว่าบุคคลอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง

สิบแปดปีบริบูรณ์ ซึ่งมีผู้เปรียบเปรยว่า เยาวชนเปรียบเสมือนผ้าขาวที่ซึมซับเอาสีต่างๆ เข้าไปจากสีขาวก็จะกลายเป็นสีต่างๆ เหล่านั้น แทบจะมองไม่เห็นสีเดิมที่ขาวสะอาดและสุดท้ายก็ผสมไปทุกสี หากจะแก้ไขให้ขาวดังเดิมต้องผ่านกระบวนการกระทำความสะอาดตาก็ไม่อาจจะขาวได้เท่าเดิมด้วยเหตุผลนี้ สังคมควรให้ความใส่ใจในการหาทางป้องกันมิให้สีต่างๆ มาแปดเปื้อนผ้าขาวเยาวชนที่บริสุทธิ์เมื่ออยู่ในครอบครัวและสังคมจึงมีโอกาสมากมายที่จะประสบกับสิ่งล่อตาล่อใจต่างๆ ซึ่งเยาวชนเป็นวัยที่กำลังเรียนรู้ อยากรู้อยากเห็น จึงง่ายต่อการชักจูงจากบุคคลรอบข้าง เช่น เพื่อน พ่อ-แม่ ครูบาอาจารย์ สื่อทางอินเทอร์เน็ตต่างๆ เป็นต้น ซึ่งสามารถชักจูงจิตใจเยาวชนให้มีพฤติกรรมในทางไม่ดีได้ ทั้งนี้ภาครัฐและเอกชนจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านพฤตินิสัยของเยาวชนซึ่งป้องกันโดยการพัฒนาด้านพฤตินิสัยให้แก่เยาวชนด้วยการปลูกฝังกล่อมเกลาค่านิยมในทางที่ถูกที่ควรให้แก่เยาวชนได้ปรับเปลี่ยนพฤตินิสัยและป้องกันความเสี่ยงต่อที่เยาวชนจะมีพฤติกรรมที่อาจจะกระทำความผิดต่างๆได้

วัดป่าสว่างวีรวงศ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเยาวชนให้มีศักยภาพที่จะเปลี่ยนโลกไปสู่โลกของเยาวชนแห่งคุณธรรมจริยธรรม ด้วยหลักธรรมที่มุ่งใช้สติ สมาธิ และปัญญาเป็นอาวุธเพื่อเป็นคำตอบสู่ทางออกเพื่อหลุดพ้นจากกับดักสิ่งฉุดรั้งให้มีคุณภาพมาตรฐานสากล สืบสานคุณธรรม ก้าวไกลสู่อาเซียน บนพื้นฐานความเป็นไทย ตามหลักพระพุทธศาสนาและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพันธกิจ ตามหลักสูตรค่ายคุณธรรมสำหรับเด็กเยาวชนทุกระดับชั้นเรียนให้เหมาะสมกับวัย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญในการนำความเปลี่ยนแปลงมาสู่เด็กเยาวชนที่เป็นอนาคตของชาติให้เติบใหญ่มาด้วยพื้นฐานของคุณธรรมที่ฝังรากหยั่งลึกในจิตใจ จนกลายเป็นเสมือนหนึ่งสายเลือดหล่อเลี้ยงชีวิตให้ประกอบแต่คุณงามความดีสืบต่อไป งานวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ จึงเกิดขึ้นเพื่อมุ่งเน้นการอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้แก่เด็กเยาวชนด้านต่างๆ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมตามแบบค่ายคุณธรรม อีกทั้งมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้า งานวิจัยรูปแบบการอบรมเยาวชน การจัดกิจกรรมอบรมเยาวชน และรูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมเพิ่มเติม เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยนี้นำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการอบรมเด็กและเยาวชนค่ายคุณธรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไป

1.2 คำถามของการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการจัดการกิจกรรมอบรมเยาวชนเป็นอย่างไร
2. ศึกษาการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์เป็นอย่างไร
3. วิเคราะห์รูปแบบการจัดการกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์เป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชน

2. เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบราชธานี

3. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบราชาธานี

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขอบเขตขั้นตอนการศึกษาดังต่อไปนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

วัดป่าสว่างวีรวงศ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบราชธานี

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา เอกสาร ตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้อง ใกล้เคียงกับรูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบราชาธานี ตามแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปกำหนดตัวแปร

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบวิเคราะห์ข้อมูลจากรูปแบบการอบรมกิจกรรมการอบรมของหน่วยงานราชการวัดโรงเรียนและเอกชนต่างๆ ที่จัดรูปแบบการอบรมคุณธรรมจริยธรรมเกี่ยวกับเยาวชน คู่มือรูปแบบหลักสูตรการอบรม การถอดบทเรียนของผู้เข้าอบรม เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวคิดและ ทฤษฎีในการจัดอบรมเยาวชน

2. ได้การจัดกิจกรรมอบรมเยาวชน ของวัดป่าสว่างวีรวงศ์

3. ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชน ของวัดป่าสว่างวีรวงศ์

1.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลำพรวน บัวเผียน, สุนทรี ดวงทิพย์ และ รัชนี นิธากร (2563) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัย 1. สภาพและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนใน สถานศึกษา 1.1 สภาพการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษามีการวางแผนการดำเนินงานการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนใน สถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน กำหนด ขั้นตอนในการดำเนินงาน จัดประชุมชี้แจงผู้เกี่ยวข้อง กำหนดและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศที่ จำเป็นต่อการวางแผนการดำเนินงาน มีนโยบายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม มีการเตรียมความ พร้อมในการดำเนินการตามแผนงานโครงการในด้านความประหยัดและใช้ทรัพย์สิน อย่างคุ้มค่าของนักเรียนและสถานศึกษามีการนำแผนปฏิบัติการประจำปี ไปใช้ในการดำเนินงานเรื่อง คุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม อย่างเหมาะสม 1.2 ปัญหาการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารและบุคลากรบางส่วนมีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอในการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาน้อย ขาดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อมของบุคลากรก่อนการดำเนินงานการดำเนินงานการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา ข้อมูลสารสนเทศสำหรับวางแผนการดำเนินงานการดำเนินงานการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษามีไม่เพียงพอ และสถานศึกษาให้ความสำคัญกับ การดำเนินงานการดำเนินงานการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาน้อย 2. รูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย หลักการมีส่วน ร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนา หลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และหลักการ การเรียนรู้โดยลงมือปฏิบัติ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้ นักเรียนฝึกปฏิบัติการมีคุณธรรม จริยธรรม ด้านการประหยัดทรัพย์สิน การประหยัดเวลา การประหยัดสิ่งของเครื่องใช้ การประหยัดทรัพยากรและพลังงาน และ เพื่อให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ด้านการประหยัดทรัพย์สิน การประหยัดเวลา การประหยัดสิ่งของเครื่องใช้ การประหยัดทรัพยากรและพลังงาน จนเกิดเป็นนิสัย 3) หลักสูตรของรูปแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วยโครงสร้าง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เนื้อหา กิจกรรม การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 4) กระบวนการของรูปแบบการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติ ด้านการตรวจสอบ และด้านการแก้ไขปรับปรุง 5) ผลผลิต ประกอบด้วย คุณภาพผู้เรียน และผลกระทบ และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ 3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา พบว่า 1) บุคลากรมีความตระหนัก และเข้าใจในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 2) บุคลากร สามารถ

ออกแบบกิจกรรมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 3) นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 4) นักเรียนฝึกปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม 5) นักเรียนมีความพึงพอใจที่ได้รับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 6) จำนวนกิจกรรม ที่พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอยู่ในระดับมาก 7) นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และ ค่านิยมที่พึงประสงค์ 8) ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน อยู่ในระดับมาก

บุญร่วม คำเมืองแสน และคณะ (2561) งานวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่นโดยมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยงของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย งานวิจัยเชิงคุณภาพที่มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของโรงเรียนในท้องถิ่น โดยบูรณาการการขับเคลื่อนองค์ความรู้ วิชาการ และความเชี่ยวชาญต่างๆ จากสถาบันอุดมศึกษานำไปสู่การปฏิบัติจริงในโรงเรียน 2. เพื่อสร้างรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมในการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการ ศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดคุณภาพอย่างต่อเนื่อง 3. เพื่อนำรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมไปใช้แก้ปัญหาของนักเรียนในกลุ่มเป้าหมาย ผลวิจัยพบว่า ด้านกิจกรรมสวดมนต์ทำนอง สรภัญญะ เป็นกิจกรรมที่เน้นการออกเสียงให้ถูกต้องตามอักขระทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย ซึ่งนักเรียนส่วนมากมีปัญหาเรื่องการฝึกออกเสียงที่ถูกต้อง ซึ่งการฝึกแต่ละครั้งต้องใช้เวลาและความต่อเนื่องประจำทุกวัน ส่วนกิจกรรมการพัฒนาจิตตามแนวสติปัฏฐาน (สมาธิ) นักเรียนสามารถทำได้ในระดับดี เนื่องจากฝึกหลายรอบ ทำให้นักเรียนเกิดความตั้งใจมากขึ้น ทดสอบได้จาก กิจกรรมที่นักเรียนทำได้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ด้านการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เป็นหัวใจหลักของการเรียนการสอน เพราะว่าทุกโรงเรียนจะต้องเน้นให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ไม่ว่าจะเป็นความอดทน ความขยัน ความรับ ผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และอื่นอีกมากมาย กิจกรรมเช่นนี้มีความเหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะทำให้ นักเรียนเข้าใจความหมาย เนื้อหา และวิธีการสวดมนต์ ที่ถูกต้อง สิ่งที่เห็นคือความสงบนิ่งของนักเรียนเกิด ขึ้นมาก กิจกรรมที่เด็กนักเรียนชอบมาก คือการพัฒนา จิตตามแนวสติปัฏฐาน (สมาธิ) เพราะเป็นกิจกรรม ที่ทำให้เด็กไม่เบื่อ สนุกสนาน เพราะมีการทดสอบสมาธิ ของเด็กนักเรียนในรูปแบบการเล่นเกมส์ และผสมผสาน กับการทำสมาธิในอิริยาบทต่างๆ เป็นการบูรณาการ ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะ ถ้านักเรียนไม่มีสมาธิแล้ว ก็เป็นเรื่องยากที่จะทำความ เข้าในวิชาอื่นได้ดี เพราะทุกวิชาก็ต้องอาศัยสมาธิในการเรียน เช่น ความขยันศึกษาเล่าเรียน ความรับผิดชอบ ต่อตนเองและรายงานที่ครูมอบหมายให้ทำ นักเรียนจะ ต้องมีความรับผิดชอบต่อการเรียน รับผิดชอบ ต่อบทบาทหน้าที่ของตนเอง ทั้งมีความเสียสละเพื่อ ประโยชน์ต่อส่วนรวม และการดำเนินชีวิตที่ดีงาม และด้านระยะเวลาในการจัดกรรมกิจกรรมสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง น้อยเกินไป และ ไม่ครอบคลุมจำนวนนักเรียนทุกระดับชั้น ควรจัดตาราง กิจกรรมกรรมสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง และควรครอบคลุม จำนวนนักเรียนทุกระดับชั้น นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ควรอยู่ในระดับชั้นเดียวกัน รูปแบบกิจกรรมการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรม

ควรนำไปใช้กับนักเรียนทุกระดับ ชั้นแต่วิธีปฏิบัติควรเป็นนักเรียนในระดับเดียวกัน เพราะถ้านำนักเรียนทุกระดับเข้าร่วมกิจกรรมพร้อมกัน ความแตกต่างหรือผลสัมฤทธิ์อาจไม่ชัดเจน ระยะเวลาอย่างน้อยควรเป็นหนึ่งภาคการศึกษาขึ้นไป

พรนิภา จันทร์น้อย (2560) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามคุณลักษณะบัณฑิตอุดมคติไทย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่ ปัจจัยภายนอกมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปัจจัยภายใน ถือว่ามีความสำคัญเป็นอันดับแรกที่จะต้องให้การส่งเสริมและปลูกฝัง ปัจจัยภายนอกประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อมสถานศึกษา ด้านกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ด้านสถานภาพครอบครัวของนักศึกษาและด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ตามลำดับ พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้าน เป็นดังนี้ ด้านความมีระเบียบวินัย เมื่อรับประทานอาหารเสร็จนักศึกษาจะเก็บจานไปวางที่โต๊ะที่ทางมหาวิทยาลัยเตรียมไว้ให้และเข้าเรียนทันตามที่ตารางเรียนกำหนด ด้านความรับผิดชอบนักศึกษาให้ความสำคัญงานส่วนรวมก่อนเรื่องส่วนตัวทำงานตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด ด้านความเสียสละ นักศึกษาจะช่วยเหลือเพื่อนที่ลำบากตามกำลังความสามารถของนักศึกษา ด้านความซื่อสัตย์สุจริต นักศึกษาเข้าเรียนทุกครั้งถึงแม้บางครั้งอาจารย์ไม่ได้เช็คชื่อ ด้านการมีวัฒนธรรม นักศึกษาแต่งกายและมีมารยาทงดงามแบบไทย มีสัมมาคารวะกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย และด้านการมีจรรยาบรรณวิชาชีพ นักศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบซื่อสัตย์สุจริตปฏิบัติตนตามกฎ ระเบียบและแบบแผนของหน่วยงาน รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่ ที่พัฒนาขึ้นมีชื่อเรียกว่า “CAPPAE MODEL” โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา สาระความรู้และการปฏิบัติ ระบบสังคม สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้แยกออกเป็น ด้านการจัดการเรียนการสอน แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน คือ 1) สร้างความตระหนัก (A) 2) ให้ความรู้และฝึกปฏิบัติ (P) 3) สร้างความคิดรวบยอด (C) 4) ดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (P) 5) ประเมินความก้าวหน้า (A) 6) ประเมินผล (E) กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมแยกเป็น 1) จริยธรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในสังคม ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละและความมีระเบียบวินัย 2) ด้านการประกอบอาชีพตามจรรยาบรรณ จริยธรรมที่นักศึกษาจะต้องมีคือ ความซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพนั้น ผลการใช้รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่ จากการสังเกตพฤติกรรม การประเมินผลการทำโครงการ การรายงานตนเองและการประเมินผลการควบคุมตนเองของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอน เพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นองค์รวมทั้ง 3 ด้าน คือ พฤติกรรม จิตใจและ

ปัญญา รวมทั้งได้รับการฝึกทำโครงการมีพัฒนาการ และการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ทั้งด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม เจตคติที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรม รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมมีความเหมาะสมในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการมีจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านความรับผิดชอบ และด้านความเสียสละตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการจัดกิจกรรมเป็นนโยบายของมหาวิทยาลัยที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนานักศึกษาทุกคนให้มีความสมบูรณ์ พร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษา นักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากโดยเฉพาะรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรมทำให้นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม ส่งเสริมให้นักศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาในการช่วยเหลือสังคม มีความกล้าในการแสดงออกมากขึ้น ผลการวิจัยการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ 6 และหากพิจารณาในภาพรวมแล้ว นักศึกษามีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยเฉลี่ยอยู่ในขั้นที่ 5 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กที่ว่า ผู้ที่มีอายุ 16 ปี ขึ้นไป จะมีระดับพัฒนาการทางจริยธรรมเหนือเกณฑ์ คือ ขั้นที่ 5 และขั้นที่ 6 ซึ่งเป็นขั้นที่ตัดสินข้อขัดแย้ง

ศิริภพ โสมาภา (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การบริการหลักสูตรอบรมเยาวชนเกี่ยวกับแนวคิดเติบโตและการเห็นค่าในตนเอง งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อความศึกษาความเหมาะสมและประสิทธิผลของกระบวนการบริหารหลักสูตรฝึกอบรมเยาวชนเกี่ยวกับแนวคิดเติบโตและการเห็นคุณค่าในตนเอง ผลการศึกษาพบว่า 1. ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และทีมงาน เกี่ยวกับกระบวนการบริหารหลักสูตรฝึกอบรมเยาวชนเกี่ยวกับแนวคิดเติบโต และการเห็นคุณค่าในตนเอง ในทัศนะของผู้เชี่ยวชาญและทีมงานที่ฝึกอบรม โดยภาพรวมมีความเหมาะสม โดยขั้นตอนมีความเหมาะสมมากลำดับแรก คือ ด้านวางแผน ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการบริหารหลักสูตร รองลงมา คือ ด้านดำเนินการบริหารหลักสูตร ด้านการกำกับติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าและนิเทศการบริหารหลักสูตร และด้านการประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเยาวชนตามลำดับ ส่วนด้านการใช้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อการพัฒนาปรับปรุงการบริหารหลักสูตรฝึกอบรมเยาวชน ผู้เชี่ยวชาญและทีมงานผู้ฝึกอบรมเห็นว่าควรให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้น 2 ผลการสัมภาษณ์ผู้ปกครองและเยาวชนผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับประสิทธิผลของการบริหารหลักสูตรฝึกอบรมเยาวชน ด้านแนวคิดเติบโตและด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยภาพรวมมีประสิทธิผลมาก ส่วนการสอบถามผู้ปกครองเกี่ยวกับประสิทธิผลของการกระบวนการบริหารหลักสูตรฝึกอบรมเยาวชน ด้านแนวคิดเติบโตของเยาวชนมีค่าเฉลี่ยระดับมาก (Mean = 3.96) และด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชน มีค่าเฉลี่ยระดับมาก (Mean = 4.06) และจากการสอบถามเยาวชนเกี่ยวกับประสิทธิผลของกระบวนการบริหารหลักสูตร

ฝึกอบรมเยาวชนด้านแนวคิดเติบโตของเยาวชน ค่าเฉลี่ยระดับมาก (Mean = 3.91) แลด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชน มีค่าเฉลี่ยระดับมาก (Mean = 3.56)

พัชรี ปิยภัณฑ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลวิจัยพบว่า 1. กระบวนการจัดกิจกรรมของรูปแบบที่พัฒนามี 6 ขั้นตอน ไดแก่ (1) ขั้นรับรู้ (Perception) (2) ขั้นอภิปราย (Discussion) (3) ขั้นศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing) (4) ขั้นสะท้อนคิด (Reflective thinking) (5) ขั้นสรุป (Conclusion) และ (6) ขั้นประยุกต์ใช้ (Application) 2. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า (1) นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนเฉลี่ยความรู้ เจตคติทางคุณธรรมจริยธรรม เหตุผลเชิงคุณธรรมจริยธรรม และพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมด้านซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัยและความประหยัด หลังการจัดกิจกรรมการสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (2) ความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก

วันชัย ปานจันทร์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ สร้างรูปแบบและประเมินรูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษาระดับอุดมศึกษาผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญสำหรับประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติไปปฏิบัติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1. ผลการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยภาพรวมทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความมีวินัย 2) ด้านความรับผิดชอบ 3) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต 4) ด้านความเสียสละ 5) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี 6) ด้านการเข้าใจผู้อื่น และ 7) ด้านการเข้าใจโลกพบว่า นักศึกษาได้รับการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการสร้างรูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ อุดมศึกษาแห่งชาติพบว่า ในภาพรวมรูปแบบฯ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2 ประเด็นคือ หลักการและเหตุผลของรูปแบบและจุดมุ่งหมายของรูปแบบส่วนประเด็นอื่นๆ อยู่ในระดับมากที่สุด 3. ผลการประเมินรูปแบบ พบว่ารูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สำหรับความเป็นไปได้ใน การนำรูปแบบการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติไป ปฏิบัติ พบว่า มีความ

เป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือองค์ประกอบด้านการเป็น แบบอย่างที่ดี และองค์ประกอบด้านความเสียสละ ส่วนองค์ประกอบด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก

วสันต์ บุญประสม (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการจัดกิจกรรมโครงการโรงเรียนสุจริต โรงเรียนบ้านตุงลอย อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมโครงการ โรงเรียนสุจริต โรงเรียนบ้านตุงลอย อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัญหาในการดำเนินกิจกรรมโครงการโรงเรียนสุจริตโรงเรียนบ้านตุงลอย พบว่า (1) นักเรียน ยังขาดทักษะในการแบ่งแยกประโยชน์และโทษของพฤติกรรมที่สุจริตและไม่สุจริต นักเรียนขาดบุคคลที่เป็น ตัวอย่างในการทำความดีและไม่สามารถอธิบายความดีของบุคคลที่เป็นตัวอย่างได้ (2) นักเรียนไม่เห็นความสำคัญ ของการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อตกลงของโรงเรียนและชุมชน (3) นักเรียนลอกการบ้านหรืองานที่ได้รับ มอบหมาย (4) นักเรียนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวมและขาดนิสัยการใช้ทรัพยากรอย่าง ประหยัด (5) นักเรียนไม่มีความเต็มใจในการช่วยเหลือผู้อื่นและไม่มีส่วนร่วมหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นประพฤติตนเป็นพลเมืองดีของโรงเรียนและชุมชน 2.แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมโครงการโรงเรียนสุจริต โรงเรียนบ้านตุงลอย อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีกิจกรรมที่ควรดำเนินการ ดังนี้คือ (1) ด้านทักษะกระบวนการคิด ประกอบด้วยกิจกรรม วิเคราะห์กรณีความดีตัวอย่าง การค้นหาเชิดชูผู้ประพฤติสุจริตในชีวิตเรา การสร้างความตระหนักโทษของการทุจริต กิจกรรรมรณรงค์ต่อต้านการทุจริต การเสริมทักษะกระบวนการคิดหน้าเสาธงและค่ายอบรมคุณธรรม “เยาวชนคนดีของแผ่นดิน” (2) ด้านวินัย ประกอบด้วยกิจกรรมเวรทำความสะอาดพื้นที่ กิจกรรมพบครูพระชำระจิต กิจกรรมตรวจชื่อนักเรียนเข้าแถว การแต่งตั้งตัวแทนนักเรียนตรวจสอบความสะอาดบริเวณพื้นที่ กิจกรรมร่วมใจฝึกการเข้าแถวรับประทานอาหารกลางวัน และกิจกรรมกีฬาสีร่วมใจ (3) ด้านซื่อสัตย์สุจริต ประกอบด้วย กิจกรรมพบครูพระชำระจิต กิจกรรมตรวจชื่อนักเรียนเข้าแถว การแต่งตั้งตัวแทนนักเรียนตรวจสอบความสะอาดบริเวณพื้นที่ การส่งเสริมความสุจริตหน้าเสาธง กิจกรรมเสียงตามสายเพลงโรงเรียนสุจริต การกล่าวคำปฏิญาณ โรงเรียนสุจริตตอนเช้าและกิจกรรรมรณรงค์ต่อต้านการทุจริต (4) ด้านอยู่อย่างพอเพียงประกอบด้วย กิจกรรม สร้างแหล่งเรียนรู้บริเวณโรงเรียน กิจกรรมโครงการอาชีพบนพื้นที่สูง กิจกรรมแปลงเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน กิจกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร กิจกรรมรณรงค์การประหยัดการใช้ทรัพยากร (5) ด้านจิตสาธารณะ ประกอบด้วยกิจกรรมพบครูพระชำระจิต กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนอ่านออกเขียนได้ กิจกรรมเวรทำความสะอาด พื้นที่ทำบุญเข้าพรรษาและกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์

ประสิทธิ์ คำพล (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2) เพื่อประเมินประสิทธิผลของ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 3) เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัด การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมีองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และเงื่อนไขการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้มี 7 ขั้นตอน ดังนี้ (1) ขั้นค้นหาจริยธรรม (2) ขั้นตรวจสอบจริยธรรมตนเอง (3) ขั้นยืนยันจริยธรรม (4) ขั้นตรวจสอบจริยธรรมสังคม (5) ขั้นสะท้อนข้อตกลงร่วมกัน (6) ขั้นกำหนดกฎเกณฑ์จริยธรรม และ (7) ขั้นปฏิบัติตามจริยธรรม ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า (1) ผลการเรียนรู้รายวิชาพลเมืองที่เข้มแข็งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) จริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3. ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สุมนภัค วรภัทรทรัพย์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียน โรงเรียนบางแพปฐมพิทยา จังหวัดราชบุรี เพื่อศึกษาสภาพ เปรียบเทียบความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียนโรงเรียนบางแพปฐมพิทยา จังหวัดราชบุรีเป็นวิจัยแบบผสานวิธี พบว่าความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับมาก สถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ อายุและระดับชั้นต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัญหาอุปสรรค คือ การฝึกอบรมมีเวลาน้อย ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ขาดการเน้นย้ำในการรักษาศีล ขาดการอบรมให้นักเรียนประยุกต์นำไปใช้จริง ขาดการประเมินผลก่อนและหลังการอบรมขาดการสนับสนุนการศึกษาธรรมแก่นักเรียน ดังนั้นพระสงฆ์จึงควรมีกิจกรรมฝึกให้เด็กนักเรียนปฏิบัติในการสวดมนต์และนั่งสมาธิ เป็นประจำ

พระอลงกรณ์ กนฺตวณฺโณ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี นี้เพื่อศึกษาประสิทธิภาพ เปรียบเทียบความคิดเห็นของเยาวชน และศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะสำหรับพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรีเป็นการวิจัยแบบผสานวิธี พบว่า ประสิทธิภาพ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ผลการเรียนต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัญหาและอุปสรรค คือ การบังคับ

ให้เยาวชนเข้าอบรมโดยไม่สมัครใจ เยาวชนที่เข้าอบรมคุณธรรม ขาดระเบียบวินัย และไม่มีความสนใจ ดังนั้น ควรมีกิจกรรมละลายพฤติกรรมของเยาวชนก่อนเข้ารับการอบรม

พระปลัดนิคม กตปญฺโญ และคณะ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมจริยธรรม ของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎร์ธานี วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ วิเคราะห์สภาพทั่วไป กระบวนการ และนำเสนอ รูปแบบการพัฒนาเยาวชนต้นแบบ เป็นการวิจัยแบบผสานวิธีระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้ทรงคุณวุฒิ 8 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาความ กับการวิจัยเชิงปริมาณ ดำเนินการโดยศึกษากลุ่มตัวอย่าง 283 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมรวมข้อมูลคือแบบ สัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. เด็กและเยาวชนขาดการอบรมสั่งสอนให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการศึกษาหลักธรรม คุณธรรม จริยธรรม 2. กระบวนการพัฒนาเยาวชนโดยภาพรวมอยู่ ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 3. นำเสนอแนวทางการพัฒนา 3 ด้าน คือ 1) ด้านเนื้อหาหลักสูตรอบรม ด้วยการจัดการอบรมคุณธรรม จริยธรรม พระวิทยากรและผู้บริหารดำเนินการวิเคราะห์และวางแผนการจัดการอบรมโดยลักษณะการประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) ด้านการจัดกิจกรรมการอบรม ด้วยการจัดกิจกรรมการอบรมคุณธรรมจริยธรรม จัดกิจกรรมอบรมในรูปแบบใหม่ ผสมผสานระหว่างการบรรยายและนำสื่อวิดีทัศน์มาใช้กระตุ้นการเรียนรู้ 3) ด้านการใช้สื่อการสอนในการจัดอบรมคุณธรรม จริยธรรม โดยอาศัยการใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ เป็นกลไกหลักในการอบรม ซึ่งพระวิทยากรต้องผลิตสื่อ การเรียนการสอนให้มีความเหมาะสม

พระมหานภดล สีทอง และคณะ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบหลักสูตรฝึกอบรมตามทฤษฎีการเรียนรู้ สู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นที่ปรึกษา โครงงานคุณธรรมของพระสอนศีลธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบหลักสูตรฝึกอบรมตามทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นที่ปรึกษาโครงงานคุณธรรมของพระสอนศีลธรรม และ 2) ศึกษาผลการใช้รูปแบบหลักสูตรฝึกอบรมตามทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นที่ปรึกษาโครงงานคุณธรรมของพระสอนศีลธรรม ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบหลักสูตรฝึกอบรมตามทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นที่ปรึกษาโครงงานคุณธรรมของพระสอนศีลธรรม มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) โครงสร้างหลักสูตร 4) กระบวนการฝึกอบรม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 4.1) สร้างศรัทธา 4.2) พัฒนาปัญญา 4.3) ปฏิบัติการชี้แนะ และ 4.4) สะท้อนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง 5) สื่อการฝึกอบรม และ 6) การวัดและประเมินผล ผลการทดลองใช้รูปแบบหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า 1) พระสอนศีลธรรมมีสมรรถนะการเป็นที่ปรึกษาโครงงานคุณธรรมหลังการใช้รูปแบบหลักสูตรฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) พระสอนศีลธรรมที่เข้ารับการ

ฝึกอบรมได้คะแนนความรู้ความเข้าใจจากการจัดกิจกรรมทั้ง 7 หน่วยการเรียนรู้โดยผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 3) ความคิดเห็นของพระสอนศีลธรรมต่อรูปแบบหลักสูตรฝึกอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.52)

พระณัฐพงษ์ ญาณเมธี และคณะ (2019) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพเยาวชนผ่านการอบรมค่ายคุณธรรม จริยธรรม กรณีศึกษา นักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนคร นครศรีธรรมราช สรุปผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 65.9 และเป็นเพศชาย จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 34.1 จำแนกตาม อายุ พบว่าส่วนใหญ่ มีอายุ10 - 13 ปี จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 57.9 และ มีอายุ 7 - 9 ปี จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 42.1 ในส่วนของประเด็นที่ศึกษา พบว่า 1) การพัฒนาศักยภาพเยาวชนผ่านการอบรมค่ายคุณธรรม จริยธรรม กรณีศึกษา นักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการ พัฒนาศักยภาพเยาวชนผ่านการอบรมค่ายคุณธรรม จริยธรรม กรณีศึกษา นักเรียนโรงเรียนใน สังกัดเทศบาลนคร นครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศและอายุ พบว่า นักเรียนโรงเรียนในสังกัด เทศบาลนครนครศรีธรรมราช ที่มีเพศและอายุต่างกันมีการพัฒนาศักยภาพเยาวชนผ่านการ อบรมค่ายคุณธรรม จริยธรรมโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลจากข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพ เยาวชนผ่านการอบรมค่ายคุณธรรม จริยธรรม กรณีศึกษา นักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนคร นครศรีธรรมราช พบว่า เป็นปัญหาที่เกิดจากเวลา เนื้อหา สื่อที่ใช้สอน และกิจกรรมที่ใช้ ในการฝึกอบรม แนวทางแก้ไขควรเพิ่มเวลาในการจัดอบรมและปรับตารางเวลาการทำ กิจกรรมให้เหมาะสม โดยเฉพาะเวลาในการเข้าฐานต่างๆ ที่นักเรียนสนใจ เพิ่มเวลาพักให้มากขึ้น ใช้สื่อการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน วิทยากรควรเพิ่มรายละเอียดของ เนื้อหาในบางเรื่องให้ชัดเจน ควรเพิ่มกิจกรรมนันทนาการให้มากยิ่งขึ้นเพื่อผ่อนคลาย รวมทั้ง เพิ่มเรื่องที่เกี่ยวกับศาสนพิธีให้มากขึ้น

พระสมุห์ชวลิต ปุญญโก (2560) จากงานวิทยานิพนธ์เรื่อง “ประสิทธิผลการเข้าร่วมโครงการค่ายพุทธธรรมตามความเห็นของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนวัดบางกุฎีทอง ต.บางกะดี อ.เมือง จ.ปทุมธานี”เป็นการศึกษาประสิทธิผลของการดำเนินการโครงการ ค่ายพุทธธรรมที่มีผลต่อนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดบางกุฎีทอง ตำบลบางกะดี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี สรุปผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลของการดำเนินการโครงการค่ายพุทธธรรมที่มีผลต่อนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดบางกุฎีทอง ตำบลบางกะดี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานีโดยรวมอยู่ ในระดับมาก ในทุกด้านดังนี้ ด้านการเรียน ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัวในด้านการเรียน พบว่า นักเรียนมีสมาธิเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียนมากขึ้น ขยันหมั่นเพียร ชอบอ่านหนังสือ แสวงหาความรู้เสมอ ผลการ

เรียนได้คะแนนดีขึ้น ด้านคุณธรรมและจริยธรรม พบว่า มีความอดทนอดกลั้นมากขึ้น มีความเมตตาไม่เห็นแก่ตัว ช่วยเหลือต่อผู้อื่นมากขึ้น และรู้จักการใช้เหตุผลในการตัดสินใจและแสดงภาวะผู้นำ ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว พบว่า คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือบิดามารดาเมื่อต้องประสบปัญหา รู้จักประหยัดมัธยัสถ์ช่วยครอบครัว และเชื่อฟังโอวาทของพ่อแม่ตามหลักเหตุผล ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า เข้าร่วมกิจกรรม สาธารณะด้วยจิตอาสา ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมเมื่อมีโอกาส

พระสุริยา สุริโย และคณะ (2019) จากงานวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างการจัดการอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรม มองผ่านพุทธปรัชญา” เป็นการศึกษาถึงสภาพการจัดการอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมใน พื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ศึกษาพุทธปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรม นำพุทธปรัชญามาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและ การเสริมสร้างการจัดการอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และสร้างองค์ความรู้ใหม่และรูปแบบการจัดการอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพ สรุปผลการวิจัยดังนี้ 1. ปัญหาการจัดการอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีหลาย ประการคือ 1) ปัญหาด้านหลักสูตร 2) ปัญหาด้านบุคลากร 3) ปัญหาด้านความร่วมมือระหว่าง บ้าน/วัด/โรงเรียน 4) ปัญหาด้านกระบวนการฝึกอบรม 5) ปัญหาด้านสื่อและเทคโนโลยีและ 6) ปัญหาด้านการวัดประเมินผลและติดตามผล 2. พุทธปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรม ได้แก่ 1) พุทธอภิปรัชญา ได้แก่ ขันธ์ 5 และไตรลักษณ์ 2) พุทธญาณวิทยา ได้แก่ ปัญญา 3 และกาลามสูตร 10 และ 3) พุทธจริยศาสตร์ได้แก่ ศีล 5 กุศลกรรมบถ 10 มรรคมีองค์ 8 ไตรสิกขา ภาวนา 4 และ พละธรรม 4 3. พุทธปรัชญาที่นำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและการเสริมสร้างการจัดการอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ ขันธ์ 5 ไตรลักษณ์ 3 และพละธรรม 4 4. องค์ความรู้ใหม่ ได้แก่ การใช้มิติศาสนาสอดแทรกเป็นหลักสูตรการอบรมค่ายคุณธรรม เป็นการขัดเกลาจิตใจผู้เรียนให้รู้จักใช้ปัญญาเพื่อรู้เหตุรู้ผล รู้ดีรู้ชั่ว มีสติในการรู้เท่า ทันสื่อเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขัน และแย่งชิงกันสูง ให้กายและจิตใจรู้คุณค่าต่อ ศีลธรรมที่มุ่งเน้นเป็นคนดีเพื่อพัฒนาด้านสังคมให้มีความสุข วิทยากรรู้จักการทำงานเป็นทีม (Teamwork) มีพลังความเพียรพยายาม ระดมร่วมคิดทำ เอาชนะปัญหาขจัดอุปสรรคปัญหาไปด้วยกัน โดยใช้ความรู้ความสามารถเป็นกระบวนการที่มีการนำไปประยุกต์ใช้กับการทำงานทุกประเภทอย่างเต็มศักยภาพ

เบญจพร บุญหรอ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนระดับประถมศึกษาในอำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามคุณธรรมพื้นฐานและความต้องการในการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนระดับประถมศึกษาในอำเภอบ้าน

นาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อทดลองใช้และประเมินหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนชั้นระดับประถมศึกษาในอำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี เก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 138 คน และผู้เข้าอบรมจำนวน 40 คน โดยมีวิธีดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาระดับการปฏิบัติตามคุณธรรมพื้นฐานและความต้องการฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้และประเมินหลักสูตรฝึกอบรม โดยใช้แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 แบบประเมินคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรม แบบทดสอบวัดความรู้ มีค่าความยาก ระหว่าง 0.30 - 0.77 แบบสอบถามประเมินเจตคติ แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติในการทดสอบได้แก่สถิติทดสอบค่าทีผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตามคุณธรรมพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลางและมีความต้องการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนระดับประถมศึกษาในอำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องเหมาะสม ผลการทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม พบว่า หลังการฝึกอบรมผู้เข้าฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจและเจตคติสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก

Renee Ho, Hang-yin (2013) กลยุทธ์การศึกษาคุณธรรมที่โรงเรียนมัธยมศึกษาในฮ่องกง วิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำกลยุทธ์การจัดการศึกษาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมในท้องถิ่นและเพื่อทำความเข้าใจการรับรู้ของครูและนักเรียนที่มีต่อแนวทางปฏิบัติ ด้วยสถานะที่สูงส่งของการศึกษาทางศีลธรรมในโรงเรียนนี้ ดีมาก มีความพยายามและใช้วิธีการต่างๆ มากมายเพื่อส่งเสริมคุณธรรม การศึกษาการวิจัยมุ่งเน้นไปที่สามกลยุทธ์ การใช้คำแนะนำโดยตรง การจัดบรรยากาศทางศีลธรรมและในประเด็นทางคุณธรรม ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าครูใหญ่ ครู และนักเรียนมีเหมือนกัน เชื่อว่าการศึกษาด้านคุณธรรมเป็นส่วนใหญ่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายผู้แข็งแกร่งความรู้สึกร่วมทำงานด้านคุณธรรมศึกษาของครูให้เหนือกว่า เงื่อนไขให้โรงเรียนแห่งนี้พัฒนาการศึกษาศีลธรรมให้มีศักยภาพและมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การรับรู้ของครูและนักเรียนที่มีต่อกลยุทธ์ดังกล่าวแตกต่าง การใช้คำแนะนำโดยตรงอาจกลายเป็นการบังคับซึ่งนักเรียนไม่น่าจะฟังคุณค่าทางคุณธรรมและภาพลวงตาการเปลี่ยนแปลงทัศนคติอาจเกิดขึ้น นักศึกษาแสดงความไม่พอใจต่อคำแนะนำโดยตรง เนื่องจากนักศึกษาที่ถูกสัมภาษณ์มองว่าเป็นผู้ประพฤติดีมีคุณธรรมทูตในโรงเรียนที่มีคุณธรรมค่อนข้างเข้มงวดก็คุ้มค่าที่จะไตร่ตรองการยอมรับคำแนะนำโดยตรงของนักเรียนในโรงเรียนนี้ ในทำนองนองเดียวกัน คำจำกัดความของ บรรยากาศทางคุณธรรม ก็แตกต่างระหว่างครูและ นักวิจัย ในขณะที่นักวิชาการให้ความสำคัญกับระดับของการเปิดกว้างและประชาธิปไตย ครูในโรงเรียนเชื่อว่าคำแนะนำทางคุณธรรมที่ชัดเจนและบ่อยครั้งเป็นกุญแจไข สร้างบรรยากาศทาง

ศีลธรรม กลยุทธ์หนึ่งที่อาจปรับปรุงบรรยากาศทางคุณธรรม ในระบอบประชาธิปไตย โรงเรียนนี้มีไว้เพื่ออำนวยความสะดวกในการอภิปรายปัญหาคุณธรรมจริยธรรมในนักเรียน โรงเรียนนี้ให้ความสนใจค่อนข้างต่ำในการสนทนาเนื่องจากขาดทรัพยากร และเวลาสำหรับครู การค้นพบที่นี่ถูกจำกัดด้วยขนาดที่เล็กของโครงการนี้ ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้รับอาจไม่สะท้อนสภาพความเป็นจริงในการพิจารณากลยุทธ์การศึกษาคุณธรรมของกรณีศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับรู้ของครูและนักเรียนเป็นแหล่งเดียวที่จะเข้าใจระดับการยอมรับของกลยุทธ์ การวิจัยในอนาคตควรตรวจสอบการรับรู้ของผู้อื่น เช่น ผู้ปกครองและนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาเพื่อยืนยันประสิทธิผลของกลยุทธ์ต่อไป นอกจากนี้ งานวิจัยนี้ไม่ได้มุ่งเน้นไปที่ความยากลำบากที่โรงเรียนประสบการวางแผนและการดำเนินการ รวมถึงการขาดทรัพยากร การฝึกอบรมไม่เพียงพอสำหรับครูหรืออิทธิพลของสังคมที่มีต่อศีลธรรมของนักเรียน การวิจัยในอนาคตควรสำรวจอุปสรรคที่โรงเรียนในพื้นที่พบเพื่อประเมินประสิทธิภาพของกลยุทธ์และเพื่อเสนอแนะมาตรการในระยะสั้นและระยะยาว

Leigh Scott Lawrence (2022) ระดมคุณธรรม: การปฏิรูปการศึกษาศีลธรรมใน 'ยุคใหม่' ศตวรรษที่ 21 ของจีน วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้คือเพื่อเพิ่มความเข้าใจของเราเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาด้านศีลธรรมของจีนภายใต้ขอบเขตของการปฏิรูประดับชาติ 'ยุคใหม่' ของ Xi Jinping ทำสิ่งนี้ผ่านการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังที่กำหนดและการตระหนักถึงการปฏิรูปการศึกษาศีลธรรมภายในชั้นเรียนการศึกษาศีลธรรมภาคบังคับ (เต๋อหยู) ในโรงเรียนประถมศึกษาของจีนแผ่นดินใหญ่ งานวิจัยนี้ใช้มุมมองทางญาณวิทยาเชิงคอนสตรัคติวิสต์และทฤษฎีที่มีพื้นฐานในทางทฤษฎี มันอาศัยทฤษฎีข้ามวัฒนธรรมของการศึกษาทางศีลธรรม ปรัชญาสังคม - การเมือง ความเป็นเจ้าโลกทางวัฒนธรรม และปรัชญาทางศีลธรรม วิธีวิจัยใช้วิธีการแบบผสมผสานเพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการศึกษาทางศีลธรรมและนัยทางสังคมและการเมือง วิธีการที่ใช้รวมถึง Autoethnography การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์, การสัมภาษณ์เชิงคุณภาพแบบกึ่งโครงสร้าง และการสำรวจเชิงปริมาณ เดิมสันนิษฐานว่าจะมีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดระหว่างความคาดหวังที่กำหนดและการตระหนักรู้ในการปฏิรูปการศึกษาด้านศีลธรรม เนื่องจากนโยบายทางการที่คลุมเครือซึ่งมีรายละเอียดเล็กน้อยเกี่ยวกับการนำไปใช้หรือมาตรการประเมิน งานวิจัยชิ้นนี้พบว่าเป็นความจริง แต่ก็พบว่าบทบาทหน้าที่ของการปฏิรูปการศึกษาด้านศีลธรรมมีขอบเขตกว้างไกลกว่าห้องเรียน ผลของสิ่งนี้คือการศึกษาทางศีลธรรมไม่เพียงช่วยอำนวยความสะดวกในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเท่านั้น แต่ยังสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างแข็งขันอีกด้วย วิทยานิพนธ์นี้เสนอว่าการศึกษาทางศีลธรรมเป็นแรงผลักดันในวงจรป้อนกลับเชิงนโยบายเชิงอุดมการณ์ที่สร้างความเป็นเจ้าโลกทางวัฒนธรรมและความชอบธรรมของพรรคปกครอง วิทยานิพนธ์นี้เน้นย้ำถึงบทบาทสำคัญของการศึกษาทางศีลธรรมในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองในสังคมจีนร่วมสมัย โดยเน้นย้ำว่าการศึกษาทางศีลธรรมเป็นแรงผลักดันสำหรับการพัฒนายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ของจีน

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบการจัดกิจกรรมฝึกอบรม หมายถึง รูปแบบการจัดกิจกรรมฝึกอบรมของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีแบบแผนการดำเนินการจัดการเรียนรู้จัดเป็นระบบอย่างสัมพันธ์และสอดคล้องกับทฤษฎี หลักการเรียนรู้หรือการสอนนั้นยึดถือโดยการผ่านกระบวนการวิจัยและได้รับการพิสูจน์และทดสอบว่ามีประสิทธิภาพ

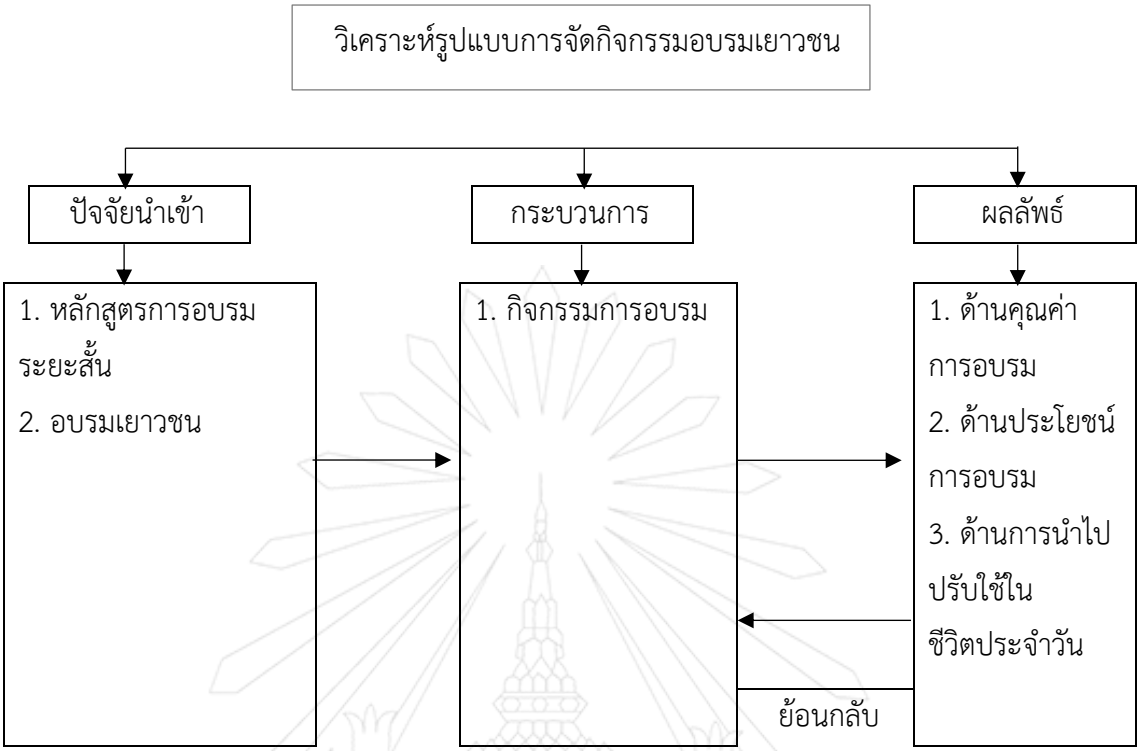
เยาวชน หมายถึง นักเรียน เยาวชน ที่เข้าร่วมกิจกรรมอบรมรูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี

วัดป่าสว่างวีรวงศ์ หมายถึง สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดอุบลราชธานี แห่งที่ 7 ตั้งอยู่เลขที่ 22 หมู่ 8 ตำบลแก่งโดม อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้านสะพานโดม ติดกับลำน้ำโดม

กิจกรรม หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้มีการดำเนินงานร่วมกับทรัพยากรอื่น เช่น 1. กิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ ทำสมาธิ 2. กิจกรรมเดินจงกลม 3. กิจกรรมตักบาตรพระสงฆ์ และ 4. กิจกรรมบทบาทสมมุติ เป็นต้น

1.9 กรอบแนวคิดในงานวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี” ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย เป็นการวิเคราะห์รูปแบบกิจกรรมการอบรม

แผนภูมิ 1.1 กรอบแนวคิดในงานวิจัย

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชน

การวิจัยครั้งนี้ เรื่อง รูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยขอนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

2.1 แนวคิดการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชน

2.1.1 ความหมายของการอบรม

2.1.2 ประเภทการฝึกอบรม

2.1.3 องค์ประกอบการฝึกอบรม

2.1.4 กระบวนการของการจัดการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ

2.2 รูปแบบหลักสูตรฝึกอบรม

2.2.1 ความหมายรูปแบบ

2.2.2 ประเภทของรูปแบบ

2.2.3 ลักษณะรูปแบบ

2.2.4 ความหมายหลักสูตร

2.2.5 องค์ประกอบรูปแบบของหลักสูตร

2.2.6 ประเภทรูปแบบของหลักสูตร

2.3 รูปแบบการจัดอบรมค่ายคุณธรรม

2.3.1 กิจกรรมอบรมค่ายคุณธรรม

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5 กรอบแนวความคิด

2.1 แนวคิดการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชน

การฝึกอบรมเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพองค์การโดยเน้นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เกิดความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้เกิดความรู้และอยู่ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น

กิจกรรมในการฝึกอบรมจึงเป็นหน้าที่สำคัญที่ทุกคน ทุกฝ่ายต้องเรียนรู้และมีส่วนร่วม อีกทั้งเห็นความสำคัญ ซึ่งผลที่เกิดแก่องค์การคือบุคลากรและองค์การมีคุณภาพ

2.1.1 ความหมายของการอบรม

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า ฝึก หมายถึง ทำ เช่น บอก แสดง หรือปฏิบัติ เป็นต้น เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจจนเป็นหรือมีความชำนาญ อบรม หมายถึง แนะนำพร่ำสอนให้ซึมซับเข้าไปจนติดเป็นนิสัย แนะนำชี้แจงให้เข้าใจในเรื่องที่ต้องการบ่มนิสัยขัดเกลานิสัย การฝึกอบรมจึงหมายถึง การทำเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่สอนเพื่อให้ ติดเป็นนิสัยจากการแนะนำในเรื่องที่ต้องการ

ความหมายของการฝึกอบรมมีมากมาย ขึ้นอยู่กับว่าจะพิจารณาจากแนวคิด (Approach) เรื่องใดที่เกี่ยวกับการฝึกอบรม เช่น

การฝึกอบรม หมายถึง การถ่ายทอดความรู้เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความชำนาญ ความสามารถและทัศนคติในทางที่ถูกที่ควร เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานและภาระหน้าที่ต่างๆ ในปัจจุบันและอนาคตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีระบบ เพื่อให้บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถที่จำเป็น และมีทัศนคติที่ดีสำหรับการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งของหน่วยงานหรือองค์การนั้น

การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการในอันที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติ และความชำนาญ ในเรื่องหนึ่งเรื่องใด และเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ ดังนี้

พระมหาอภิชาติ ฌานสุโภ (2021) การฝึกอบรม คือ การเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญ และความสามารถของบุคคลหรือที่เรียก อีกอย่างหนึ่งว่า เป็นการพัฒนาบุคคลของการทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ โดยมุ่งที่จะเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และ เจตคติของบุคคล ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อัชณัฐ หมวกน่วม (2558) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นวิธีการในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้า ใจ มีความสามารถ มีทักษะ เกิดเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานโดยใช้กลวิธีที่เหมาะสมในการสร้างประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติจริงของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง และหน่วยงานให้มีความก้าวหน้ายิ่งขึ้น การฝึกอบรมจึงเป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการศึกษาอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนต่อเนื่อง สามารถเกิดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาทักษะและเจตคติ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ให้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการหลังอบรมนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์สูงสุด โดยมีฐานความต้องการของผู้เข้าอบรมการอบรมมีการจูงใจเหมาะสมกับสภาพของผู้เข้าอบรมจะช่วยให้การฝึกอบรมบรรลุเป้าหมายได้ (กิตติ พัชรวิชญ์, 2544, อ้างถึงใน อัชณัฐ หมวกน่วม, 2558) สรุปไว้ว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมที่ตรงกับความเป็นจริงของปัญหา เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ทักษะและเปลี่ยนเจตคติของบุคลากร และสามารถนำประสบการณ์ทั้งหมดที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้แก้ปัญหาของงานที่ทำอยู่ให้บรรลุความสำเร็จตามความต้องการขององค์การ (สมชาติ กิจยรรยง 2545, อ้างถึงใน อัชณัฐ หมวกน่วม, 2558) สรุปได้ว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการที่จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ เกิดความเข้าใจ เกิดความชำนาญและเกิดเจตคติที่ดีเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งจนกระทั้งสามารถทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ (จงกลนี ชุติมาเทวินทร์, 2544, อ้างถึงใน อัชณัฐ หมวกน่วม, 2558) สรุปไว้ว่า การฝึกอบรม เป็นการจัดกระบวนเรียนรู้เฉพาะอย่างของบุคคลเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันเป็นการเพิ่มความสามารถในการทำงานของคน ทั้งในเรื่องของความรู้ ทักษะ ทัศนคติ ความชำนาญในการปฏิบัติงาน รวมทั้งความรับผิดชอบต่างๆ ที่บุคคลพึงมีต่อหน่วยงาน และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับผู้ปฏิบัติงานและเพื่อยกมาตรฐานการปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับสูงขึ้น และทำให้บุคลากรมีความเจริญก้าวหน้าในงาน

ตำราการฝึกอบรมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ของ สุรัชนี เคนสุโพธิ์ (2560) ได้รวบรวมความหมายของการฝึกอบรม (Training) ของนักวิชาการหลากหลายท่าน ไว้ต่างๆ ดังนี้ เรย์มอนด์ เอ. โนว์ (Raymond A. Noe, 2010) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรม ไว้ว่าเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดความรู้ (Knowledge) ทักษะ (skill) หรือพฤติกรรม (Behavior) ที่ทำให้นำไปสู่การปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สำเร็จได้ โดยองค์การจะต้องเป็นผู้ให้ความสะดวกแก่บุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดโปรแกรมการฝึกอบรมที่จะเพิ่มความรู้ ทักษะและพฤติกรรมจะต้องสามารถนำไปใช้ในกิจกรรมการปฏิบัติงานประจำวันด้วยจึงจะทำให้เกิดผลดีในการได้รับความรู้เหล่านั้น นิกส์ บรานชาร์ท และ เจมส์ แทรกเกอร์ (P. Nick Blanchard and James W. Thacker, 2007) ได้ให้ความหมายของ การฝึกอบรม ไว้ว่าคือการจัดการอย่างเป็นระบบในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยอาศัยเครื่องมือสอดแทรกที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในลักษณะต่างๆ เพื่อสร้างความรู้ ทักษะ ทัศนคติ และพฤติกรรมที่ดีขึ้น สำหรับใช้ในการปฏิบัติงานให้เหมาะสมทั้งปัจจุบันและอนาคต เวอเนอร์ และ ดีไซมอนด์ (Werner and DeSimone, 2006) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรม ไว้ว่าโครงการที่บริษัทจัดขึ้นเพื่อสร้างสมรรถนะให้กับพนักงาน สมรรถนะดังกล่าว ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมที่มีความสำคัญและมีความ ความจำเป็นต่อ

การปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ โกลดสติน และ ฟอร์ด (Goldstein and Ford, 2002) ได้อธิบายว่า การฝึกอบรมเป็นทักษะในการเรียนรู้ เป็นระเบียบ กฎเกณฑ์ แนวคิด หรือทัศนคติอย่างมีแบบแผน เพื่อผลของการปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน บุคลากรที่ถูกจ้างเข้ามานั้นต้องมีความสามารถขั้นพื้นฐานที่จะพัฒนาเพื่อให้ประสบความสำเร็จ และการฝึกอบรมนั้นจะเป็นการเปิดโอกาสให้คนที่ต้องการ ฮารบิสัน และ เมเยอร์ (Harbison & Myers, 1998) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรม ไว้ว่าคือกระบวนการในการใช้ความรู้ (Knowledge) ทักษะในการทำงาน (Skill) และความสามารถ (Ability) ของบุคคลในสังคมหนึ่ง คราวน์ลิ่ง และ มิลเลอร์ (Cowling and Mailer, 1998) ได้ให้ความหมายของ การฝึกอบรม ไว้ว่า เป็นกระบวนการที่มีแผนเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมด้านทัศนคติ ความรู้ หรือทักษะโดยอาศัยประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้การปฏิบัติงานในกิจกรรมหนึ่ง หรือหลายกิจกรรมบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความมุ่งหมายของการฝึกอบรมในสภาพการทำงานเพื่อพัฒนาความสามารถของบุคคล และเพื่อให้เป็นการเตรียมความพร้อมด้านกำลังคนทั้งในปัจจุบันและอนาคตขององค์การ กู๊ด (Good, 1973) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรม ไว้ว่าคือกระบวนการให้ความรู้ และทักษะแก่บุคคลภายใต้เงื่อนไขบางประการ แต่ยังไม่เป็นระบบเหมือนกับการศึกษาในสถาบันการศึกษาทั่วไป อีแวนซ์วิช เอ็ม (Ivancevich. M., 2007) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่เป็นระบบเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของพนักงานที่นำไปสู่ทิศทางที่จะบรรลุเป้าหมายขององค์กร ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับทักษะและความสามารถที่จะต้องใช้ในงานปัจจุบัน สมคิด บางโม, (2556) ได้ให้ความหมายของ การฝึกอบรม ไว้ว่า กระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเฉพาะด้านของบุคคลโดยมุ่งเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และทัศนคติ (Attitude) เพื่อที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานให้ดีและสูงขึ้น อันจะทำให้บุคลากรมีผลการทำงานที่ดีก่อให้เกิดความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และสามารถทำให้องค์การบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การฝึกอบรมจึงเป็นวิธีการในการพัฒนาบุคคลในองค์การ (ชูชัย สมิทธิไกร, 2556) ได้ให้ความหมายของ การฝึกอบรม ไว้ว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อสร้างความรู้หรือเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความสามารถ (Ability) และเจตคติ (Attitude) ของบุคลากร อันจะช่วยปรับปรุงให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูง วรวรรธน์ ศรียาภัย (2554) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรม ไว้ว่าคือกระบวนการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ความชำนาญ และความสามารถของบุคคลเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และปรับเจตคติขึ้นเป็นไปในทางที่ดีขึ้นให้สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จและทำให้บุคคลเพิ่มคุณค่าให้กับตัวเอง สมชาติ กิจยรรยง (2555) ได้ให้ความหมายของ การฝึกอบรม ไว้ว่าเป็นกระบวนการที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบที่สามารถช่วยเพิ่ม พูนความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับ

มอบหมายให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของบุคคลให้ดีขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถปฏิบัติงานอยู่ในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง, 2550 อ้างถึงใน สุรัชนี เคนสุโพธิ์, 2560) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรม ไว้ว่าคือกระบวนการถ่ายทอดความรู้เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความชำนาญ ความสามารถและทัศนคติในทางที่ถูกที่ควร เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานและภาระหน้าที่ต่างๆ ในปัจจุบันและอนาคตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นจากความหมายของการฝึกอบรม สรุปว่าการฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบในอันที่จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ เรียนรู้ให้เกิดทักษะความชำนาญ และความสามารถที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นพร้อมที่จะรับสิ่งใหม่ๆ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จต่อเป้าหมายขององค์การ

ในส่วนของ ดุสิต ขาวเหลือง (2554) ได้กล่าวว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการอย่างเป็นระบบที่องค์กรจัดขึ้นเพื่อสร้าง ความรู้ ทักษะประสบการณ์ ความสามารถในการทำงาน และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมรวมทั้งทัศนคติที่ไม่พึงประสงค์ของพนักงาน เพื่อให้พนักงานมีคุณภาพและมีสมรรถนะตามที่องค์กรคาดหวัง ซึ่งจะช่วยให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายขององค์กรต่อไป

วรรณสิริ ธุระแพง (2564) การฝึกอบรม หมายถึง กิจกรรมการ เรียนรู้ที่มีอย่างเป็นระบบเพื่อนำมาปรับปรุงหรือเพิ่มความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ทักษะ ทัศนคติ เกิดประสบการณ์ และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของบุคลากรภายใน องค์กร เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และ ยกระดับมาตรฐานในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้องค์กรมีความก้าวหน้าได้

เสาวภา ปัญจอริยะ (2560) การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการพัฒนาบุคลากรที่จัดขึ้นเป็นระบบและครอบคลุม ซึ่งสามารถจัดได้หลายวิธี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ทักษะและทัศนคติเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น

รัชนีพร นาพุทธา (2549) การฝึกอบรม เป็นกระบวนการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบโดยมีจุดประสงค์เพื่อฝึกฝนหรือพัฒนา ทรัพยากรบุคคล ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มพูนความรู้ทัศนคติความชำนาญ ประสบการณ์ ตลอดจนพฤติกรรมที่แสดงออกได้ อย่างเหมาะสมก่อให้เกิดความก้าวหน้าใน อาชีพการงานทำให้สามารถทำงานได้ตรงตามเป้าหมายขององค์การและเกิดประสิทธิภาพทั้งในปัจจุบันและอนาคตจึงทำให้เกิดความพึงพอใจเพราะได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวัง

สันต ศูนยกลาง (2551) กล่าวว่าการฝกอบรม หมายถึง กระบวนการพัฒนาบุคคลให้มีความรู้ทักษะ และเจตคติ ในการทำงานที่ได้รับมอบหมายเฉพาะอยางได้อยางมีประสิทธิภาพ โดยมีเปาหมายให้ผูเขารับการฝกอบรมนำความรู้และประสบการณที่ไดจากการฝกอบรมไปใชในการปฏิบัติจริง อันจะเปนประโยชนทั้งตอหนวยงานและผูเขารับการอบรมเอง

การฝึกอบรม หมายถึง การถ่ายทอดความรู้เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความชำนาญ ความสามารถ และ ทัศนคติในทางที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานและภาระหน้าที่ต่างๆ ในปัจจุบันและอนาคตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานและความสามารถในการจัดรูปแบบ ขององค์กร รวมถึง เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความ เข้าใจ มีความสามารถที่จำเป็น และมีทัศนคติที่ดีสำหรับการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งของหน่วยงานหรือ องค์กรนั้น (คู่มือปฏิบัติงาน เรื่อง การบริหารจัดการฝึกอบรม ประชุม และสัมมนา ของสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ, ฉบับที่ 1)

สำนักการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช การฝึกอบรม เป็นกระบวนการในอันที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติ และ ความชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การจัดโครงการฝึกอบรม เป็นเพียงวิธีการหนึ่งในการพัฒนาบุคลากรขององค์กร และการฝึกอบรมจะบังเกิดผลดีต่อเมื่อผู้รับผิดชอบดำเนินการอย่างมีระบบ ซึ่งจะเกิดขึ้นได้หากผู้รับผิดชอบจัดการฝึกอบรมมีความเข้าใจถึงกระบวนการฝึกอบรม และวิธีดำเนินการในแต่ละขั้นตอนอย่างเหมาะสม จะส่งผลให้การฝึกอบรมประสบความสำเร็จด้วยดี ทั้งนี้ปัจจัยต่างๆ ที่จะส่งผลให้การฝึกอบรมประสบความสำเร็จได้ คือ 1. ด้านเจ้าหน้าที่จัดฝึกอบรมต้องมีความคล่องตัว และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 2. ด้านวิทยากร ต้องมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในหัวข้อที่บรรยายหลักสูตรอย่างเพียงพอ และมีความสามารถในการถ่ายทอด 3. ด้านอุปกรณ์ในการฝึกอบรม ต้องมีสิ่งกระตุ้นจูงใจให้ผู้รับการอบรมสนใจ 4. ด้านงบประมาณในการฝึกอบรม ต้องมีการสนับสนุนด้านงบประมาณในการฝึกอบรม 5. ด้านสถานที่ที่จัดในการฝึกอบรม ต้องมีความปลอดภัย ไม่มีความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุสูง 6. ด้านผู้ดำเนินการต้องมีความรู้ความสามารถในการดำเนินการ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การฝึกอบรม ในฐานะที่เป็นแนวทางในการพัฒนาข้าราชการตามนโยบายของรัฐ "การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการต่างๆ ที่ใช้เพื่อช่วยให้ข้าราชการมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ในหน้าที่ และเพื่อให้เกิด ความร่วมมือกันระหว่างข้าราชการในการปฏิบัติงานร่วมกันในองค์การ" หรือการฝึกอบรม คือ การถ่ายทอดความรู้เพื่อเพิ่มพูนทักษะ

ความชำนาญ ความสามารถ และทัศนคติในทางที่ถูกที่ควร เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานและภาระหน้าที่ต่างๆ ในปัจจุบันและอนาคตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และไม่ว่าการฝึกอบรม จะมีขึ้นที่ใดก็ตามวัตถุประสงค์ก็คือ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน หรือเพิ่มขีดความสามารถในการจัดรูปขององค์การ ในระยะหลัง เรามักจะมองการฝึกอบรมในเชิงของกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันสืบเนื่องมาจากเรียนรู้การฝึกอบรมจึงหมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีระบบ เพื่อให้บุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถที่จำเป็น และมีทัศนคติที่ดีสำหรับการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งของหน่วยงานหรือองค์การนั้น และการฝึกอบรม คือ กระบวนการในอันที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจทัศนคติ และความชำนาญในเรื่องหนึ่งเรื่องใด และเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จะเห็นได้ว่า ความหมายของการฝึกอบรมมีมากมาย ขึ้นอยู่กับว่าจะพิจารณาจากแนวคิด (Approach) ใดที่เกี่ยวกับ การฝึกอบรม ทั้งนี้ มีแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวกับการฝึกอบรม

พิเชษฐ เพียรเจริญ (2014) ได้สรุปการฝึกอบรม (Training) ว่า เป็นกรรมวิธีที่จัดขึ้นในช่วงเวลาที่สั้นกว่าการให้การศึกษาตามปกติที่โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์ในการจัดเพื่อเสริมหรือเพิ่มพูนประสบการณ์ให้กับบุคลากรในหน่วยงานต่างๆ ทั้งที่เตรียมตัวจะเข้าทำงานและกำลังปฏิบัติงานประจำอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มั่นใจในการทำงานและตัดสินใจได้ถูกต้องรวดเร็วยิ่งขึ้น จะเรียกว่าเป็นการฝึกหัดฝีมือด้านอาชีพให้กับคนทำงานก็ได้และไม่ลงทุนมากมายเท่ากับการจัดการศึกษาในหลักสูตรปกติ

สรุปว่า การฝึกอบรม คือกระบวนการที่จัดขึ้นอย่างมีระบบ เพื่อให้ความรู้ ทักษะ ทัศนคติที่ดีต่อตนเองและองค์กร สามารถนำไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตประจำวันก่อให้เกิดสัมพันธ์ที่ดีต่อการทำงานทั้งปัจจุบัน และอนาคต

2.1.2 ประเภทของการฝึกอบรม

ความรู้เกี่ยวกับการฝึกอบรมอาจแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ตามวัตถุประสงค์การฝึกอบรมได้ดังนี้ 1. การฝึกเพื่อให้บุคคลสามารถที่จะทำงานในตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันได้อย่างมรประสิทธิภาพและประสิทธิผล 2. การฝึกเพื่อพัฒนาบุคคลให้ถึงเขียนความสามารถ เพื่อสับเปลี่ยนโยกย้ายตัวบุคคลและเพื่อเลื่อนตำแหน่งต่อไปในอนาคต และต้องคำนึงถึงตัวบุคคล 3 ด้าน คือ 1. ด้านความรู้ (Cognitive Domain) 2. ด้านความรู้สึก (Affective Domain) 3. ด้านทักษะ (Psycho-Moter)

การแบ่งประเภทโดยทั่วๆ ไป สามารถแบ่งได้ 2 ประเภทใหญ่ๆคือ 1. การฝึกอบรมก่อนเข้าทำงาน (Pre-Service Training) 2. การฝึกอบรมระหว่างการทำงาน (In- Service Training)

1. การฝึกอบรมก่อนเข้าทำงาน (Pre-Service Training) ให้ความรู้ทั่วไปตามตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่เริ่มทำงาน 1.1 การปฐมนิเทศ (Orientation) ส่วนมากจะใช้เวลาไม่เกิน 2 วัน 1.2 การแนะนำงาน (Introduction Training) เป็นการแนะนำงานตามหน้าที่โดยเฉพาะ ตามตำแหน่ง การใช้เครื่องมือ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ใช้เวลาประมาณ 1 สัปดาห์

2. การฝึกอบรมระหว่างการทำงาน (In-Service Training) ฝึกเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ สร้างเจตคติที่ดี สำนึกในบทบาทหน้าที่ ดังนี้ 2.1 การฝึกในขณะทำงาน (On the Job Training) เป็นการฝึกไม่เป็นทางการ (Informal Course) เน้นการปฏิบัติจริงในที่ทำงาน 2.2 การฝึกอบรมนอกที่ทำการ (Off the Job Training) เป็นการฝึกอบรมที่จัดเป็นทางการ (Formal Course) มีหน่วยงานรับผิดชอบ อบรมเต็มเวลา จบแล้ว ต้องนำทักษะ ความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน

การจำแนกประเภทตามเกณฑ์ต่างๆ ต่อไปนี้ 1. แหล่งของการฝึกอบรม เกณฑ์ประเภทนี้บ่งบอกถึงแหล่งของผู้รับผิดชอบการฝึกอบรมซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ 1.1 การฝึกอบรมภายในองค์ (In-House Training) การฝึกรูปแบบนี้ เป็นสิ่งที่องค์การจัดการขึ้นภายในสถานที่ทำงาน โดยหน่วยฝึกอบรมขององค์การจะเป็นผู้ออกแบบ และพัฒนาหลักสูตร กำหนดตารางเวลา และเชิญผู้ทรงวุฒิทั้งจากภายในและภายนอกมาเป็นวิทยากร การฝึกอบรมประเภทนี้มีข้อดี คือ องค์การสามารถกำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพของผู้เข้ารับการอบรมได้อย่างเต็มที่ ข้อเสีย คือ องค์การอาจจะต้องทุ่มเททรัพยากรทั้งในด้านกำลังคน และเงินทองให้แก่การฝึกอบรมประเภทนี้มีมากพอสมควร 1.2 การซื้อการอบรมจากภายนอก การฝึกอบรมประเภทนี้มิได้เป็นที่องค์การจัดขึ้นเอง แต่เป็นการจ้างองค์การฝึกอบรมภายนอกให้เป็นผู้จัดการฝึกอบรมแทน หรืออาจส่งผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งจัดขึ้นโดยองค์การภายนอก องค์การที่รับจัดการฝึกอบรมให้แก่ผู้มีอยู่ด้วยกันหลายองค์การ การซื้อการฝึกอบรมจากภายนอก มักจะเป็นที่นิยมขององค์การที่มีขนาดเล็ก และไม่มีหน่วยฝึกอบรมเป็นของตนเอง 2. การจัดประสบการณ์การฝึกอบรม เกณฑ์ข้อนี้บ่งบอการฝึกอบรมได้รับการจัดขึ้นในขณะที่ผู้รับการอบรมให้ความสนใจอยู่ด้วย เพื่อได้รับการอบรมในห้องเรียน 2.1 การฝึกอบรมในสถานที่เหตุการณ์จำลอง (On-the –Job Training) การฝึกอบรมประเภทนี้จะกระทำโดย การให้ผู้รับการฝึกอบรมลงมือปฏิบัติกิจกรรมจริงๆ ในสถานที่เหตุการณ์จำลองจริงภายใต้การดูแลใจใส่ของพนักงานซึ่งทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง โดยการแสดงวิธีการปฏิบัติพร้อมทั้งอธิบายประกอบ จากนั้นจึงให้ผู้รับการอบรมปฏิบัติตาม พี่เลี้ยงจะคอยดูแลให้คำแนะนำและช่วยเหลือหากมีปัญหาเกิดขึ้น 2.2 การฝึกอบรมนอกเหนือเหตุการณ์จำลอง (Off-the-Job Training) ผู้รับการฝึกอบรมประเภทนี้จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสถานที่ฝึกอบรมโดยเฉพาะ และต้องหยุดพักการปฏิบัติ

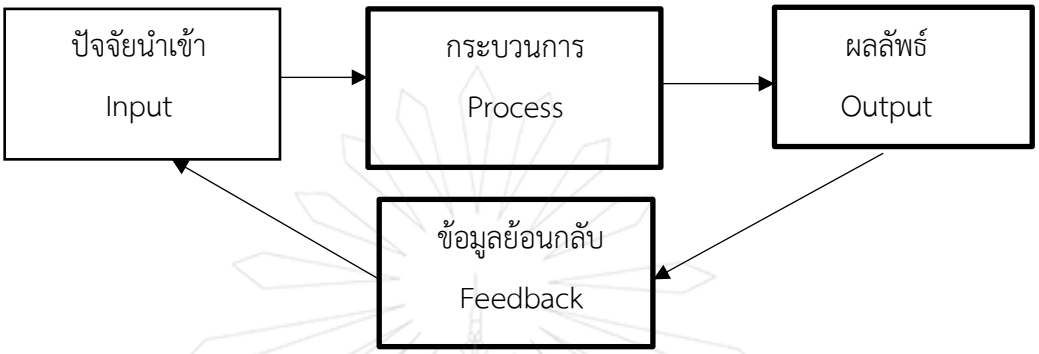
นอกเหนือเหตุการณ์จำลองไว้เป็นเวลาชั่วคราว จนว่าการฝึกอบรมจะเสร็จสิ้น 3. ทักษะที่ต้องการฝึก หมายถึง สิ่งที่การฝึกอบรมต้องการเพิ่มพูนหรือสร้างขึ้นในตัวของผู้รับการอบรม ได้แก่ 3.1 การฝึกอบรมทักษะด้านเทคนิค (Technical Skills Training) คือ การฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติด้านเทคนิค 3.2 การฝึกอบรมทักษะด้านการจัดการ (Manangerial Skills Training) คือ การฝึกอบรมเพื่อพูนความรู้ และทักษะด้านการจัดการและบริหารเวลาตนเองเพื่อสร้างภาวะผู้นำให้กับผู้เข้ารับการอบรม 3.3 การฝึกอบรมทักษะด้านการติดต่อสัมพันธ์ (Interpersonal Skills Training) คือการฝึกอบรมประเภทนี้มุ่งเน้นให้รู้รับการฝึกอบรมมีการพัฒนาทักษะในด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งมีการมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อร่วมกิจกรรม 4. ระดับความสามารถของผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรม หมายถึง ระดับความรับผิดชอบในกิจกรรมของผู้เข้ารับการอบรม สรุปได้ว่า ประเภทของการฝึกอบรมเพื่อให้เป็นไปตามจุดประสงค์ ประกอบด้วย 1) การฝึกอบรมขั้นต้น เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม 2) การฝึกอบรมเพื่อแก้ปัญหา ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพการปฏิบัติให้กับผู้รับการฝึกอบรมและ 3) การฝึกอบรมเพื่อการพัฒนา เป็นการฝึกอบรมเพื่อมุ่งหวังให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สามารถพัฒนาทักษะที่มีให้ก้าวหน้า

ธนกฤต ทุริสุทธิ์ (2558) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการฝึกอบรม ดังนี้ 1. เป็นการเพิ่มพูนสมรรถภาพในการทำงานของบุคคล 2. ยกระดับขวัญและกำลังใจของบุคคลให้เกิดความเชื่อมันและกำลังใจในการปฏิบัติงาน 3. ลดระยะเวลาในการควบคุม 4. ลดความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน เพราะการฝึกอบรมช่วยให้เกิดทักษะ และ ความชำนาญในการปฏิบัติงานมากขึ้น 5. ช่วยเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานต่อการปฏิบัติงานในองค์กรดีขึ้น ด้านไพโรจน์ คะเชนทร์ กล่าวว่าการฝึกอบรม การฝึกอบรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเพิ่มพูนความรู้และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพราะ เป็นการจัดเตรียมคน ให้มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์และความชำนาญที่เหมาะสมสำหรับการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการข้อหนึ่งของการจัดการงานบุคคลที่ว่าใช้คนเหมาะสมกับงาน หรือ Put the man in the right job

2.1.3 องค์ประกอบการฝึกอบรม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช การฝึกอบรมเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญประการหนึ่งที่หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ นิยมนำมาใช้ในการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้เป็นผู้ที่มีความรู้ มีทักษะ และเพิ่มพูนประสบการณ์ในการทำงาน เหตุเพราะการฝึกอบรมไม่เพียงแต่จะให้ความรู้ในภาคทฤษฎีเท่านั้น แต่ยังเน้นในเรื่องการฝึกปฏิบัติควบคู่ไปด้วย ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทั้งความรู้ เทคนิค วิธีการ และประสบการณ์ตรงจากการได้ฝึกปฏิบัติในสถานการณ์หรือกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการแก้ไขปัญหา

เฉพาะหน้าอันอาจเกิดขึ้นได้ในทุกกรณี ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนางานให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป ซึ่งสามารถแสดงองค์ประกอบของการฝึกอบรมได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงองค์ประกอบของการฝึกอบรม ที่มา **:** จันทรานี สงวนนาม, 2545

1. Inputs หรือสิ่งนำเข้า ซึ่งได้แก่ ทรัพยากรต่างๆ เช่น งบประมาณ บุคคล วัสดุอุปกรณ์ตลอดจน นโยบายและแนวคิด ในการบริหารงานการพัฒนาบุคลากร วิธีการที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากร และเทคโนโลยีต่างๆ ฯลฯ ซึ่งหน่วยงานทุ่มเท หรือใส่เข้าไป ในระบบการพัฒนาบุคลากร

2. Process หรือ กระบวนการพัฒนาบุคลากร หมายถึง การฝึกอบรม การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือการดำเนินการพัฒนาบุคลากรในลักษณะอื่นๆ เช่น การมอบหมายงาน การหมุนเวียนหน้าที่การงาน (Job Rotation) เป็นต้น

3. Outputs หรือผลลัพธ์ คือบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาแล้ว รวมทั้งข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับผลลัพธ์ ซึ่งจะส่งผลกระทบ เป็นข้อมูลย้อนกลับ หรือ Feedback เพื่อใช้ในการปรับปรุงการพัฒนาบุคลากรต่อไปอีก

4. Feedback คือการป้อนกลับ outputs (ผลลัพธ์: บุคลากรได้รับการพัฒนา) ที่ได้โดยมีความมุ่งหมายที่จะปรับปรุงแต่งเสริมและควบคุมผลที่ได้

เตือนใจ ศรีชะฎา และณัฏฐพงษ์ สายแสงประทีป (2561) การฝึกอบรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของทั้งสองฝ่าย องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างแรงจูงใจของพนักงานในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน ซึ่งการฝึกอบรมมีวัตถุประสงค์ต่อไปนี้ 1. เพื่อช่วยให้ทุกคนมีความเป็นเอกภาพและเคารพในการทำงานเป็นทีม 2. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารและพนักงานปฏิบัติการ 3. เพื่อพัฒนาความรู้ความชำนาญและทักษะที่จะช่วยให้พนักงานได้พบกันความต้องการของลูกค้าที่มีคุณภาพระดับสูงขึ้น

4. เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของพนักงานและสร้างความเข้มแข็งในการแข่งขัน ความได้เปรียบ 5. เพื่อปรับปรุงบุคลิกส่วนตัวและความสามารถระดับมืออาชีพ 6. เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพทางธุรกิจ

ประโยชน์ของการฝึกอบรมพนักงานการฝึกอบรมมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคลากร ประโยชน์หลักของการฝึกอบรมสำหรับบุคคลและทีมงานมีดังนี้ 1. การฝึกอบรมช่วยเพิ่มความรู้และทักษะของพนักงานในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน จะช่วยเพิ่มทั้งคุณภาพและปริมาณผลผลิต 2. พนักงานที่ได้รับการฝึกอบรมมาเป็นอย่างดีจะมีความมั่นใจในตัวเองในการทำงาน รู้ว่าจะต้องทำอย่างไรและวิธีการทำงานภายใต้สถานการณ์ดังกล่าวมีความจำเป็นในการดูแลน้อยลง 3. พนักงานที่ผ่านการฝึกอบรมจะใช้วัสดุและอุปกรณ์ที่ดีและประหยัด ลดการสูญเสีย 4. อัตราการเกิดอุบัติเหตุและความเสียหายต่อเครื่องจักรอุปกรณ์จะน้อยลง 5. ช่วยเพิ่มประสบการณ์ของพนักงาน ทำงานอย่างถูกต้องตามมาตรฐานและระบบของการทำงาน 6. เพิ่มระดับความพึงพอใจในงานพนักงานสามารถมีความพึงพอใจในการทำงานได้ดีขึ้น ซึ่งจะช่วยลดการหมุนเวียนขอพนักงานและเพิ่มประสิทธิผลซึ่งจะช่วยเพิ่มผลกำไรโดยตรง และช่วยให้เกิดผลกำไรสูงสุด นอกจากนี้ยังช่วยป้องกันคู่แข่งจากการสละพนักงานที่ดีที่สุด 7. ให้โอกาสในการเลื่อนตำแหน่ง การจ้างพนักงานใหม่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายในการสรรหาบุคลากรและค่าจ้างที่สูง การอบรมพนักงานเดิมสามารถรับประกันได้ว่ามีความรู้ที่สมบูรณ์เกี่ยวกับธุรกิจขององค์การ ทักษะที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ 8. ดึงดูดความสามารถใหม่ๆ ธุรกิจต้องการมีพนักงานที่ดีที่สุดและด้วยการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง แต่ยังรวมถึงการรักษาพนักงานที่ดี แต่ธุรกิจอาจดึงดูดความสามารถที่ดีขึ้นได้ตั้งแต่เริ่มต้น ทำให้ธุรกิจมีภาพลักษณ์ที่ดีและเป็นจุดเด่นของคนจำนวนมาก การฝึกอบรมถือเป็นส่วนสำคัญเป็นคลังแสงของนายจ้างในอุตสาหกรรมบริการ การรับรู้คุณภาพการบริการที่ยั่งยืน ความสำคัญของการฝึกอบรมเป็นวิธีที่จะบรรลุความเป็นมืออาชีพในการปรับปรุงคุณภาพบริการ ปรับปรุงความสม่ำเสมอและคงไว้ซึ่งมาตรฐานที่กำหนดไว้

2.1.4 **กระบวนการของการจัดการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ**

กระบวนการของการจัดการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการในขั้นตอนแรก จะเป็นสิ่งที่จะนำมาใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ซึ่งเป็นเสมือนเข็มทิศสำหรับการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรอบรมต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 คัดเลือกและออกรูปแบบการฝึกอบรมขั้นตอนนี้เป็นการคัดเลือกและออกแบบโดยการฝึกอบรม ซึ่งนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ กระบวนขั้นตอนนี้นับได้ว่ามีความละเอียดอ่อน ต้องอาศัยการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบครอบ นักจัดการฝึกอบรมจะต้องมีความรู้ทั้งในด้านหลักเรียนรู้

และการเลือกสรรสื่อการสอนที่เหมาะสมกับผู้รับการอบรม เพื่อให้พวกเขามีการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ทักษะ หรือความสามารถตามที่มุ่งหวังไว้จะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ มากมาย เช่น หัวข้อวิชาเนื้อหารูปแบบวิธีการอบรม สื่อการอบรม วิทยากร และเวลาหรับการฝึกอบรม เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 สร้างเกณฑ์สำหรับการประเมินผลการสร้างเกณฑ์ สำหรับการประเมินผล ควรที่จะได้กระทำควบคู่ไปกับการคัดเลือกและออกแบบโครงการฝึกอบรม โดยเกณฑ์ที่สร้างขึ้นจะต้องอิงหรือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม การประเมินผลคือ มาตรฐานที่ชี้วัดพฤติกรรม ดังนั้น เกณฑ์จึงควรระบุว่าพฤติกรรมอะไรที่ผู้รับการอบรมจะต้องมีการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นความรู้ ทักษะ หรือความสามารถระดับต่ำสุดของพฤติกรรมที่จัดว่าผ่านเกณฑ์อยู่ที่ตรงไหน และพฤติกรรมแสดงออกมาภายใต้สภาวการณ์อย่างไร

ขั้นตอนที่ 4 จัดการฝึกอบรมนักจัดการ การฝึกอบรมจะต้องดำเนินการเกี่ยวกับสถานที่ของการฝึกอบรมให้เรียบร้อย ไม่ว่าจะเป็นด้านสถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์ และสื่อการสอน แสงสว่าง อุณหภูมิ อาหาร ที่พักสำหรับผู้รับการอบรม นอกจากนี้ยังต้องคอยดูแลปละประสานงานกับวิทยากรด้วยในระหว่างการฝึกอบรมอาจจะต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ดังนั้นจึงควรที่จะได้มีการตระเตรียมการแก้ไขปัญหาหน้าไว้เช่นกัน

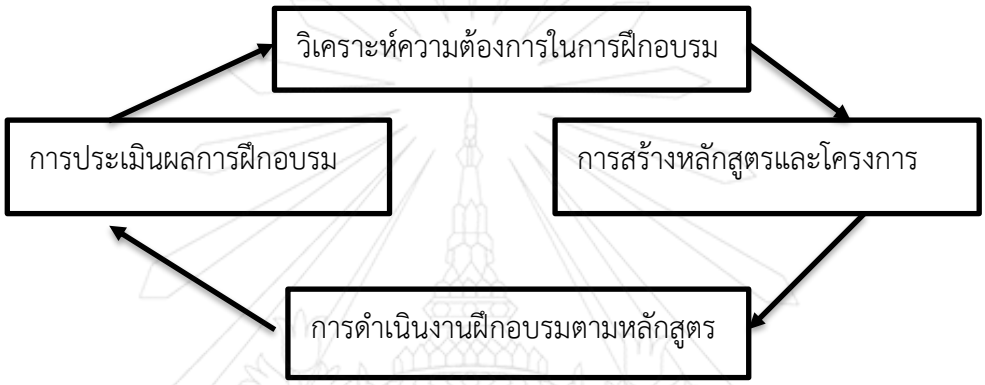
ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลการฝึกอบรมกระบวนการของการประเมินผลการฝึกอบรมประกอบด้วยกระบวนการ สองชนิดด้วยกันคือ การสร้างเกณฑ์สำหรับการประเมินผล (ขั้นตอนที่ 4) และ การวัดผลโดยใช้วิธีการทดลอง หรือวิธีการไม่ใช่การ ซึ่งการประเมินจะบ่งชี้ว่าผลที่ได้รับจากการฝึกอบรมนั้นตรง (Validity) มากน้อยเพียงไร กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ผลที่ได้รับนี้ตรงกับความต้องการและวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมหรือไม่ ประสบความสำเร็จ ให้ประโยชน์และคุณค่าตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หากผลที่ได้รับไม่ตรงและต่ำกว่าความคาดหวังขององค์กร นักจัดการอบรมจะต้องนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับจากการประเมินผล ไปใช้ประกอบการวิเคราะห์และการวางแผนการฝึกอบรมในอนาคตต่อไป ผลการประเมินจึงเป็นเสมือนข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ซึ่งจะนำไปปรับเปลี่ยนรูปแบบหรือการลงทุนเพื่อการฝึกอบรม (Inputs) ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ความสำคัญของการฝึกอบรมแบบ In-House Training การฝึกอบรมนอกจากจะช่วยเสริมสร้างการพัฒนาองค์กรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแนวทางที่เหมาะสมแล้วยังมีความสำคัญ ดังนี้ 1) การฝึกอบรมเป็นวิธีการที่จะช่วยให้บุคลากรได้เรียนรู้ เพิ่มเติมประสบการณ์ โดยใช้เวลาระยะสั้นในขณะที่มีวัตถุประสงค์ค่อนข้างชัดเจน คือ มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานด้านต่าง ๆ เช่น การปฏิบัติงาน การวางระบบ การคิด เป็นต้น 2) การฝึกอบรมเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาและความสิ้นเปลืองในการปฏิบัติงานของบุคลากรอันเกิดจากความไม่เข้าใจ และการทำงานอย่างไม่มีคุณภาพ ขาดทักษะ และประสบการณ์ 3) การฝึกอบรมเป็นกลไกในการบริหารงาน และบริหารคน เพื่อช่วยให้เกิดการปรับปรุง พัฒนาระบบ โครงสร้าง และกระบวนการทำงาน ตลอดจน

ส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีของผู้ปฏิบัติงานในองค์กร 4) การฝึกอบรมเป็นส่วนหนึ่งของการให้การศึกษาและพัฒนาบุคคลให้เกิดความมั่นใจในตนเอง มีความภาคภูมิใจที่จะปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่อย่างมีคุณภาพ มีศักดิ์ศรี และเป็นที่ยอมรับนับถือ ตลอดจนเป็นการเตรียมตัวก้าวเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น 5) การฝึกอบรมเป็นวิธีการที่จะช่วยให้บุคลากรได้เรียนรู้ เพิ่มเติมประสบการณ์ โดยใช้ระยะเวลาสั้นในขณะที่มีวัตถุประสงค์ค่อนข้างชัดเจน คือมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานด้านต่างๆ เช่น การปฏิบัติงาน การวางระบบ กาคิด เป็นต้น 6) การฝึกอบรมเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาและความสิ้นเปลืองในการปฏิบัติงานของบุคลากรอันเกิดจากความไม่เข้าใจ และการทำงานอย่างมีคุณภาพ ขาดทักษะและประสบการณ์ 7) การฝึกอบรม เป็นกลไกในการบริหารงาน บริหารคน เพื่อช่วยให้เกิดการปรับปรุง พัฒนาระบบโครงสร้าง และกระบวนการทำงาน ตลอดจนส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีของผู้ปฏิบัติงานในองค์กร 8) การฝึกอบรมเป็นส่วนหนึ่งของการให้การศึกษา และพัฒนาบุคคลให้เกิดความมั่นใจในตนเอง มีความภาคภูมิใจที่จะปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่อย่างมีคุณภาพ มีศักดิ์ศรี และเป็นที่ยอมรับนับถือ ตลอดจนเป็นการเตรียมตัวก้าวเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น

สมภพ ปราบณรงค์และกรรณิการ์ บุญฤทธิ์ อ้างถึงใน วรรณสิริ ธุระแพง (2564) ได้อธิบายกระบวนการของการ ฝึกอบรมทั้ง 4 ขั้นตอน ดังนี้ วิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม จะทำให้พบอุปสรรค ปัญหา หรือ ข้อขัดข้องใดๆ ในการปฏิบัติงานที่อาจจะแก้ไขด้วยการฝึกอบรม ซึ่งผู้รับผิดชอบหรือผู้บริหารโครงการ ฝึกอบรมจำเป็นต้องทราบ จึงควรมีการพิจารณาให้ถ่องแท้ว่าผู้ใดต้องการพัฒนาด้านไหน มีความ สนใจเรื่องใด หรือมีสิ่งใดบกพร่องที่ควรแก้ไข เพื่อจะได้จัดโครงการฝึกอบรมให้เกิดประโยชน์มากที่สุด การสร้างหลักสูตรและโครงการ เป็นขั้นตอนต่อจากการได้ข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแล้วว่าเป็นความต้องการในการฝึกอบรม หลักสูตรและโครงการฝึกอบรมที่ดีนั้น จะช่วยให้ผู้ดำเนินการจัด ฝึกอบรมสามารถดำเนินการได้อย่างดี หมายถึง ผู้รับผิดชอบหรือผู้บริหารโครงการและผู้เข้าฝึกอบรมจะได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ กำลังจะทำอะไร เมื่อไร อย่างไร เพื่อให้มีการจัดฝึกอบรมเป็นไปอย่างราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จะเห็นได้ว่าหลักสูตรและโครงการฝึกอบรมเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งจะต้องวางแผนและดำเนินการล่วงหน้าเป็นเวลานานก่อนที่จะมีการฝึกอบรมการดำเนินการ ฝึกอบรมตามหลักสูตรเป็นขั้นตอนการดำเนินงานหลังจากการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเสร็จสมบูรณ์ จะต้องนำไปขออนุมัติโครงการจัดการฝึกอบรม ซึ่งในขั้นตอนนี้จะเน้นหนักในด้านการบริหารโครงการ เช่น ด้านสถานที่ ด้านอุปกรณ์การฝึกอบรม ด้านการเงิน ด้านการจัดการบุคคลตลอดจนสร้าง บรรยากาศในการฝึกอบรม เพื่ออำนวยการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมต่างๆ ตามที่กำหนดไว้และการ ประเมินผลการฝึกอบรม เป็นขั้นตอนหลังจากดำเนินงานฝึกอบรมเสร็จสิ้นแล้ว ผู้รับผิดชอบโครงการ หรือผู้บริหารโครงการจะต้องประเมินผลการฝึกอบรมว่าคุ้มค่าเงินและเวลาที่เสียไปหรือไม่ อีกทั้งต้อง ติดตามผลว่าผู้ผ่านการฝึกอบรมไป เมื่อกลับไปทำงานตามหน้าที่ที่รับผิดชอบแล้ว พฤติกรรม เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ แล้วนำผลการจัดการฝึกอบรมเสนอต่อ

ผู้บังคับบัญชาได้พิจารณาถึงผลสัมฤทธิ์ ของการฝึกอบรม และคณะผู้จัดโครงการจะนำผลดังกล่าวมาวิเคราะห์ว่าควรมีการพัฒนาหรือ ปรับปรุงหรือไม่ อย่างไร และการวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรมจะนำไปสู่การสร้างหรือ พัฒนาหลักสูตรในการจัดการฝึกอบรมรุ่นต่อไป (เปรื่อง กิจรัตนี, 2536 อ้างถึงใน วรรณสิริ ธุระแพง, 2564) ได้แสดงขั้นตอนของกระบวนการฝึกอบรม เรียกว่า วงจรการ ฝึกอบรม (Training Cycle) มี 4 ขั้นตอน คือ วิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรม, การสร้างหลักสูตรและโครงการ, การดำเนินงานฝึกอบรมตามหลักสูตร และการประเมินผลการฝึกอบรม

แผนภูมิที่ 2.2 กระบวนการฝึกอบรม ของ เปรื่อง กิจรัตนี (2536)

2.2 รูปแบบหลักสูตรฝึกอบรม

2.2.1 ความหมายรูปแบบ รูปแบบ ตามความหมายพจนานุกรมไทยฉบับ พ.ศ. 2554 หมายถึง รูปที่กำหนดขึ้นเป็นหลักหรือเป็นแนวซึ่งเป็นที่ยอมรับ เช่น รูปแบบร้อยกรอง (ศิลปะ) สิ่งที่แสดงให้เห็นว่าเป็นเช่นนั้นๆ อย่างรูปคน รูปบ้าน รูปปลา รูปใบไม้ เช่น รูปแบบผู้หญิง รูปแบบเป็ด รูปแบบวัด

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ได้ให้ความหมายว่า รูปแบบ หมายถึง รูปที่กำหนดขึ้นเป็นหลักหรือเป็นแนวซึ่งเป็นที่ยอมรับ เช่น รูปแบบร้อยกรอง สิ่งที่แสดงให้เห็นว่าเป็นเช่นนั้นๆ

ชิรวัฒน์ นิจเนตร (2560) กล่าวว่ารูปแบบ หมายถึง แบบย่อส่วนของจริงหรือแบบจำลองที่ใช้เป็นตัวแทนของ ความเป็นจริง ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์และการศึกษา รูปแบบหมายถึงโครงสร้างหรือ ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลแบบย่อส่วนของปัจจัยต่างๆ ที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ให้เข้าใจง่ายและมองเห็นเป็นรูปธรรมรูปแบบมีองค์ประกอบอย่างน้อย 6 ประการ คือ วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ตัวแปรหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องระบบหรือโครงสร้าง กลไกหรือ กระบวนการทำงาน ข้อมูล

สารสนเทศและเทคโนโลยีที่ใช้ในรูปแบบ และบริบทหรือสภาพแวดล้อมของรูปแบบนั้นๆ รูปแบบช่วยให้นักวิจัยสามารถบรรยาย ทำนาย และทดสอบ ปรากฏการณ์เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรมได้ เยาวดี วิบูลย์ศรี (2542) อ้างถึงใน ชิรวัฒน์ นิจเนตร (2560) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบว่า คือ วิธีการที่บุคคลใด บุคคลหนึ่งถ่ายทอดความคิดความเข้าใจ ตลอดทั้งจินตนาการที่มีต่อปรากฏการณ์หรือ เรื่องราวใดๆ ให้ปรากฏโดยใช้สื่อสารในลักษณะต่างๆ เช่น ภาพวาด แผนภูมิ หรือแผนผังต่อเนื่องให้สามารถเข้าใจได้ง่าย โดยสามารถนำเรื่องราวหรือประเด็นต่างๆ ได้อย่างกระชับ ภายใต้หลักการอย่างมีระบบ ดังนั้น “โมเดล” หรือ “รูปแบบ” จึงสามารถนำไปใช้ใน ลักษณะต่างๆ คือ 1) เป็นแบบจำลองในลักษณะเลียนแบบ 2) เป็นตัวแบบที่ใช้เป็นแบบอย่าง การวิจัยพัฒนารูปแบบทางสังคมศาสตร์และการศึกษา วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี 3) เป็นแผนภาพที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์และหลักการของระบบ และ 4) เป็นแผนผังของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องด้วยความสัมพันธ์เชิงระบบ และได้อธิบาย การนำเสนอรูปแบบไว้ว่ามีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ 1. เป็นการถ่ายทอดในลักษณะเลียนแบบ หรือถ่ายทอดจากความเข้าใจ ตลอดจน จินตนาการของคนที่มีต่อปรากฏการณ์ใดๆ ออกมาเป็นโครงสร้างที่มีระบบระเบียบง่ายต่อ การรับรู้ของบุคคลอื่น 2. ลักษณะของรูปแบบไม่ใช้การบรรยายหรือการพรรณนาอย่างยืดยาว แต่เป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์และหลักการของระบบ 3. ตัวรูปแบบเน้นเฉพาะส่วนสำคัญ เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจที่ตรงกันระหว่าง ผู้นำเสนอรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยได้โดยการนำเสนอเพียงครั้งเดียว 4. ภาพลักษณ์ของรูปแบบมุ่งการสื่อสารให้กระชับ รับรู้ภาพรวมของความหมาย มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยๆ ได้ โดยการนำเสนอเพียงครั้งเดียว รูปแบบจึงเป็นเครื่องกรองข้อเท็จจริง แสดงการเป็นตัวแทนความจริงที่ยังไม่สมบูรณ์ ช่วยให้นักวิจัยคาดหวังผลลัพธ์บางอย่าง หรืออาจกล่าวได้ว่ารูปแบบที่ทดสอบแล้วก็จะ กลายเป็นทฤษฎี ในทางสังคมศาสตร์รูปแบบจะมีลักษณะเชิงนามธรรมที่อธิบายลักษณะ สำคัญๆ ของปรากฏการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ แต่รูปแบบ ไม่สามารถบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ได้อย่างละเอียดทุกแง่ทุกมุม เพราะ จะทำให้รูปแบบมีความซับซ้อนและยุ่งยากเกินไป คุณค่าอีกประการหนึ่งของรูปแบบ คือ สามารถพยากรณ์หรือควบคุมโครงสร้างและการเปลี่ยนแปลงของสภาพความเป็นจริง ที่ศึกษาค้นคว้าอยู่ดังที่นักวิชาการหลายคนได้กล่าวมาแล้ว

วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2553) รูปแบบ หมายถึง กรอบความคิดทางด้านหลักการ วิธีการดำเนินงานและเกณฑ์ต่างๆ ของระบบ ที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบว่าจะประกอบด้วยอะไร จำนวนเท่าใด มีโครงสร้างและความสัมพันธ์กันอย่างไร ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ปัจจัยหรือตัวแปรต่างๆ ที่กำลังศึกษา ซึ่งจะ

ออกแบบตามแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และหลักการพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบนั้นๆ เป็นหลัก ส่วนกระบวนการวิจัยเพื่อการพัฒนารูปแบบ สามารถสรุปได้เป็น 2 ขั้นตอนได้แก่ 1) การสร้างหรือพัฒนารูปแบบ และ 2) การตรวจสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ

พระมหาทองสุข วิสุทฺธสีโล และคณะ (2563) รูปแบบการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา จังหวัดสมุทรปราการ ตามแนวพุทธ พบว่า การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเยาวชนด้วยหลักธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ได้ผลสัมฤทธิ์สูงสุด ทั้งนี้เพราะ ใช้หลักไตรสิกขาซึ่งหัวใจหลักของคำสอนร่วมกับภาวนา สร้างเป็นโปรแกรมฝึกอบรมที่มีกิจกรรมประยุกต์เข้ากับการเสริมสร้างความตระหนักรู้ สร้างทัศนคติ พัฒนาจิตสำนึกที่ดี ให้พัฒนาเป็นสัมมาทิฏฐิ พร้อมกับฝึกฝนทักษะการควบคุมตนเอง ทักษะการปฏิเสธผู้อื่น และทักษะชีวิต ให้ทำกิจกรรมจิตอาสา เพื่อที่เยาวชนสามารถมีปฏิสัมพันธ์เข้ากับคนอื่นในสังคมได้

2.2.2 ประเภทของรูปแบบ

คีเวส (Keeves, 1988) อ้างถึงใน.ชิรวัฒน์ นิจเนตร (2560) แบ่งประเภทของรูปแบบ ดังนี้ 1. รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมา อุปมัยเทียบเคียงปรากฏการณ์ ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็น นามธรรม เช่น รูปแบบในการทำนายจำนวนนักเรียนที่เข้าสู่ระบบโรงเรียน ซึ่งอนุมาน แนวคิดมาจากการเปิดน้ำเข้าและปล่อยน้ำออกจากถัง นักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบเปรียบเสมือน กับน้ำที่ไหลเข้าถัง นักเรียนที่ออกจากระบบเปรียบเสมือนกับน้ำที่ไหลออกจากถัง ดังนั้น นักเรียนที่คงอยู่ในระบบจึงเท่ากับนักเรียนที่เข้าสู่ระบบและนักเรียนที่ออกจากระบบ เป็นต้น จุดมุ่งหมายของรูปแบบก็เพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงประชากรนักเรียนของโรงเรียน 2. รูปแบบเชิงภาษา (Semantic Model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยาย หรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้นๆ และใช้ข้อความในการอธิบายเพื่อให้เกิดความกระจ่างมากขึ้น แต่ละจุดอ่อนของรูปแบบประเภทนี้ คือ ขาดความชัดเจนแน่นอน ทำให้ยากแก่การทดสอบรูปแบบ แต่อย่างไรก็ตามก็ได้ มีการนำรูปแบบนี้มาใช้กับการศึกษามาก เช่น รูปแบบการเรียนรู้ในโรงเรียน 3. รูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) เป็นรูปแบบที่ใช้แสดง ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปร โดยสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ปัจจุบันมีการวิจัยพัฒนารูปแบบทางสังคมศาสตร์และการศึกษา วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี แนวโน้มว่าจะนำไปใช้ในด้านพฤติกรรมศาสตร์มากขึ้น โดยเฉพาะในการวัดและประเมินผล ทางการศึกษารูปแบบลักษณะนี้สามารถนำไปสู่การสร้างทฤษฎี เพราะสามารถนำไปทดสอบ สมมติฐานได้รูปแบบทาง

คณิตศาสตร์นี้ ส่วนมากพัฒนามาจากรูปแบบเชิงภาษา 4. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นรูปแบบที่เริ่มมาจากนำเทคนิค การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ในการศึกษาเกี่ยวกับพันธุศาสตร์ รูปแบบ เชิงสาเหตุทำให้สามารถศึกษารูปแบบเชิงข้อความที่มีตัวแปรสลับซับซ้อนได้ แนวคิดสำคัญ ของรูปแบบนี้คือ ต้องสร้างขึ้นจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหรืองานวิจัยที่มีมาแล้ว รูปแบบจะเขียนในลักษณะสมการเส้นตรง แต่ละสมการแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุเชิงผลระหว่าง ตัวแปร จากนั้นมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในสภาพการณ์ที่เป็นจริงเพื่อทดสอบรูปแบบ รูปแบบเชิงสาเหตุนี้แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ 4.1 รูปแบบระบบเส้นเดี่ยว (Recursive Model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรด้วยเส้นโยงที่มีทิศทางของการเป็นสาเหตุในทิศทางเดียว โดยไม่มีความสัมพันธ์ย้อนกลับ 4.2 รูปแบบเชิงสาเหตุเส้นคู่ (Non – Recursive Model) คือ รูปแบบที่แสดงถึง ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร โดยมีทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรภายในตัวแปรตัวหนึ่ง อาจเป็นทั้งตัวแปรเชิงเหตุและเชิงผลพร้อมกันจึงมีทิศทางย้อน

2.2.3 ลักษณะของรูปแบบ

คีเวส กล่าวว่า รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้มีคุณลักษณะ 4 ประการ คือ

1. รูปแบบ ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่า ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันแบบทั่วไป (Associative Relationship)

2. รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกต ซึ่งทดสอบรูปแบบพื้นฐานจากข้อมูลเชิงประจักษ์

3. รูปแบบ ควรใช้อภิปรายปรากฏการณ์ได้ โดยต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา

4. รูปแบบ ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ในเรื่องที่ศึกษา

รูปแบบที่ดีควรมีลักษณะเป็นดังนี้

1. รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) หมายถึง รูปแบบที่เป็นความคิดการเปรียบเทียบสิ่งต่างๆ อย่างน้อย 2 สิ่งขึ้นไป รูปแบบลักษณะนี้นิยมใช้ในด้านวิทยาศาสตร์กายภาพ สังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์

2. รูปแบบเชิงภาษา (Semantic Model) หมายถึง รูปแบบที่ใช้ภาษา (พูดและเขียน) รูปแบบลักษณะนี้นิยมใช้ในด้านภาษาศาสตร์

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) หมายถึง รูปแบบที่ใช้สูตรคณิตศาสตร์ ซึ่งส่วนมากจะเกิดขึ้นหลังจากได้รูปแบบเชิงภาษาแล้ว

4. รูปแบบเชิงแผนผัง (Schematic Model) หมายถึงรูปแบบที่ใช้แผนผังแผนภาพไดอะแกรม หรือกราฟ

5. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) หมายถึง รูปแบบที่ใช้ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลระหว่างตัวแปรต่างๆ ของปัญหาใดๆ รูปแบบลักษณะนี้นิยมใช้ในด้านศึกษาศาสตร์

ประสิทธิ์ ฉิมบุญมา (2564) กล่าวโดยสรุปว่า รูปแบบที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดนั้นต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ คือ มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง สามารถทำนายผลและขยายผลการทำนายได้กว้างขวางขึ้นและสามารถนำไปสู่แนวคิดใหม่ๆ สำหรับการพัฒนารูปแบบนั้น ผู้พัฒนาจะต้องศึกษาแนวคิด ทฤษฎีในการสร้างรูปแบบ แล้วนำเอาข้อมูลที่จัดเก็บมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบ กำหนดโครงสร้างและข้อเสนอของรูปแบบอย่างชัดเจนเพื่อนำไปสู่ผลสรุป ในการอธิบายปรากฏการณ์ที่มุ่งหวังของการพัฒนารูปแบบนั้น มีการตรวจสอบและปรับปรุงรูปแบบก่อนนำรูปแบบไปใช้งานจริง และประเมินผลหลังจากการนำรูปแบบไปใช้งานจริง

สรุปได้ว่า รูปแบบเป็นการแสดงองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ในลักษณะของ แผนภูมิหรือแผนผังช่วยให้มองเห็นทฤษฎีได้ง่ายขึ้น ลักษณะรูปแบบที่ดีควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปร อธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่จะศึกษา และเกิดความสัมพันธ์ใหม่ของเรื่องที่ศึกษา

2.2.4 ความหมายของหลักสูตร

คำว่า "หลักสูตร" หรือในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Curriculum

หลักสูตร ซึ่งตามพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน อธิบายว่า หลักสูตร (curriculum) หมายถึง แผนการจัดการศึกษาที่ประมวลเนื้อหาสาระ ประสบการณ์ และกิจกรรมต่างๆ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ หลักการ จุดหมาย สาระการเรียนรู้ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการต่าง ๆ ตามจุดหมายที่กำหนดไว้

มารุต พัฒผล (2562) หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทางการศึกษาทั้งหมดที่สถานศึกษาวางแผนและจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ หลักสูตรมีความสำคัญหลายประการ เช่น มีอิทธิพลต่อความมั่นคงของ สังคมและประเทศชาติเป็นหลักหรือหัวใจของการจัดการศึกษา เป็นกรอบการ กำหนดนโยบายทางการศึกษา เป็นเครื่องชี้แนะจุดมุ่งหมาย สาระ และแนวทางการ จัดการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดและประเมินผลช่วยทำให้ผู้เรียนทราบเป้าหมาย และแนวทางการเรียน หลักสูตร (Curriculum) เป็นคำที่มีความหมายอย่างหลากหลาย

ตามมุมมองของนักวิชาการด้านหลักสูตรและบริบทของการใช้ แหล่งที่มาของคำว่า หลักสูตร Bobbitt ศาสตราจารย์ทางการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยชิคาโก ได้เขียนหนังสือชื่อ “The Curriculum” ในปี ค.ศ. 1981 หรือประมาณปี พ.ศ. 2461 Bobbitt มีมุมมองทางการศึกษาอย่างน่าสนใจว่า การศึกษาเป็นไปเพื่อความสามารถ ในการดำรงชีวิต (Bobbitt, 1918) และได้ระบุว่าคำว่า “Curriculum” มีที่มาจาก ภาษาลาตินว่า Race - Course หรือ “The Race” หมายถึง ชุดกิจกรรมที่กำหนดไว้ ให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ (Bobbitt, 1918) เมื่อกล่าวถึงหลักสูตรในมุมมองโดยทั่วไปของบุคคลส่วนใหญ่จะหมายถึง สิ่งที่เป็นเอกสารต่างๆ เช่น เอกสารหลักสูตร หนังสือ ตำรา คู่มือการสอน เป็นต้น ส่วนมุมมองของนักวิชาการด้านหลักสูตรจะหมายความรวมถึงประสบการณ์ต่างๆ ที่จัดให้กับผู้เรียนและผลการเรียนรู้ (Wiles. 2009, Wiles and Bondi, 2011) การให้นิยามความหมายของหลักสูตรขึ้นอยู่กับความเชื่อในเชิงปรัชญา ของแต่ละบุคคล ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง หรือชุมชนก็ตาม ด้วยเหตุนี้การนิยามคำว่าหลักสูตรจึงมีความหลากหลาย ดังนี้ (Oliva. 2009) 1. หลักสูตรคือสิ่งที่ได้สอนในโรงเรียน 2. หลักสูตรคือรายวิชา 3. หลักสูตรคือเนื้อหาสาระ 4. หลักสูตรคือโปรแกรมการศึกษา 5. หลักสูตรคือชุดของวัสดุอุปกรณ์ 6. หลักสูตรคือลำดับรายวิชา 7. หลักสูตรคือกลุ่มของวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติ 8. หลักสูตรคือรายวิชาที่ศึกษา 9. หลักสูตรคือทุกสิ่งทุกอย่างที่ดำเนินการอยู่ในโรงเรียน 10. หลักสูตรคือสิ่งที่โรงเรียนกำหนดให้สอนทั้งในและนอกโรงเรียน 11. หลักสูตรคือทุกสิ่งทุกอย่างที่วางแผนโดยบุคลากรของโรงเรียน 12. หลักสูตรคือชุดของประสบการณ์ในโรงเรียนซึ่งจัดขึ้นเพื่อผู้เรียน 13. หลักสูตรคือประสบการณ์ที่ผู้เรียนแต่ละคนได้รับ สรุปสามารถสังเคราะห์ได้ 3 ลักษณะ ดังนี้ 1. หลักสูตร คือ รายวิชาหรือความรู้ต่างๆ ที่สถานศึกษาจัดการ เรียนการสอนให้กับผู้เรียน 2. หลักสูตร คือ แผนการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาจัดไว้ อย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอน 3. หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์การเรียนรู้ที่สถานศึกษา จัดให้กับผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

จากงานวิจัยของ โชษิตา ไพโรจน์ และ ธนกร สิริสุคันธา (2564) ได้สรุปว่า หลักสูตรการอบรมที่ดีควรเป็นหลักสูตรที่สามารถพัฒนาให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ มีทักษะ และมีทัศนคติที่ดีสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง (Armstrong 2003 อ้างถึงใน โชษิตา ไพโรจน์ และ ธนกร สิริสุคันธา, 2002) ได้ให้ความหมายเป็นการเฉพาะว่าหลักสูตรหมายถึงกระบวนการตัดสินใจและสร้างหลักสูตรซึ่งมีเป้าหมายสำหรับการเตรียมการและการประเมินแผนการตัดสินใจที่จะพัฒนาผู้เรียนโดยเฉพาะด้านความรู้และทักษะความหมายดังกล่าวเกี่ยวข้องกับ 3 ปัจจัยหลักของหลักสูตรคือการถ่ายโยงความรู้กระบวนการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และการสร้างการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงข้อมูลความรู้สารสนเทศใหม่ๆ

ศิวะลักษณ์ มหาชัย และ เอกราช โฆษิตพิมานเวช (2565) ได้กล่าว่าหลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ ที่เป็นเนื้อหา สาระสำคัญ กิจกรรมต่างๆ ที่ออกแบบขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมาย ให้ ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ พัฒนาตนเองเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และ ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข หลักสูตรมีความสำคัญ เพราะหลักสูตร เป็นเอกสารซึ่งเป็นแผนการหรือโครงการจัดการศึกษาที่ระบุแนวทางการจัดมวลประสบการณ์ เป็นส่วนกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาให้กับบุคลากร ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำไป ปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพทางการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่หลักสูตรกำหนดไว้ และหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้บรรจุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ หลักสูตรที่ดีต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอเพื่อให้มีเนื้อหาสาระทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการเมือง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 27 ระบุข้อความที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา ในการนำหลักสูตรไปใช้โดยตรง ซึ่งกำหนดไว้ว่า ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแนวทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

กษมา ชนะวงศ์ (2564) กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญในฐานะที่เป็นหัวใจหลักของการจัดการเรียนการสอน จัดระเบียบเส้นทางการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ทางการศึกษา ทำให้การศึกษา มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่วางไว้ ตลอดจนเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่จะจัดประสบการณ์ ให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ อาจกล่าวได้ว่า หลักสูตรเป็นหัวใจของการศึกษา ของประเทศ ซึ่งเป็นเสมือนหางเสือ ที่จะกำหนดทิศทางการเรียนรู้ ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย โดยมีเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษาเป็นแผนในการดำเนินงาน ซึ่งจะเป็นตัวชี้นำแนวทางในการปฏิบัติงาน ของครูหรือเครื่องชี้ถึงความเจริญของประเทศชาติได้เป็นอย่างดี

สมบัติ สกุลพรรณ์ (2558) สรุปได้ว่าหลักสูตรหมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดไว้อย่างเป็นระบบ มีลำดับและมี ศักยภาพในการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งมีทั้งหลักสูตรระดับ รายวิชา หลักสูตรฝึกอบรม ทั้งระยะสั้นระยะยาว หลักสูตรสำหรับผลิตบัณฑิตของแต่ละวิชาชีพ และ หลักสูตรระดับประเทศ เช่น หลักสูตรแกนกลางสำหรับ จัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขึ้นพื้นฐานของ แต่ละประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีผู้จัดประเภทหรือ ระดับของหลักสูตรไว้ในลักษณะอื่นๆ อีก เช่น หลักสูตรระดับเอกสาร (Formal Curriculum) หรืออาจเรียกว่า เป็นหลักสูตรระดับอุดมการณ์ (Ideal Curriculum) ซึ่ง ผู้พัฒนาหลักสูตรได้เขียนไว้เป็นเอกสารหลักสูตร โดยมีปรัชญาของหลักสูตรและ

วัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ ชัดเจน รวมทั้งมีการกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตหรือ สมรรถนะหลักของบัณฑิตที่ต้องการให้เกิดไว้อย่างชัดเจน

ชาติชาย ม่วงปฐม (2557) วิชาการพัฒนาหลักสูตร คำว่า “หลักสูตร” แปลมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า“Curriculum”ซึ่งมีรากศัพท์มาจาก ภาษาละตินว่า“Curreri” หมายถึง“Running Course” หรือเส้นทางที่ใช้วิ่งแข่ง ซึ่งต่อมาได้นำศัพท์ นี้มาใช้ในทางการศึกษาว่า “Running Sequence of Courses or Learning Experiences”การที่ เปรียบเทียบหลักสูตรกับสนามหรือเส้นทางที่ใช้วิ่งแข่ง อาจเนื่องจากการที่ผู้เรียนจะสำเร็จการศึกษา ในระดับใดระดับหนึ่งหรือจบหลักสูตรใดๆ นั้น ผู้เรียนจะต้องเรียนและฟันฝ่าความยากของวิชาหรือ ประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรตามลำดับเช่นเดียวกับนักวิ่งที่ต้องวิ่งแข่งและ ฟันฝ่าอุปสรรค เพื่อชัยชนะและความสำเร็จ อีกนัยหนึ่งหลักสูตรจะเปรียบเสมือนลู่วิ่ง หรือแนวทาง ในการจัดการศึกษา จัดการเรียนการสอน หลักสูตร เป็นคำศัพท์ทางการศึกษาคำหนึ่งที่คนส่วนใหญ่คุ้นเคย และมีผู้ให้ความหมายไว้มากมายและแตกต่างกันไป บางความหมายมีขอบเขตกว้าง บางความหมายมีขอบเขตแคบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่ กับความคิดเห็นและประสบการณ์ที่แตกต่างกันของบุคคลนั้นๆ ที่มีต่อหลักสูตรยกตัวอย่างเช่น ครูบางคน คิดว่าหลักสูตร คือ เอกสารหลักสูตรที่จัดพิมพ์เป็นเล่มโดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ส่วนผู้บริหารโรงเรียนอาจจะคิดว่า หลักสูตรเป็นแผนหรือแนวทางการจัดการศึกษา ซึ่งครูต้องจัด ให้กับนักเรียนในชั้นเรียน และผู้บริหารโรงเรียนต้องรับผิดชอบบริหารให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ความหมายของหลักสูตรที่มีผู้กล่าวถึง และใช้กันมากมี 5 ประการ ใช้ตัวย่อว่า SOPEA ซึ่งมาจากความหมายของหลักสูตรแต่ละลักษณะในภาษาอังกฤษเพื่อง่ายต่อการจดจำ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539) S มาจาก Curriculum as Subjects and Subject Matter หลักสูตร คือ รายวิชาหรือเนื้อหาวิชาที่เรียน O มาจาก Curriculum as Objectives หลักสูตร คือ จุดหมายที่ผู้เรียนพึงบรรลุ P มาจาก Curriculum as Plans หลักสูตร คือ แผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่คาดหวังแก่นักเรียน E มาจาก Curriculum as Learners’ Experiences หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทั้งปวงของผู้เรียนที่จัดโดยโรงเรียน A มาจาก Curriculum as Educational Activities หลักสูตร คือ กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียน องค์ประกอบของหลักสูตร (Curriculum Components) จากคำนิยามหรือคำจำกัดความของหลักสูตร นอกจากชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรมีสาระสำคัญและ มีความหมายอย่างไรแล้ว ยังสามารถชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบของหลักสูตรด้วย นักการศึกษา หลายท่าน ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ดังนี้ ไทเลอร์ (Tyler, 1949) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรที่สำคัญควรมีดังนี้ 1. จุดมุ่งหมายที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียนได้รับ 2. ประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้จุดหมาย

บรรลุผลตามที่กำหนด 3. วิธีการจัดประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย 4. วิธีการประเมินผลเพื่อให้ตรวจสอบว่าผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย ทาบา (Taba, 1962) กล่าวว่า หลักสูตรควรมีองค์ประกอบอยู่ 4 องค์ประกอบ คือ 1. วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา 2. เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา 3. กระบวนการเรียนการสอนหรือการนำหลักสูตรไปใช้ 4. โครงการประเมินผลการสอนตามหลักสูตร สุมิตร คุณานุกร (2520) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรควรมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1. ความมุ่งหมาย (Objective) 2. เนื้อหา (Content) 3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) 4. การประเมินผล (Evaluation)

2.2.5 องค์ประกอบรูปแบบของหลักสูตร ประกอบด้วย

(1) การวางแผนหลักสูตร (Curriculum Planning) อย่างแรกต้องทราบจุดมุ่งหมายการจัดการฝึกอบรม ที่หน่วยฝึกอบรมต้องแสวงหามีการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่เน้นความรู้ผู้รับการฝึกอบรมและสังคม เพื่อนำไปวางแผนหลักสูตร

(2) การออกแบบหลักสูตร ซึ่งเป็นการเลือกประสบการณ์การจัดการฝึกอบรมเพื่อช่วยให้ผู้รับการฝึกอบรมบรรลุวัตถุประสงค์การฝึกอบรม โดยการนำจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมาจัดทำกรอบการปฏิบัติ ในการมุ่งพัฒนาผู้รับการฝึกอบรมให้ได้รับ การพัฒนาตามกระบวนของหลักสูตร

(3) การจัดหลักสูตร เพื่อนำไปใช้ในการจัดการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพ โดยการพิจารณาว่าตรงตามแผนที่ได้วางไว้หรือไม่ และจะจัดประสบการณ์การฝึกอบรมอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะต้องอาศัยการบริหาร การนิเทศ และการจัดการฝึกอบรม

(4) การประเมินหลักสูตร ซึ่งเป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร รวมถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรนั้นในอนาคต

องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบใหญ่ๆ ได้แก่

1. หมวดหัวข้อวิชา ได้แก่ หัวข้อวิชาต่างๆ ที่กำหนดขึ้นมา โดยเห็นว่ามีสาระสำคัญที่ผู้เข้ารับการอบรมต้องการหรือควรได้รับการเรียนรู้ แต่ละหลักสูตรจะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับว่าเป็นหลักสูตรอะไร หัวข้อวิชาเหล่านี้ที่เป็นเรื่องลักษณะเดียวกันหรือมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันจะจัดไว้เป็นพวกเดียวกัน เรียกว่าหมวดหัวข้อวิชา 2. วัตถุประสงค์ของแต่ละวิชา ได้แก่ จุดมุ่งหมาย หรือสิ่งที่มุ่งหวังว่าจะให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงเมื่อได้ผ่านการฝึกอบรมในหัวข้อวิชานั้นๆ แล้ว โดยทั่วไปวัตถุประสงค์นี้เขียนในรูปของวัตถุเชิงพฤติกรรม เพราะให้ง่ายต่อการจัดกิจกรรมและการประเมินผล 3. ประเด็นสำคัญ ได้แก่ เนื้อหาหรือหัวข้อย่อยที่สำคัญๆ ในแตะละวิชา เพื่อให้ทราบในหัวข้อวิชานั้น น่าจะกล่าวถึงเรื่องอะไรบ้าง มีขอบข่ายครอบครอบคลุมกว้างเพียงใด 4. เทคนิคและ

วิธีการฝึกอบรม ได้แก่ เทคนิคหรือวิธีการฝึกอบรมต่างๆ ที่จะมาใช้ในหัวข้อวิชานั้นๆ เช่น การบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม การระดมสมอง บทบาทสมมติ กรณีศึกษา หรือการสาธิต เป็นต้น 5. ระยะเวลาแต่ละวิชา ได้แก่ กำหนดระยะเวลาที่จะใช้ในแต่ละหัวข้อวิชานั้นๆ ว่าจะใช้เวลานานเพียงใด 6. วิทยากรในแต่ละวิชา ได้แก่ ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆ ที่ โดยอาจระบุตำแหน่ง สถานที่ทำงานของวิทยากรไว้ด้วย 7. กำหนดการฝึกอบรม ได้แก่ ตารางเวลาที่บอกว่าจะมีการอบรมหัวข้อวิชาใดในวันเวลาใดใช้เวลาเท่าใดและโดยใคร ซึ่งคล้ายกับตารางสอนเพื่อให้ผู้เข้าอบรมวิทยากร และผู้จัดโครงการทราบ

วราภรณ์ โอภาโส, วิวัฒน์ เพชรศรี และสุนิตย์ตา เย็นทั่ว (2564) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของสังคม มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะสามารถทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจเกิดความชำนาญ และเกิดเจตคติที่ดีเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งจนกระทั่งทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ และยังช่วยเสริมสร้างพฤติกรรมการกระทำและการแสดงออกในทางที่ดี มีการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้นักศึกษาเกิดการช่วยแก้ปัญหาการเอารัดเอาเปรียบของคนในสังคมให้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน สามารถพัฒนาคนให้เกิดปัญญา คิดทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม เพื่อส่งเสริมให้คนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข

(เอกสารประกอบการเรียนการสอน วิชาการพัฒนาหลักสูตร) องค์ประกอบของหลักสูตร (Curriculum Components) จากคำนิยามหรือคำจำกัดความของหลักสูตร นอกจากชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรมีสาระสำคัญและ มีความหมายอย่างไรแล้ว ยังสามารถชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบของหลักสูตรด้วย นักการศึกษา หลายท่าน ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ดังนี้ ไทเลอร์ (Tyler, 1949) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรที่สำคัญควรมีดังนี้ 1. จุดมุ่งหมายที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียนได้รับ 2. ประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้จุดหมายบรรลุผลตามที่กำหนด 3. วิธีการจัดประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย 4. วิธีการประเมินผลเพื่อให้ตรวจสอบว่าผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย ทาบา (Taba, 1962) กล่าวว่า หลักสูตรควรมีองค์ประกอบอยู่ 4 องค์ประกอบ คือ 1. วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา 2. เนื้อหาวิชา และจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา 3. กระบวนการเรียนการสอนหรือการนำหลักสูตรไปใช้ 4. โครงการประเมินผลการสอนตามหลักสูตร สุมิตร คุณานุกร (2520) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรควรมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1. ความมุ่งหมาย (Objective) 2. เนื้อหา (Content) 3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) 4. การประเมินผล (Evaluation)

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตรขึ้นอยู่กับผู้เข้ารับการอบรมต้องการได้รับการเรียนรู้ในหัวข้อวิชานั้นๆ หรือประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับเนื้อหา เทคนิคและวิธีการฝึกอบรม รวมถึงระยะเวลาการอบรม

2.2.6 ประเภทรูปแบบของหลักสูตร

การแบ่งประเภทของหลักสูตรมีหลากหลายความคิดขึ้นอยู่กับการรับรู้ และความคิดเห็นของพัฒนาหลักสูตรเป็นสำคัญสำหรับในเอกสารนี้ แบ่งเป็นประเภทของหลักสูตรได้ 2 ประเภท คือ หลักสูตรที่เป็นทางการ และหลักสูตรแฝง

หลักสูตรที่เป็นทางการเป็นหลักสูตรที่มีรูปแบบชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรอยู่ในรูปของเอกสาร การจัดทำหลักสูตรประเภทนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของชาติและมุมมองของนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่างๆ เป็นสำคัญ หลักสูตรประเภทนี้ประกอบด้วยขอบเขตและลำดับของการวางแผน สาระสำคัญ คำแนะนำของหลักสูตรโครงสร้างรายวิชา และการกำหนดผลการฝึกอบรมที่คาดหวังโดยมีจุดประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการฝึกอบรมและประเมินผล หลักสูตรแฝง เป็นหลักสูตรที่แตกต่างจากหลักสูตรที่เป็นทางการเพราะไม่ได้กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในรูป เอกสาร เอกสารอย่างเป็นทางการแต่มีอิทธิพลต่อผู้เรียนเพราะทำให้ผู้รับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งอาจเป็นทัศนคติค่านิยม หรือพฤติกรรมทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ซึ่งในเอกสารนี้จะกล่าวถึงเฉพาะหลักสูตรแฝงโดยสังเขปดังต่อไปนี้

หลักสูตรแฝง ตามแนวคิดของโรแลนด์ เมอัน (Roland Meighan, 1981) ซึ่งเป็นแนวคิดร่วมสมัย โดย เมอัน มีความเห็นว่าหลักสูตรแฝงเป็นสิ่งที่ถูกสอนโดยโรงเรียน ไม่ใช่ครูซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนนำมาใช้ในชีวิตประจำวันหรือเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของไมเคิล ฮาราแลมบาร์ส (Michael Haralambous,1991) ที่ระบุว่า หลักสูตร แฝงประกอบด้วยสิ่งต่างๆที่ผู้รับการฝึกอบรมเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ในขณะที่มาหน่วยฝึกอบรมมากว่าเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ผู้ฝึกอบรมกำหนดเช่นเดียวกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2549) ที่กล่าวว่า “หลักสูตรแฝงเป็นหลักสูตรที่ไม่เป็นทางการ ในหน่วยฝึกอบรมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้รับการฝึกอบรม”

สมบัติ สกุลพรรณ์ (2558) หลักสูตรแฝง หมายถึง สิ่งที่ไม่ได้มีการกำหนดหรือ เขียนไว้ในหลักสูตร แต่จะเป็นสิ่งที่ได้มาหรือเกิดขึ้นใน ขณะใช้ หลักสูตร (Curriculum Implementation) หรือ เป็นสิ่งที่ผู้เรียนถูกสอนและซึมซับได้หรือได้เรียนแม้ไม่ได้ มีในบทเรียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลต่อผู้เรียนทั้งทางบวกและ ทางลบ เช่น วัฒนธรรมของสถาบันการศึกษานั้นๆ วัฒนธรรมในห้องเรียน คำขวัญของโรงเรียน กิจกรรมการ เรียนการสอนต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสถาบันการศึกษา รวมทั้ง เอกสารหนังสือหรือตำราและสื่อการสอนทุกอย่างทุก ประเภทที่ผู้เรียนได้สัมผัสด้วยประสาทสัมผัสทั้งหมด

ตลอดจนบุคลิกภาพ ทัศนคติ ค่านิยมและการแสดง บทบาทหน้าที่ทางสังคม (Social Roles) ของบุคลากร ในสถานศึกษา หรือเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน และโดย เฉพาะอย่างยิ่งของผู้สอนหรือครูอาจารย์ ซึ่งเป็นผู้ที่ ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ด้วยมากที่สุดในสถานศึกษานั้นๆ ซึ่ง มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน คือต่อการมีความรู้ (Knowledge) มีทักษะ (Skill/Psychomotor) และที่สำคัญคือมีผลต่อการบ่มเพาะ (Instillation) คุณลักษณะด้านเจตคติ (Affective Characteristics) ของผู้เรียนทั้งสิ้น

ดังนั้น หลักสูตรแฝงช่วยให้ผู้รับการฝึกอบรมเกิดเรียนรู้ได้อย่างมากมายทั้งทางบวกและทางลบ ทั้งที่ไม่รับการจัดการฝึกอบรมโดยตรงและส่วนตรงและส่วนใหญ่จะเป็นจะพฤติกรรม และเจตคติที่มีคุณค่าหากผู้ฝึกอบรมหรือทีมงาน จะใส่ใจสื่อสารกับผู้รับการฝึกอบรมในเชิงบวก

2.2.7 หลักสูตรระยะสั้น

หลักสูตรระยะสั้นหรือหลักสูตรการฝึกอบรม เป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจงเป็นเรื่องๆ เฉพาะอย่างสำหรับกลุ่มบุคคลบางกลุ่มเพื่อเพิ่มพูนความรู้หรือประสบการณ์หรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือทัศนคติของบุคคลไปในทางที่ต้องการ โดยใช้ระยะเวลาไม่ยาวนานนัก หลักสูตรระยะสั้นอาจหมายถึงหลักสูตรรายวิชาเลือกในโรงเรียนที่ครูสร้างขึ้น หลักสูตรฝึกอบรมสำรับบุคลากรในหน่วยงานต่างๆ มีขั้นตอนและกระบวนการพัฒนา ดังต่อไปนี้

1. สำรวจและวิเคราะห์หาความจำเป็นในการจัดหลักสูตรระยะสั้น โดยการศึกษาสภาพการณ์และค้นหาข้อมูลต่างๆ ในหน่วยงานหรือชุมชนว่า จำเป็นต้องให้บุคลากรหรือบุคคลต่างๆ มีความรู้ ความชำนาญ ประสบการณ์ หรือทักษะในเรื่องใดบ้างหรือไม่ หากมีแล้วจะช่วยแก้ปัญหาหรือก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านใดบ้าง จะช่วยให้การทำงานหรือชีวิตความเป็นนอยู่ของบุคคลกลุ่มนั้นๆ ดีขึ้นอย่างไร

2. กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดหลักสูตรระยะสั้นหรือหลักสูตรอบรม โดยกำหนดวัตถุประสงค์หลักๆ ได้แก่ การให้ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ประสบการณ์ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการสร้างเจตคติในเรื่องที่ได้สำรวจพบในขั้นที่ 1 การกำหนดจุดประสงค์ให้ตรงหรือสอดคล้องกับสภาพการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อจะนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ได้วิเคราะห์ไว้ และสามารถชี้ชัดได้ว่าเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการแล้วจะมีผลการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ผู้ที่เข้ารับการอบรมตามหลักสูตรได้เรียนรู้หรือประสบการณ์อะไรไปบ้าง

3. จัดทำโครงการ โครงการเป็นแผนงานที่จัดทำขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานฝึกอบรมนั้นไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ หากโครงการกำหนดไว้ดีก็คาดหมายได้ว่า ผลหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ย่อมสำเร็จออกมาได้ด้วยดี การจัดทำโครงการต้องเขียนให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมโดยในโครงการฝึกอบรม ควรระบุหัวข้อหลักๆ เช่น ชื่อโครงการ หลักการเหตุผล วัตถุประสงค์เป้าหมาย

วิธีดำเนินการ ระยะเวลาดำเนินการ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบโครงการผู้เข้าร่วมโครงการ การประเมินผล และประโยชน์ที่คิดว่าจะได้รับ ความชัดเจนของโครงการช่วยพิจารณาอนุมัติทำได้ง่ายขึ้นและสะดวกต่อการดำเนินการฝึกอบรมเยาวชน

4. สร้างและพัฒนาหลักสูตร มีขั้นตอนและกระบวนการสร้างและพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเตรียมการร่างหลักสูตร สร้างและพัฒนาหลักสูตร ใช้หลักสูตร และประเมินผลหลักสูตร ดังกล่าวว่ารายละเอียดในหัวข้อถัดไป

5. การวางแผนการบริหารหลักสูตรอบรม เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการใช้หลักสูตร ซึ่งจะต้องพิจารณาองค์ประกอบการดำเนินงานในทุกด้าน ๆ เช่น งบประมาณ สถานที่ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เป็นต้น ดังนั้นผู้รับผิดชอบหลักสูตรจะต้องมีการบันทึก ควบคุม และตรวจสอบงานแต่ละด้านนั้นใครเป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินการไปแล้วอย่างไร

6. ดำเนินการใช้หลักสูตร เป็นขั้นที่ดำเนินการตามโครงการของหลักสูตรที่ได้สร้างไว้โดยมีบุคลากรฝ่ายต่างๆ รับผิดชอบงานที่มอบหมายไว้ล่วงหน้า ในขั้นตอนนี้ผู้บริหารโครงการต้องทำหน้าที่ประสานงาน อำนวยการ และควบคุมให้การใช้หลักสูตรบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

7. ประเมินผลการใช้หลักสูตร ควรพิจารณาอย่างเป็นระบบตั้งแต่การประเมินข้อมูลนำเข้า (Input) การประเมินกระบวนการ (Process) และการประเมินผลผลิต (Output)

8. ติดตามผลการดำเนินการตามโครงการ ผู้บริหาร โครงการฝึกอบรม ควรได้ติดตามผลว่าผลผลิตของหลักสูตรได้นำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนหรือฝึกอบรมนี้ไปใช้บ้างหรือไม่ ใช้แล้วได้ผลมากน้อยเพียงใด เพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงโครงการต่อไป

กระบวนการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ทบทวนความจำเป็นในการฝึกอบรม โดยการพิจารณาถึงความจำเป็นต้องใช้วิธีการอบรมจริงหรือไม่ ปัญหาเกิดขึ้นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมขาดความรู้ ความสามารถ และทักษะ รวมถึงมีทัศน คติต่อการปฏิบัติตนอย่างไร หากกแน่ใจถึงปัญหานั้นย่อมสามารถแก้ไขด้วยการฝึกอบรม

2. กำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม โดยเน้นผลของการฝึกอบรม คำนึงถึงผลกระทบผู้เกี่ยวข้อง และเพื่อให้สามารถช่วยการแก้ปัญหาได้จริง ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ที่เน้นผลของการฝึกอบรม โดยสามารถแบ่งพฤติกรรมด้านการเรียนรู้ได้เป็น 3 ด้านได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย เป็นพฤติกรรมหรือ ความสามารถทางความรู้ ความคิดหรือสติปัญญา เช่น ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

ด้านจิตพิสัย เป็นพฤติกรรมทางด้านความรู้สึก อารมณ์ หรือจิตใจ เช่นสนใจ ตระหนักซาบซึ้ง เห็นคุณค่า ทัศนคติ ด้านทักษะพิสัย เป็นพฤติกรรมด้านปฏิบัติ ได้แก่ การปฏิบัติงาน เช่น การพิมพ์ การเขียน การขับรถยนต์ การถ่ายภาพ

วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ที่คำนึงถึงผลที่เป็นประโยชน์ที่องค์กรพึงจะได้รับจากการฝึกอบรมตามหลักต่างๆ หลังเสร็จสิ้นการอบรมองค์กรจะได้ประโยชน์ดังนี้ เช่น เพื่อพัฒนางานด้านการให้บริการขององค์กรให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี และความสามัคคีในกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน และเพื่อสามารถช่วยแก้ปัญหาได้จริงเมื่อฝึกอบรมแล้วจะสามารถแก้ปัญหาในด้านใดบ้าง เช่น เพื่อแก้ปัญหาความผิดพลาดและล่าช้าในการปฏิบัติงานเป็นต้น

3. กำหนดหัวข้อและเนื้อหา ซึ่งเป้ากำหนดเนื้อหาสาระที่จะช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ ทัศนคติตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ได้แก่ 3.1 กำหนดเนื้อหาสาระการฝึกอบรมจากง่ายไปหายาก 3.2 ความจำเป็นก่อน-หลัง การกำหนดเนื้อหาสาระฝึกอบรม 3.3 กำหนดเนื้อหาสาระการฝึกอบรมจากส่วนรวมไปสู่ส่วนย่อย 3.4 กำหนดเนื้อหาสาระฝึกอบรมจากส่วนย่อยไปสู่ส่วนรวม 3.5 เรียงตามหัวข้อเนื้อหาสาระการฝึกอบรม 3.6 กำหนดเนื้อหาสาระการฝึกอบรมจากสิ่งที่ใกล้ตัวไปสู่สิ่งที่ไกลตัว

4. กำหนดวัตถุประสงค์ของแต่ละหัวข้อ ซึ่งเป็นการคาดหวังให้ผู้เข้าอบรมเกิดการเรียนรู้ มีทักษะ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือทัศนคติ โดยต้องระบุให้ชัดเจนว่า ต้องการให้ทำอะไรได้หลังจากจบเนื้อหาของแต่ละหัวข้อนั้น ทั้งนี้การกำหนดวัตถุประสงค์ โดยใช้หลัก SMART 4.1 เจาะจง (Specific) ต้องมีความกระจ่าง กระชับ ชัดเจน ไม่กว้างเกินไป 4.2 วัดได้ (Measurable) สามารถตรวจสอบได้ทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพ 4.3 บรรลุได้ (Attainable) เมื่ออบรมแล้วจะสามารถทำได้ตามวัตถุประสงค์ 4.4 เป็นจริง (Realistic) สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และมีความเป็นไปได้ 4.5 มีกรอบเวลา (Time Bound) ระบุระยะเวลาที่ตรวจสอบได้

5. กำหนดวิธีการประเมินการเรียนรู้ เช่น สังเกต สัมภาษณ์ แบบทดสอบ แบบสอบถาม

6. กำหนดเทคนิคการฝึกอบรมและสื่อการสอน เลือกใช้ให้เหมาะสม และสอดคล้องกับหัวข้อเนื้อหา และวัตถุประสงค์

7. กำหนดระยะเวลาของแต่ละหัวข้อและหลักสูตรการปรับแต่งหลักสูตรฝึกอบรม 7.1 จะต้องสอดคล้องกับความจำเป็นขององค์กร 7.2 จะต้องได้รับความร่วมมือ ทั้งภายนอกและภายใน 7.3 จะต้องเหมาะสมกับความรู้พื้นฐาน และประสบการณ์ของผู้เข้าอบรม 7.4 จะต้องมีเนื้อหาสาระที่ครบถ้วนเพียงพอที่จะเกิดพัฒนาการต่างๆ 7.5 จะต้องมีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับสถานการณ์ 7.6 จะต้องมีการจัดเรียงลำดับหัวข้อและเนื้อหาที่เหมาะสม 7.7 จะต้องส่งเสริมให้ผู้เข้า

อบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทัศนคติ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำไปประยุกต์ใช้ได้ 7.8 จะต้องมีรายละเอียด เทคนิควิธีสอน อุปกรณ์ และสื่อการสอบประกอบ 7.9 จะต้องสามารถนำไปใช้จัดฝึกอบรมได้จริง เกิดการเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ 7.10 จะต้องมีการประเมิน เพื่อได้ทราบถึงข้อบกพร่อง และได้รับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

พอสรุปได้ว่า หลักสูตรระยะสั้นหรือ หลักสูตรการฝึกอบรมนั้น เกือบทุกหน่วยงานมักกระทำอยู่เป็นประจำ อาจมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง หรืออาจแต่งตั้งกรรมการเฉพาะกิจทำงานเป็นครั้ง ครั้งก็ได้ การสร้างหรือการพัฒนาหลักสูตรมีขั้นตอนเช่นเดียวกับหลักสูตรทั่วไป การบริหารหลักสูตรระยะสั้นต้องอาศัยหลักการบริหารทั่วไปคือการวางแผนการจัดหน่วยงานการอำนวยการและการควบคุม แต่เนื่องจากมีช่วงระยะเวลาสั้น การบริหารหลักสูตรฝึกอบรมจึงต้องอาศัยการดำเนินงานที่รวดเร็ว การตัดสินใจหรือแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ถูกต้อง และการประสานงานที่ดี

รูปแบบหลักสูตร โครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน (คลินิกคุณธรรมนำองค์กร) กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายให้โรงเรียนและสถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการพัฒนาเป็นโรงเรียนและสถานศึกษาคุณภาพคู่คุณธรรม เพื่อส่งเสริมให้นักพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และลด ละ เลิก พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ มีความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ มีจิตอาสา มีความพอเพียง มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน และมีสติปัญญาเข้าใจความเป็นจริงของชีวิตและสังคมในยุคปัจจุบัน สอดรับกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 56 ว่าด้วย “การศึกษาจะต้องมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย มีความรับผิดชอบครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ เติบโตไปข้างหน้าอย่างมีคุณภาพและคุณธรรม สามารถปรับตัวได้เท่าทันสถานการณ์เพื่อไปสู่อนาคตที่สมบูรณ์ ได้แก่ "การเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข” จากสถานการณ์การเปลี่ยนไปของสังคมโลกปัจจุบัน ได้ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนที่อยู่ในวัยหัวเลี้ยวหัวต่อมีการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทำให้ประสบกับปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาติดเกม ปัญหาสมาธิสั้น ปัญหาขาดระเบียบวินัย ปัญหารักในวัยเรียน ปัญหายาเสพติด ปัญหาความก้าวร้าวรุนแรง ปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหาการบูลลี่ (Bully) หรือการกลั่นแกล้งที่ทำให้ผู้อื่นเจ็บปวดทางกายและจิตใจ ปัญหาความฟุ้งเฟ้อหรูหรา และปัญหาสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่สร้างสรรค์และไม่ปลอดภัย ฯลฯ ที่นับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงเพิ่มมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ ส่วนการพัฒนาด้านจิตใจกลับถูกละเลย จึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาให้เด็กและเยาวชนที่เป็นนักเรียน มีภูมิคุ้มกันด้านจิตใจที่เข้มแข็ง สามารถปรับตัวได้อย่างเป็นสุขภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้น มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ จึงได้ดำเนินโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โดยคาดหวังว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคตมี วัตถุประสงค์ 1 เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา

2 เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนตามแนวทางค่านิยม 12 ประการ 3 เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามหลักศาสนาของตน โดยการนำหลักธรรมของศาสดามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 4 เพื่อให้นักเรียน มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีความพอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา กตัญญู และห่างไกลอบายมุข มีกลุ่มเป้าหมาย เป็นนักเรียน/นักศึกษา มีหลักสูตรดังนี้ 1. หลักสูตรครึ่งวัน (3 ชั่วโมง) 2. หลักสูตร 1 วัน 3. หลักสูตร 2 วัน 1 คืน 4. หลักสูตร 2 วันไม่ค้างคืน 5. หลักสูตร 3 วัน 2 คืน 6. หลักสูตร 3 วันไม่ค้างคืน

2.2.8 การนำหลักสูตรไปใช้

รัตนา ดวงแก้ว (2561) สำหรับผู้บริหารการศึกษาที่ต้องนำสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมนั้น สามารถประยุกต์ใช้แนวคิดของออนสไตน์และฮันกินส์ (Ornstein and Hunkins,1998) ได้เสนอแนะขั้นตอนต่างๆ 10 ขั้นตอนดังนี้ 1. ศึกษาบริบทที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรก่อนเริ่มดำเนินการ เพื่อช่วยให้บุคลากรในองค์กรเกิดความมั่นใจในความพร้อมของการดำเนินการ 2. ประเมินปัญหาความต้องการจำเป็นซึ่งส่วนมากจะมุ่งไปสู่รายบุคคลอาจจะเป็นตัวผู้รับการฝึกอบรมและบางครั้งก็เป็นครู ไม่บ่อยนักที่จะประเมินความต้องการจำเป็นของหน่วยฝึกอบรมในภาพรวม 3. ระบุปัญหาและความต้องการจำเป็นพร้อมทั้งกำหนดขอบเขตลักษณะที่เชื่อมโยงกับจุดมุ่งหมายหลักสูตรในกระบวนการวางแผนไม่จำเป็นจะต้องระบุปัญหาและความต้องการจำเป็นทุกอย่างเพราะจะมี ปรากฏในขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม 4.ทบทวนจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งจะทำให้ปัญหาและความต้องการจำเป็นปรากฏ เป็นรูปเป็นรูปร่างชัดเจน 1) ประกาศข้อเสนอแผนหลักสูตรที่จะนำไปสู่การปฏิบัติและการประเมินในขั้นนี้เป็นการพิจารณาปัญหาและความต้องการจำเป็นสำคัญ และวิธีการที่จะนำไปสู่การปัญหาด้วยการพิจารณาจุดมุ่งหมาย ทั่วไปหมายที่เหมาะสมกับหน่วยฝึกอบรม 2) เตรียมออกแบบด้วยการเลือกตัวแบบ ซึ่งมีหลายวิธีดังกล่าวไว้แล้ว ในขั้นนี้ต้องทบทวนสื่อวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการสอน รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะไว้ด้วย 3) จัดระบบการทำงานในการสร้างหลักสูตรและนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติให้ชัดเจนเป็นรูปธรรม 4) นิเทศติดตามกระบวนการวางแผนและการนำแผนไปใช้เพื่อการวางแผนดำเนินไปอย่างราบรื่น กระบวนการวางแผนจะต้องได้รับการบริหารและการนิเทศควบคู่กันไป นโยบายการนิเทศอาจจะควบคุมจากส่วนกลางหรือเขตพื้นที่ที่แต่ตามปกติแล้วควรจะดำเนินการโดยผู้นำหลักสูตรของหน่วยฝึกอบรม (1) ใช้ประโยชน์จากผลผลิตของการวางแผน หากครูทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการ วางแผน ซึ่งทำให้ฝึกอบรมยอมรับและรู้สึกสบายใจในการทำงานกับโครงการหลักสูตรใหม่ (2) นำวิธีการประเมินไปประยุกต์ใช้ เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของการปฏิบัติตามแผน และตรวจสอบประสิทธิผลว่า ผลที่ได้รับสอดคล้องกับ

จุดมุ่งหมายเป้าหมายและจุดประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ ทั้งนี้ผู้บริหารที่จะนำรูปแบบของหลักสูตรไปใช้ จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวแบบการพัฒนาหลักสูตร เพื่อที่จะสามารถวิเคราะห์จุดแข็ง และจุดอ่อนแต่ละตัวแบบได้และนำไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทในองค์กรของตน

เอกสารประกอบการเรียนการสอน วิชาการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นกระบวนการที่ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันนำไปพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะต่างๆ ตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ถ้าผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องไม่สามารถจัดการเรียนการสอน กิจกรรม สนับสนุนต่างๆ ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร การจัดการศึกษาก็ล้มเหลว ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้อง กับการนำหลักสูตรไปใช้จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการหรือขั้นตอนต่างๆ ในการนำหลักสูตรไปใช้เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติได้ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ทำให้การ พัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้ การนำหลักสูตรไปใช้เป็นกระบวนการที่นำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติโดยมีกิจกรรมหลักที่เป็น หัวใจคือการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้สอน แต่ก็มีกิจกรรมอื่นๆ ที่ต้องมีความเกี่ยวข้อง กับบุคคลหลายฝ่าย อาทิ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เรียน ผู้ปกครอง ศึกษานิเทศก์ เป็นต้น ความหมาย การพัฒนาหลักสูตรจึงมีความหมายกว้างขวางที่เกี่ยวข้องการจัดการเรียนการสอน ทำให้นักการศึกษา หลายท่านได้กำหนดความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้ไว้ในหลายแง่มุม ดังนี้ โบแชมป์ (Beauchamp, 19) ได้ให้ความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้ว่าเป็น การนำหลักสูตรไปปฏิบัติ โดยกระบวนการที่สำคัญที่สุดคือการแปลงหลักสูตรไปสู่การจัดการเรียน การสอน โดยมีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและโรงเรียนให้ผู้สอนได้มีการพัฒนาการเรียน การสอนเป็นไปตามหลักสูตร สุมิตร คุณานุกร (2520) ให้ความหมายว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นกระบวนการที่ ทำให้หลักสูตรกลายเป็นการปฏิบัติจริง และเป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรและมี กิจกรรม 3 ประเภท คือ 1) การแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน 2) การจัดปัจจัยและสภาพต่างๆ ภายในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร 3) การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน สงัด อุทรานันท์ (2532) ได้เสนอความหมายการนำหลักสูตรไปใช้คือขั้นตอนการนำหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน มีกิจกรรมสำคัญคือ การจัดเอกสารประกอบหลักสูตร การเตรียม บุคลากร การจัดการเรียนการสอน การบริหารและบริการหลักสูตร และการนิเทศการใช้หลักสูตร วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล (2548) ได้ให้ความหมายของหลักสูตร คือกระบวนการ ดำเนินงานและ/หรือกิจกรรมต่างๆ ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การเตรียมบุคลากร อาคาร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ สภาพแวดล้อม รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา เพื่อให้หลักสูตรที่สร้างขึ้น ได้รับการปฏิบัติจริง และบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ จากความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้ข้างต้น สรุป

ความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้ คือ กระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ โดยมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นหัวใจของ การนำหลักสูตรไปใช้ และมีกระบวนการอื่นสนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ได้แก่ การเตรียมบุคลากร การเตรียมเอกสาร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ แหล่งเรียนรู้ ประกอบหลักสูตร การบริหารจัดการ บริการหลักสูตร การจัดกิจกรรมสนับสนุน หลักสูตร และการนิเทศการใช้หลักสูตร

สรุปได้ว่า หลักการที่สำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ คือ จะต้องมีการวางแผนและเตรียมการ มีองค์คณะบุคคลทำหน้าที่ประสานงาน ดำเนินการอย่างเป็นระบบ คำนึงถึงปัจจัยที่จะช่วยในการนำหลักไปใช้ ครูหรือทีมงานซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่และจริงจัง องค์กรมีผู้เชี่ยวชาญพิเศษ เพื่อให้การสนับสนุนและพัฒนาครูหรือทีมงานบุคคลหรือทีมงานในฝ่ายต่างๆ ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ มีการติดตามและประเมินผลเป็นระยะๆ

2.3 รูปแบบการจัดอบรมค่ายคุณธรรมเยาวชน

2.3.1 รูปแบบค่ายคุณธรรมเยาวชน

คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ค่ายคุณธรรมเยาวชนเป็นกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานทั้งทางภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนว่าเป็นอีกแนวทางหนึ่งของมิติทางศาสนาที่สามารถพัฒนาทักษะชีวิตแก่ผู้ดำรงตนโดยปกติ และรวมถึงบุคคล ผู้อยู่ในกลุ่มเสี่ยง ซึ่งกระบวนการจัดค่ายคุณธรรมมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และการพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งทางกายและทางจิต ทั้งนี้ กิจกรรมแบ่งได้ดังนี้ คือ 1. ภาควิชาการพระพุทธศาสนา ให้ผู้เข้าค่ายได้เรียนรู้หลักการทางพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างความเข้าใจในหลักธรรมให้ถ่องแท้ก่อนการฝึกปฏิบัติ 2. ภาคอบรมจิตใจ ให้ผู้เข้าค่ายได้ทำวัตรสวดมนต์ เจริญสมาธิภาวนา ฝึกการทำสมาธิ ฝึกความหนักแน่นและความอดทนของจิตใจ 3. ภาคนันทนาการ ฝึกให้ผู้เข้าค่ายได้แสดงออกอย่างถูกต้อง มีเจตคติที่ดีเป็นคนกล้าหาญที่จะทำความดี 4. กิจกรรมพิเศษ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมและทัศนคติที่ดี เช่น แสงเทียน แสงธรรม ที่มีเป้าหมายเพื่อรำลึกถึงพระคุณแม่ เป็นต้น

จรรยา ลินลา (2562).กล่าวว่า กระบวนการพัฒนาตนตามหลักคุณธรรม จริยธรรม เป็นแนวทางในการส่งเสริมความดีงามให้เกิดขึ้นในสังคมให้เห็นเป็นรูปธรรม สามารถสัมผัสได้จากการแสดงออกด้านพฤติกรรม อันเป็นการกระตุ้นเตือนใจให้เกิดจิตสำนึกในการตั้งตนอยู่ในความดีงามทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ ซึ่งเป็นการพัฒนาตนเริ่มต้นจากการปลูกฝังความดีขึ้นในจิตใจ จนเกิดจิตสำนึกที่ดีในการรู้จักหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบ มีการเสียสละ และมีจิตใจเอื้อประโยชน์

ต่อส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ดีต่อการปฏิบัติตนตามความดีงามแห่งจริยธรรม ที่เป็นแนวทางให้ทุกคนได้ปฏิบัติตนให้เกิดความสุข โดยการเป็นแบบอย่างในการทาหน้าที่ของตนเองให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีความละอายแก่ใจ มีความเกรงใจต่อบาปที่เกิดขึ้น จึงได้ชื่อว่า เป็นผู้ที่มีการพัฒนาตนอย่างมีคุณค่า

โรงเรียนสัตบุตรบำรุง (2557) ค่ายพุทธธรรม เป็นกิจกรรมของเยาวชนในโครงการการอบรมคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักพัฒนาชีวิตและสังคม คือ บวร (บ้าน วัด โรงเรียน) โดยพระสงฆ์วิทยากรผู้ทรงความรู้จะฝึกฝนเยาวชนให้มีทักษะชีวิตตามคำสอนและ วัตรปฏิบัติของพระพุทธเจ้า ช่วยให้นักเรียนได้เกิดการพัฒนาจิตและปลูกฝังจริยธรรม คุณธรรม และศีลธรรม ตามหลักพุทธศาสนาอันเป็นแนวทางการประพฤติตนที่ดี ให้มีทักษะในการดำเนินชีวิต “เก่ง ดี และมีความสุข” เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่ นำธรรมะ นำหลักคำสอนที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน คือ การพัฒนากาย โดยการแสดงออกทางกิริยามารยาทชาวพุทธ มีพฤติกรรมที่ดีงามเหมาะสม การพัฒนาศีล โดยการอยู่ร่วมกับครอบครัวและบุคคลในสังคม ด้วยความเกื้อกูลและประกอบอาชีพที่สุจริต การพัฒนาจิต ให้เป็นจิตที่สมบูรณ์ทั้งคุณภาพจิต พลังจิตและสุขภาพจิต และสุดท้าย การพัฒนาปัญญา ให้เกิดปัญญาในการรู้จริง รู้เท่าทันทางเจริญทางเสื่อมปัจจัยที่เกี่ยวข้อง รู้วิธีการป้องกัน รู้วิธีแก้ไขปัญหา สร้างภูมิต้านทานให้กับตนเองด้วยคุณธรรม ให้เป็นผู้มีชีวิตอยู่อย่างรู้เท่าทันโลก นำพาชีวิตสู่ความสำเร็จ เพื่อเกื้อกูลแก่ตนเองและประเทศชาติในที่สุด

ค่ายคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนวรลาโภนุสรณ์ มีแนวคิดว่าในปัจจุบันสังคมมีความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศด้วยวิทยาการสมัยใหม่คนส่วนใหญ่จึงยึดติดอยู่กับความสำเร็จทางวัตถุกันมากจนขาดความเอาใจใส่ในเรื่องศาสนา ศีลธรรม คุณธรรม ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น ความ จงรักภักดี ต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ปัญหาต่างๆ ที่เกิดโดยเฉพาะปัญหาเยาวชนส่วนหนึ่งเป็นปัญหาที่ ต้องแก้ไขด้วยศีลธรรมคุณธรรม และบนพื้นฐานความกตัญญู สังคมจึงจะมีความสงบสุข หากนักเรียนได้รับการเรียนรู้และอบรม ปลูกจิตสำนึกในเรื่องศีลธรรมคุณธรรมสมบูรณ์แล้ว นักเรียนก็จะสามารถเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ เก่ง ดี มีประโยชน์ เมื่อเป็น เช่นนี้แล้วปัญหาก็ไม่ถูกสร้างให้เกิดขึ้นแก่สังคม ซึ่งเป็นการลดปัญหาอีกทางด้วย การอบรมสั่งสอนเรื่องศีลธรรมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพนั้น จะมีเพียงแค่ความรู้ด้านพุทธพิสัยอย่างเดียวไม่ได้ จะต้องอาศัยการปฏิบัติด้วยตนเอง ให้ถูกต้องตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาอย่างแท้จริง โรงเรียนวรลาโภนุสรณ์ จึงจัด โครงการเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน เพื่อเป็นการปลูกฝังนักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม โดยการปลูกจิตสำนึกของนักเรียน ซึ่งมุ่งเน้นการปฏิบัติ เพื่อนำความรู้ที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะด้านระเบียบวินัย และความ

ประพฤติ ของนักเรียน รวมถึงเพื่อยกระดับการพัฒนาจิตใจให้มั่งคงมีคุณธรรม มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

พระอาจารย์ปราโมทย์ วาทโกวิโท, ดร. (2562) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของการจัดกระบวนการวิธีการทุกรูปแบบในการจัดค่ายคุณธรรม ซึ่งรูปแบบการจัดค่ายคุณธรรมในช่วงนั้นและรวมถึงในปัจจุบันนี้ จากการสังเคราะห์แล้วเราสามารถแบ่งเป็น 3 รูปแบบหลักๆ ประกอบด้วย 1) รูปแบบค่ายวิปัสสนากรรมฐาน เน้นการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานเน้นความสงบ รักษาศีล 8 หรือ ศีล 5 เน้นห่มขาว ปฏิบัติตามแนวสติปัฏฐาน 4 ของพระพุทธเจ้า เหมาะกับเด็กเยาวชนที่เป็นกลุ่มอันมีพฤติกรรมดีแต่จะพัฒนาให้ดีขึ้นไปและเข้าใจในวิถีปฏิบัติแบบเชิงพุทธ เน้นการฟังธรรมบรรยาย เรียนรู้ธรรมะตามฐานเรียนรู้ต่างๆ ศึกษาธรรมะจากธรรมชาติ ศึกษาธรรมะจากปริศนาธรรม ธรรมาธิษฐานและบุคลาธิษฐาน เช่น วัดปัญญานันทาราม มีการจองค่ายคุณธรรมแบบข้ามปี ส่วนตัวเคยไปเรียนรู้ที่นี่สมัยยังเป็นสามเณร ถือว่าเป็นวัดต้นแบบของการจัดค่ายคุณธรรมที่ดีมากๆ ยังรักษคุณภาพมายาวนาน เน้นการเรียนรู้แบบคิดดี พูดดี ทำดี คบคนดี ไปสู่สถานที่ดีๆ การเข้าถึงพระรัตนตรัย ถือว่าเป็นค่ายคุณธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพราะเยาวชนเกิดการเรียนรู้ทางด้านจิตใจตามแนวทางของภาวนา 4 คือ พัฒนากาย พัฒนาพฤติกรรม พัฒนาจิตใจ และพัฒนาปัญญา และมีวัดอื่นๆ อีกมากมายที่ใช้รูปแบบลักษณะนี้ 2) รูปแบบค่ายแบบกดดันค่ายยาเสพติด เน้นการลดละเลิกยาเสพติด ในกลุ่มเด็กที่มีการทะเลาะวิวาทมีการติดยาเสพติด มุ่งเน้นการกตัญญูต่อชาติต่อสถาบันการศึกษา ค่ายลักษณะนี้เกิดขึ้นจากในสภาพตอนนั้นมีการระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรงถึงขั้นค้ายาและเสพในกลุ่มเยาวชน และมีการทะเลาะวิวาทของกลุ่มเยาวชนทั้งโรงเรียนทั่วไปและระดับอาชีวศึกษา จึงเกิดค่ายรูปแบบกดดันโดยอาจารย์ท่านหนึ่ง ซึ่งบวชเป็นพระสงฆ์ในตอนนั้นปัจจุบันลาสิกขาไปแล้วได้นำรูปแบบนี้มาใช้ รูปแบบนี้ยังมีการนำมาใช้อยู่ โดยส่วนตัวเคยไปศึกษาและติดตามดูงานหลายสถาบัน รูปแบบนี้มองว่าอาจจะสุดโต่งเกินไปและมีความเสี่ยงอันตรายในกิจกรรมที่สร้างขึ้นมา วิทยากรจะต้องมีความเชี่ยวชาญจริงๆ เก่งจริงๆ มีประสบการณ์จริงๆ จะต้องสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าตลอด และใช้หลักจิตวิทยาสูงมาก คุณครู พี่เลี้ยงกับวิทยากรต้องทำงานร่วมกัน เยาวชนที่ผ่านค่ายนี้เป็นกลุ่มเสี่ยงจะเลิกยาเสพติดไปเลยแต่บางกลุ่มอาจจะกลัวไปเลย เพราะกระบวนการค่อยข้างตื่นเต้น ท้าทาย ต่อรอง รูปแบบนี้อาจจะเหมาะสมกับกลุ่มเสี่ยง เช่น กลุ่มทะเลาะวิวาท กลุ่มติดยาค้ายาเสพติด กลุ่มรักในวัยเรียน เป็นต้น ค่ายรูปแบบนี้จึงไม่เหมาะสมกับเยาวชนที่มีพฤติกรรมดีอยู่แล้วเพราะอาจจะทำให้เกิดความกลัวจากการเข้าค่าย ซึ่ง ค่ายลักษณะนี้มองว่าไม่ใช่ค่ายคุณธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา แต่เป็นค่ายยาเสพติดค่ายสำนึกรักสถาบันการศึกษา แต่บุคคลบางกลุ่มพยายามเหมารวมว่าเป็นค่ายคุณธรรมเพราะเห็นวิทยากรเป็น

พระสงฆ์ผู้นำค่าย ค่ายคุณธรรมจะต้องให้เยาวชนเกิดศรัทธาในคำสอนพระพุทธศาสนา กล้าที่จะทำความดีมิใช่กลัวคำสอนทางพระพุทธศาสนา 3)รูปแบบค่ายแบบพุทธบูรณาพัฒนาทักษะชีวิต เหมาะสำหรับเยาวชนในยุคดิจิทัล เน้นการประยุกต์คำสอนทางพระพุทธศาสนานำไปใช้ในชีวิตและการเรียนให้เกิดความสำเร็จ เป็นการเรียนรู้ด้านทักษะชีวิต เน้นการนำธรรมะไปประยุกต์ในชีวิตประจำวัน เน้นความสนุก สาระ สงบ สำนึก สร้างสรรค์ ให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มุ่งเน้นทางสายกลางสร้างความศรัทธาให้เกิดในคำสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อนำไปปฏิบัติ มีการบูรณาการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมในการแก้ปัญหา เช่น กิจกรรมความอ่อนน้อม กิจกรรมทางเสื่อมวัยรุ่น กิจกรรมกตัญญู กิจกรรมเป้าหมายชีวิต กิจกรรมทักษะชีวิต มีการผสมผสานการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม รูปแบบนี้โรงเรียนส่วนมากจะชอบสามารถตอบโจทย์ เพราะมุ่งทางสายกลางไม่เครียดไม่กดดันแต่มีความเพลิดเพลิน รู้ตื่นและเบิกบานในการเรียนรู้ เช่น ค่ายใต้ร่มพุทธธรรมวัดสระเกศ ค่ายคุณธรรมธรรมะอารมณ์ดีวัดยานนาวา ค่ายคุณธรรมการเรียนรู้ในพุทธมณฑลนครปฐม เป็นต้น เป็นการปรับศาสตร์เข้าหาพระพุทธศาสนา โดยนำคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นตัวตั้งแล้วนำศาสตร์สมัยใหม่มาสนับสนุน จึงเป็นการเรียนรู้ผ่านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และลงมือปฏิบัติ ถือว่าเป็นค่ายคุณธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนาด้วยการใช้สติและสมาธิเป็นฐาน จึงใช้คำว่า พุทธบูรณาการผ่านการเรียนรู้ เป็นการบูรณาการธรรมะเข้าสู่วิถีชีวิต ทำให้เยาวชนมองว่าธรรมะไม่ใช่ของน่าเบื่อแต่มองว่าธรรมะเป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิตและการเรียนเพื่อไปสู่เป้าหมายนำไปสู่ความฝันของชีวิต วิทยากรจะต้องทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย

ค่ายคุณธรรมมักจะจัดขึ้นในฐานะกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมให้แก่เด็กนักเรียน โดยกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่จะเป็นเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โดยจะมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป แต่สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมอันดีงามของพุทธศาสนิกชนชาวไทย เช่น ค่ายคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ค่ายธรรมะ และมีวิทยากรหลักเป็นพระสงฆ์ การสื่อสารธรรมในค่ายคุณธรรมที่เหมาะสมในสังคมไทยจะต้องใช้กรอบของทฤษฎีตะวันตกเป็นการสื่อสารของเบอร์โล ประกอบด้วย S คือ ผู้ส่งสาร หมายถึง พระวิทยากรจะต้องเป็นผู้สงบเย็นมีสันติภายใน สื่อสารออกไปเพื่อให้เกิดสันติสุข M คือ ข้อมูล หมายถึง สารที่ส่งออกไปจะต้องเป็นคำสอนทางพระพุทธศาสนาตามแนวทางพระไตรปิฎกเป็นข้อมูลที่จริง ไพเราะ เหมาะกาล ประสานสามัคคี มีประโยชน์ ประกอบด้วยเมตตา C คือ ช่องทาง หมายถึง กิจกรรมมีความเหมาะสมกับช่วงวัยมีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย การเรียนรู้ค่ายคุณธรรมจะต้องรู้เรียนผ่านกิจกรรม ให้เยาวชนมีส่วนร่วมให้การเรียนรู้ กิจกรรมต้องมีความง่ายอย่าสร้างกิจกรรมที่ยากหรือซับซ้อนรุนแรง กิจกรรมต้องนำไปสู่การตระหนักรู้ R คือ ผู้รับสาร หมายถึง

เยาวชนมีความพึงพอใจ เกิดความสุขจากการเรียนรู้ในค่ายคุณธรรม มีศรัทธา ด้วยการสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม การประเมินผลจากครูและเยาวชนผู้เข้าอบรม

วิมล หลักรัตน์ (2019) ได้สรุปรูปแบบจัดกิจกรรมฝึกอบรมพัฒนาสำหรับเยาวชนดังนี้ ด้านกีฬาเน้นส่งเสริมให้เยาวชนมีความรู้และตระหนักในการออกกำลังกาย การมีส่วนร่วมในการกิจกรรมกีฬาและพัฒนาองค์ความรู้นวัตกรรมกีฬารวมถึงอุตสาหกรรมกีฬาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและยกระดับการบริหารกีฬาให้มี ประสิทธิภาพ ด้านบำเพ็ญประโยชน์ เน้นที่การสร้างเยาวชนให้มีจิตอาสาทำความดี ด้วยหัวใจโดยการจัดค่ายอาสาสร้างสรรค์ ปลูกฝังคุณธรรมพอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา ค่ายสร้างจิตสำนึกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยการใช้ทรัพยากรอย่าง รู้คุณค่าและยั่งยืน ด้านศิลปวัฒนธรรม เน้นการบ่มเพาะองค์ความรู้และค่านิยมที่ดีงาม แก่เยาวชน สร้างเยาวชนต้นแบบด้านคุณธรรมจริยธรรม เชิดชูเกียรติ สร้างเสริมวิถีชีวิตความพอเพียงและค่านิยมที่ควรยกย่อง สร้างสำนึกรักไทย ไทยนิยม สร้างคุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แก่เยาวชน ด้านนันทนาการ เน้นการสร้างความตระหนักและคุณค่าในการใช้เวลาว่างให้ เกิดประโยชน์ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันแก่เยาวชน มีการจัดประกวด แข่งขันเพื่อพัฒนาศักยภาพ สร้างความเข้มแข็งและปฏิสัมพันธ์ที่ดีทางสังคม และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อความคงอยู่สืบไป

รูปแบบอบรมค่ายผู้นำสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชน กรมทหารพรานที่ 23 ค่ายสิงห์ดำ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์การอบรม เพื่อให้นักเรียนได้รู้บทบาทหน้าที่ของตนเองรวมถึงฝึกการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีของสังคม การป้องกันยาเสพติด การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีจิตสำนึกการอนุรักษ์งานศิลปะ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หลักสูตร 3 วัน 2 คืน ดังนี้

ตารางที่ 2.1 ตารางอบรมค่ายผู้นำเยาวชนสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชน ระหว่าง วันที่.....ถึงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ณ กรมทหารพรานที่ 23 (ค่ายสิงห์ดำ) อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี หลักสูตร 3 วัน 2 คืน

วันที่	**เวลา**	**กิจกรรมที่ปฏิบัติ**	**หมายเหตุ**
1	08.00-09.00	ลงทะเบียน รับเอกสาร -แบ่งกลุ่ม/ครูประจำกลุ่ม -เกมส์จับคู่ดวงใจ	
วันที่	**เวลา**	**กิจกรรมที่ปฏิบัติ**	**หมายเหตุ**

	09.00-10.00	พิธีเปิดโครงการ	
	10.00-10.30	-พิธีสักการะสิ่งศักดิ์ประจำค่ายสิงห์ดำ -กิจกรรมลอดซุ้มเข้าค่าย ฯ (ป้าย, คำขวัญ)	
		-เก็บสัมภาระเข้าที่พัก	
	10.30-11.00	-รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม	
	11.00-12.00	**<u>หลักสูตรมีระเบียบวินัยใน สถานศึกษา</u>** -หัวหน้าครูฝึกกล่าวต้อนรับ/แนะนำสถานที่/ระเบียบข้อบังคับ/รปจ.การอยู่ร่วมกัน/แบ่งกลุ่ม -กิจกรรมนันทนาการ	
	12.00-13.00	-รับประทานอาหารกลางวัน	
	13.00-14.00	แนะนำสถานที่/เจ้าหน้าที่/กฎกติกา/เพลงค่าย -ศึกษาดูงานที่ศูนย์เรียนรู้ มทบ.22 ค่ายสรรพสิทธิประสงค์	
	14.00-14.30	-รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม	
	14.30-15.00	**<u>หลักสูตรภาวะผู้นำ</u>** -ฝึกความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี และการดำรงชีวิตในการเข้าค่ายเยาวชนระเบียบวินัย	
	15.30-16.30	เข้าฐานฝึกปฏิบัติ การปฐมพยาบาล การช่วยเหลือฟื้นคืนชีพ (CPR) การช่วยเหลือคนจมน้ำ	
	16.30-17.00	-จัดเตรียมค่ายที่พักและภารกิจส่วนตัว	
	17.00-17.50	-รับประทานอาหารเย็น	
	18.00	-เคารพธงชาติ	
วันที่	**เวลา**	**กิจกรรมที่ปฏิบัติ**	**หมายเหตุ**

	18.00-19.30	-การเลือกคณะกรรมการกลุ่ม/การชี้แจง/ แบ่งกลุ่มฐานเรียนรู้เวลากลางคืน	
	19.30-20.30	-เข้าห้องประชุม สรุป ชมภาพการร่วมกิจกรรม ชมวิดีทัศน์ จากคุณหมอพงษ์ศักดิ์ “เรื่องพระคุณ แม่” (ใช้เพลงแม่ครูขัน)	
	21.00	-ไหว้พระสวดมนต์ เข้าพักผ่อนหลับนอน	
2	05.30	ตื่นนอน	
	05.30-07.00	-ออกกำลังกาย/ทำความสะอาดเขตสุขาภิบาล/ ทำภารกิจส่วนตัว	
	07.00-07.50	-รับประทานอาหารเช้า	
	08.00	-เคารพธงชาติ/พิธีเปิดกองการฝึกฯ(ประจำวัน)	
	08.00-10.00	-กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์/แยกพบวิทยากรประจำ กลุ่มสี/ฝึกภาวะการเป็นผู้นำ	
	10.00-10.30	-รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม	
	10.30-12.00	-กิจกรรมทดสอบกำลังใจฝึกการเป็นผู้นำ (การกระโดดหอสูง 34 ฟุต)	
	12.00-13.00	-รับประทานอาหารเที่ยง	
	13.00-14.00	-ฐานการฝึกปฏิบัติ -การเคลื่อนย้ายผู้ป่วย -การอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	
	14.00-14.30	-รับประทานอาหารว่างและ เครื่องดื่ม	
วันที่	**เวลา**	**กิจกรรมที่ปฏิบัติ**	**หมายเหตุ**

	14.30-16.00	-สถานีฐานผจญภัย 6 ภัย -ฐานที่ 1 โหนข้ามลำนำ -ฐานที่ 2 สะพานต่างระดับ	
วันที่	**เวลา**	**กิจกรรมที่ปฏิบัติ**	**หมายเหตุ**
		-ฐานที่ 3 ต่อไต่ระดับ -ฐานที่ 4 หน้าผาจำลอง -ฐานที่ 5 โหนลาวพิฆาต -ฐานที่ 6 กำแพงสูง 6 ฟุต -กิจกรรมการทำงานเป็นทีม Walk Rally	
	16.00-17.00	-ประชุมวิทยากร/เตรียมกิจกรรม/ให้เยาวชนเตรียมกิจกรรม การแสดงกลางคืนแต่ละกลุ่ม	
	17.00-17.50	-รับประทานอาหารเย็น	
	18.00	-เคารพธงชาติ	
	18.00-21.00	-กิจกรรมรอบกองไฟในแนวคิดริเริ่มสร้างสรรค์ -คำกล่าวความหมายของวันเยาวชนแห่งชาติ คือ วันที่ ๒๐ กันยายน ของทุกปี -รวมน้ำใจ -จุดเทียนอุดมการณ์ (เพลงก่อนจากกัน)	
	21.00	-สวดมนต์ไหว้พระ เข้าพักผ่อนนอนหลับ	
3	05.30	ตื่นนอน	
	05.30-07.00	-ออกกำลังกาย/ทำความสะอาดเขตสุขาภิบาล/ทำภารกิจส่วนตัว	
	07.00-07.50	-รับประทานอาหารเช้า	
วันที่	**เวลา**	**กิจกรรมที่ปฏิบัติ**	**หมายเหตุ**

	08.00	-เคารพธงชาติ/พิธีเปิดกองการฝึกฯ(ประจำวัน)	
	08.00-10.00	-ศึกษาดูงาน โครงการทหารพันธุ์ดี กองพันทหารราบที่ 3	
	10.00-10.30	-รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม	
	10.30-12.00	**<u>หลักสูตรโรงเรียนห่างไกลยาเสพติด</u>** -กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และเทคนิควิธีการป้องกันไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด (เกมส์/เพลง)	
	12.00-13.00	-รับประทานอาหารกลางวัน	
	13.00-14.00	-จัดเตรียมห้องประชุม/เก็บสัมภาระ	
	14.00-14.30	-รับประทานอาหารว่าง	
	14.30-16.00	-สรุปและประเมินผลการฝึกอบรม -พิธีมอบวุฒิบัตร/ปิดการฝึกอบรมฯ -กิจกรรมอำลาค่ายพักแรม -กิจกรรมอำลาคณะวิทยากรครูผู้ควบคุม	

รูปแบบโครงการเยาวชนสัมพันธ์กองบัญชาการตำรวจ กองบัญชาการตำรวจนครบาลจัดให้มีโครงการเยาวชนสัมพันธ์ ตั้งแต่ปี 2519 เป็นต้นมา ทำการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนตามแหล่งชุมชนต่างๆ ที่มีอายุระหว่าง 8 - 14 ปี ด้วยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย เช่น ลูกเสือชาวบ้าน สมาคม องค์การ พ่อค้า ประชาชน รวมทั้งหน่วยราชการต่างๆ ซึ่งงบประมาณค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม คณะกรรมการอำนวยการเยาวชนสัมพันธ์ภาคเอกชน เป็นผู้ดำเนินการจัดหาทั้งสิ้น จนกระทั่งปี พ.ศ. 2532 กรมตำรวจได้จัดหางบประมาณในบางส่วน และได้รับงบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมขึ้นเป็นรุ่นละ 100,000 บาท ในปี พ.ศ. 2539 จนถึงปัจจุบัน โดยให้จัดฝึกอบรมปีละ 10 รุ่น และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบันได้กราบทูลเชิญ พระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าสิริวัณณวรีนารีรัตน์ เสด็จเป็นองค์ประธานในพิธีเปิด - ปิดการฝึกอบรมเยาวชนสัมพันธ์ปีละ 1 รุ่น วัตถุประสงค์ 1. เพื่อให้เยาวชนเป็นพลเมืองดีมีทัศนคติยึดมั่นในชาติ ศาสนา

พระมหากษัตริย์ และระบอบประชาธิปไตย 2. เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนมีความสามัคคี รักหมู่คณะ 3. เพื่อให้เยาวชนเป็นผู้เคารพกฎหมาย มีระเบียบวินัย และเคารพในสิทธิของผู้อื่น 4. เพื่อให้เยาวชนเป็นผู้เห็นประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตัวและรู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณะ 5. เพื่อให้เยาวชนได้รับความรู้เกี่ยวกับวิชาที่เป็นประโยชน์

หลักสูตรและหัวข้อวิชา 1. การละลายพฤติกรรม 2. ระเบียบแถวและการทำความเคารพ 3. วิถีไทย 4. การจราจร 5. ประวัติธงชาติไทย 6. กิจกรรมกลางแจ้ง 7. การมีส่วนร่วมกับชุมชน 8. เอกลักษณ์ของชาติไทย 9. การปฐมพยาบาลและสุขภาพอนามัย 10. การทดสอบสมรรถภาพ (ผจญภัย) 11. กฎหมายที่เยาวชนควรรู้ 12. ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและบทลงโทษ 13. ภารกิจของตำรวจ 14. การส่งเสริมความเชื่อมั่นตนเอง (การเล่นเกมส์, การแสดงเกมส์เงียบ, การแสดงรอบกองไฟ) 15. การฟังธรรม และบำเพ็ญประโยชน์ 16. วิชาอื่นๆ ที่เห็นสมควร วิชาการฝึกอบรม 1. โดยคณะวิทยากรเยาวชนสัมพันธ์ กองบัญชาการตำรวจนครบาล วิทยากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้บรรยายและสาธิต 2. จัดแบ่งเยาวชนเป็น 8 หมู่สี ให้มีการแข่งขันการทำกิจกรรมเพื่อให้เยาวชนมีความสามัคคีในหมู่คณะ 3. ใช้เพลงและเกมส์ในการฝึกอบรม โดยสอดแทรกหลักสูตรและวิชาที่เยาวชนควรรู้ ให้เยาวชนมีความสนุกสนานรื่นเริงและในขณะเดียวกันมีวิธีสอนแบบจูงใจให้เยาวชนมีความกระตือรือร้นที่จะประพฤติตนเป็นเยาวชนที่ดีตามวัตถุประสงค์ของโครงการ 4. ให้เยาวชนทุกคนได้มีโอกาสแสดงออก ซึ่งความสามารถที่เป็นประโยชน์ โดยมีการแสดงรอบกองไฟ เกมส์เงียบ และเพลงประจำหมู่สี

แนวการดำเนินงาน 1. การประชุมปรึกษารวบรวมข้อมูล 2. การประชุมแผนและเสนอโครงการ 3. สำรวจค่าใช้จ่าย 4. วางระเบียบระหว่างการฝึกอบรม 5. เตรียมอุปกรณ์ สถานที่ฝึกอบรม 6. การประสานงานตามโครงการ 7. ปฏิบัติตามโครงการและแผน 8. ประเมินผลการอบรม 9. สรุปและรายงานผลการอบรม ระยะเวลาการฝึกอบรม ใช้ระยะเวลาการฝึกอบรม 3 วันติดต่อกัน

ผู้รับผิดชอบโครงการ 1. คณะกรรมการอำนวยการเยาวชนสัมพันธ์ มีผู้บัญชาการกองบัญชาการตำรวจนครบาล เป็นประธานประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจ และ ประชาชน เป็นกรรมการร่วมกัน มีหน้าที่วางแผนในการจัดฝึกอบรมเยาวชนสัมพันธ์ และร่วมดำเนินงานกับคณะกรรมการดำเนินงานเยาวชนสัมพันธ์ และคณะกรรมการ 2. คณะกรรมการดำเนินงานเยาวชนสัมพันธ์ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจ และประชาชนในชุมชนนั้น มีหน้าที่ดำเนินงานฝึกอบรมเยาวชนสัมพันธ์แต่ละรุ่น 3. คณะกรรมการติดตามผลเยาวชนสัมพันธ์ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจ และประชาชนในชุมชนนั้น มีหน้าที่ดูแลกิจกรรมรวมกลุ่มและควบคุมเยาวชนที่ผ่านการฝึกอบรมแล้ว รวมทั้งให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาให้แก่เยาวชนสัมพันธ์แต่ละรุ่น

สถานที่ฝึกอบรม 1. ที่ตั้ง ควรอยู่ในจุดที่มีการคมนาคมสะดวกพอสมควร มีความเป็นสัดส่วน 2. ห้องอบรม ควรมีลักษณะเป็นห้องโถง มีเวทีสูงในระดับที่เด็กมองเห็นได้ มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีขนาดกว้างพอที่จะสามารถจัดวางเก้าอี้ได้ตามจำนวนของเด็กที่เข้ารับการอบรมและมีเครื่องเสียงที่ฟังได้ชัดเจน 3. สนามกลางแจ้ง สามารถฝึกระเบียบแถว เคารพธงชาติ และการแสดงรอบกองไฟของเยาวชน ที่เข้ารับการฝึกอบรม มีเครื่องขยายเสียงแยกต่างหากคนละชุดกับในห้องอบรม และสามารถกระจายเสียงให้เด็กได้ยินทั่วถึง คุณสมบัติของเยาวชนผู้เข้ารับการฝึกอบรม 1. เป็นเยาวชนชาย-หญิง มีอายุระหว่าง 8 -14 ปี 2. มีที่พักอาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงสถานที่ฝึกอบรม 3. ไม่จำกัดความรู้และฐานะ

การรับสมัครเยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมคณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการดำเนินงานกองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน และ สถานีตำรวจนครบาลท้องที่ เป็นฝ่ายรับสมัครร่วมกัน โดยเปิดรับสมัครเยาวชนตาม วัน เวลา สถานที่ ที่ได้ประกาศไว้ให้ทราบล่วงหน้าจำนวนเยาวชนผู้เข้ารับการฝึกอบรมรุ่นละประมาณ 320 คน เป้าหมาย จะต้องเป็นเด็กทั้งหมดรวม 320 คน ทุกคนจะได้รับประสบการณ์จากวิทยากร และได้รับวุฒิบัตรจากการฝึกเยาวชนสัมพันธ์

ผลของโครงการอบรม 1. ทำให้เยาวชนมีทัศนคติยึดมั่นในระบอบ ประชาธิปไตย เคารพกฎหมาย มีศีลธรรม ยึดมั่นประเพณีอันดีงามของไทย มีระเบียบวินัย รักความยุติธรรม รู้จักเสียสละและรับผิดชอบต่อหมู่คณะ ถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ อันเป็นการสร้างพลังแห่งความสามัคคีในท้องถิ่นนั้น ซึ่งจะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เยาวชนอื่นๆ 2. ทำให้เยาวชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ไม่ชักชวนกันไปมั่วสุมในทางที่ไม่ดี เป็นการพัฒนาทั้งทางด้านความคิดและความประพฤติ เพื่อเป็นพลเมืองดีในอนาคตต่อไป 3. เป็นการปูพื้นฐานในการลดปัญหาต่างๆ ซึ่งพบในชุมชนที่ได้เปิดการฝึกอบรม โดยยึดถือสาเหตุของปัญหาเป็นหลักในการแก้ปัญหา ด้วยวิธีการฝึกอบรมเยาวชนสัมพันธ์ ตามโครงการนี้ 4. ลดช่องว่างและสร้างความสัมพันธ์ขั้นพื้นฐาน ระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับบุคคลภายนอก รวมถึงประชาชนทั่วไปและผู้เกี่ยวข้องกับโครงการนี้ ซึ่งจะเป็นผลในการสร้างความสามัคคีและความเข้าใจอันดีระหว่างกันและกันของบุคคลในสังคม อันเกี่ยวเนื่องกับการแก้ภาพพจน์ของตำรวจในแง่มุมต่างๆ เยาวชนสัมพันธ์ จะได้รับหมวกจากประธานในพิธีปิดการฝึกอบรม โดยต้องมีระยะเวลาในการฝึกอบรมไม่ต่ำกว่า 80% หมวกเยาวชนสัมพันธ์ มีลักษณะเป็นสีแดงเลือดหมู มีตราอาร์มหน้าหมวก ภายในอาร์มมีโล่มีอักษรคำว่า "เยาวชนสัมพันธ์"

คู่มือการจัดอบรมค่ายคุณธรรมแก่เยาวชน (2547) การจัดการอบรมต้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สร้างความต่อเนื่องของกิจกรรมให้สามารถถ่ายโอนความรู้ ไปสู่กิจกรรมต่อไปอย่าง

แนบเนียน ผู้ดำเนินการต้องมีการวางแผนทั้งด้านกิจกรรมและอุปกรณ์ การวางแผนกิจกรรมให้เกิดการถ่ายโอนความรู้สู่กิจกรรมอื่นอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นอีกหนึ่งศาสตร์ที่ใช้ในการจัดอบรม

การอบรมในวันที่จะเน้นการปรับพฤติกรรมเบื้องต้นและช่วยทำกิจกรรมที่สร้างความคุ้นเคยสนุกสนาน เป็นกันเอง หรือกิจกรรมละลายพฤติกรรม (Ice Breaking) ดังตาราง

ตารางที่ 2.2 ตารางการอบรมแบบ 3 วัน 2 คืน

ว/ด/ป	เวลา	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
วันที่ 1	08.30-09.00	-นักเรียนรายงานตัว ลงทะเบียน - ฝึก ซ้อมพิธีเปิด -พิธีเปิดการอบรม (โดยประธานฝ่ายฆราวาส) -ประธานจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย รับฟังการรายงาน และกล่าวเปิดการอบรม -แขกผู้มาร่วมงานกล่าวให้ข้อคิดแก่ผู้เข้ารับการอบรม	พระพี่เลี้ยง พระวิทยากร	(พิธีกร)
	10.00-10.40	พิธีมอบตัวเป็นศิษย์	พระวิทยากร	คณะครู
	10.50-11.30	กิจกรรม กติกาสัญญาใจ	พระวิทยากร	
	11.30-12.30	ผู้เข้าอบรมรับประทานอาหาร โดยการนั่งเรียงแถวและใช้ถาดหลุม	พระวิทยากร	ควบคุมให้สติ
	12.30-13.00	กิจกรรมนันทนาการ	พระวิทยากร	สนุก/เกมส์
	13.00-16.00	เข้าอบรมตามฐานต่างๆ 4 ฐาน -ฐานที่ 1 เรื่อง กัมมัฏฐานเบื้องต้น -ฐานที่ 2 เรื่อง กฎแห่งกรรม -ฐานที่ 3 เรื่อง ปัญหาสังคมไทย	พระวิทยากร	เข้าอบรมฐานละ 40 นาที พักเปลี่ยนฐาน 5 นาที

ว/ด/ป	เวลา	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
		-ฐานที่ 4 เรื่อง กิจกรรมความสามัคคี และเกมส์ละลายพฤติกรรม (เกมส์ลายเซ็นนายก,แข่งขันกลุ่ม)		(เน้นความสามัคคี)
	16.00-17.00	ผู้เข้าอบรมพักอาบน้ำ		
	17.00-18.00	ผู้เข้ารับการอบรมรับประทานอาหาร	พระวิทยากร	
	18.00-18.30	ผู้เข้ารับการอบรม พบพี่เลี้ยง 1. กลุ่มเมตตา 2. กลุ่มกรุณา 3. กลุ่มมุทิตา 4. กลุ่มอุเบกขา	พระพี่เลี้ยง 4 รูป	พี่เลี้ยงฝากข้อคิดและแนะนำตัว
	18.30-19.30	พระวิทยากร พระพี่เลี้ยงกับผู้ร่วมเข้าอบรม ร่วมกันทำวัตร - สวดมนต์เย็น ปฏิบัติกัมมัฏฐาน	พระวิทยากร พระพี่เลี้ยง ทั้งหมด	
	19.30-20.00	กิจกรรมแนะนำพระวิทยากร/พระพี่เลี้ยง	พระวิทยากร	
	20.00-21.00	กิจกรรมจุดเทียนปัญญา	พระวิทยากร	
	21.00-21.10	สรุปกิจกรรมประจำวัน	พระวิทยากร	
	21.00	พักผ่อน (พระวิทยากรประชุมมอบงาน)		

ในพิธีการจะเริ่มลงทะเบียน โดยคณะพระวิทยากร พระพี่เลี้ยง ต่อจากนั้นเตรียมซ้อมพิธีเปิด ทักทาย กล่าวต้อนรับ แนะนำกิจกรรมการแบ่งกลุ่ม ตามหมวด การซักซ้อมพิธีเปิด การลุก การนั่ง 5 จังหวะ การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ การไหว้ เป็นต้น

เมื่อพิธีเริ่ม ขณะประธานจุดเทียนธูปบูชาพระรัตนตรัย แล้วพระวิทยากรนำกล่าวสวดมนต์ ผู้อำนวยการอบรมโครงการกล่าวรายงานความเป็นมาของโครงการ ประธานให้โอวาทและกล่าวเปิดแล้ว พิธีกรเชิญแขกผู้มีเกียรติที่เชิญมากล่าวให้ข้อคิดคนละเล็กน้อย หากมีการมอบของที่ระลึก

จัดเตรียมให้เรียบร้อยและมอบให้ผู้มาร่วมงานอย่างทั่วถึง ไม่ควารใช้เวลาในช่วงนี้เกิด 1 ชั่วโมง เสร็จแล้วนำกล่าวเข้า” พิธีมอบตัวเป็นศิษย์” 30 นาที พักอิริยาบถ เข้าห้องน้ำ 10 นาที แล้วเข้ากิจกรรม “กติกาสัญญาใจ” เริ่มแบบทดสอบสื่อความหมาย วิทยากรต้องรวบรัดกระชับ เป็นกันเอง ถึงกติกามารยาทการเข้าค่าย

การรับประทานอาหารมื้อนี้เป็นมื้อแรก เน้นเรื่องการฝึกการรับประทานอาหาร ฝึกระเบียบความสามัคคี การรู้สำนึกการรู้สำนึกถึงหน้าที่คนเอง การทานอาหารในถาดหลุม ไม่ดัง ไม่หก ไม่เหลือ การรับอาหารผู้เข้าอบรมเดินแถวเรียงหนึ่งไปรับอาหาร มีคณะครู แม่บ้าน พระสงฆ์เป็นผู้ตักอาหารให้ มีคำกล่าวก่อนทานอาหาร และหลังทานอาหาร เสร็จแล้วนำถาดหลุมไปล้างและตากด้วยตนเอง พระวิทยากรตรวจความสะอาด หากไม่สะอาดต้องล้างใหม่ เป็นการฝึกสติ ความรอบครอบ

บ่ายหลังกิจกรรมนันทนา เป็นกิจกรรมแบ่งกลุ่มเพื่อไปอบรมตามสถานีต่างๆ เน้นความเป็นกันเอง เรียบง่าย กิจกรรมความรู้พื้นฐาน

ช่วงเย็นหลังรับประทานอาหาร พบพี่เลี้ยง แนะนำตัว ทั้งพี่เลี้ยงและผู้เข้าอบรม เวลาทำวัตรสวดมนต์ มีหนังสือสวดมนต์แปล ต่อจากนั้นแนะพระวิทยากร ชื่อ ฉายา จบการศึกษา มาจากไหน ความสามรถพิเศษ สนุกสนานแล้วนำเข้าสู่จุดเทียนปัญญา จบกิจกรรม พระวิทยากรสรุปกิจกรรมวันนี้ ชมเชยเยาวชน ตั้งใจทำความดีครบ 1 วัน กำหนดเวลาเข้านอน ตื่นนอน ย้ำก่อนนอนกราบ 5 ครั้ง (กราบพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ บิดา-มารดา ครูอาจารย์) เลิกกิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระแล้วกราบพระวิทยากร 3 ครั้ง กราบครู 1 ครั้ง ทำภารกิจส่วนตัวแล้วเข้านอน

คณะทำงานประชุมพิจารณาข้อดี ข้อด้อย ทบทวน ปรับปรุงแก้ไข เตรียมวัสดุ อุปกรณ์มอบงานในวันต่อไป

ว/ด/ป	เวลา	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
วันที่ 2	04.30	ตื่นนอนทำภารกิจส่วนตัว		
	05.00-05.15	ฝึกโยคะ	พระวิทยากร	
	05.20-06.20	ทำวัตรสวดมนต์ เจริญสมาธิ	พระวิทยากร	
	06.20-07.00	กิจกรรมพัฒนาสาธิตแสดงความกตัญญูต่อสถานที่ 1.ปัดกวาด รอบที่สถานที่อบรม	พระวิทยากร	

ว/ด/ป	เวลา	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
		2.จัดเตรียมอาหาร 3.ทำความสะอาดห้องประชุม 4. ทำความสะอาดห้องน้ำ		
	07.00-08.00	รับประทานอาหาร		
	08.00-08.30	ปลุกสำนึกในความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	พระวิทยากร	
	08.30-09.30	ปฏิบัติกัมมัฏฐานเบื้องต้น	พระวิทยากร	
	09.30-09.40	พักผ่อน		
	09.40-10.55	บรรยายพิเศษความรู้เรื่อง เอดส์	วิทยากรพิเศษ	
	1055-11.30	วีซีดี AIDS	วีซีดี	
	11.30-12.30	รับประทานอาหาร/พักผ่อน		
	12.30-13.00	กิจกรรมนันทนา	พระวิทยากร	
	13.00-15.00	เข้าอบรมตามฐาน -ฐานที่ 1 ลูกดีของพ่อ แม่ -ฐานที่ 2 ศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ -ฐานที่ 3 เพื่อนที่ดีของเพื่อน	พระวิทยากร	
	15.00-16.00	พบพี่เลี้ยงซักซ้อมการแสดงบทบาทสมมุติ		
	16.00-17.00	พักอาบน้ำ		
	17.00-18.00	รับประทานอาหาร		
	18.00-18.30	พัก/พบพี่เลี้ยง		
	18.30-19.30	ทำวัตรสวดมนต์เจริญสมาธิ	พระวิทยากร	
	19.30-20.00	พักเตรียมตัวแสดงบทบาทสมมุติ	พี่เลี้ยงแต่ละกลุ่ม	

ว/ด/ป	เวลา	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
	20.00-22.00	กิจกรรมแสดงบทบาทสมมุติของแต่ละกลุ่ม กลุ่มเมตตา เรื่อง เอดส์ กลุมกรุณา เรื่อง วัฒนธรรม กลุ่มมุทิตา เรื่อง ความกตัญญู กลุ่มอุเบกขา เรื่อง ยาเสพติด	พี่เลี้ยงแต่ละกลุ่ม	
	22.00-22.20	สรุปกิจกรรมประจำวัน	พระวิทยากร	
	22.20	พักผ่อน		

ภาพรวมวันที่สอง พระวิทยากรควรสงบนิ่งและสุขุมมากกว่าวันแรก ให้ผู้เข้าอบรมตระหนักถึงปัญหา ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ชุมชน สังคม ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ การดำเนินการอบรมเน้นระเบียบ มารยาทมากขึ้น กิจกรรมอื่นๆตามตาราง

ว/ด/ป	เวลา	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
วันที่ 3	04.30	ตื่นนอนทำภารกิจส่วนตัว		
	05.00-05.15	ฝึกโยคะ	พระวิทยากร	
	05.20-06.00	ทำวัตรสวมนต์ เจริญสมาธิ	พระวิทยากร	
	06.00-07.00	กิจกรรมตักบาตรกิเลส และบิณฑบาต ความดี ความชั่ว	พระวิทยากร	
	07.00-08.00	รับประทานอาหาร		
	0800-08.30	พุทธประวัติความสำคัญของศาสนา	พระวิทยากร	
	08.30-09.30	ปฏิบัติกัมมัฏฐานเบื้องต้น	พระวิทยากร	
	09.30-09.40	พักผ่อน		
	09.40.-10.55	บรรยายพิเศษ โทษและอันตราย “ยาเสพติด”	วิทยากรรับเชิญ	

ว/ด/ป	เวลา	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
	10.55-11.30	เกมส์ “ทักษะชีวิต”	วิทยากร กระบวนการ	
	11.30-12.30	รับประทานอาหาร		
	12.30-13.00	ร่วมถ่ายรูป	พระวิทยากร	
	13.00-13.30	กิจกรรมดอกไม้คุณธรรม	พระวิทยากร	
	13.30-14.30	พิธีอธิษฐานจิตเพื่อชีวิตใหม่ พระคุณแม่-คุณอาจารย์	พระวิทยากร	
	14.30-15.00	ผูกข้อมือรับขวัญลูกคนใหม่	พระวิทยากร	
	15.00-15.30	กราบขอขมาพระภิกษุสงฆ์-อาจารย์ -มอบผู้เข้าอบรมแก่ชุมชน	พระวิทยากร	
	15.30-16.00	กรอกแบบประเมินผล	พระวิทยากร	
	16.00-16.30	พิธีมอบวุฒิบัตร และพิธีปิดการอบรม (โดยประธานฝ่ายสงฆ์) -ร่วมกันร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี -เสร็จพิธี	พระวิทยากร	
	16.30	ผู้เข้าอบรมเดินทางกลับบ้านโยผู้ปกครองมารับ โดยสวัสดิภาพ	พระวิทยากร	

ค่ายนี้เป็นการจบแบบรักพ่อแม่ รักครูอาจารย์ รักเพื่อน และรู้จักตระหนัก รักในคุณค่าของตัวเอง

2.4 กิจกรรมอบรม

2.4.1 กิจกรรมลงทะเบียน/พิธีเปิด เพื่อการเริ่มงานมีจุดมุ่งหมายและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และโครงสร้างมีรูปแบบ กฎเกณฑ์ ชัดเจน สมบูรณ์

2.4.2 กิจกรรมการบวชชีพราหมณ์ ตามเป้าประสงค์รูปแบบการอบรม เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ละทิ้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเดิม สู่วิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบใหม่ ตามหลักธรรมจริยธรรม เพื่อความ

บริสุทธิ์หลุดพ้น ปราศจากมิลทิน หมดจดจากความเศร้าหมอง และเป็นอิสระจากพันธนาการเครื่องร้อยรัดทั้งปวง และปลูกฝังให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความตั้งใจในการอบรมอย่างเต็มที่ในระยะเวลาอันสั้น

2.4.3. กิจกรรมการปฐมนิเทศ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ทราบถึงวัตถุประสงค์โครงการเข้าอบรม ได้ทราบถึงการปฏิบัติตนในการอบรม ได้ทราบถึงกฎ กติกาการอยู่ร่วมกันกับหมู่คณะพร้อมทั้งการวางตัวให้เหมาะสมระหว่างเข้าอบรม และเพื่อชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ เช่นที่พัก ห้องอบรม ห้องรับประทานอาหาร สถานที่ล้างจาน ห้องน้ำ สถานที่ซักผ้า ตากผ้า

2.4.4. กิจกรรมงามมารยาท เพื่อให้เข้าใจมารยาทไทยและนำไปปฏิบัติได้ถูกวิธี ถูกต้องเหมาะสมเช่น การไหว้ การกราบ การประเคน

2.4.5 กิจกรรม การรับประทานอาหาร มีจุดประสงค์ ให้ตระหนักถึงคุณค่าอาหาร ให้รู้จักการประหยัด การมีระเบียบวินัยในการรับประทานอาหาร ฝึกให้สำรวมกาย วาจาและใจ ในขณะรับประทานอาหาร ฝึกความอดทนต่อความลำบาก

2.4.6 กิจกรรมการตักบาตรตอนเช้า เพื่อ ลดความตระหนี่ ในจิตใจ การที่เรา ได้เสียสละสิ่งของที่เป็นของตนเองให้กับคนอื่นนั้น มันเป็นการลดความตระหนี่ ลดความเห็นแก่ตัวภายในใจ ของเราให้ลดน้อยลง และพอเราทำทุกวัน ความตระหนี่ และความเห็นแก่ตัว ก็จะออกไปจากจิตใจของเรา การใส่บาตรคือการทำบุญ การสั่งสมบุญ ให้กับชีวิตของเราตามความเชื่อชาวพุทธ คนที่มีบุญมาก คือคนที่โชคดีมาก ไม่ว่าจะทำอะไร ก็จะประสบความสำเร็จในทุกเรื่อง และการใส่บาตรเป็นการสืบทอด พระพุทธศาสนา และรักษาวัฒนธรรม ประเพณี การใส่บาตร ถือว่าเป็นการสืบทอดการรักษาประเพณีทางพระพุทธศาสนา อันดีงามของคนไทย ที่มีมากันตั้งแต่โบร่ำโบราณ ให้คงอยู่ชั่วลูกชั่วหลาน และถือเป็นสิ่งหนึ่ง ที่เป็นเอกลักษณ์ของคนไทย ในสายตาของชาวโลก

2.4.7 กิจกรรม การทำวัตรสวดมนต์ เช้า - เย็น การสวดมนต์เป็นการฝึกเจริญสมาธิในภาคปฏิบัติ จุดประสงค์ เพื่อการบำเพ็ญกุศลให้เกิดปัญญารอบรู้ให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดสมาธิ ความสงบทางกาย วาจาและใจ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติทางพุทธสาสนาที่ถูกตามหลักชาวพุทธ และเพื่อให้เกิดความศรัทธาในศาสนาอย่างแท้จริง

2.4.8 กิจกรรมการเดินจงกรม คือ การเดินกลับไปกลับมาอย่างมีสติสัมปชัญญะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกสติให้ว่องไว จนสามารถควบคุมจิตใจให้อยู่กับการเคลื่อนไหวของร่างกาย คือให้กายกับใจอยู่ร่วมกันมีความรู้สึกตัวทั่วพร้อมอยู่ตลอดเวลา จิตไม่ออกข้างนอก การฝึกเดินจงกรม ชื่อว่าได้ปฏิบัติตามสติปัฏฐาน หมวด “อิริยาบถ” และหมวด “สัมปชัญญะ” นับเป็นการเจริญกรรมฐานชั้นสูงประการหนึ่ง

2.4.9 กิจกรรมการลาสิกขาชีพราหมณ์ และการขอขมาพระรัตนตรัย ขอขมาพระสงฆ์ การลาสิกขาชีพราหมณ์คือการลาจากการรักษาศีล 8 ไปรักษาศีล 5 ซึ่งกระทำการลาสิกขาโดยมีพระพี่เลี้ยง

กำกับการลาสิกขา การขอขมาพระรัตนตรัย ขอขมาพระสงฆ์ หากว่าได้ทำการพลั้งเผลอประพฤติผิดด้วยกาย วาจา ใจ ในอันที่แสดงความไม่เคารพโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ ต่อพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ขอชมาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เพื่ออโหสิกรรมและอภัยโทษด้วยเทอญ

2.5 บทสรุป แนวคิดและทฤษฎีการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชน

การฝึกอบรม คือกระบวนการที่จัดขึ้นอย่างมีระบบ เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพองค์การ บุคลากร เพื่อให้ความรู้ ทักษะ ทัศนคติที่ดีต่อตนเองและองค์กร สามารถนำไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ก่อให้เกิดสัมพันธ์ที่ดีต่อการทำงานทั้งปัจจุบันและอนาคต

กิจกรรมอบรบเยาวชน จะเป็นรูปแบบค่ายคุณธรรมเยาวชน ค่ายคุณธรรมเยาวชนเป็นกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานทั้งทางภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนว่า เป็นอีกแนวทางหนึ่งของมิติทางศาสนาที่สามารถพัฒนาทักษะชีวิตแก่ผู้ดำรงตนโดยปกติ และรวมถึงบุคคล ผู้อยู่ในกลุ่มเสี่ยง ซึ่งกระบวนการจัดค่ายคุณธรรมมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และการพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งทางกายและทางจิต ทั้งนี้ กิจกรรมแบ่งได้ดังนี้ คือ 1. ภาควิชาการพระพุทธศาสนา ให้ผู้เข้าค่ายได้เรียนรู้หลักการทางพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างความเข้าใจในหลักธรรมให้ถ่องแท้ก่อนการฝึกปฏิบัติ 2. ภาคอบรมจิตใจ ให้ผู้เข้าค่ายได้ทำวัตรสวดมนต์ เจริญสมาธิภาวนา ฝึกการทำสมาธิ ฝึกความหนักแน่นและความอดทนของจิตใจ 3. ภาคนันทนาการ ฝึกให้ผู้เข้าค่ายได้แสดงออกอย่างถูกต้อง มีเจตคติที่ดีเป็นคนกล้าหาญที่จะทำความดี 4. กิจกรรมพิเศษ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมและทัศนคติที่ดี เช่น แสงเทียน แสงธรรม ที่มีเป้าหมายเพื่อรำลึกถึงพระคุณแม่ เป็นต้น

กระบวนการฝึกอบรม และวิธีดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของการอบรมอย่างเหมาะสม จะส่งผลให้การฝึกอบรมประสบความสำเร็จด้วยดี ปัจจัยต่างๆ ที่จะส่งผลให้การฝึกอบรมประสบความสำเร็จได้ คือ 1. ด้านเจ้าหน้าที่จัดฝึกอบรมต้องมีความคล่องตัว และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 2. ด้านวิทยากร ต้องมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในหัวข้อที่บรรยายหลักสูตรอย่างเพียงพอ และมีความสามารถในการถ่ายทอด 3. ด้านอุปกรณ์ในการฝึกอบรม ต้องมีสิ่งกระตุ้นจูงใจให้ผู้รับการอบรมสนใจ 4. ด้านงบประมาณในการฝึกอบรม ต้องมีการสนับสนุนด้านงบประมาณในการฝึกอบรม 5. ด้านสถานที่ที่จัดในการฝึกอบรม ต้องมีความปลอดภัย ไม่มีความเสี่ยงที่จะเกิดอุบัติเหตุสูง 6. ด้านผู้ดำเนินการต้องมีความรู้ความสามารถในการดำเนินการ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในด้านหลักสูตร หลักสูตรระยะสั้น หรือหลักสูตรฝึกอบรม เป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจงเป็นกลุ่มเยาวชนตามระดับชั้นเรียน มีตารางการอบรมตามหลักสูตรนั้นๆ หลักสูตร 1 วัน หลักสูตร 2 วัน 1 คืนและหลักสูตร 3 วัน 2 คืน เป็นต้น

บทที่ 3
การจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์

วัดป่าสว่างวีรวงศ์ ตั้งอยู่ ตำบลแก่งโดม อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นวัดที่จัดตั้งขึ้น เพื่อใช้เป็นสถานที่ในการปฏิบัติกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา จรรโลงพระพุทธศาสนา เห็นความสำคัญของการพัฒนาด้านจิตใจ ได้จัดทำหลักสูตรอบรมคุณธรรมจริยธรรม โดยมีการจัดกิจกรรมอบรมค่ายคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียน นักศึกษา หน่วยงานรัฐและเอกชน รวมถึงประชาชนทั่วไปที่สนใจใฝ่ปฏิบัติธรรม โดยมุ่งเน้นการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และสุขภาพอนามัยที่ดี เนื้อหาหลักสูตรมุ่งเน้นให้ผู้อบรมได้เรียนรู้อย่างเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยสอดแทรกธรรมะในรูปแบบกิจกรรมที่ผสมทั้งศาสตร์และศิลป์ ส่งเสริมด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณี ได้ให้ความรู้ ความเข้าใจตลอดจนให้หลักคุณธรรมจริยธรรมที่ชาวพุทธควรจะนำไปประพฤติปฏิบัติ ได้นำหลักธรรมคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปเป็นหลักธรรมในการดำเนินชีวิต

3.1 ประวัติวัดป่าสว่างวีรวงศ์

เมื่อปี พ.ศ. 2532 พระสุนทรธรรมภาณ (พระอาจารย์สมชาติ ธมฺมโชโต) ประธานสงฆ์แห่งสำนักปฏิบัติแสงธรรมส่องชีวิต สี่แยกหินกอง ตำบลโคกแย้ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ต่อมาเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน ปีพ.ศ. 2566 ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์ เป็น พระราชวัชรญาณรังษี สุธีภาวนานุสิฐ ยติคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี พระราชาคณะชั้นราช ฝ่ายวิปัสสนาธุระ สถิต ณ วัดพระพุทธแสงธรรม ท่านเป็นพระนักปฏิบัติ พระนักเทศน์ พระนักเผยแผ่ และพระผู้เสียสละเพียรอุทิศตนทำงานเพื่อพระพุทธศาสนา ท่านได้ไปพำนักปฏิบัติธรรมอยู่ ณ วัดป่าสะพานโดม บ้านสะพานโดม ตำบลแก่งโดม อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี ครั้นต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2540 ท่านได้ปรับปรุงพื้นที่และปลูกต้นไม้นานาพันธุ์เพื่อรักษาฟื้นฟูสภาพป่า จนกระทั่งเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2544 ได้เริ่มก่อสร้างเสนาสนะถาวรต่างๆ ขึ้น เช่น กุฏิสงฆ์ ศาลาปฏิบัติธรรม โรงทาน โรงครัว อาคารรับรอง และห้องน้ำ เป็นต้น ซึ่งสร้างแล้วเสร็จภายใน 6 เดือน เพื่อจัดตั้งเป็นวัดป่าสว่างวีรวงศ์ (สำนักปฏิบัติแสงธรรมส่องชีวิต สาขาอุบลราชธานี) ขึ้น เป็นหนึ่งในสาขาของสำนักปฏิบัติแสงธรรมส่องชีวิต ท่านได้อาราธนาท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ (ประจวบ กนฺตาจาโร)

วัดมกุฏกษัตริยาราม กรุงเทพฯ เป็นองค์ประธานเปิดแพรคลุมป้ายศาลาปฏิบัติธรรม เมื่อวันอาทิตย์ที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2545

วัดป่าสว่างวีรวงศ์ รับอนุมัติให้จัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดอุบลราชธานี (ธรรมยุต) แห่งที่ 7 ชื่อว่า สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดอุบลราชธานี (ธรรมยุต) แห่งที่ 7 ตั้งอยู่วัดป่าสว่างวีรวงศ์ ตำบลแก่งโดม อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2564

3.1.1 วิสัยทัศน์

วัดป่าสว่างวีรวงศ์ มีวิสัยทัศน์ ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม บุคคลทุกเพศ ทุกวัยให้มีคุณภาพมาตรฐานสากล สืบสานคุณธรรม ก้าวไกลสู่อาเซียน บนพื้นฐานความเป็นไทย ตามหลักพระพุทธศาสนาและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีพันธะกิจดังนี้ 1) เสริมสร้างปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็ก เยาวชน ประชาชนทั่วไป 2) จรรโลงสังคมไทยให้เป็นสังคมที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรมอย่างยั่งยืน โดยใช้มิติทางศาสนา 3) พุทธศาสนิกชนได้เห็นคุณค่าของของพระพุทธศาสนา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อันจะส่งผลให้สังคม ชุมชน สถาบันชาติ และสถาบันพระมหากษัตริย์มีความมั่นคงอย่างแท้จริง 4) เสริมสร้างความมั่นคงให้กับพุทธศาสนาและชาติบ้านเมือง ด้วยการเผยแผ่หลักคำสอนของพระพุทธเจ้าให้เป็นที่ประจักษ์ตามแนวสุขวิปัสสโก ให้พุทธศาสนิกชนผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในหลักแก่นธรรมอย่างถูกต้องตรงทาง และสามารถน้อมนำเอาหลักธรรมศีล สมาธิ และปัญญา สู่การปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน 5) จัดและปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 6) ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 7) จัดกิจกรรมและประสานความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และชุมชน 8) สรรหาและพัฒนาพระวิทยากร ให้เป็นบุคลากรที่คุณภาพในการจัดประสบการณ์การอบรมให้แก่เด็กอย่างมีประสิทธิภาพ 9) พัฒนาผู้เข้าอบรมให้มีพัฒนาการที่ดีครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเต็มศักยภาพของแต่ละคน และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ 10) การอบรมพื้นฐานพร้อมต่อการพัฒนาไปสู่การปฏิบัติธรรมในระดับสูงต่อไป และดำรงไว้ซึ่งการสืบทอดและเผยแผ่พระพุทธศาสนา

3.1.2 พื้นที่ของวัดป่าสว่างวีรวงศ์

วัดป่าสว่างวีรวงศ์ ตั้งอยู่เลขที่ 22 หมู่ 8 ตำบลแก่งโดม อำเภอสว่างวีรวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี มีเนื้อที่ปลูกสร้างอาคาร 15 ไร่ มีพื้นป่าที่รักษาและอนุรักษ์ฟื้นฟู 60 ไร่ รวมเป็น 75 ไร่ ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้านสะพานโดม ติดกับลำน้ำโดม เป็นพื้นที่ราบและแนวป่าไม้ริมน้ำ สงบ ร่มรื่นสภาพพื้นที่ภายในวัดเป็นป่าอุดมสมบูรณ์ และสัปปายะ ได้มีโครงการปลูกป่า ปลูกต้นไม้เพิ่มอยู่เนืองๆ ทางวัดป่าสว่างวีรวงศ์มีโครงการปลูกเองอยู่เรื่อยๆ และมีโครงการจากหน่วยอื่นปลูกเพิ่ม ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา อุโบสถขนาดกว้าง 25 เมตร ยาว 50 เมตร (1,250 ตรม) ศาลาปฏิบัติธรรมขนาดกว้าง 24 เมตร ยาว 75 เมตร (1,800 ตรม) ศาลาอเนกประสงค์ สำหรับประกอบกิจกรรม

ขนาดกว้าง 35 เมตร ยาว 50 เมตร ห้องพัก ชาย จำนวน 1 ห้องขนาดกว้าง 24 เมตร ยาว 15 เมตร ห้องพักหญิง จำนวน 1 ห้อง ขนาดกว้าง 24 เมตร ยาว 54 เมตร โรงครัว 1 หลัง ขนาดกว้าง 15 เมตร ยาว 30 เมตร ห้องน้ำชาย - หญิง จำนวน 140

โครงการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของวัดป่าสว่างวีรวงศ์มีหลากหลายหลักสูตรขึ้นเพื่อมุ่งหวังเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้อบรมตามวัย ตามสถานภาพทางสังคมให้เป็นคนดีโดยมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนานำทางชีวิตและผู้เข้าอบรมสามารถนำเอาหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมได้

3.2 รูปแบบการจัดอบรมคุณธรรมจริยธรรมวัดป่าสว่างวีรวงศ์

3.2.1 ศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิคณะครูบาอาจารย์วัดป่าสว่างวีรวงศ์ และคณะสงฆ์แสงธรรมส่องชีวิต เจ้าคุณพระสนุทรธรรมภาณ เจ้าคณะจังหวัด สระบุรี หรือ พระราชวัชรญาณรังษี สุธีภาวนานุสิฐ ยติคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี พระราชาคณะชั้นราช ฝ่าย วิปัสสนาธุระ รูปแบบหลักสูตรการฝึกอบรม จำแนกดังนี้ 1. หลักสูตรสำหรับสถานศึกษาทุกระดับชั้น 1) หลักสูตรการอบรมคุณธรรมระดับประถมศึกษา 2) หลักสูตรการอบรมคุณธรรมระดับมัธยมศึกษา 3) หลักสูตรการอบรมคุณธรรมระดับอาชีวศึกษา 4) หลักสูตรการอบรมคุณธรรมระดับอุดมศึกษา 2. หลักสูตรสำหรับเยาวชนและครอบครัว สถานพินิจ หรือเยาวชนกลุ่มเสี่ยง คือหลักสูตรการอบรมคุณธรรมสำหรับกลุ่มพิเศษ 3. หลักสูตรสำหรับอบรมเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน คือ หลักสูตรการอบรมคุณธรรมสำหรับพัฒนาองค์กร

3.2.2 การฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของวัดป่าสว่างวีรวงศ์มีหลากหลายหลักสูตรจัดทำขึ้นเพื่อมุ่งหวังเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้อบรมตามวัย ตามสถานภาพทางสังคมให้เป็นคนดีโดยมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนานำทางชีวิตและผู้เข้าอบรมสามารถนำเอาหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมได้

3.2.3 ระยะเวลาการอบรม วัดป่าสว่างวีรวงศ์ จัดกิจกรรมโครงการฝึกอบรม โดยมีรูปแบบหลักสูตรระยะสั้น เวลาการอบรม ขึ้นอยู่กับความต้องการของหน่วยงาน ความจำเป็นและปัญหาของแต่ละกลุ่มดังนี้ 1) หลักสูตรการอบรม 3 วัน 2 คืน 2) หลักสูตรการอบรม 2 วัน 1 คืน 3) หลักสูตรการอบรม 1 วัน – คืน 4) หลักสูตรการอบรมอื่นๆ ตามหน่วยงานกำหนด

3.2.4 กิจกรรม 1) กำหนดตามระดับชั้นเรียน อายุ สถานภาพทางสังคม 2) ตามระยะเวลาของหลักสูตร

3.3 หลักสูตรการอบรมค่ายคุณธรรมวัดป่าสว่างวีรวงศ์

ตารางที่ 3.1 หลักสูตรค่ายคุณธรรม

ที่	หลักสูตร	แนวคิด
1	ค่ายโครงงานคุณธรรม	สร้างสรรค์ทำความดี มีทักษะ ใช้ชีวิตให้เป็ประโยชน์
2	ค่ายธรรมทายาท	มีจิตสำนึก มีคุณลักษณะของคนดีเข้าใจพระพุทธศาสนา
3	ค่ายยุวจิตอาสา	มีจิตเสียสละช่วยเหลือคนอื่นสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดแก่ตนเอง

3.3.1 หลักสูตรการอบรมคุณธรรมระดับประถมศึกษา

การอบรมในระดับประถมศึกษาเป็นการมุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับอบรมได้เรียนรู้อย่างเหมาะสมกับวัยของตนและนำไปปฏิบัติใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยมีการสอดแทรกธรรมในรูปแบบกิจกรรมเน้นบรรยายและการเข้าค่ายคุณธรรม เพื่อให้เด็กเยาวชนได้เรียนรู้ธรรมตามกระบวนการส่งเสริมศีลธรรมแนวใหม่ ประกอบด้วย เกมที่สอดแทรกคุณธรรม หลักธรรมที่ผสมทั้งศาสตร์และศิลป์ ง่ายแก่การนำไปปฏิบัติ ผู้เข้าร่วมการอบรมจะได้ใช้ความสามารถแสดงออกตามศักยภาพของตนเอง นับเป็นการสนับสนุนการพัฒนาทั้งทางร่างกายและจิตใจของเด็ก ให้เข้ากับสังคมสมัยใหม่

ตารางที่ 3.2 หลักสูตรการอบรมคุณธรรมระยะสั้น ระดับประถม ดังนี้

ที่	หลักสูตร	แนวคิด
1	พ่อหลวงของแผ่นดิน	เกิดความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ
2	บูชาบิดา - มารดา	มีความกตัญญูกตเวทีต่อบิดา-มารดา
3	ความซื่อสัตย์	ตรงต่อเวลา ไม่ลักขโมยของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง
4	ยาเสพติด พิษร้ายในสังคม	การรับรู้เท่าทันถึงปัญหาอันมาจากยาเสพติด
5	กฎแห่งกรรม	ทุกอย่างล้วนมาจากกรรม หรือการกระทำ
6	ความเมตตา เพื่อนแท้	เพื่อนช่วยเพื่อนได้ยามต้องการหรือเดือดร้อน รู้รัก สามัคคี มีน้ำใจเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์

ที่	หลักสูตร	แนวคิด
7	ความประหยัด	คุณค่าของการประหยัด ใช้อย่างพอเพียง
8	มาลาบูชา	รำลึกถึงพระคุณของครูอาจารย์
9	ชีวิตพัฒนาได้ถ้าใจมีศีล	พัฒนาสมรรถนะทางกายและใจ
10	จิตอาสาพัฒนาผู้เรียน	พัฒนาจิตให้เป็นจิตสาธารณะ

3.3.2. หลักสูตรการอบรมคุณธรรมระดับมัธยมศึกษา

สภาพสังคมในปัจจุบัน มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและหลากหลาย อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสารตามกระแสสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้วิถีชีวิตค่านิยมของคนในสังคมเปลี่ยนไป เมื่อการแข่งขันในกิจกรรมต่างๆ ของชีวิตมีสูงขึ้น ผู้ปกครองอาจไม่มีเวลาดูแลบุตรหลานอย่างทั่วถึง ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่นปัญหาขาดระเบียบวินัย ปัญหาทะเลาะวิวาท ปัญหารถซิ่ง ปัญหายาเสพติด ดังนั้น หลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาเยาวชน ซึ่งเป็นทรัพยากรของชาติให้มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ตามช่วงวัยอย่างเหมาะสม

ตารางที่ 3.3 หลักสูตรการอบรมคุณธรรมระยะสั้น ของระดับมัธยม

ที่	หลักสูตร	แนวคิด
1	มาลัยให้แม่รักแท้ให้พ่อ	กตัญญูกตเวทีต่อบิดามารดา
2	รู้จักรักให้ตรงทาง	ปัญหาอันเกิดจากเพศสัมพันธ์
3	หลุมพรางแห่งชีวิต	รู้เท่าทันถึงปัญหาอันมาจากยาเสพติด
4	ยกย่องกัลยาณมิตร	เพื่อนช่วยเพื่อนได้ยามต้องการ
5	กรรมออนไลน์	ทุกอย่างล้วนมาจากกระทำ
6	แสงสว่างปลายอุโมงค์	คิดให้ไกล ไปให้ถึง ซาบซึ้งกตัญญู

ที่	หลักสูตร	แนวคิด
7	พลังพุทธานุภาพสร้างคุณค่าชีวิต	ฝึกสมาธิด้วยบทสวดมนต์
8	แสงเทียนแห่งศรัทธา	เกิดความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
9	นาวาของชีวิต	กตัญญูกตเวทีต่อบิดามารดา
10	รู้จักเลือกให้ถูกทาง	เพื่อนช่วยเพื่อนได้ยามต้องการ
11	รุ่งอรุณของชีวิต	รู้เท่าทันในสิ่งที่ทำ

ตารางที่ 3.4 หลักสูตรค่ายคุณธรรม ของระดับมัธยม

ที่	หลักสูตร	แนวคิด
1	ยุวพุทธิกธรรม	ศึกษาหลักธรรม น้อมนำปฏิบัติ ได้ผลชัดแก่ตน
2	โครงงานคุณธรรมนำชีวิตด้วยจิตอาสา	ศึกษาหลักธรรม น้อมนำปฏิบัติ ได้ผลชัดแก่ตน
3	ธรรมอาสาสร้างคุณค่าชีวิต	อยู่อย่างมีความสุขด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
4	สันทนาธรรม	ธรรมะเป็นของคู่กับชีวิต
5	เตรียมตัวเตรียมใจ	เตรียมกาย เตรียมใจให้พร้อม
6	จังหวะชีวิต	ติดตามข่าวสาร เพื่อรู้เท่าทัน ใช้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง
7	บวรประสานใจ	ร่วมมือกันเพื่อสร้างสรรค์สังคมให้เป็นสุข
8	จิตสงบพบพระธรรม	หลักธรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์

3.3.3. หลักสูตรการอบรมคุณธรรมระดับอาชีวศึกษา

หลักสูตรนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษาได้เรียนรู้ธรรมให้เหมาะสมกับวัยและสถานภาพของตน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันโดยมีการสอดแทรกคุณธรรม ในรูปแบบธรรมบรรยายธรรมนันทนาการ และกิจกรรมที่ให้ผู้เข้าอบรมได้แสดงออกตามศักยภาพของตนอย่างเต็มความสามารถ โดยนำเสนอในรูปแบบสื่อมัลติมีเดียเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านกาย ศีล จิต และปัญญา

ตารางที่ 3.5 หลักสูตรการอบรมคุณธรรมระยะสั้น ระดับอาชีวศึกษา

ที่	หลักสูตร	แนวคิด
1	อาชีวะลูกพระวิษณุ (ปฐมนิเทศ)	เรียนรู้ เข้าใจ สามัคคี
2	อาชีวะวัยใส ใจสะอาด	ใช้ธรรมะแก้ปัญหาให้ถูกต้องเหมาะสมกับช่วงวัย
3	คนพันอาร์พัฒนาได้	รู้จักเลือก รู้จักธรรม นำไปพัฒนา
4	ปฏิญญารวมใจ (ปัจฉิมนิเทศ)	อยู่ก็ให้เขารัก จากไปก็ให้เขาคิดถึง

ตารางที่ 3.6 หลักสูตรคุณธรรมของระดับอาชีวศึกษาประกอบด้วยหลักสูตรตามตาราง ดังนี้

ที่	หลักสูตร	แนวคิด
1	ทักษะชีวิต	เข้าใจพระพุทธศาสนา นำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิต
2	ธรรมทายาท	นำหลักธรรมไปใช้ให้เหมาะสม
3	คนพันธ์อาร์สร้างโลกด้วยจิตอาสา	นำหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปพัฒนาตนให้เป็นคนที่จิตอาสา
4	ปฏิบัติธรรม	ฝึกจิต เจริญปัญญา พัฒนาชีวิต

ที่	หลักสูตร	แนวคิด
5	ผู้นำพันธ์อาร์	ฝึกการเป็นผู้นำ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

3.3.4. หลักสูตรการอบรมค่ายคุณธรรมระดับอุดมศึกษา

หลักสูตรในระดับอุดมศึกษา เป็นกิจกรรมสำหรับนิสิต นักศึกษาในมหาวิทยาลัย เพื่อการส่งเสริมทักษะความรู้และการประพฤติตนให้ถูกต้องเหมาะกับช่วงเวลาในการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ เข้าสู่วัยทำงานอย่างมรประสิทธิภาพ โดยเนื้อหากระบวนการหลักสูตรได้คำนึงถึงประโยชน์ของการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และสามารถปรับให้สอดรับกับสภาพจิตใจ หรือแนวคิดของแต่ละบุคคล ซึ่งจะช่วยส่งเสริมกำลังใจในการศึกษาให้กับนิสิต นักศึกษา ช่วยส่งเสริมจิตอาสาและเพิ่มทักษะก่อนการทำงาน โดยใช้สติเป็นเครื่องประคองใจให้ตั้งมั่นอยู่ในความดีตามกระบวนการส่งเสริมศีลธรรมแนวใหม่

ตารางที่ 3.7 หลักสูตรการอบรมค่ายคุณธรรมระยะสั้นระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยหลักสูตรตามตาราง ดังนี้

ที่	หลักสูตร	แนวคิด
1	ก้าวใหม่สู่รั้วมหาวิทยาลัย	ปรับตัว ปรับใจ รับสิ่งใหม่อย่างสร้างสรรค์
2	ปัจฉิมนิเทศ	กตัญญูกตเวที นำสิ่งที่ดีไปใช้
3	บัณฑิตอุดมคติไทย	ประพฤติปฏิบัติตนให้สมกับการเป็นบัณฑิต
4	สติประคองใจ	การกระทำทุกอย่างต้องมีสติกำกับ
5	เกมชีวิต พิชิตทุกสิ่ง	ฝึกให้มีสติ มีหิริโอตัปปะ รู้รับผิดชอบ

ตารางที่ 3.8 หลักสูตรค่ายคุณธรรม ระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วยหลักสูตรตามตาราง ดังนี้

ที่	หลักสูตร	แนวคิด
1	พลังชีวิต พิชิตอบายมุข	รู้เท่าทันยาเสพติด
2	ทักษะชีวิต	รู้จักการใช้ชีวิตให้สมกับวัยตามนัยศาสนา
3	วิปัสสนาพัฒนาชีวิต	รักษาศีล เจริญสมาธิ พัฒนาปัญญา
4	ธรรมจิตอาสา	จิตสำนึกต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
5	เก่ง ดี มีความสุข	เป็นคนดี มีน้ำใจ ใฝ่คุณธรรม

3.3.5.หลักสูตรการอบรมค่ายคุณธรรมสำหรับคนพิเศษ

เด็กและเยาวชนก็มีความแตกต่างทางด้านความสมารถ ทักษะ โอกาส และทางสติปัญญา หลักสูตรการฝึกอบรมคุณธรรมกลุ่มพิเศษนี้ มุ่งเน้นที่เด็กและเยาวชน 3 กลุ่มได้แก่ 1) เด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง 2) เด็กและเยาวชนที่เก่ง ฉลาด แต่ขาดหลักธรรมประครองจิต 3) เด็กและเยาวชนที่พิการทางตา หู และสมาธิสั้น

หลักสูตรนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กและเยาวชนทั้งสามกลุ่มนี้ ได้มีโอกาสเรียนรู้หลักธรรมคำสอน ตามสมควรแก่สติปัญญา ความสมารถ ทักษะ คือผู้มีกลุ่มเสี่ยงก็ให้เห็นคุณค่าของตัวเอง คนเก่งฉลาดแต่ขาดหลักธรรมประคองใจ ก็ให้รู้คุณค่าของโลก และชีวิตตามความเป็นจริง คนที่พิการทางหูตา ก็ให้มีพลังใจในการใช้ชีวิตให้มีค่า

ตารางที่ 3.9 หลักสูตรการอบรมค่ายคุณธรรมระยะสั้น สำหรับคนพิเศษ ประกอบด้วยหลักสูตรตามตาราง ดังนี้

ที่	หลักสูตร	แนวคิด
1	Play and learn เพลินธรรม	สนุกอย่างมีสาระ ธรรมช่วยได้
2	ศีลกับใจ พาให้พ้นทุกข์	พัฒนาความรู้ความสามารถโดยใช้หลักธรรมเป็นสื่อนำ
3	วัยรุ่นกับการแก้ปัญหาสังคม	พัฒนาความรู้ความสามารถโดยใช้หลักธรรมเป็นสื่อนำ
4	กัลยาณมิตรพิชิตความสำเร็จ	เลือกคบเพื่อน มีจิตอาสา พัฒนาสังคม

ที่	หลักสูตร	แนวคิด
5	แรงบันดาลใจแห่งความดี	นำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน
6	ชีวิตออกแบบได้ (Designable life)	ทุกอย่างล้วนจากการกระทำทั้งสิ้น
7	รักแท้ดูแลได้	รู้จักรัก รู้จักเลือก นำมาใช้ในชีวิต

ตารางที่ 3.10 หลักสูตรค่ายคุณธรรมสำหรับคนพิเศษ ประกอบด้วยหลักสูตรตามตาราง ดังนี้

ที่	หลักสูตร	แนวคิด
1	พัฒนาชีวิตพลิกวิกฤติเป็นโอกาส	นำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม
2	คุณธรรมสร้างผู้นำแห่งอนาคต	สร้างผู้นำโดยหลักธรรมทางศาสนา พาชาติเจริญ
3	ชีวิตพัฒนาได้ถ้าใจพร้อม	พัฒนาสมรรถนะกานใจอย่างมีสติปัญญา

3.3.6. หลักสูตรการอบรมคุณธรรมสำหรับพัฒนาองค์กร

หลักสูตรนี้ใช้สำหรับการพัฒนาองค์กรด้านศีลธรรม เพื่อผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ บุคลากร พนักงาน เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน สร้างความเป็นมืออาชีพในการทำงานและสร้างวัฒนธรรมค่านิยมใหม่ให้กับบุคลากรและองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดผลคือการงานเป็นสุข องค์กรพัฒนาเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้า

ตารางที่ 3.11 หลักสูตรการอบรมค่ายคุณธรรมระยะสั้น สำหรับพัฒนาองค์กร

ที่	หลักสูตร	แนวคิด
1	ชีวิตเบิกบานการงานสำเร็จ	นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม
2	สนทนาเพื่อให้ตื่นรู้	มีสติ นำหลักธรรมไปใช้ให้เกิดผล
3	ผู้นำ	สร้างผู้นำตามวิถีพุทธ
4	ปฏิบัติธรรมนำชีวิต	เข้าใจพระพุทธศาสนาและนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม

ตารางที่ 3.12 หลักสูตรค่ายคุณธรรม สำหรับพัฒนาองค์กร

ที่	หลักสูตร	แนวคิด
1	ปริศนาธรรมนำชีวิตให้มีค่า	เพิ่มทักษะชีวิตด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
2	พัฒนาศักยภาพวิสัยทัศน์และสร้างสรรค์	นำหลักธรรมใช้พัฒนาตนเอง

ทั้ง 6 หลักสูตรโครงการอบรมค่ายคุณธรรมวัดป่าสว่างวีรวงศ์ เป็นหลักการอบรม 1) แบบ 1 วันไม่ค้างคืน 2) แบบ 2 วัน ค้าง 1 คืน และ 3) แบบ 3 วัน ค้าง 2 คืน มีส่วนคล้ายๆ กับการเข้าค่ายของลูกเสือเนตรนารี แต่การอบรมค่ายคุณธรรม จะเน้นระเบียบวินัยในทุกขั้นตอนการอบรม ตามแบบพุทธมามกะ การกราบ การไหว้ การนั่ง การเดิน การรับประทานอาหาร การสวดมนต์ การนั่งสมาธิ การเดินจงกลม การบรรยายธรรมะ ที่เหมาะสมไปตามวัยของผู้เข้าอบรม โดยทุกขั้นตอนมีพระวิทยากรพี่เลี้ยง คอยกำกับดูแลเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการปฏิบัติ และเกิดความสวยงามมีระเบียบ มีองค์ความรู้ในทุกขั้นตอน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมต่อไป

หลักสูตร ประกอบด้วยภาควิชาการ เป็นความรู้ในการบรรยายธรรมของพระวิทยากร ที่จะช่วยเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดแก่ผู้อบรม หัวข้อบรรยายธรรมจะเป็นตามวัยของผู้เข้าอบรม ส่วนภาคปฏิบัติ จะเกี่ยวกับ การกราบไหว้ การลุก การนั่ง การเดิน การรับประทานอาหาร การทำวัตรสวดมนต์ นั่งสมาธิ เดินจงกรม แผ่เมตตาเป็นต้น

ด้านพิธีการและกิจกรรม ดังนี้ พิธีเปิด พิธีปิด พิธีบวชชีพราหมณ์ พิธีลาสิกขาและขอขมาพระรัตนตรัย ขอขมาพระสงฆ์ กิจกรรมการรับประทานอาหาร กิจกรรมการทำความสะอาดภาชนะใส่อาหาร กิจกรรมไหว้พระ ทำวัตรสวดมนต์เช้า - เย็น กิจกรรมแนะนำพระวิทยากร แนะนำสถานที่ กฎกติกาเป็นสัญญาใจแก่กัน

ตารางที่ 3.13 ตารางอบรมตามหลักสูตรโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน ณ วัดป่าสว่างวีรวงศ์ ตำบลแก่งโดม อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี

ระหว่างวันที่ .....ถึง.....เดือน.....พ.ศ. ..... ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน

วันที่	เวลา	รายการ/กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
1	07.30 - 08.30 น.	ลงทะเบียนผู้รับรับการอบรม	
2	09. 00 - 10.00 น.	พิธีเปิด	
3	10.00 - 11.00 น.	ปฐมนิเทศ	
4	11.00 - 12.30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน	
5	13.00 - 14.00 น.	ไหว้พระ / ธรรมบรรยาย	
6	14.00 - 14.45 น.	เดินจงกรม	
7	14.45 - 15.30 น.	นั่งสมาธิ / แผ่เมตตา	
8	15.30 - 17.00 น.	พักผ่อน/ทำกิจส่วนตัว	
9	17.30 น.	สัญญาณระฆัง	
10	17.30 - 18.00 น.	มาพร้อมกันศาลา	
11	18.00 - 19.00 น.	สวดมนต์ ทำวัตรเย็น	
12	19.00 - 19.15 น.	พักเบรก	
13	19.15 - 20.00 น.	เดินจงกรม	
14	20.00 - 20.45 น.	นั่งสมาธิ / แผ่เมตตา	
15	21.00 น.	พักผ่อนอย่างมีสติ	
16	04.00 น.	สัญญาณระฆัง	
17	04.00 - 04.30 น.	มาพร้อมกันที่ศาลา	
18	04.30 - 05.30 น.	สวดมนต์ทำวัตรเช้า	
19	05.30 - 07.00 น.	พักผ่อน/ทำภารกิจส่วนตัว	
20	07.00 - 07.30 น.	พร้อมกันที่โรงทาน/ทำบุญใส่บาตรพระสงฆ์	
21	07.30 - 08.30 น.	รับประทานอาหาร	
22	08.30 - 09.00 น.	พักผ่อน	
23	09.00 - 10.00 น.	ไหว้พระ/ธรรมบรรยาย	
24	10.00 - 10.45 น.	เดินจงกรม	
25	10.45 - 11.30 น.	มอบเกียรติบัตร /พิธีปิด	

วันที่	เวลา	รายการ/กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
26	11.30 - 12.30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน	
27	13.00 น.	เดินทางกลับ	

หมายเหตุ ระยะเวลาเปลี่ยนแปลงได้ตามเหมาะสม

ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมค่ายอบรมเยาวชน ของวัดป่าสว่างวีรวงศ์

ในช่วงเช้าเวลา 07.30 - 08.30 เมื่อผู้เข้าอบรมเดินทางมาถึงพระพี่เลี้ยง/ครูพี่เลี้ยง นำเก็บสัมภาระเข้าที่พัก จัดสัมภาระที่พักให้เรียบร้อย แล้วมาดำเนินการลงทะเบียนรายงานตัวเข้ารับการอบรม ณ บริเวณสถานที่กำหนด โดยพระวิทยากร/ครูพี่เลี้ยงรับลงทะเบียน ต่อจากนั้น เด็กเยาวชนหยิบอาสนะสำหรับปูนั่ง มาปูนั่งเป็นแถวระยะห่างพอประมาณให้เป็นแถวสวยงามแยกชายอยู่ด้านขวา หญิงอยู่ด้านซ้าย นั่งเรียบร้อยแล้ว แจกหนังสือสวดมนต์ โดยให้เด็กเยาวชนมีส่วนร่วมในการแจกให้เพื่อนๆ อย่างเป็นระเบียบ เตรียมพร้อมเข้าสู่พิธีเปิด มีขั้นตอนดังนี้

เวลา 09.00 - 10.00 น. พิธีเปิดโครงการอบรมค่ายคุณธรรมเยาวชน เมื่อประธานเดินทางมาถึง เข้านั่งที่รับรอง เมื่อถึงเวลาพิธีกร กล่าวถึงโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ประจำปี 2566 จำนวน 312 คน วันนี้ได้เกียรติจากท่านผู้อำนวยการโรงเรียน(ชื่อโรงเรียน)ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิด และได้เวลาอันสมควร ขอเรียนเชิญประธานรับการกล่าวรายงานถึงวัตถุประสงค์โครงและกล่าวเปิดงาน และเรียนเชิญคุณครู (ชื่อ) ได้กล่าวรายการค่ะ

ผู้กล่าวรายงาน กราบนมัสการพระคุณเจ้า เรียนท่านผู้อำนวยการ (ชื่อ) มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ท่านให้เกียรติมาเป็นประธานในพิธีเปิดโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมประจำปีการศึกษา 2566 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในวันนี้ เริ่มต้น ครูสายชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้กำหนดจัดกิจกรรมโครงคุณธรรมจริยธรรมประจำปีการศึกษา 2566 โดยนำนักเรียนจำนวน 322 คน เข้าค่ายคุณธรรม ในวันที่ 13 ถึง 14 วันที่ กรกฎาคม 2566 ณ.วัดป่าสว่างวีรวงศ์ ตำบลแก่งโดม อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ตามแนวทางโครงการเด็กดีศรีวิภาค โดยวางรากฐานปลูกฝังจิตสำนึกเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนดและนโยบายสร้างเสริมคุณธรรมโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ตามคุณธรรมอัตลักษณ์ ของโรงเรียนคือ เสริมสร้างประชาธิปไตย ใส่ใจรับผิดชอบ ตามกรอบพอเพียง เป็นผู้มัธยัสถ์ ซื่อสัตย์ และกตัญญู และจะดำเนินการต่อเนื่องพัฒนา โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 4 ดาว ต่อไป บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้วขอเชิญท่านประธานได้ให้โอวาทและกล่าวเปิดงานตามลำดับต่อไปค่ะ เรียนเชิญค่ะ

ประธาน กราบนมัสการพระคุณเจ้า คณะวิทยากร ลูกๆ นักเรียน วันนี้เป็นวันดี มีความยินดียิ่งที่ได้เปิดค่ายคุณธรรมจริยธรรม ได้รับฟังการกล่าวรายงานก็ได้ทราบว่าการพัฒนาคน การพัฒนา

นักเรียน การพัฒนาของพวกเรานั้นจะต้องมีความสำคัญและยิ่งเป็นนโยบายที่เรารับมาจากทางกระทรวงศึกษาธิการ สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนคุณธรรม 4 อย่างกิจกรรมเหล่านี้ จะเป็นเครื่องช่วยเราในทางพัฒนาสถานศึกษาและก็คุณธรรมจริยธรรมประจำตัวของผู้เรียน เพราฉะนั้นโอกาสนี้ พวกเราคุณครู นักเรียน ลูกๆ ทุกคน เอาโอกาสที่ดีจะต้องฝึกฝน ในช่วงระยะเวลา 2 วัน 1 คืน ในเราฝึกกาย ฝึกใจ ฝึกคิด ฝึกนั่งสมาธิ เป็นสิ่งที่เราจะได้สัมผัสนอกเหนือจากการเรียนที่ห้องเรียน เพราะฉะนั้นวันนี้จึงขอฝากคุณครูลูก ๆ นักเรียนทุกคนได้ตั้งใจที่นำเอาความรู้และวิธีการฝึกที่จะพัฒนาตัวเอง ซึ่งคนเรานั้นมีความสำคัญอยู่ 2 ส่วนคือกาย ก็คือร่างกายและอีกอันหนึ่งคือตัวกำหนดให้เราทำความดี ทำสิ่งที่ดี ทำสิ่งที่ชอบ ทำสิ่งที่ใช่ ก็คือจิตใจ คุณธรรมที่พระ ท่านกล่าวให้เราฟังเสมอว่า กายเป็นนาย ใจเป็นบ่าว ถ้าจิตใจเรามีความตั้งมั่น ยึดมั่นตั้งใจจริงๆ แล้ว ร่างกายเป็นสิ่งที่พร้อมจะทำตาม ขอบพระคุณ หัวหน้าสายชั้น คุณครูผู้รับผิดชอบโครงการที่เห็นความสำคัญที่พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นจริงในสายชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งจะเป็นตัวอย่างให้น้องต่อไป ขอบคุณทุกส่วนทุกฝ่ายของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ที่อำนวยความสะดวก และทุกคนที่สนับสนุนให้กิจกรรมนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ บัดนี้ได้เวลาอันเป็นมงคลฤกษ์แล้วกระผมขอเปิดโครงการค่ายคุณธรรมจริยธรรมของสายประถมศึกษาปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2566

ผู้เข้ารับการอบรมกล่าว สาธุ สาธุ สาธุ พร้อมกัน

เมื่อพิธีเปิดโครงการเสร็จ ก็ส่งมอบให้พระวิทยากร ดำเนินต่อไป

พระวิทยากรรับมอบเด็กเยาวชนเข้าโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมและบวชชีพราหมณ์การปฏิบัติของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ อันดับแรกพระวิทยากร กล่าวบอกให้เด็กเยาวชนปรับท่านั่งให้ถูกต้องเตรียมกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ และกล่าวนำบูชาพระรัตนตรัย และนำบวชชีพราหมณ์ เป็นลำดับหลังจากบวชชีพราหมณ์เรียบร้อย เตรียมตัวเข้าสู่การปฐมนิเทศ

เวลา 10.00 - 11.00 น. ปฐมนิเทศ พระวิทยากร แนะแนวเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติตนกฎ กติกามารยาทในการเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรม ดังนี้

ข้อควรปฏิบัติในขณะอยู่วัด ปฏิบัติธรรม 1) งดสูบบุหรี่ ช่วยกันรักษาความสะอาด 2) เมื่อสมาทานศีลแปด กาย วาจา ใจ หลังเที่ยงงดการขบเคี้ยว 3) ปิดเสียงเครื่องสื่อสารงดการพูดคุยหรือทำให้เกิดเสียงดัง ในเวลาปฏิบัติธรรม 4) อาหาร เครื่องดื่ม ห้ามนำเข้ามาในศาลาบุญ หรือที่พัก (ยกเว้นน้ำเปล่า หรือนมที่ยังไม่เปิด) 5) บริเวณเขตสงฆ์ห้ามเข้า 6).อุบาสก (ผู้ชาย) ห้ามเข้าห้องอุบาสิกา (ผู้หญิง) อุบาสิกา ห้ามเข้าห้องพัก อุบาสก แนะนำสถานที่ ประกอบด้วยห้องอบรม โรงนอน โรงทานอาหาร ห้องน้ำ ห้องอาบน้ำ ซึ่งแยกกันเป็นส่วนๆระหว่างชาย - หญิง พร้อมทั้งการแต่งกายให้เหมาะสมกับสถานที่การอบรม

ข้อควรปฏิบัติในขณะอบรม 1) ใช้สัญญาณเสียงระฆังในเข้าห้องอบรม และเลิกอบรม 2) การถอดรองเท้าให้เป็นระเบียบ 3) การปูอาสนะเว้นระยะห่างนั่งได้แบบสบาย เป็นแถว แยกหญิงและชายไม่ปะปนกัน 4) การออกจากห้องอบรมมี 2 กรณี คือมีเหตุจำเป็นให้ขออนุญาต และปล่อยเมื่อเลิกอบรม 5) ก่อนการอบรมไหว้พระสวดมนต์ เลิกการอบรมกราบไหว้พระอีกครั้ง ลุกขึ้นตั้งแถว เดินออกเป็นแถว หากเลิกตอนสวดมนต์เย็นก่อนเข้านอนให้เก็บอาสนะให้เรียบร้อย 6) การรับประทานอาหารตามเวลาในตารางอบรม

แนะนำกิจกรรมตลอดการอบรม 2 วัน 1 คืน ประกอบไปด้วยกิจกรรมตามตารางการอบรม และเด็กเยาวชนผู้เข้าอบรมต้องมีความพร้อมมีการเตรียมการอย่างไรเมื่อได้รับสัญญาณ ซึ่งในการอบรมใช้สัญญาณเสียงระฆัง การพัก การหมดเวลา การเริ่มกิจกรรมใหม่ สัญญาณระฆังดังขึ้นทุกคนต้องปฏิบัติตามกิจกรรมนั้นๆ ให้ทันต่อเวลาเพื่อความระเบียบ พร้อมเพรียง สวยงาม อย่างมีสติ

ต่อจากนั้นรับความรู้จากพระพี่เลี้ยงในกิริยามารยาททั่วๆ ไป การสำรวมกายวาจาใจ มีสติ กราบพระต้องสำรวมไม่หัวเราะไม่หยอกล้อกัน น้อมจิต น้อมใจ ด้วยความเคารพต่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาสวดมนต์สวดด้วยพลังใจด้วยพลังสติ ให้มีเสียงให้กังวาร การสวดมนต์นี้พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนให้สวดมนต์อ้อนวอน แต่พระพุทธเจ้าสวดให้สวดเพื่อให้มีสมาธิ เป็นการฝึกให้มีสติ มีสติกับบทสวดมนต์ ฉะนั้นเด็กเยาวชนผู้เข้าอบรมต้องสวดมนต์ให้มีเสียง แล้วฟังเสียงสวดมนต์ที่เปล่งออกมาจากปากตนเอง มันจะทำให้สมาธิเกิด สติปัญญาจะตามมา แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นเมื่อเรากลับบ้านเราต้องฝึกฝนเป็นประจำ ฝนจนชิน ฝนจนเป็นนิสัย เป็นสมาธิ เป็นปัญญา เป็นสติ จะทำอะไรก็มีสติ มีปัญญา สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันสิ่งที่มากระทบทั้งดีและไม่ดี

เวลา 11.00 น. เวลารับประทานอาหาร เมื่อสัญญาณระฆังดังขึ้น พระอาจารย์ปล่อยให้ลงจากศาลาปฏิบัติธรรม เพื่อไปรับประทานอาหารที่ศาลาโรงทาน

เวลา 13.00 น. สัญญาณระฆังดังขึ้น เด็กเยาวชนเตรียมตัว และเดินเข้าศาลาปฏิบัติธรรมเข้านั่งที่อาสนะของตนเองพร้อมเข้ารับการอบรม เมื่อพร้อมแล้ว สัญญาณพร้อมการอบรมคือไม่คุยกัน ไม่เสียงดัง สงบนิ่ง พระอาจารย์ก็นำไหว้พระสวดมนต์ กราบเบญจางคประดิษฐ์ กล่าวอัญชลี ยกมือประนม กล่าววันทา จรดมือที่หน้าผากก้มศีรษะ กล่าวอภิวาท ทอดแขนลงกราบ ต่อจากนั้นพระอาจารย์ได้บรรยายธรรมให้เด็กเยาวชนฟังตามวัยของผู้เข้าอบรม เด็กเยาวชน เช่น การประหยัด การซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา ความเมตตาต่อกัน การบูชาพ่อแม่ครูอาจารย์ เป็นต้น เสร็จแล้วพักให้ทำธุระส่วนตัว

เวลา 14.00 น. สัญญาณระฆังเข้าศาลาอบรม เพื่อเตรียมพร้อมเดินจงกรม การเดินจงกรม คือการเดินกลับไปกลับมาอย่างมีสติสัมปชัญญะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกสติให้ว่องไว จนสามารถควบคุมจิตใจให้อยู่กับการเคลื่อนไหวของร่างกาย คือให้กายกับใจอยู่ร่วมกันมีความรู้สึกตัวทั่วพร้อมอยู่

ตลอดเวลา จิตไม่ออกข้างนอก การฝึกเดินจงกรม ชื่อว่าได้ปฏิบัติตามสติปัฏฐาน หมวด “อิริยาบถ” และหมวด “สัมปชัญญะ” นับเป็นการเจริญกรรมฐานชั้นสูงประการหนึ่ง

ในการฝึกเด็กเยาวชนทางวัดป่าสว่างวีรวงศ์เน้นฝึกเพียงขั้นแรก และขั้นที่สอง คือระยะที่ 1 คือ “ขวาย่างหนอ ซ้ายย่างหนอ ขวาย่างหนอ ระยะที่ 2 คือ “ยกหนอ ย่างหนอ เหยียบหนอ”

เวลา 15.30 น. กิจกรรมทำความสะอาด พักผ่อน ทำกิจส่วนตัว อาบน้ำ

เวลา 17.30 น. สัญญาณระฆัง เตรียมความพร้อมกันที่ศาลา

เวลา 18.00 – 19.00 น. สวดมนต์ทำวัตรเย็น ด้วยบทสวดมนต์เย็น ตามหนังสือสวดมนต์ที่แจกให้

พักเบรก 15 นาที ฉันน้ำปานะ แล้วเดินจงกรม นั่งสมาธิ/แผ่เมตตา ถึงเวลา 21.00 น. เข้านอนพักผ่อนอย่างมีสติ

เช้าวันที่ 2 ของการอบรม สัญญาณระฆังปลุก เวลา 04.00 น. เด็กเยาวชนเก็บที่นอนพับผ้าห่มให้เรียบร้อย ทำกิจส่วนตัว แล้วมาพร้อมกันที่ศาลาอบรม หยิบอาสนะมาปู นั่งให้เป็นระเบียบเตรียมทำวัตรเช้า

เวลา 04.30 - 05.30 น. สวดมนต์ทำวัตรเช้า นั่งสมาธิ/แผ่เมตตา

เวลา 05.30 - 07.00 น. พักผ่อน ทำกิจส่วนตัว อาบน้ำเปลี่ยนผ้า

เวลา 07.00 น. สัญญาณระฆัง ให้มาพร้อมกันที่ศาลาโรงทาน ทำกิจกรรมทำบุญใส่บาตรพระสงฆ์

การปฏิบัติกิจกรรมการตักบาตรตอนเช้า ดังนี้ เด็กเยาวชนพร้อมกันที่ศาลาโรงทานแล้ว ให้นั่งเป็นแถวให้เรียบร้อยและสงบ ต่อจากนั้นกราบบูชาพระรัตนตรัยพร้อมกัน 3 ครั้ง แล้วให้เด็กเยาวชนลุกขึ้นยืนเป็นแถวแล้วเดินไปรับชามที่มีข้าวที่ทางวัดจัดไว้ให้ เพื่อนำมาทำการตักบาตรเมื่อรับชามข้าวแล้ว กลับมานั่งที่เดิมอย่างเป็นระเบียบพร้อมตักบาตร พระอาจารย์บอกให้เด็กยกชามข้าวขึ้นระดับหน้าผากแล้วพาเด็กเยาวชนอธิฐานดังนี้ “ข้าวของข้าพเจ้าได้มาด้วยความบริสุทธิ์ ถวายพระพุทธ บูชาพระธรรม น้อมนำตักบาตรพระสงฆ์ ด้วยจิตจำนงมุ่งตรงต่อพระนิพาน ขอให้พบเมืองแก้ว ขอให้แคล้วจากบ่วงมาร ขอให้พบพระนิพานอันใกล้นี้เทอญ”

ต่อจากนั้น ให้เด็กเยาวชนหันหน้าเข้าหากันเว้นตรงกลางไว้สำหรับให้พระสงฆ์เดินบิณฑบาต พระสงฆ์ออกบิณฑบาต เด็กเยาวชนตักข้าวในชามใส่บาตร 1 ช้อน ต่อพระสงฆ์ 1 รูป (ข้าวเปล่า) เมื่อเด็กเยาวชนใส่บาตรพระสงฆ์ทุกรูปแล้ว วางชามข้าวก้มลงกราบ 3 ครั้ง เมื่อใส่บาตรเสร็จเรียบร้อยหันหน้าเข้าที่เป็นแถวดังเดิม อยู่ด้วยความสงบและมีสติชามข้าวที่ใส่ข้าวเปล่าตักบาตรพระสงฆ์เก็บวางไว้ด้านขวามือไว้สำหรับเอาไว้พิจารณาอาหารรับประทานครั้งต่อไปพิจารณาอาหารทุกอย่างใส่ภาชนะ (ชามข้าว) ใบเดียวเท่านั้น

กิจกรรมการรับประทานอาหารช่วงเช้า (ต่อเนื่องจากตักบาตร) ให้เด็กเยาวชนนำชามข้าวที่ใส่บาตรพระสงฆ์ที่วางไว้ด้านขวามือให้เป็นแถวดูเป็นระเบียบ เมื่อพระอาจารย์กล่าว เตรียมความพร้อมให้เด็กเยาวชนหยิบชามลุกขึ้นยืนเป็นแถวออกรับอาหารที่ทางวัดจัดให้โดยเดินไปตักเองอย่างเป็นระเบียบ (โดยภาชนะใบเดียว)

เวลา 09.00 - 10.00 น. เข้าห้องอบรม พระอาจารย์นำไหว้พระ อัญชลี วันทา อภิวาท กล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย ต่อด้วยบรรยายธรรมะ ตามหัวข้อหลักสูตร เช่น ความกตัญญูต่อบิดา มารดา คุณค่าของการประหยัด การมีจิตสาธารณะ เป็นต้น

เวลา 10.00 - 10.45 น. เดินจงกรม/ซักซ้อมการรับเกียรติบัตร

เวลา 10.45 - 11.00 น. ทำการลาสิกขา และทำการขอขมาพระรัตนตรัย และขอขมาพระสงฆ์

เวลา 11.00 - 11.30 น. พิธีปิดการอบรม /มอบเกียรติบัตรผู้เข้าอบรม การปฏิบัติดังนี้

ผู้ดำเนินโครงการกล่าวรายงานโครงการอบรม

พระครูปัญญาธรรมวัฒน์ให้โอวาท ดังนี้

ขอชื่นชมเด็กและเยาวชน ที่เข้าอบรมมีความตั้งใจ มุ่งมั่น นำเอาประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม ไปพัฒนาตนเอง เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพ มีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และมีสติปัญญาที่ดีแล้วยังมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินชีวิตด้วย เรียกว่าเป็นมนุษย์ที่มีภูมิคุ้มกันดีคุ้มกันต่อสิ่งยั่วยุคืออบายมุขต่างๆ คุ้มกันต่อการอยากได้ของคนอื่นไม่ลักเล็กขโมยน้อย คุ้มกันต่อต่อการเอาแต่ใจตนเอง มีความกตัญญูบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ มีความซื่อสัตย์ มีความอดทน มีวินัย เห็นใจเพื่อนมนุษย์ พระพุทธศาสนาถือเป็นแหล่ง รวมหลักธรรมคำสอนต้นแบบ และระบบจริยธรรมของสังคมไทย เด็กและเยาวชนควรได้รับการศึกษาเรียนรู้คำสอนทางพระพุทธศาสนา และแนวทางปฏิบัติของชาวพุทธ รู้กิริยามารยาทของการอยู่รวมกันในสังคม ที่อาจจะมีทั้งดีและไม่ดีเกิดขึ้น โดยสามารถแยกแยะชั่วดีและเลือกปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง การอบรมค่ายคุณธรรมจริยธรรม ของวัดป่าสว่างวีรวงศ์เน้นพัฒนาจิตใจแก่เด็กและเยาวชน เป็นหน้าที่ของทุกคนทุกองค์กรที่จะต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก ไม่ใช่วัดอย่างเดียวนะ วัดสนับสนุนในการเสริมสร้างเด็ก เยาวชนให้เป็นคนดีตามหลักศาสนาพุทธ เพื่อเด็กเยาวชนจะได้มีหลัก หากเด็กและเยาวชนขาดคุณธรรมก็เหมือนกับต้นไม้ที่ขาดรากแก้วไม่สามารถเจริญเติบโตได้ ฉะนั้น บ้าน วัด โรงเรียน ตลอดจนสถาบันต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความร่วมมือในการจัดการอบรมให้ความรู้ที่ถูกต้อง เฝ้าติดตามระวังเอาใจใส่โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว พ่อแม่ ต้องเอาใจใส่ให้การสนใจต่อลูกให้มากเป็นพิเศษ เป็นแบบอย่างที่ดี โรงเรียนเองก็สอนพัฒนาการไปตามวัย สร้างค่านิยมการบริโภคที่ถูกต้อง วันนี้เด็กเยาวชนก็ต้องนำเอาหลักธรรมไปพัฒนาจิตใจ สติปัญญา ความรู้และมีคุณธรรม มีจริยธรรมต่อไป ก็สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขต่อไป

ผู้ดำเนินโครงการกล่าวปิดโครงการอบรม และนิมนต์พระครูปัญญาธรรมวัฒน์ มอบเกียรติบัตรเป็นลำดับ

เวลา 11.30 – 12.30 น. รับประทานอาหาร

เวลา 13.00 น. เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

ตารางที่ 3.14 ตารางอบรมตามหลักสูตรโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ระยะเวลา 3 วัน 2 คืน ณ วัดป่าสว่างวีรวงศ์ ตำบลแก่งโดม อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี

ระหว่างวันที่ .....ถึง..... .เดือน .....พ.ศ. ..... ระยะเวลา 3 วัน 2 คืน

วันที่	เวลา	รายการ/กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
1	07.30 - 08.30 น.	ลงเบียนผู้เข้ารับการอบรม	
	09.00 - 10.00 น.	พิธีเปิด	
	10.00 - 11.00 น.	ปฐมนิเทศ	
	11.00 - 12.30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน	
	13.00 - 14.00 น.	ไหว้พระ/ธรรมบรรยาย	
	14.00 - 14.45 น.	เดินจงกรม	
	14.45 - 15.30 น.	นั่งสมาธิ/แผ่เมตตา	
	15.30 - 17.00 น.	พักผ่อน	
	17.30 น.	สัญญาณระฆัง	
	17.30 - 18.00 น.	มาพร้อมกันที่ศาลา	
	18.00 - 19.00 น.	สวดมนต์ ทำวัตรเย็น	
	19.00 - 19.15 น.	พักเบรก	
	19.05 - 20.00 น.	เดินจงกรม	
	20.00 - 20.45 น.	นั่งสมาธิ/แผ่เมตตา	
	21.00 น.	พักผ่อนอย่างมีสติ	
2	04.00 น.	สัญญาณระฆัง	
	04.00 - 04.30 น.	มาพร้อมที่ศาลา	
	04.30 - 05.30 น.	สวดมนต์ทำวัตรเช้า	
	05.30 - 07.00 น.	พัก/ทำภารกิจส่วนตัว	
	07.00 - 07.30 น.	พร้อมกันที่โรงทาน/ทำบุญใส่บาตรพระสงฆ์	
	07.30 - 08.30 น.	รับประทานอาหารเช้า	

วันที่	เวลา	รายการ/กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
	08.30 - 09.00 น.	พักผ่อน	
	09.00 - 10.00 น.	ไหว้พระ/ธรรมบรรยาย	
	10.00 - 10.45 น.	เดินจงกรม	
	10.45 - 11.30 น.	นั่งสมาธิ/แผ่เมตตา	
	11.30 - 12.30 น	รับประทานอาหารกลางวัน	
	12.30	พัก	
	13.00 น.	สัญญาณระฆัง	
	13.00 - 14.00 น.	ไหว้พระ/ธรรมบรรยาย	
	14.00 - 14.45 น.	เดินจงกรม	
	14.45 - 15.30 น.	นั่งสมาธิ/แผ่เมตตา	
	15.30 - 17.00 น.	พักผ่อน	
	17.30 น.	สัญญาณระฆัง	
	17.30 - 18.00 น.	มาพร้อมกันที่ศาลา	
	18.00 - 19.00 น.	สวดมนต์ทำวัตรเย็น	
	19.00 - 19.45 น.	พักเบรก	
	19.45 - 20.00 น.	เดินจงกรม	
	20.00 - 20.45 น.	นั่งสมาธิ/แผ่เมตตา	
	21.00 น.	พักผ่อนอย่างมีสติ	
3	**04.00 น.**	สัญญาณระฆัง	
	04.00 - 04.30 น.	พร้อมกันที่ศาลา	
	04.30 - 05.30 น.	สวดมนต์ทำวัตรเช้า	
	05.30 - 07.00 น.	พักผ่อน/ทำภารกิจส่วนตัว	
	07.00 - 07.30 น.	พร้อมกันที่โรงทาน /ทำบุญใส่บาตรพระสงฆ์	
	07.30 - 08.30 น.	รับประทานอาหารเช้า	
	08.30 - 09.00 น.	พักผ่อน	
	09.00 - 10.00 น.	ไหว้พระ /ธรรมบรรยาย	

วันที่	เวลา	รายการ/กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
	10.00 - 10.45 น.	มอบเกียรติบัตร /พิธีปิด	
	10.45 - 11.30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน	
	13.00 น.	เดินทางกลับ	

หมายเหตุ ระยะเวลาเปลี่ยนแปลงได้ตามเหมาะสม

ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมค่ายอบรมเยาวชน ของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ ในหลักสูตร 3 วัน 2 จะเพิ่มเนื้อหา กิจกรรม และระยะเวลาขึ้น

3.4 กิจกรรมหลักสูตร

3.4.1 กิจกรรมลงทะเบียน/พิธีเปิด เพื่อการเริ่มงานมีจุดมุ่งหมายและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และโครงสร้างมีรูปแบบ กฎเกณฑ์ ชัดเจน สมบูรณ์

3.4.2 กิจกรรมการบวชชีพราหมณ์ ตามเป้าประสงค์รูปแบบการอบรม เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ละทิ้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเดิม สู่วิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบใหม่ ตามหลักธรรมจริยธรรม เพื่อความบริสุทธิ์หลุดพ้น ปราศจากมิลทิน หมดจดจากความเศร้าหมอง และเป็นอิสระจากพันธนาการเครื่องร้อยรัดทั้งปวง และปลูกฝังให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความตั้งใจในการอบรมอย่างเต็มที่ในระยะเวลาอันสั้น

วิธีการปฏิบัติ ปรับท่านั่งให้ถูกต้อง พระพี่เลี้ยงนำคณะครูอาจารย์และเด็กเยาวชนผู้เข้าอบรบกล่าวคำขอบวชชีพราหมณ์ ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

คำขอบวชชีพราหมณ์

กราบพระ 3 ครั้ง

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา พุทธัง ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ (กราบ)

สวาขาโต ภะคะวาตา ธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิ (กราบ)

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สังฆัง นะมามิ (กราบ)

(นำ) หันทะ มะยัง พุทธัสสะ ภะคะวะโต ปุพพะภาคะนะมะการัง กะโรมะ เส.

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ.

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ.

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ.

ลำดับตอไป กลาวคำขอบวช

เอสาหัง ภันเต, สุจิระปะรินิพพุตัมป,ตัง ภะคะวันตัง สะระณัง คัจฉามิ, ธัมมัญจะ ภิกขุสังฆัญจะ, ปพพัชชัง มัง ภันเต สังโฆ ธาเรตุ,อัชชะตัคเค ปาณุเปตัง, สะระณัง คะตัง

(คำแปล) ข่าแตทานผู่เจริญ ข่าพเจ่าถึงพระผูมีพระภาคเจาพระองคนั้น แม่ปรินิพพานไปนานแล่ว ทั้งพระธรรมและพระสงฆวา เปนสรณะที่ระลึกนับถือ ขอพระสงฆจงจำข่าพเจ่าไว่วาเปนผู่บวชแลว ผูถึงพระรัตนตรัยเปนสรณะ ตั้งแตบัดนี้เปนตนไปเทอญ

ลำดับตอไป กลาวคำอาราธนาศีล 8 ขอใหบอกขอศีล

มะยัง ภันเต, ติสะระเณนะสะหะ, อัฏฐะสีลานิ ยาจามะ

ทุติยัมป มะยัง ภันเต, ติสะระเณนะ สะหะ, อัฏฐะ สีลานิ ยาจามะ

ตะติยัมป มะยัง ภันเต, ติสะระเณนะ สะหะ, อัฏฐะ สีลานิ ยาจามะ

ลำดับตอไป กลาว นะมะการคาถา

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ.

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ.

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ.

ไตรสรณคมน์

พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ

ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ.

สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ.

ทุติยัมป พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ.

ทุติยัมป ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ.

ทุติยัมป สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ.

ตะติยัมป พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ.

ตะติยัมป ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ.

ตะติยัมป สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ.

พระกล่าวว่า “ติสะระณะคะมะนัง นิฏฐิตัง” ผู่บวช กลาวรับว่า “อามะภันเต” หรือ “อามะอัยยะ” ต่อจากนั้นพระอาจารย พึงกลาวนำ คำสมาทานศีล 8 ให้วาตามไปที่ละบทดังนี้

ข้อ 1. ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

(ข้าพเจ้าสมาทานซึ่งสิกขาบท คือเว้นจากการฆ่าสัตว์ด้วยตนเองและไม่ใช้ผู้อื่นฆ่า)

ข้อ 2. อะทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.

(ข้าพเจ้าสมาทานซึ่งสิกขาบท คือเว้นจากลัก,ฉ้อ ของผู้อื่นด้วยตนเองและไม่ใช้ผู้อื่นลัก ฉ้อ)

ข้อ 3. อะพรัหมะจะริยา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.

(ข้าพเจ้าสมาทานซึ่งสิกขาบท คือเว้นจากอสัทธรรม กรรมอันเป็นข้าศึกแกพรหมจรรย์)

ข้อ 4. มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.

(ข้าพเจ้าสมาทานซึ่งสิกขาบท คือเว้นจากการพูดเท็จ คำไม่เป็นจริง และคำล่อลวงอำพรางผู้อื่น)

ข้อ 5. สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.

(ข้าพเจ้าสมาทานซึ่งสิกขาบท คือเว้นจากการดื่มสุรา และเมรัยเครื่องดองของทำใจให้คลั่งไคล้ต่าง)

ข้อ 6. วิกาละโภชะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.

(ข้าพเจ้าสมาทานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจากการบริโภคอาหารในเวลาวิกาล)

ข้อ 7. นัจจะคีตะ วาทิตะวิสูกะ ทัสสะนะมาลาคันธะ วิเลปะนะ ธาระณะ มัณฑะนะ วิภูสะนัฏฐานาเวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.

(ข้าพเจ้าสมาทานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจากการดูฟัง ฟ้อนรำ ขับร้องและประโคมเครื่องดนตรีต่างๆ และเป็นการเล่นที่เป็นข้าศึกแก่กุศล และทัดทรงตกแต่งร่างกายด้วยเครื่องประดับดอกไม้ของหอม เครื่องทา เครื่องย้อม ผัดผิวให้งามต่างๆ)

ข้อ 8. อุจจาสะยะนะ มะหาสะยะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ.

(คู่มือ ทำวัตร - สวดมนต์ วัดป่าสว่างวีรวงศ์ แสงธรรมส่องชีวิต อำเภอสว่างวีระวงศ์ จ.อุบลราชธานี.)

(ข้าพเจ้าสมาทานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจากการนั่งนอนเหนือเตียง ตั่ง มีเท้าสูงเกินประมาณและที่นั่ง ที่นอนอันสูงใหญ่ ภายในใส่นุ่นและสำลีอาสนะอันวิจิตรไปด้วยลวดลายงามด้วยเงินทองต่างๆ)

ผู้ขอบวชกลาว 3 จบ อิมานิ อัฏฐะ สิกขาปะทานิ สะมาทิยามิ. อิมานิ อัฏฐะ สิกขาปะทานิ สะมาทิยามิ. อิมานิ อัฏฐะ สิกขาปะทานิ สะมาทิยามิ.(กราบ 3 ครั้ง)

ต่อด้วยกล่าวบูชาพระคุณ 5 สวดทำนองสรภัญญะ ดังนี้

ยกมือขึ้นเถิดหนาไหว้บูชาพระรัตนตรัย บูชาคุณพระพุทธ ที่บริสุทธิ์และแจ่มใส บูชาคุณพระธรรม ที่ท่านน้อมนำเชิดชูไว้ บูชาคุณพระสงฆ์ ที่ท่านดำรงพระศาสนา บูชาบิดามารดา ที่เลี้ยงเรามาจนเติบโต บูขาครูอาจารย์ ที่ท่านบันดาลวิชาให้ไว้ บูชาห้าอย่างนี้ จำให้ดีนะท่านเอย เตรียมตัวกราบเถิดหนา ท่านที่มาในกองทัพธรรม กราบหนึ่ง คุณพระพุทธ ที่บริสุทธิ์และแจ่มใส กราบสอง คุณพระธรรม ที่ท่านน้อมนำ เชิดชูไว้ กราบสาม คุณพระสงฆ์ ที่ท่านดำรง พระศาสนา กราบสี่ บิดามารดา ที่เลี้ยงเรามาจนเติบใหญ่ กราบห้า ครูอาจารย์ ที่ท่านบันดาลวิชาให้ไว้ กราบไหว้ ให้ได้ห้าครั้ง ท่องให้จำนะท่าน

เอย ต่อไปภายภาคหน้า เราจะถึงซึ่งพระนิพพาน เราจะถึงซึ่งพระนิพพาน หลังจากบวชชีพราหมณ์เรียบร้อย เตรียมตัวเข้าสู่การปฐมนิเทศ

3.4.3. กิจกรรมการปฐมนิเทศ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ทราบถึงวัตถุประสงค์โครงการเข้าอบรม ได้ทราบถึงการปฏิบัติตนในการอบรม ได้ทราบถึงกฎ กติกาการอยู่ร่วมกันกับหมู่คณะพร้อมทั้งการวางตัวให้เหมาะสมระหว่างเข้าอบรม และเพื่อชี้แจงรายละเอียดต่างๆ เช่นที่พัก ห้องอบรม ห้องรับประทานอาหาร สถานที่ล้างจาน ห้องน้ำ สถานที่ซักผ้า ตากผ้า

วิธีการปฏิบัติ เตรียมความพร้อมของผู้เข้าการอบรม เมื่อพร้อมเรียบร้อยแล้ว พระวิทยากรทำการปฐมนิเทศ ชี้แจงแนะนำดังนี้ 1) สัญญาณเข้าห้องอบรม/หมดเวลาอบรม ใช้สัญญาณ กริ่ง 2) ถอดรองเท้าจัดเรียงให้เป็นระเบียบก่อนเข้าห้องอบรม 3) จัดปูอาสนะที่นั่ง เว้นระยะห่างพอเหมาะแบ่งระหว่างชายกับหญิง 4) การออกจากห้องอบรม มี 2 กรณี คือ กรณีพิเศษ ต้องขออนุญาต และหมดเวลาอบรม ปล่อยออกจากห้องอบรม ผู้รับการอบรมกล่าวขอบคุณค่ะพระอาจารย์/ขอบคุณครับพระอาจารย์ แล้วกราบ 5) การรับประทานอาหาร (เป็นกิจกรรมที่พระวิทยากรจะชี้แจงในกิจกรรมรับประทานอาหาร) 6) กิริยามารยาททั่วๆ ไป เช่น การสนธนากับพระสงฆ์ การเดินผ่านพระสงฆ์ และผู้ใหญ่ พูดจาสุภาพมีสัมมาคารวะ) 7) ติดบัตร แบบป้ายคล้องคอหรือแบบอื่นตามเหมาะสม ต้องติดป้ายทุกครั้งที่เข้าอบรม

3.4.4. กิจกรรมงามมารยาท เพื่อให้เข้าใจมารยาทไทยและนำไปปฏิบัติได้ถูกวิธี ถูกต้องเหมาะสมเช่น การไหว้ การกราบ การประเคน

วิธีการปฏิบัติ 1. การไหว้มี 5 ระดับ 1) ไหว้พระสงฆ์ เอาหัวแม่โป้งจรดระหว่างหน้าผาก 2) ไหว้บิดามารดา เอาหัวแม่โป้งจรดระหว่างปลายจมูก 3) ไหว้ครูอาจารย์ เอาหัวแม่โป้งจรดที่ริมฝีปาก 4) ไหว้ผู้ใหญ่ เอาหัวแม่โป้งจรดคาง 5) ไหว้บุคคลเสมอกัน เอามือแนบไว้ที่อก 2. การกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ เป็นการกราบด้วยองค์ 5 คือ เข่า 2 ศอก 2 หน้าผาก 1 ซึ่งชาวบุญทุกคนกราบและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ดังนี้ ชาย นั่งคุกเข่าตั้งฝ่าเท้าขึ้น เรียกว่าเทพบุตร หญิง นั่งคุกเข่าราบเหยียดฝ่าเท้าไปข้างหลัง ให้ฝ่าเท้าทั้งสองทับกันเล็กน้อยแล้วนั่งทับบนฝ่าเท้าทั้งสองนั้นให้ราบกับพื้น เรียกว่าท่าเทพธิดา วิธีกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ 1) ท่าอัญชลี คือประนมมือทั้งสองข้างระหว่างอกนั่งตัวตรง 2) ท่าวันทา ให้ยกมือขึ้นจรดหน้าผาก ให้หัวแม่มืออยู่ระหว่างคิ้วทั้งสองข้าง พร้อมก้มศีรษะรับมือทั้งสอง 3) ท่าอภิวาท ให้ก้มกราบกับพื้นแยกมือทั้งสองข้างออกเล็กน้อยให้หน้าผากจรดกับพื้น 3. การประเคน คือการถวายสิ่งของแก่พระสงฆ์ โดยถวายในหัตถบาตรคือพอรับส่งกันได้ ก่อนและหลังควรต้องพนมมือไหว้หรือกราบตามระเบียบนิยมหรือตามเหมาะสม หากเป็นของยกได้ให้ยกสูง 1 คืบ หากของมีน้ำหนักมากเกินให้ใช้เพียงจับเท่านั้น การประเคน ชาย ประเคนโดยยกกับมือถวาย หญิง ประเคนโดยวางสิ่งของบนผ้ารับประเคน

3.4.5 กิจกรรม การรับประทานอาหาร มีจุดประสงค์ ให้ตระหนักถึงคุณค่าอาหาร ให้รู้จักการประหยัด การมีระเบียบวินัยในการรับประทานอาหาร ฝึกให้สำรวมกาย วาจาและใจ ในขณะรับประทานอาหาร ฝึกความอดทนต่อความลำบาก

วิธีปฏิบัติ เมื่อเข้ามาถึงศาลาที่โรงทาน พระอาจารย์จะเรียกเข้าไปนั่งเป็นแถว เมื่อนั่งเรียบร้อยสงบไม่คุยเสียง พระอาจารย์นำไหว้บูชาพระรัตนตรัยที่ศาลาโรงทาน จากนั้นให้เด็กเยาวชนลุกขึ้นเป็นแถวเดินไปรับชามที่ทางวัดได้จัดไว้ให้อย่างเพียงพอต่อผู้เข้าอบรมไปตักอาหารที่โต๊ะอาหาร มีพี่เลี้ยงหรือเจ้าหน้าที่คอยดูแลอย่างใกล้ชิด แบ่งโต๊ะอาหารเป็น 2 โต๊ะ แบ่งผู้เข้ารับอาหารเป็น 2 กลุ่ม เดินแถวเรียงหนึ่ง ไม่สลับไปสลับมา ขณะตักอาหารไม่ส่งเสียงดัง อาหารประกอบด้วยข้าวสวย กับข้าวเป็นอาหารเจ 2 อย่าง และผลไม้ ตักอาหารให้พอประมาณ ตักแล้วหยิบน้ำดื่ม แล้วให้กลับมานั่งเป็นแถวที่เดิมโดยหันหน้าเข้าหากัน เมื่อพร้อมแล้วกล่าวปลุกจิตสำนึกเรื่องอาหาร ดังนี้“ข้าวทุกจาน อาหารทุกอย่างอย่ากินทิ้งขว้าง เป็นของมีค่าหลายคนเหนื่อยยาก ลำบากหนักหนาสงสารบรรดา คนยากคนจน” “ในโลกนี้ยังมีคนที่จนยากแสนลำบากอัตคัดและขัดสนอย่ากินทิ้งขว้างตามใจตนสงสารคนอื่นที่ไม่มีกิน” แล้วก็รับประทานพร้อมกันอย่างเป็นระเบียบ

พระอาจารย์จะกล่าวเตือนสติเด็กเยาวชนให้ระลึกกติกาในการรับประทานอาหารคือ ไม่มีเสียงดัง ไม่หก ไม่เหลือ ในช่วงเด็กเยาวชนพิจารณาอาหาร พระอาจารย์จะสอนธรรมในระหว่างเด็กเยาวชนพิจารณาอาหาร ประโยชน์ของอาหาร เมื่อใครรับประทานอาหารเสร็จเรียบร้อยก็ต้องนั่งรอเพื่อนอย่างมีสติหลังจากรับประทานอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้วทุกคนแล้วกล่าวขอบคุณ ว่าดังนี้ “ขอบคุณ ขอบคุณ ขอบคุณ ขอบคุณที่กรุณา เมตตาทำอาหารให้ พุทธบุตรซาบซึ้งน้ำใจ ตั้งแต่นี้ไปจะทำความดีตอบแทน” ขอบคุณ ขอบคุณ ครับ /ค่ะ ต่อจากนั้นพระอาจารย์ปล่อยให้ไปล้างชามที่ละแถวที่ทางวัดได้จัดที่ล้างชามซ้อนไว้ให้ หากมีเศษอาหารต้องลงถังภาชนะที่เตรียมไว้ให้ก่อนล้าง ซึ่งการจัดที่ล้างเพียงพอสำหรับผู้เข้าอบรมเมื่อล้างเสร็จให้ตากไว้ตรงสถานที่ที่ทางวัดได้จัดให้อย่างเป็นระเบียบและเพียงพอเช่นกัน ทั้งหมดอยู่ภายใต้การดูแลของพระอาจารย์ พี่เลี้ยง เจ้าหน้าที่ เป็นการฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบ รักความสะอาดมีความอดทนต่อหน้าที่ของตนเองอดทนที่จะรอหมู่คณะและมีน้ำใจ

3.4.6 กิจกรรมการตักบาตรตอนเช้า เพื่อ ลดความตระหนี่ ในจิตใจ การที่เรา ได้เสียสละสิ่งของที่เป็นของตนเองให้กับคนอื่นนั้น มันเป็นการลดความตระหนี่ ลดความเห็นแก่ตัวภายในใจ ของเราให้ลดน้อยลง และพอเราทำทุกวัน ความตระหนี่ และความเห็นแก่ตัว ก็จะออกไปจากจิตใจของเรา การใส่บาตรคือการทำบุญ การสั่งสมบุญ ให้กับชีวิตของเราตามความเชื่อชาวพุทธ คนที่มีบุญมาก คือคนที่โชคดีมาก ไม่ว่าจะทำอะไร ก็จะประสบความสำเร็จในทุกเรื่อง และการใส่บาตรเป็นการสืบทอด พระพุทธศาสนา และรักษาวัฒนธรรม ประเพณี การใส่บาตร ถือว่าเป็นการสืบทอดการรักษา

ประเพณีทางพระพุทธศาสนา อันดีงามของคนไทย ที่มีมากันตั้งแต่โบร่ำโบราณ ให้คงอยู่ชั่วลูกชั่วหลาน และถือเป็นสิ่งหนึ่ง ที่เป็นเอกลักษณ์ของคนไทย ในสายตาของชาวโลก

วิธีการปฏิบัติดังนี้ เด็กเยาวชนพร้อมกันที่ศาลาโรงทานแล้ว ให้นั่งเป็นแถวให้เรียบร้อยและสงบ เริ่มปฏิบัติดังนี้ 1) กราบบูชาพระรัตนตรัยพร้อมกัน 3 ครั้ง 2) เด็กเยาวชนลุกขึ้นยืนเป็นแถวอย่างมีระเบียบเดินไปรับชามที่มีข้าวที่ทางวัดจัดไว้ให้แล้ว 3) กลับมานั่งที่เดิมอย่างเป็นระเบียบเตรียมพร้อมตักบาตร 4) พระอาจารย์บอกให้เด็กเยาวชนยกชามข้าวขึ้นระดับหน้าผากแล้วพาเด็กเยาวชนกล่าวคำอธิฐานดังนี้ “ข้าวของข้าพเจ้าได้มาด้วยความบริสุทธิ์ ถวายพระพุทธ บูชาพระธรรม น้อมนำตักบาตรพระสงฆ์ ด้วยจิตจำนงมุ่งตรงต่อพระนิพาน ขอให้พบเมืองแก้ว ขอให้แคล้วจากบ่วงมาร ขอให้พบพระนิพานอันใกล้นี้เทอญ” 5) ให้เด็กเยาวชนหันหน้าเข้าหากันเว้นตรงกลางไว้สำหรับให้พระสงฆ์เดินบิณฑบาต 6) พระสงฆ์ออกบิณฑบาต เด็กเยาวชนตักข้าวในชามใส่บาตร 1 ช้อน ต่อพระสงฆ์ 1 รูป (ข้าวเปล่า) 7) เมื่อเด็กเยาวชนใส่บาตรพระสงฆ์ทุกรูปแล้ว วางชามข้าวก้มลงกราบ 3 ครั้ง เมื่อใส่บาตรเสร็จเรียบร้อยหันหน้าเข้าที่เป็นแถวดังเดิม อยู่ด้วยความสงบและมีสติชามข้าวที่ใส่ข้าวเปล่าตักบาตรพระสงฆ์เก็บวางไว้ด้านขวามือไว้สำหรับเอาไว้พิจารณาอาหารรับประทานครั้งต่อไป พิจารณาอาหารทุกอย่างใส่ภาชนะ (ชามข้าว) ใบเดียวเท่านั้น

3.4.7 กิจกรรม การทำวัตรสวดมนต์ เช้า - เย็น การสวดมนต์เป็นการฝึกเจริญสมาธิในภาคปฏิบัติ จุดประสงค์ เพื่อการบำเพ็ญกุศลให้เกิดปัญญารอบรู้ให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดสมาธิ ความสงบทางกาย วาจาและใจ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติทางพุทธสาสนาที่ถูกตามหลักชาวพุทธ และเพื่อให้เกิดความศรัทธาในศาสนาอย่างแท้จริง

วิธีการปฏิบัติ 1) เตรียมความพร้อมผู้เข้าอบรม ปูอาสนะตนเองให้เรียบร้อย เว้นระยะห่างอย่างพอเหมาะสวยงาม 2) แจกหนังสือสวดมนต์ 3) ผู้เข้าอบรมนั่งท่าเทพบุตร เทพธิดา ประนมมือ 4)พระสงฆ์เป็นประธานนำสวด บอกหน้าหนังสือสวดมนต์ ตามบทสวดมนต์ทำวัตรเช้า หรือเย็น บทสวดแปล เมื่อสวดนะโมจบแล้วอนุโลมให้นั่งพับเพียบได้ เมื่อจบสวดมนต์ทุกครั้งแล้ว ต่อด้วยบทบูชาพระคุณห้า ซึ่งเป็นทำนองสรภัญญะ เพื่อให้เยาวชนระลึกถึงพระคุณ ห้าอย่างนี้ควรแก่บูชาต่อด้วยบทอาราธนาธรรม เมื่อจบแล้วกราบพระ 3 ครั้ง คลายอิริยาบถเล็กน้อยเพื่อนั่งสมาธิ ภาวนา 5) ก่อนการนั่งสมาธิควรต้องกล่าวคำขอกรรมฐาน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและรับอารมณ์กรรมฐาน กำหนดลมหายใจ ในขณะนั่งสมาธิงดใช้เสียง 6) จบการนั่งสมาธิ ให้นำแผ่เมตตา

หมายเหตุ กิจกรรมทำวัตรสวดมนต์เช้า - เย็น จบทุกครั้ง ต่อด้วย บทบูชาพระคุณห้า ทุกครั้ง

3.4.8 กิจกรรมการเดินจงกรม คือ การเดินกลับไปกลับมาอย่างมีสติสัมปชัญญะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกสติให้ว่องไว จนสามารถควบคุมจิตใจให้อยู่กับการเคลื่อนไหวของร่างกาย คือให้กายกับใจอยู่ร่วมกันมีความรู้สึกตัวทั่วพร้อมอยู่ตลอดเวลา จิตไม่ออกข้างนอก การฝึกเดินจงกรม

ชื่อว่าได้ปฏิบัติตามสติปัฏฐาน หมวด “อิริยาบถ” และหมวด “สัมปชัญญะ” นับเป็นการเจริญกรรมฐานชั้นสูงประการหนึ่ง

ประโยชน์และอานิสงส์ของการเดินจงกรมทำให้มีความอดทน - ร่างกายแข็งแรงไม่เหนื่อยง่าย มีสติ รู้ถึงจิตกับกายอะไรเร็วกว่ากันทำให้อดทนต่อการทำความเพียรทำให้อาหารย่อยง่ายไม่ค่อยป่วย

วิธีการเดินจงกรม การเดินจงกรมแบ่งได้เป็น 6 ระยะ

ระยะที่ 1 “ขวาย่างหนอ ซ้ายย่างหนอ ขวาย่างหนอ”

ระยะที่ 2 “ยกหนอ ย่างหนอ เหยียบหนอ”

ระยะที่ 3 “ยกส้นหนอ ยกหนอ ย่างหนอ เหยียบหนอ”

ระยะที่ 4 “ยกส้นหนอ ยกหนอ ย่างหนอ แตะหนอ กดหนอ”

ระยะที่ 5 “ยกส้นหนอ ยกหนอ ย่างหนอ แตะหนอ กดหนอ
ยกหนอ เหยียบหนอ ยกส้นหนอ กดหนอ”

ระยะที่ 6 “ยกส้นหนอ ยกหนอ ย่างหนอ แตะหนอ ยกเข่าหนอ
ยกหนอ ย่างหนอ ลงหนอ แตะหนอ กดหนอ”

ในการฝึกเด็กเยาวชนทางวัดป่าสว่างวีรวงศ์เน้นฝึกเพียงขั้นแรก และขั้นที่สอง คือระยะที่ 1 คือ “ขวาย่างหนอ ซ้ายย่างหนอ ขวาย่างหนอ ระยะที่ 2 คือ “ยกหนอ ย่างหนอ เหยียบหนอ”

ขั้นตอนของการเดินจงกรม 1) พระอาจารย์ได้จัดฝึกปฏิบัติเด็กเยาวชน เดินเป็นแถว หลายแถวเพราะมีจำนวนมาก 2) ให้เด็กเยาวชนยืนตัวตรง ทอดสายตาลงต่ำ มือจับกันไว้ข้างหน้า 3) ให้เด็กเยาวชนบริกรรมว่า ยืนหนอ ยืนหนอ ยืนหนอ การบริกรรมพูดออกเสียงก็ได้ หรือบริกรรมในใจก็ได้ แต่ทำให้เหมือนกันทั้งหมด เมื่อบริกรรม ยืนหนอ 3 ครั้งแล้ว ให้ยกเท้าขวาขึ้นพร้อมกับบริกรรมว่า ขวา ย่างเท้าไปข้างหน้าพร้อมกับบริกรรมว่า ย่าง เหยียบเท้าลงพร้อมบริกรรมว่า หนอ ยกเท้าซ้ายขึ้นพร้อมบริกรรมว่า ซ้าย ย่างเท้า ไปพร้อมบริกรรมว่า ย่าง เหยียบเท้าลงพร้อมบริกรรมว่า หนอ 4) ให้เด็กเยาวชนฝึกระยะที่ 2 โดยให้เด็กเยาวชน ในขณะยกเท้าขวาขึ้นพร้อมกับบริกรรมว่ายกหนอ ในขณะย่างเท้าไปข้างหน้าพร้อมบริกรรมว่า ย่างหนอ ในขณะ เหยียบเท้าลงพร้อมบริกรรมว่า เหยียบหนอ เปลี่ยนเป็นเท้าซ้ายในขณะ ยกเท้าซ้ายขึ้นพร้อมบริกรรมว่า ยกหนอ ในขณะย่างเท้าซ้ายไปข้างหน้าพร้อมบริกรรมว่า ย่างหนอ ในขณะเหยียบเท้าลงพร้อมบริกรรมว่า เหยียบหนอ ระยะที่สองนี้ฝึกสติได้ดีมากจะได้รู้ว่าจิตกับกายอะไรเร็วกว่ากัน และจะต้องควบคุมการปฏิบัติได้ดี 5) พระอาจารย์สอนให้เด็กเยาวชนเดินกำหนดระยะที่หนึ่งอีกครั้ง โดยกำหนด ขวา ย่าง หนอ ซ้าย ย่าง หนอ ไปเรื่อยๆ เมื่อเห็นว่าเดินไปไกลพอสมควรแล้ว (ประมาณ 20 ก้าว) ให้หยุดยืนพร้อมบริกรรมว่า “ยืนหนอ ยืนหนอ ยืนหนอ” แล้วหมุนตัวกลับตัวไปทางขวา พร้อมบริกรรมว่า “กลับหนอ กลับหนอ กลับหนอ กลับหนอ (เท้าขวาหมุนกลับบริกรรมกลับหนอ 4 ครั้ง) กลับเสร็จแล้ว ยืนบริกรรมว่า “ยืนหนอ ยืนหนอ ยืน

หนอ” แล้วออกเดิน พร้อมบริกรรม “ขวา ย่าง หนอ ซ้าย ย่าง หนอ ฯลฯ “ ปฏิบัติอย่างนี้ไปจนกว่าสมควรแก่เวลา

ต่อจากเดินจงกรมขั้นตอนต่อไป คือ นั่งสมาธิ เจริญภาวนา การเจริญภาวนา หมายถึง การทำจิตให้สงบ ด้วยการฝึกอบรมจิต เห็นกายตามความเป็นจริง เห็นจิตตามความเป็นจริง

การปฏิบัติดังนี้ เด็กเยาวชนเดินเข้าอย่างเป็นระเบียบตามแถวของตน เข้านั่งที่อาสนะปูนั่งของตนเอง วิธีการนั่งสมาธิ นั่งขัดสมาธิ เท้าขวาทับวางทับเท้าซ้าย มือขวาวางทับบนมือซ้าย หรือเท้าซ้ายทับวางทับเท้าขวา มือวางไว้ที่หน้าขาทั้งสองข้างก็ได้ นั่งตัวตรงวางใบหน้าให้ตรงดำรงสติให้มั่น เมื่อสงบนิ่งแล้ว พระอาจารย์กล่าวคำสมาทานกรรมฐาน อุกาสะ อุกาสะ ณ โอกาสบัดนี้ ขอมอบอัตภาพร่างกายนี้ แด่คุณพระพุทธคุณพระธรรม คุณพระสงฆ์ เพื่อที่จะเจริญกรรมฐาน ขอให้สมาธิและวิปัสสนาญาณจงบังเกิดในขันธสันดานของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจักตั้งสติไว้กับลมหายใจเข้าออก เข้าก็รู้ออกก็รู้ สามหน สิบหน ร้อยหน พันหน ณ โอกาสบัดนี้เทอญฯ ต่อจากนั้น กำหนดรู้ลมหายใจเข้า - ออก พร้อมบริกรรมคำว่า “พุทโธ พุทโธ พุทโธ”

เมื่อได้เวลาอันสมควรแล้ว พระอาจารย์จะนำออกจากสมาธิ คลายมือออกแบบสบายๆ ลืมตา ขยับตัว ขยับชา จัดท่านั่ง เพื่อเตรียมแผ่เมตตา อันเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกิจกรรมเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา เมื่อจัดท่านั่งเรียบแล้ว ชายท่านั่งเทพบุตร หญิงท่านั่งเทพธิดา เรียบร้อยแล้ว ต่อจากนั้นแผ่เมตตา ดังนี้

อิทังโน ปุญญะภาคัง สัพพะสัตตานัง เทมะ,	ข้าพเจ้าขออุทิศส่วนบุญกุศล ที่ได้บำเพ็ญมาแล้วในวันนี้ให้แก่ บิดา มารดา อุปัชฌาย์ครูบาอาจารย์ ท่านผู้มีพระคุณ ตลอดถึงเจ้ากรรมนายเวร เทพบุตร เทพธิดา ทุกๆพระองค์ ภูตผีปีศาจทั้งหลาย สรรพสัตว์ทั้งหลาย
สัพเพ สัตตา,	อันว่าสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง ที่เป็นเพื่อนทุกข์เกิดแก่เจ็บตายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น
อะเวรา โหนตุ,	จงเป็นสุขๆ เถิด อย่าได้มีเวรซึ่งกันและกันเลย
อัพยาปัชฌา โหนตุ,	จงเป็นสุขๆ เถิด อย่าได้พยาบาทเบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย
อะนีฆา โหนตุ,	จงเป็นสุขๆ เถิด อย่าได้มีความทุกข์กายทุกข์ใจเลย
สุขี อัตตานัง ปะริหะรันตุ,	จงมีความสุขกาย สุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งสิ้นเถิด

3.4.9 กิจกรรมทำความสะอาด เพื่อสร้างจิตสาธารณะให้เกิดแก่เยาวชนผู้เข้าอบรม ได้เห็นคุณค่าของการร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันทำประโยชน์อันเป็นประโยชนแก่ส่วนรวมแก่คนหมู่มาก แก่สถานที่ที่เป็นสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา คือวัดวาอารามให้สะอาด เป็นระเบียบจัดการชยะมูลฝอย ปลูกฝังนิสัยรักความสะอาด ไม่ทิ้งชยะเรี่ยราดไม่เป็นที่เป็นทาง การช่วยกันดูแลรักษาทำสะอาดจะก่อให้เกิดความสวยงามแก่สถานที่ที่สะอาดร่มรื่น ผู้คนมาวัดมาทำบุญ ก็มีจิตใจเป็นบุญร่มรื่นตามไปด้วย ความสะอาดไม่ก่อให้เกิดโรคภัย

3.4.10 กิจกรรมการลาสิกขา และการขอขมาพระรัตนตรัย ขอขมาพระสงฆ์

(คำลาสิกขา)

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา พุทธัง ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ (กราบ)

สวาขาโต ภะคะวาตา ธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิ (กราบ)

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สังฆัง นะมามิ (กราบ)

(นำ) หันทะ มะยัง พุทธัสสะ ภะคภาวะโต ปุพพะภาคะนะมะการัง กะโรมะ เส

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว 3 ครั้ง)

สังโฆภันเต, ธาเรตุ, สิกขัง, ปัจจักขามิ, ปันทะรังคะ, ปัพพะชิตะเวสัง, ปัจจักขามีติ

สังโฆภันเต, ธาเรตุ, สิกขัง, ปัจจักขามิ, ปันทะรังคะ, ปัพพะชิตะเวสัง, ปัจจักขามีติ

สังโฆภันเต, ธาเรตุ, สิกขัง, ปัจจักขามิ, ปันทะรังคะ, ปัพพะชิตะเวสัง, ปัจจักขามีติ

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ขอพระสงฆ์จงจำข้าพเจ้าไว้ว่า ข้าพเจ้าขอลาการบวชชีพราหมณ์ ผู้นุ่งห่มด้วยผ้าสีขาว ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปเทอญ

คำอาราธนาศีล 5

(ตั้งนะโม 3 จบ ก่อนกล่าวคำอาราธนาศีล)

มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ

ทุติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ

ตะติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสะระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ

นะมะการคาถา

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

ไตรสรณาคม

พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ

ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ

สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

ทุติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ

ทุติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ

ทุติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

ตะติยัมปิ พุทธัง สะระณัง คัจฉามิ

ตะติยัมปิ ธัมมัง สะระณัง คัจฉามิ

ตะติยัมปิ สังฆัง สะระณัง คัจฉามิ

(พระท่านว่า) ติสะระณะ คะมะนัง นิฏฐิตัง (รับว่า) อามะภันเต.

คำสมาทานศีล 5

ข้อ 1. ปาณาติปาตา, เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

(ข้าพเข้าขอสมาทานสิกขาบท คือเว้นจากการฆ่าสัตว์ด้วยตนเองและใช้ผู้อื่นฆ่า)

ข้อ 2 อะทินนาทนนา, เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

(ข้าพเจ้าขอสมาทาน เมสุมิฉาจารา, เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

ข้อ 3 กาเมสุมิจฉาจารา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

(ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท คือเว้นจากการประพฤติผิดในกาม)

ข้อ 4 มุสาวาทา, เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

(ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท คือเว้นจาการพูดไม่จริง)

ข้อ 5 สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา, เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ

(ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท คือเว้นจากการดื่มสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท)

อิมานิ ปัญจะ สิกขาปะททนิ สะมาทิยามิ (กล่าว 3 ครั้ง เฉพาะผู้สมาทานศีล 5)

(คำขอขมา)

กราบ 3 ครั้ง แล้วว่า นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว 3 ครั้ง)

คำขอขมาพระรัตนตรัย

ระตะนัตตะเย ปะมาเทนะ, ทวาระตะเยนะ กะตัง, สัพพัง อะปะราธัง ขะมะตุ โน ภันเต. (ว่า 3 จบ)

คำขอขมาพระสงฆ์

สังเฆ ปะมาเทนะ, ทวาระตะเยนะ กะตัง, สัพพัง อะปะราธัง ขะมะตุ โน ภันเต (ว่า 3 จบ)

กราบแล้วหมอบลง พร้อมน้อมรับคำ อโหสิกรรมจากท่าน ท่านอโหสิว่า “อะหัง ขะมามิ ตุมเห หิปิ เม ขะมิตัพพัง” ผู้ขอขมารับว่า “ขะมามะภันเต” แล้วหมอบอยู่รับพรจากท่าน เมื่อท่านให้พรจบแล้ว พึงรับว่า “สาธุ ภันเต”

(คู่มือ ทำวัตร-สวดมนต์ วัดป่าสว่างวีรวงศ์(แสงธรรมส่องชีวิต) อำเภอสว่างวีระวงศ์ จ.อุบลราชธานี.)

3.5 การแต่งตั้งฝ่ายการอบรมค่ายคุณธรรมจริยธรรมของวัดป่าสว่างวีรวงศ์

มีฝ่ายต่างๆ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้ 1. ฝ่ายอำนวยการ ประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่ ให้คำปรึกษา แนะนำ อำนวยความสะดวก ควบคุมการอยู่ค่ายให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ประชาสัมพันธ์ไปยังผู้มีจิตศรัทธาร่วมอุปถัมภ์ 2. ฝ่ายดำเนินงาน มีหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานที่จะเข้าอบรม ประสานงานกับพระวิทยากร ครู - อาจารย์ 3. ฝ่ายธุรการ - ฝ่ายเหรัญญิก จัดเตรียมเอกสาร เงินงบประมาณ รับเงินที่มีผู้มีจิตศรัทธาบริจาค หรือหน่วยงานต่างๆ เหมาจ่ายให้ทางวัดดำเนินงานให้ ควบคุมการจ่ายเงิน จัดทำบัญชี รับ - จ่ายให้เรียบร้อย 4. ฝ่ายสถานที่และการบริการมีหน้าทีดังนี้ - จัดเตรียมสถานที่ แบ่งฐานอบรม ดังนี้ - ศาลาปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรม หนังสือสวดมนต์อาสนะอื่นๆ- ศาลาพักผ่อน (นอน) - จัดเตรียมปู เสื่อ หมอน ปลอกหมอ ผ้าห่ม ให้เพียงพอกับผู้เข้าค่ายอบรม - ศาลาโรงทาน เตรียมโต๊ะวางอาหาร - ภาชนะที่ใส่อาหารสำหรับเอาขึ้นโต๊ะ - ชามช้อนตักอาหาร สำหรับรับประทาน, -ที่ล้างชาม –ช้อน, ที่วางชาม – ช้อนล้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว - ห้องน้ำ (ห้องอาบน้ำ) 5. ฝ่ายโภชนาการ (โรงครัว) มีหน้าที่ จัดเตรียมปรุงอาหาร น้ำดื่ม น้ำปานะ ให้เพียงพอ กับผู้เข้าค่ายอบรม ให้ทันตามกำหนดเวลาที่กำหนด เป็นอาหารมังสวิรัติ ไม่มีเนื้อสัตว์ 6. ฝ่ายทำความสะอาดเก็บ ปัด กวาด เช็ดถูก ซักผ้า ปลอกหมอน ผ้าห่ม ปลอกอาสนะภาชนะต่าง ๆ แล้วเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย 7. ฝ่ายสิ่งแวดล้อมดูแลสวนหญ้า ต้นไม้ ขยะ รักษาสิ่งแวดล้อมให้เป็นธรรมชาติของวัดป่าฯ ไม่ให้เกิดมลพิษ

3.6 ข้อปฏิบัติขณะอยู่ปฏิบัติธรรม ณ วัดป่าสว่างวีรวงศ์

1) สำรวม กาย วาจา ใจ คือนิสัยนักปฏิบัติ ไม่ควรจับกลุ่มคุยเรื่องทางโลก พูดส่อเสียด นินทา และไม่พูดจาส่งเสียงดัง 2) ห้ามนำอาหารและเครื่องดื่มทุกชนิด (ยกเว้นน้ำเปล่า) เข้าไปรับประทานอาหารในศาลาบุญโดยเด็ดขาด ให้รับประทานที่โรงทานหรือในที่ทางวัดจัดไว้ให้ สำรวจ กาย วาจา และมีสติในขณะตักอาหารและรีบประทานอาหาร ควรนั่ง ดื่ม และรับประทานอาหารให้เรียบร้อย ไม่คุยกันในขณะรับประทานอาหาร 3) ในระหว่างปฏิบัติธรรม ห้ามพูดคุย และสนทนาเสียงดัง ห้ามนำถุงพลาสติกขึ้นบนศาลาและห้ามทำเสียงดังอื่นใด ที่อาจเป็นการรบกวนสมาธิผู้อื่นในขณะปฏิบัติธรรม 4) ห้ามนำของมาขาย บอกบุญ เรี่ยไร ห้ามเป็นหมอดู หมอนวด หมอเวทย์มนต์ เล่นไสยศาสตร์ ทรง

เจ้าเข้าผี โดยเด็ดขาด 5) ไม่สูบบุหรี่ ห้ามดื่มสุรา เคี้ยวหมาก เสพยาบ้า ยานัตถุ์ และสิ่งเสพติดทุกชนิด 6) ห้ามนำหนังสือ อื่นๆ เว้นแต่หนังสือธรรมมะ มาอ่านในวัดโดยเด็ดขาด 7) ควรช่วยกันประหยัดน้ำ ประหยัดไฟฟ้า ใช้น้ำ ใช้ไฟ เสร็จแล้วให้ปิดไม่ควรเปิดทิ้งไว้ 8) ในระหว่างถือบวชเนกขัมมะ ไม่ควรออกนอกบริเวณวัดโดยไม่มีเหตุจำเป็นอันสมควร 9) ห้ามนำเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกชนิด เช่น กระตอกน้ำร้อน ที่เป่า ที่รีดผม วิทยุเทป มาใช้ในศาลาบุญโดยเด็ดขาด 10) ควรแต่งตัวให้เรียบร้อย ก่อนออกจากห้องน้ำ ห้ามนุ่งกระโจมอก หรือใส่เสื้อในตัวเดียวเดินในที่พักหรือบริเวณหน้าห้องน้ำ และควรแต่งกายให้มิดชิด

ตารางที่ 3.15 เวลาในขณะอบรมปฏิบัติธรรมที่วัดป่าสว่างวีรวงศ์

เวลา	กิจกรรม
04.00 น.	ตื่นนอน
04.30 – 05.30 น.	ขึ้นศาลา สวดมนต์ทำวัตรเช้า
05.30 น.	ทำกิจกรรมร่วมกัน ทำความสะอาด ศาลาบุญ ห้องน้ำ กวาดลานวัด
06.30 น.	พร้อมกันที่โรงทาน รับข้าวสวยใส่บาตร นั่งรอด้วยการสงบ ในขณะใส่บาตร ตักข้าวใส่บาตร 1 ช้อนต่อพระ 1 รูป หลังจากนั้นรับฟังธรรมพระภิกษุรับประเคนอาหารและพิจารณาอาหาร จากนั้นรับพรจากพระภิกษุสงฆ์ กราบพระพร้อมกัน แม่ชี โยมผู้มาบวชศีลแปด และตามด้วยคณะผู้ร่วมปฏิบัติธรรม เข้าแถวพิจารณาอาหารอย่างเป็นระเบียบ
เวลา	**กิจกรรม**
09.00 น.	ขึ้นศาลาปฏิบัติธรรม
11.00 น.	รับประทานอาหารเพล
13.00 น.	ขึ้นศาลาปฏิบัติธรรม
15.30 น.	ดื่มน้ำปานะ ทำกิจส่วนตัว กวาดลานวัด ทำความสะอาด
18.00 น.	ขึ้นศาลา สวดมนต์ทำวัตรเย็น เจริญสติ นั่งภาวนา ฟังธรรม
21.00 น	พักผ่อน

3.7 บทสรุป

วัดป่าสว่างวีรวงศ์ เป็นวัดที่จัดตั้งขึ้นเพื่อใช้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมทางศาสนา ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดอุบลราชธานี (ธรรมยุต) แห่งที่ 7 ชื่อว่า “สำนักปฏิบัติธรรม

ประจำจังหวัดอุบลราชธานี (ธรรมยุต) แห่งที่ 7 ตั้งอยู่วัดป่าสว่างวีรวงศ์ ตำบลแก่งโดม อำเภอสว่างวีระวงศ์จังหวัดอุบลราชธานี" เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2564 มีวิสัยทัศน์ "พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมบุคคลทุกเพศทุกวัยให้มีคุณภาพมาตรฐานสากล สืบสานคุณธรรม ก้าวไกลสู่อาเซียน บนพื้นฐานความเป็นไทย ตามหลักพุทธศาสนาและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง" มีพันธกิจ เสริมสร้างปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้มิติทางพุทธศาสนา ได้เห็นคุณค่าสามารถนำไปใช้ได้จริงในการดำรงชีวิตประจำวัน ประสานความร่วมมือ บ้าน วัด ราชการอย่างจริงจัง พัฒนาการอบรมทั้งวิทยากร ผู้เข้าร่วมอบรม ครบทุกด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา พร้อมพัฒนาไปสู่การปฏิบัติธรรมในระดับสูงต่อไปและดำรงไว้ซึ่งการสืบทอดและเผยแผ่พระพุทธศาสนา

พื้นที่มีเนื้อที่ปลูกสร้างอาคาร 15 ไร่ มีพื้นป่าที่รักษาและอนุรักษ์ฟื้นฟู 60 ไร่ รวมเป็น 75 ไร่ ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้านสะพานโดม ติดกับลำน้ำโดม เป็นพื้นที่ราบและแนวป่าไม้ริมน้ำ สงบ ร่มรื่นสภาพพื้นที่ภายในวัดเป็นป่าอุดมสมบูรณ์ และสัปปายะ อุโบสถขนาดกว้าง 25 เมตร ยาว 50 เมตร (1,250 ตรม.) ศาลาปฏิบัติธรรม ขนาดกว้าง 24 เมตร ยาว 75 เมตร (1,800 ตรม.) ศาลาอเนกประสงค์สำหรับประกอบกิจกรรม ขนาดกว้าง 35 เมตร ยาว 50 เมตร ห้องพัก ชาย จำนวน 1 ห้องขนาดกว้าง 24 เมตร ยาว 15 เมตร ห้องพักหญิง จำนวน 1 ห้อง ขนาดกว้าง 24 เมตร ยาว 54 เมตร โรงครัว 1 หลัง ขนาดกว้าง 15 เมตร ยาว 30 เมตร ห้องน้ำชาย - หญิง จำนวน 140 ห้อง รองรับผู้เข้าอบรมได้หลายร้อยคน

รูปแบบหลักสูตรการฝึกอบรม จำแนกดังนี้

1. หลักสูตรสำหรับสถานศึกษาทุกระดับชั้น 1) หลักสูตรการอบรมคุณธรรมระดับประถมศึกษา 2) หลักสูตรการอบรมคุณธรรมระดับมัธยมศึกษา 3) หลักสูตรการอบรมคุณธรรมระดับอาชีวศึกษา 4) หลักสูตรการอบรมคุณธรรมระดับอุดมศึกษา

2. หลักสูตรสำหรับเยาวชนและครอบครัว สถานพินิจ หรือเยาวชนกลุ่มเสี่ยง คือหลักสูตรการอบรมคุณธรรมสำหรับกลุ่มพิเศษ

3. หลักสูตรสำหรับอบรมเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน คือ หลักสูตรการอบรมคุณธรรมสำหรับพัฒนาองค์กร

ระยะเวลาการอบรม วัดป่าสว่างวีรวงศ์ จัดกิจกรรมโครงการฝึกอบรม โดยมีรูปแบบหลักสูตรระยะสั้น เวลาการอบรม ขึ้นอยู่กับความต้องการของหน่วยงาน ความจำเป็นและปัญหาของแต่ละกลุ่มดังนี้ 1) หลักสูตรการอบรม 3 วัน 2 คืน 2) หลักสูตรการอบรม 2 วัน 1 คืน 3) หลักสูตรการอบรม 1 วัน – คืน 4) หลักสูตรการอบรม อื่นๆ ตามหน่วยงานกำหนด

กิจกรรม 1) กำหนดตามระดับชั้นเรียน อายุ สถานภาพทางสังคม 2) ตามระยะเวลาของหลักสูตร

หลักสูตร ประกอบด้วยภาควิชาการ เป็นความรู้ในการบรรยายธรรมของพระวิทยากร ที่จะช่วยเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดแก่ผู้อบรม หัวข้อบรรยายธรรมจะเป็นตามวัยของผู้เข้าอบรม ส่วนภาคปฏิบัติ จะเกี่ยวกับ การกราบไหว้ การลุก การนั่ง การเดิน การรับประทานอาหาร การทำวัตรสวดมนต์ นั่งสมาธิ เดินจงกรม แผ่เมตตาเป็นต้น

ด้านพิธีการและกิจกรรม ดังนี้ พิธีเปิด พิธีปิด พิธีบวชชีพราหมณ์ พิธีลาสิกขาและขอขมาพระรัตนตรัย ขอขมาพระสงฆ์ กิจกรรมการรับประทานอาหาร กิจกรรมการทำความสะอาดภาชนะใส่อาหาร กิจกรรมไหว้พระ ทำวัตรสวดมนต์เช้า - เย็น กิจกรรมแนะนำพระวิทยากร แนะนำสถานที่ กฎ กติกาเป็นสัญญาใจแก่กัน

บทที่ 4
วิเคราะห์ข้อมูลรูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา วิเคราะห์รูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี ใช้เครื่องมือการวิจัยโดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัย ศึกษาคู่มือการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนจากหน่วยงาน ศึกษาจากการถอดบทเรียนของผู้เข้ารับการอบรมค่ายคุณธรรมวัดป่าสว่างวีรวงศ์ ประกอบด้วย 3 ด้าน 1. ด้านคุณค่าของกิจกรรม 2. ด้านคุณประโยชน์ของกิจกรรม 3. ด้านการปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

4.1 กิจกรรมลงทะเบียน/พิธีเปิด

เพื่อการเริ่มงานมีจุดมุ่งหมายและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และโครงสร้างมีรูปแบบกฎเกณฑ์ ชัดเจน สมบูรณ์

ด้านคุณค่าของกิจกรรมลงทะเบียน คือการลงทะเบียนช่วยกิจกรรมนั้นบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ พิธีเปิด คือ การแจ้งว่าโครงการได้เริ่มแล้วและพิธีเปิดทำให้โครงการน่าเชื่อถือและมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

ด้านคุณประโยชน์ของกิจกรรม คือ การลงทะเบียนสำหรับผู้จัดโครงการได้ทราบยอดที่แท้จริงของผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งสามารถปรับกุลยุทธในการดำเนินการได้ต่อไป เช่นคนมาน้อยกว่าหรือมากกว่าเป้าหมายที่กำหนด ก็จะเกิดการปรับเปลี่ยนกุลยุทธวิธีการอบรม อาจจะปรับเรื่องเวลาปรับการอบรมเนื้อหาวิชาการ รวมถึงเรื่องที่พัก อาหารและอื่นๆ และการลงทะเบียนก็เป็นการบันทึกสถิติรุ่นต่อรุ่นได้ ส่วนพิธีเปิด ประโยชน์คือการประชาสัมพันธ์โครงการนี้ให้คนให้แขกได้รู้จัก พร้อมทั้งเป็นการสร้างพลังใจ เป็นกำลังใจให้คนอบรม ได้เปิดประตูสู่โลกของความรู้ได้อีกใบ

ด้านการปรับใช้ในชีวิตประจำวัน คือ การเรียนรู้ระบบวิธีการของการทำกิจกรรมร่วมกันต้องมีกฎกติกาตั้งแต่ก้าวแรกของการเริ่มกิจกรรม

ภาพที่ 4.1 กิจกรรมลงทะเบียน

4.2 กิจกรรมการบวชชีพราหมณ์ บวชพราหมณ์

คือ การนุ่งขาวห่มขาว โดยมีความตั้งใจที่จะรักษาศีลและปฏิบัติธรรมอยู่ที่วัด ซึ่งสามารถบวชได้ทั้ง หญิง และ ชาย แต่จะไม่มีการปลงผม ปลงคิ้ว ไม่ต้องห่มจีวร การบวชชีพราหมณ์ตามเป้าประสงค์เป็นรูปแบบการอบรมเพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ละทิ้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเดิม สู่วิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบใหม่ ตามหลักธรรมจริยธรรม เพื่อความบริสุทธิ์หลุดพ้น ปราศจากมิลทิน หมดจดจากความเศร้าหมอง และเป็นอิสระจากพันธนาการเครื่องร้อยรัดทั้งปวง และปลูกฝังให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความตั้งใจในการอบรมอย่างเต็มที่ในระยะเวลาอันสั้น

ด้านคุณค่าของกิจกรรมการบวชชีพราหมณ์ การได้เข้าร่วมการได้รักษาศีล 8 ข้อ 1.ปาณาติปาตา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ คือเว้นจากการฆ่าสัตว์ด้วยตนเองและไม่ใช้ผู้อื่นฆ่า ข้อ 2. อะทินนาทานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ. คือเว้นจากลัก, ฉ้อ ของผู้อื่นด้วยตนเองและไม่ใช้ผู้อื่นลัก ฉ้อ ข้อ 3. อะพรัหมะจะริยา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ. คือเว้นจากอสัทธรรม กรรมอันเป็นข้าศึกแกพรหมจรรย์ ข้อ 4. มุสาวาทา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ. คือเว้นจากการพูดเท็จ คำไม่เป็นจริง และคำล่อลวงอำพรางผู้อื่น ข้อ 5. สุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ. คือเว้นจากการดื่มสุรา และเมรัยเครื่องดองของทำใจให้คลั่งไคล้ต่าง ข้อ 6. วิกาละโภชะนา เวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ. คือ เว้นจากการบริโภคอาหารในเวลาวิกาล ข้อ 7. นัจจะคีตะ วาทิตะวิสูกะ ทัสสะนะมาลาคันธะ วิเลปะนะ ธาระณะ มัณฑะนะ วิภูสะนัฏฐานาเวระมะณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ. คือ เว้นจากการดูฟัง ฟ้อนรำ ขับร้องและประโคมเครื่องดนตรีต่างๆ และเป็นการเล่นที่เป็นข้าศึกแก่กุศล และทัดทรงตกแต่งร่างกายด้วยเครื่องประดับดอกไม้ของหอม เครื่องทา เครื่องย้อม ผัดหิวให้งามต่างๆ ข้อ 8. อุจจาสะยะนะ มะหาสะยะนา เวระมะณี

สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ คือ เว้นจากการนั่งนอนเหนือเตียง ตั่ง มีเท้าสูงเกินประมาณ และที่นั่งที่นอนอันสูงใหญ่ ภายในใส่นุ่นและสำลีอาสนะอันวิจิตรไปด้วยลวดลายงามด้วยเงินทองต่างๆ

ด้านคุณประโยชน์ของกิจกรรม คือ การบวชชั่วคราวเพื่อรักษาศีล ปฏิบัติธรรมก่อประโยชน์ในการสร้างบุญสร้างกุศลให้ตนเอง อุทิศบุญให้กับญาติผู้ล่วงหรือเจ้ากรรมนายเวร ตามความเชื่อทางศาสนาพุทธผสมพราหมณ์ เพื่อให้มีชีวิตกิจการงานรุ่งเรืองและปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ การบวชชีพราหมณ์ตามเป้าประสงค์เป็นรูปแบบการอบรมเพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ละทิ้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเดิมเช่นที่บ้านมีเครื่องอำนวยความสะดวกทุกอย่าง การบวชชีพราหมณ์มาสู่วิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบใหม่ในที่นี้คือความเป็นอยู่ตรงข้ามกับที่บ้าน นั้นคือการเข้าสู่การเรียนรู้ตามหลักธรรมจริยธรรม การรักษาศีล 8 น้อมจิตน้อมใจปฏิบัติอย่างเคร่งครัด จนเกิดสติ สมาธิ ปัญญา มีประโยชน์ต่อกายไม่เจ็บไม่ป่วย มีประโยชน์ต่อวาจาพูดดี มีประโยชน์ต่อใจคิดดีทำดี

ด้านการปรับใช้ในชีวิตประจำวัน คือ จากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในการบวชชีพราหมณ์ทำให้เกิดจิตอันผ่องใสเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติจากจิตสำนึกของตัวผู้บวชเอง ที่น้อมจิตน้อมใจตั้งมั่นต่อการรักษาศีล เพื่อให้ตนเองบริสุทธิ์ทั้งกายและใจ จนเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น มีสติ ปัญญาจะทำอะไรในชีวิตประจำทำด้วยความมีสติรู้ตลอดเวลา

ภาพที่ 4.2 กิจกรรมบวชชีพราหมณ์

4.3 กิจกรรมการปฐมนิเทศ

เป็นกิจกรรมเพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ทราบถึงวัตถุประสงค์โครงการเข้าอบรม กิจกรรมในการอบรม การปฏิบัติตนในการอบรม ได้ทราบถึงกฎ กติกาการอยู่ร่วมกันกับหมู่คณะพร้อมทั้งการวางตัว

ให้เหมาะสมระหว่างเข้าอบรม และเพื่อชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ที่จำเป็นต้องรู้ รวมไปถึงที่พัก ห้องอบรม ห้องรับประทานอาหาร สถานที่ล้างจาน ห้องน้ำ สถานที่ซักผ้า ตากผ้า เป็นต้น

ด้านคุณค่าของกิจกรรม คือเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่ามาก ทำให้ทราบถึงวัตถุประสงค์การอบรม การดำเนินโครงการอบรม ลักษณะการอบรม สถานที่การอบรม และพระวิทยากร วิทยากร พระพี่เลี้ยง ครูพี่เลี้ยง ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้อบรมและผู้เข้าอบรม

ด้านคุณประโยชน์ของกิจกรรม คือมีประโยชน์ที่ช่วยให้ทราบลำดับขั้นตอนของโครงการแต่ละช่วงเวลาว่ามีกิจกรรมอะไรบ้าง จะได้มีการเตรียมตัว เตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าสู่กิจกรรมตามหลักสูตร

ด้านการปรับใช้ในชีวิตประจำวัน คือเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกัน พร้อมจะรับรู้ พร้อมจะอยู่ร่วมกันกับหมู่คณะ มีการช่วยเหลือ แบ่งปัน ทำสิ่งดีๆ ร่วมกัน สิ่งนี้คือสิ่งที่เข้ามาอยู่ในชีวิตประจำวันทุกเมื่อ ในกิจกรรมต่างๆ จะมีการแบ่งกลุ่ม ฉะนั้นเมื่อมีการแบ่งกลุ่มคนในกลุ่มต้องสามัคคีกลมเกลียวกัน จึงจะทำให้กิจกรรมนั้นๆ สำเร็จ ในชีวิตประจำวันเช่นกันการทำงาน การเรียนย่อมมีกลุ่มเพื่อน การมีกลุ่มต้องสามัคคี ทำงานเป็นทีม ช่วยเหลือ แบ่งปัน มีน้ำใจ ชีวิตก็มีความสุข

ภาพที่ 4.3 กิจกรรมปฐมนิเทศ

4.4 กิจกรรมงามมารยาทชาวพุทธ

คือมารยาทชาวพุทธเป็นสิ่งที่เกิดจากการหล่อหลอมทางศาสนา และวัฒนธรรมมาแต่โบราณ เป็นการผสมผสานกันระหว่างคำสอน คติความเชื่อ และรูปแบบการปฏิบัติในศาสนาพุทธ กับวัฒนธรรมประเพณีของชนชาติ ที่ถ่ายทอดส่งมากันมาจากรุ่นสู่รุ่น กลายเป็นมารยาทของชาวพุทธเรา

ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เพื่อให้เข้าใจมารยาทไทยและนำไปปฏิบัติได้ถูกวิธี ถูกต้องเหมาะสมเช่น การไหว้ การกราบ การประเคน

ด้านคุณค่าของกิจกรรม คือ มารยาทชาวพุทธเป็นสิ่งที่เกิดจากการหล่อหลอมทางศาสนาผสมระหว่างคำสอน ความเชื่อและรูปแบบในศาสนาพุทธ คุณค่าของกิจกรรมงามมารยาทชาวพุทธสอนให้รู้รักวัฒนธรรมประเพณีของชนชาติ ที่ถ่ายทอดส่งมากันมาจากรุ่นสู่รุ่น กลายเป็นมารยาทของชาวพุทธเราที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ด้านคุณประโยชน์ของกิจกรรม คือ เพื่อให้เข้าใจมารยาทชาวพุทธโดยแท้จริงและนำไปปฏิบัติได้ถูกวิธี ถูกต้องเหมาะสมเช่น การแสดงความเคารพพระพุทธ หากเดินผ่าน หรือนั่งรถผ่านพระพุทธรูป พระสถูปเจดีย์ ควรทำความเคารพด้วยการไหว้ คือ ยกมือทั้งสองข้างขึ้นประนม น้อมศีรษะลงให้ปลายหัวแม่มือทั้ง 2 จรดระหว่างคิ้ว หากสวมหมวกอยู่ก็ควรถอดหมวกก่อนไหว้แสดงความเคารพ การแสดงความเคารพพระธรรมหากผ่านพระสงฆ์ขณะที่กำลังแสดงธรรม ควรแสดงความเคารพด้วยการไหว้ หรือหากเวลาฟังธรรมเทศนา ควรแสดงความเคารพโดยการนั่งสงบ ประนมมือตั้งใจฟัง ไม่พูดหรือคุย หรือแสดงกิริยาอาการไม่เรียบร้อย การแสดงความเคารพพระสงฆ์ เมื่อไปพบพระสงฆ์ที่วัด ไม่ว่าจะเป็นบริเวณไหนก็ตาม ถ้ามีพระพุทธรูปอยู่ในที่นั้นด้วย ให้กราบพระพุทธรูปก่อนแล้วจึงกราบพระสงฆ์เป็นลำดับต่อไป การกราบพระพุทธรูป และการกราบพระสงฆ์ ควรกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์ 3 ครั้ง การเจรจากับพระสงฆ์ ควรใช้คำพูดที่แสดงความเคารพ ทั้งนี้เพราะพระสงฆ์เป็นปูชนียบุคคล การรับสิ่งของจากพระสงฆ์ สำหรับผู้หญิงจะรับสิ่งของกับมือพระสงฆ์โดยตรงไม่ได้ เนื่องจากมีข้อวินัยห้ามไว้ ไม่ให้พระสงฆ์สัมผัสหรือถูกต้องตัวสตรี จึงต้องนำไปวางบนผ้าที่พระสงฆ์ยื่นมารับสิ่งของเท่านั้น

ด้านการปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านนี้มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตมาก การมีมารยาทคือพื้นฐานการอยู่ร่วมกันในสังคมมนุษย์ มารยาทคนไทยคือการให้เกียรติกันเคารพสิทธิเคารพกฎกติกาของกันและกันของชุมชนของหมู่คณะ มารยาทชาวพุทธ คือกิริยามารยาทของผู้นับถือศาสนาเรียบร้อยตามหลักธรรมคำสอนที่ฝึกให้ชาวพุทธมีความงดงาม จนเป็นอัตลักษณ์ชาวพุทธ การปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ พ่อแม่ ผู้ใหญ่ เป็นต้น ในชีวิตประจำวันจะใช้หลักการปฏิบัติของมารยาทชาวพุทธงดงามและเป็นที่ประทับของคนทั่วไป

ภาพที่ 4.4 กิจกรรมงามมารยาทชาวพุทธ

4.5 กิจกรรม การรับประทานอาหาร

มีจุดประสงค์ ให้ตระหนักถึงคุณค่าอาหาร ให้รู้จักการประหยัด การมีระเบียบวินัยในการรับประทานอาหาร ฝึกให้สำรวมกาย วาจาและใจ ในขณะรับประทานอาหาร ฝึกความอดทนต่อความลำบาก

ด้านคุณค่าของกิจกรรม คือกิจกรรมนี้มีคุณค่าและความสำคัญมาก เป็นการปลูกฝังให้ตระหนักถึงคุณค่าของอาหารที่เรารับประทาน ปลูกฝังให้มีความอดทน ปลูกฝังให้พิจารณาอาหารที่ควรตักมาแต่พอดีไม่มากไม่น้อยไป ไม่กินทิ้งกินขว้างและการรู้จักประมาณตน

ด้านคุณประโยชน์ของกิจกรรม คือการได้ฝึกความอดทน ความมีวินัย รอได้ รอเป็น ใจเย็น และมีน้ำใจเอื้อเฟื้อ การจะให้เกิดประโยชน์คือความอดทน ความมีวินัยต้องฝึกบ่อยๆ ฝึกซ้ำ ๆ

ด้านการปรับใช้ในชีวิตประจำวัน คือในกิจกรรมการรับประทานที่ต้องเข้าแถวฉะนั้นทุกคนต้องมีระเบียบวินัย มีน้ำใจต่อกัน ช่วยเหลือกัน กินพร้อมกัน เสร็จพร้อมกัน ในชีวิตประจำวันเราจะมีระเบียบวินัย มีน้ำใจต่อเพื่อนมนุษย์ จิตที่ฝึกดีแล้วย่อมยังประโยชน์ต่อส่วนร่วม

ภาพที่ 4.5 กิจกรรมรับประทานอาหาร

4.6 กิจกรรมการตักบาตรตอนเช้า

เพื่อ ลดความตระหนี่ ในจิตใจ การที่เรา ได้เสียสละสิ่งของที่เป็นของตนเองให้กับคนอื่นนั้น มันเป็นการลดความตระหนี่ ลดความเห็นแก่ตัวภายในใจ ของเราให้ลดน้อยลง และพอเราทำทุกวัน ความตระหนี่ และความเห็นแก่ตัว ก็จะออกไปจากจิตใจของเรา การใส่บาตรคือการทำบุญ การสั่งสมบุญ ให้กับชีวิตของเราตามความเชื่อชาวพุทธ คนที่มีบุญมาก คือคนที่โชคดีมาก ไม่ว่าจะทำอะไร ก็จะประสบความสำเร็จในทุกเรื่อง และการใส่บาตรเป็นการสืบทอด พระพุทธศาสนา และรักษาวัฒนธรรม ประเพณี การใส่บาตร ถือว่าเป็นการสืบทอดการรักษาประเพณีทางพระพุทธศาสนา อันดี

งามของคนไทย ที่มีมากันตั้งแต่โบร่ำโบราณ ให้คงอยู่ชั่วลูกชั่วหลาน และถือเป็นสิ่งหนึ่ง ที่เป็นเอกลักษณ์ของคนไทย ในสายตาของชาวโลก

ด้านคุณค่าของกิจกรรม คือตามหลักพุทธศาสนาการตักบาตรคือการทำนุบำรุงศาสนา และการสั่งสมบุญให้ตนเอง ลดการตระหนี่มุ่งความดีและเสียสละ และการใส่บาตรเป็นการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาวพุทธเอาไว้ เพื่อความงดงามและมีเสน่ห์อันเป็นเอกลักษณ์ของชนชาติ

ด้านคุณประโยชน์ของกิจกรรม คือ การปลูกฝังให้เยาวชนได้เห็นคุณค่าของการใส่บาตร การให้ด้วยใจอันบริสุทธิ์ การมีจิตใจที่อ่อนโยน **การรักษาความดี และ**การใส่บาตรทุกวัน ย่อมได้รับอานิสงส์ 5 ประการ ที่ตามพุทธเจ้าตรัสไว้ คือ 1) เป็นที่รักของผู้คนทั้งหลาย 2) คนดีมีปัญญาย่อมชอบคบค้าสมาคมด้วย 3) มีชื่อเสียงที่ดีงาม 4) เป็นผู้ไม่ห่างไกลธรรม และ 5) เมื่อตายแล้วย่อมเข้าสู่สุคติโลกสวรรค์ **และประโยชน์สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือการใส่บาตรคือการสืบทอดพระพุทธศาสนา**

ด้านการปรับใช้ในชีวิตประจำวัน คือ การมีจิตใจที่อ่อนโยน จิตใจคิดแต่ความดีในชีวิตประจำวันจิตใจที่อ่อนโยน คิดดี ทำดี และพูดดี จะทำการสิ่งใดก็ราบรื่น เป็นที่รักของคน ไม่ตระหนี่ ไม่เห็นแก่ตัว สังคมก็น่าอยู่

ภาพที่ 4.6 กิจกรรมตักบาตรเช้า

4.7 กิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ เช้า – เย็น

กิจกรรมด้านการทำวัตรสวดมนต์ จุดประสงค์ เพื่อให้เกิดสมาธิ ปัญญา ความสงบสุข เพื่อให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา และเพื่อให้เกิดบุญกุศล การสวดมนต์การเป็นการสวด

มนต์เช้า - เย็น ของเยาวชนและผู้เข้าอบรมทุกคนต้องถือปฏิบัติ การทำวัตรสวดมนต์เป็นการฝึกจิตให้สงบนิ่งมีสมาธิ ทำวัตรช่วงเช้าก่อนไปทำภารกิจอย่างอื่น จะทำให้จิตใจผ่องใส ทำวัตรช่วงเย็นก็เพื่อให้ได้ใช้สมาธิ ระลึกถึงกิจกรรมที่ทำมาทั้งวัน ทำให้คลายความกังวลจิตใจผ่องใส เหนื่อยล้ามาทั้งวันเสียงสวดมนต์ให้โล่งสบาย ผ่อนคลายเหมือนชำระจิตใจด้วยเสียงสวดมนต์

ด้านคุณค่าของกิจกรรม คือ เป็นการแสดงความเคารพต่อพระศาสดา และคุณค่าของการสวดมนต์นับเป็นการดีพร้อมประกอบไปด้วยองค์ทั้ง 3 นั่นคือ คุณค่าทางกาย ใจ วาจา ทางกาย ก่อให้เกิดอาการสงบเรียบร้อยและสำรวม ทางใจ มีความเคารพนบนอบต่อคุณพระรัตนตรัย ทางวาจา เป็นการกล่าวถ้อยคำสรรเสริญถึงพระคุณอันประเสริฐ ในพระคุณทั้ง 3 พร้อมเป็นการขอขมาในการผิดพลาดหากมีและกล่าวสักการะเทิดทูนสิ่งสูงยิ่ง ซึ่งเราเรียกได้ว่าเป็นการสร้างกุศล ซึ่งเป็นมงคลอันสูงสุด ที่มีคุณค่าต่อชาวพุทธเป็นอย่างยิ่ง

ด้านคุณประโยชน์ของกิจกรรม คุณประโยชน์ตามหลักศาสนา การสวดมนต์ไหว้พระ เป็นธรรมประจำชีวิต เป็นข้อคิดประจำชีวิต เกิดผลผลิต เพื่อความงอกงาม สร้างความดีให้แก่ตน ผลกำไรเป็นความดีเพื่อมอบให้เพื่อนร่วมชาติ ร่วมโลกได้อยู่ด้วยความโชคดีทุกๆ ท่าน มีปัญญา มีความสุขความเจริญยิ่งๆ ขึ้นไปในชีวิต ฉะนั้นการทำวัตรเช้าเย็น เป็นการฝึกจิตให้สงบนิ่งมีสมาธิ ทำวัตรช่วงเช้าก่อนไปทำภารกิจอย่างอื่น เกิดประโยชน์ทำให้จิตใจผ่องใส ทำวัตรช่วงเย็นเกิดประโยชน์ก็เพื่อให้ได้ใช้สมาธิ ระลึกถึงกิจกรรมที่ทำมาทั้งวัน ทำให้คลายความกังวลจิตใจผ่องใส การทำงานเหนื่อยล้ามาทั้งวันเสียงสวดมนต์จะทำให้โล่งสบาย ผ่อนคลายเหมือนชำระจิตใจด้วยเสียงสวดมนต์ เยาวชนก็ต้องมั่นฝึกฝน ให้เกิดสมาธิปัญญา

ด้านการปรับใช้ในชีวิตประจำวัน คือ เป็นการฝึกจิตภาวนาให้จิตนิ่ง พัฒนาปัญญาที่ได้จากบทสวดให้รู้แจ้งมากขึ้น จึงเป็นการเกิดบุญทางหนึ่ง เพราะจิตเกิดปัญญาที่เห็นถูกต้องตรงความเป็นจริงแล้วและการเฝ้าระวังตน ย่อมนำไปสู่การคิดดี พูดดี และทำดี และจิตพร้อมจะช่วยเหลือ

ภาพที่ 4.7 กิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ

ภาพที่ 4.8 นั่งสมาธิ

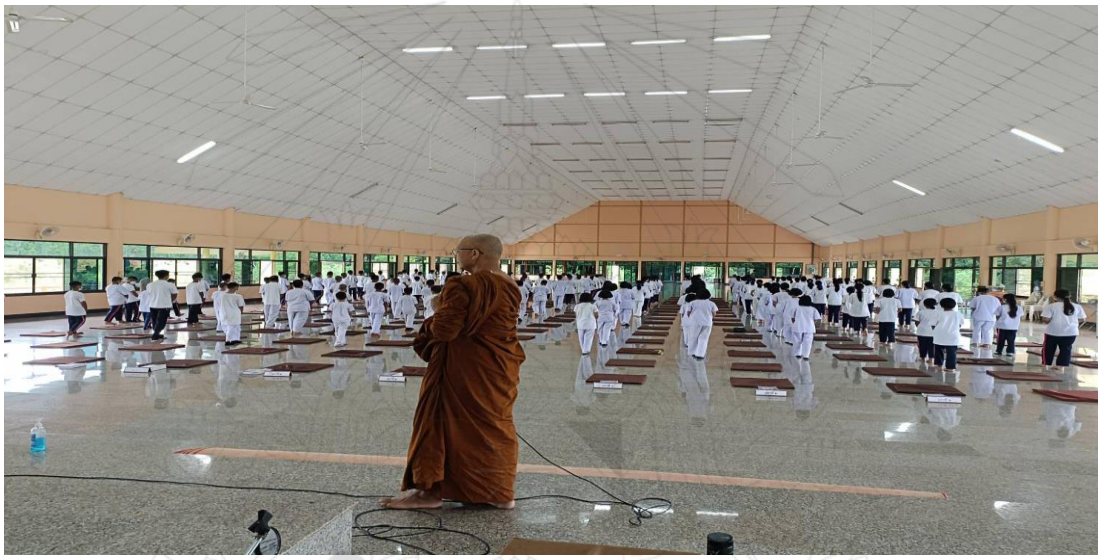
4.8 กิจกรรมการเดินจงกรม

คือ การเดินกลับไปกลับมาอย่างมีสติสัมปชัญญะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกสติให้ว่องไว จนสามารถควบคุมจิตใจให้อยู่กับการเคลื่อนไหวของร่างกาย คือให้กายกับใจอยู่ร่วมกันมีความรู้สึกตัวทั่วพร้อมอยู่ตลอดเวลา จิตไม่ออกข้างนอก การฝึกเดินจงกรม ชื่อว่าได้ปฏิบัติตามสติปัฏฐาน หมวด “อิริยาบถ” และหมวด “สัมปชัญญะ” นับเป็นการเจริญกรรมฐานชั้นสูงประการหนึ่ง

ด้านคุณค่าของกิจกรรม คือเป็นอุบายให้คนเกิดสมาธิ มีสติสัมปชัญญะ โดยวิธีการเคลื่อนไหวร่างกาย คือการเดิน ซึ่งต้องใช้ความอดทน ฝึกฝน ให้กายกับใจอยู่ร่วมกันจนเกิดสมาธินั่นเอง เมื่อมีสมาธิแล้ว ความสงบนิ่งจะตามมา สมองจะปลอดโปร่ง โล่งสบายจะทำอะไรก็ราบรื่นและมีความสุข

ด้านคุณประโยชน์ของกิจกรรม คือ ตามหลักศาสนาพุทธกล่าวว่าประโยชน์และอานิสงส์ของการเดินจงกรมทำให้มีความอดทน ร่างกายแข็งแรงไม่เหนื่อยง่ายมีสติ รู้ถึงจิตกับกายอะไรเร็วกว่ากัน ทำให้อดทนต่อการทำความเพียรทำให้อาหารย่อยง่ายไม่ค่อยป่วย

ด้านการปรับใช้ในชีวิตประจำวัน คือ เมื่อเกิดสติมีความสงบนิ่งภายใจจิตใจแล้ว คนเราจะสามารถทำสิ่งดีๆ ต่อตนเอง สังคม คนรอบข้างได้ ไม่นิ่งดูดาย พร้อมจะช่วยการงาน สร้างประโยชน์อันเป็นสาธารณะได้ด้วยใจอันบริสุทธิ

ภาพที่ 4.9 กิจกรรมเดินจงกรม

4.9 กิจกรรมทำความสะอาด

เพื่อสร้างจิตสาธารณะให้เกิดแก่เยาวชนผู้เข้าอบรม ได้เห็นคุณค่าของการร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันทำประโยชน์อันเป็นประโยชนแก่ส่วนรวมแก่คนหมู่มาก แก่สถานที่ที่เป็นสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา คือวัดวาอารามให้สะอาด เป็นระเบียบจัดการชยะมูลฝอย ปลูกฝังนิสัยรักความสะอาด ไม่ทิ้งชยะเรี่ยราดไม่เป็นที่เป็นทาง การช่วยกันดูแลรักษาทำสะอาดจะก่อให้เกิดความสวยงามแก่สถานที่ที่สะอาดร่มรื่น ผู้คนมาวัดมาทำบุญ ก็มีจิตใจเป็นบุญร่มรื่นตามไปด้วย ความสะอาดไม่ก่อให้เกิดโรคภัย

ด้านคุณค่าของกิจกรรม คือ การได้ร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันทำประโยชน์อันเป็นประโยชนแก่ส่วนรวมแก่คนหมู่มาก แก่สถานที่ที่เป็นสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา คือวัดวาอารามให้สะอาด คุณค่าที่ก่อให้เกิดคือความสามัคคีเกิดขึ้น คุณค่าทางใจคือการได้ช่วยให้สภาพแวดล้อมดีขึ้นสวยงาม เกิดความสุขใจ

ด้านคุณประโยชน์ของกิจกรรม คือ การปลูกฝังนิสัยการรักความสะอาดให้เกิดแก่เยาวชน ทำให้เยาวชนผู้เข้ารับการอบรมรักความสะอาดเห็นประโยชน์ของการทำความสะอาด ทำให้สถานที่น่าอยู่น่าอาศัยน่าพักผ่อน

ด้านการปรับใช้ในชีวิตประจำวัน คือ การมีความรับผิดชอบร่วมกันในการสร้างประโยชน์สาธารณะ การช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม โดยการไม่ทิ้งขยะเกลื่อนกลาด การดูแลทำความสะอาดสถานที่ส่วนรวม รักษาสาธารณสมบัติถ้าทุกคนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ร่วมกับการมีจิตสาธารณะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ก็จะทำให้สังคมไทยน่าอยู่

ภาพที่ 4.9.2 กิจกรรมทำความสะอาด

4.10 กิจกรรมมอบเกียรติบัตร การลาสิกขา และการขอขมาพระรัตนตรัย ขอขมาพระสงฆ์

เพื่อแสดงว่าการอบรมได้เสร็จแล้วและเยาวชนผู้เข้าอบรม ได้ขอขมาพระรัตนตรัย ขอขมาพระสงฆ์ ในพฤติกรรมที่อาจทำไม่ถูกโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม และพร้อมสัญญาว่าจะนำเอาความรู้ที่อบรมนี้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน อย่างมีสติ

ด้านคุณค่าของกิจกรรม คือ การลาสิกขาจาการบวชชีพราหมณ์ เพื่อแสดงว่าการรักษาศีล 8 ได้สิ้นสุดและกลับไปรักษาศีล 5 เป็นพุทธศาสนิกชน การขอขมาพระรัตนตรัยเป็นสิ่งสำคัญอย่างนึงสำหรับพุทธศาสนิกชนทุกคน เพราะการขอขมาถือเป็นการแสดงถึงความเคารพต่อ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เหตุเพราะหลายครั้งในชีวิตประจำวันของเราอาจจะเผลอ ประมาทล่วงเกิน หรือมีเหตุให้เกิดการปรามาสทั้ง 3 องค์ประกอบดังที่กล่าวมา ไม่ว่าทางกาย วาจา ใจ อาจจะด้วยความตั้งใจ ไม่ตั้งใจ เจตนา ไม่เจตนาหรือด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ดี

ด้านคุณประโยชน์ของกิจกรรม คือ การลาสิกขาจาการบวชชีพราหมณ์คือการลาจากศีล 8 มาปฏิบัติรักษาศีล 5 ประโยชน์จากกิจกรรมนี้ทำให้ได้รู้ธรรมเนียมการปฏิบัติตนของพุทธศาสนิกชนในการบวชในการลาสิกขา และการขอขมาพระรัตนตรัย ขอขมาพระสงฆ์ก็เช่นกันประโยชน์เพื่อไม่ให้เราพลั้งเผลอให้ระมัดระวัง กาย วาจา ใจ ให้ปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธโดยสมบูรณ์นับถือพระรัตนตรัยเป็นสรณะ

ด้านการปรับใช้ในชีวิตประจำวัน คือ การรักษาศีล 8 เป็นเรื่องที่บุคคลไม่คุ้นเคย การได้เข้ามาบวชชีพราหมณ์ ทำให้สิ่งที่ไม่คุ้นเคย กลายมาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิต ทั้งการสวดมนต์ไหว้พระ

นั่งสมาธิ เดินจงกรม การรับประทานอาหาร ล้วนแล้วแต่สร้างประโยชน์ให้กับกายและใจ ฉะนั้นเมื่อถึงเวลาลาสิกขาจากการบวชชีพราหมณ์ แต่สิ่งที่อบรมมาสามารถนำมาปฏิบัติต่อที่บ้านได้ ที่โรงเรียน สถานศึกษา หรือที่ทำงานได้ เมื่อคนเรามีศีลแล้วการอยู่ร่วมกับสังคมก็ง่ายและมีความสุขขึ้น

ภาพที่ 4.11 กิจกรรมมอบเกียรติบัตร

ภาพที่ 4.12 การลาสิกขา

บทที่ 5
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี วัตถุประสงค์ 1. เพื่อการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชน 2. เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบราชธานี 3. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบราชาธานี โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่ได้ศึกษาเก็บรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี รูปแบบการอบรบเยาวชนเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยขอนำเสนอดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.4 องค์ความรู้จากการวิจัย

5.1 ผลการวิจัย

1. เพื่อการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชน จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชน แนวคิดและทฤษฎีค่ายคุณธรรมมักจะจัดขึ้นในฐานะกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมให้แก่เด็กนักเรียน โดยกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่จะเป็นเด็กนักเรียนทุกระดับ โดยจะมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป แต่สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมอันดีงามของพุทธศาสนิกชนชาวไทย เช่น ค่ายคุณธรรมจริยธรรม ค่ายพุทธบุตร ค่ายธรรมะ และมีวิทยากรหลักเป็นพระสงฆ์ รูปแบบการอบรมเยาวชนจะเป็นหลักสูตรระยะสั้นหรือหลักสูตรการฝึกอบรม เป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจงเป็นเรื่องๆ เฉพาะอย่างสำหรับกลุ่มเยาวชน เพื่อเพิ่มพูนความรู้หรือประสบการณ์ หรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือทัศนคติของเยาวชนไปในทางที่ต้องการ โดยใช้ระยะเวลาไม่ยาวนานนัก ตามขั้นตอนและกระบวนการอบรม ตามทฤษฎีหลักสูตรการอบรมที่ดีควรเป็นหลักสูตรที่สามารถพัฒนาให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ มีทักษะ และมีทัศนคติที่ดีสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

2. เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบราชธานี จากการศึกษาการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ ได้นำรูปแบบการอบรมศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิคณะครูบาอาจารย์วัดป่าสว่างวีรวงศ์ และคณะสงฆ์แสงธรรมส่องชีวิต เจ้าคุณพระสนุทรธรรมภาณ เจ้าคณะจังหวัด สระบุรี หรือ พระราชวัชรญาณรังษี สุธีภาวนานุสิฐ ยติคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี พระราชาคณะชั้นราช ฝ่าย วิปัสสนาธุระ 2.1 รูปแบบหลักสูตรการฝึกอบรม จำแนกดังนี้ 2.1.1 หลักสูตรสำหรับสถานศึกษาทุกระดับชั้น มีดังนี้ 1) หลักสูตรการอบรมคุณธรรมระดับประถมศึกษา 2) หลักสูตรการอบรมคุณธรรมระดับมัธยมศึกษา 3) หลักสูตรการอบรมคุณธรรมระดับอาชีวศึกษา 4) หลักสูตรการอบรมคุณธรรมระดับอุดมศึกษา 2.1.2 หลักสูตรสำหรับเยาวชนและครอบครัว สถานพินิจ หรือเยาวชนกลุ่มเสี่ยง คือหลักสูตรการอบรมคุณธรรมสำหรับกลุ่มพิเศษ 2.1.3 หลักสูตรสำหรับอบรมเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน คือ หลักสูตรการอบรมคุณธรรมสำหรับพัฒนาองค์กร 2.2 การฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของวัดป่าสว่างวีรวงศ์มีหลากหลายหลักสูตรขึ้นเพื่อมุ่งหวังเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้อบรมตามวัย ตามสถานภาพทางสังคมให้เป็นคนดีโดยมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนานำทางชีวิตและผู้เข้าอบรมสามารถนำเอาหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมได้ 2.3 ระยะเวลาการอบรม วัดป่าสว่างวีรวงศ์ จัดกิจกรรมโครงการฝึกอบรม โดยมีรูปแบบหลักสูตรระยะสั้น เวลาการอบรม ขึ้นอยู่กับความต้องการของหน่วยงาน ความจำเป็นและปัญหาของแต่ละกลุ่มดังนี้ 2.3.1) หลักสูตรการอบรม 3 วัน 2 คืน 2.3.2) หลักสูตรการอบรม 2 วัน 1 คืน 2.3.3) หลักสูตรการอบรม 1 วัน – คืน 2.3.4) หลักสูตรการอบรม อื่นๆ ตามหน่วยงานกำหนด 2.4. กิจกรรม 2.4.1) กำหนดตามระดับชั้นเรียน อายุ สถานภาพทางสังคม 2.4.2) ตามระยะเวลาของหลักสูตร

3. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ อำเภอสว่างวีรวงศ์ จังหวัดอุบราชาธานี จากการศึกษา วิเคราะห์รูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์แต่ละหลักสูตรของอบรมเยาวชน แบ่งเนื้อหาตามระดับชั้นเรียนของเยาวชนตามอายุผู้เข้าอบรม ตามระยะเวลาเวลาการอบรม ขึ้นอยู่กับความต้องการของหน่วยงาน ความจำเป็นและปัญหาของแต่ละกลุ่มดังนี้ 3.1) หลักสูตรการอบรม 3 วัน 2 คืน 3.2) หลักสูตรการอบรม 2 วัน 1 คืน 3.3) หลักสูตรการอบรม 1 วัน – คืน 3.4) หลักสูตรการอบรม อื่นๆ ตามหน่วยงานกำหนด

กิจกรรมหลักๆ ประกอบด้วย 1) กิจกรรมลงทะเบียน/พิธีเปิด เพื่อการเริ่มงานมีจุดมุ่งหมายและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และโครงสร้างมีรูปแบบ กฎเกณฑ์ ชัดเจน สมบูรณ์ 2) กิจกรรมการบวชชีพราหมณ์ ตามเป้าประสงค์รูปแบบการอบรม เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ละทิ้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเดิม สู่วิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบใหม่ ตามหลักธรรมจริยธรรม เพื่อความบริสุทธิ์หลุดพ้นปราศจากมิลทิน หมดจดจากความเศร้าหมอง และเป็นอิสระจากพันธนาการเครื่องร้อยรัดทั้งปวง

และปลูกฝังให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความตั้งใจในการอบรมอย่างเต็มที่ในระยะเวลาอันสั้น 3) กิจกรรมการปฐมนิเทศ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ทราบถึงวัตถุประสงค์โครงการเข้าอบรม ได้ทราบถึงการปฏิบัติตนในการอบรม ได้ทราบถึงกฎ กติกาการอยู่ร่วมกันกับหมู่คณะพร้อมทั้งการวางตัวให้เหมาะสมระหว่างเข้าอบรม และเพื่อชี้แจงรายละเอียดต่างๆ 4) กิจกรรมงามมารยาทชาวพุทธคือมารยาทชาวพุทธเป็นสิ่งที่เกิดจากการหล่อหลอมทางศาสนา และวัฒนธรรมมาแต่โบราณ เป็นการผสมผสานกันระหว่างคำสอน คติความเชื่อ และรูปแบบการปฏิบัติในศาสนาพุทธ กับวัฒนธรรมประเพณีของชนชาติที่ถ่ายทอดส่งมากันมาจากรุ่นสู่รุ่น กลายเป็นมารยาทของชาวพุทธเราที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เพื่อให้เข้าใจมารยาทไทยและนำไปปฏิบัติได้ถูกวิธี ถูกต้องเหมาะสมเช่น การไหว้ การกราบ การประเคน 5) กิจกรรม การรับประทานอาหารมีจุดประสงค์ ให้ตระหนักถึงคุณค่าอาหาร ให้รู้จักการประหยัด การมีระเบียบวินัยในการรับประทานอาหาร ฝึกให้สำรวมกาย วาจาและใจ ในขณะรับประทานอาหาร ฝึกความอดทนต่อความลำบาก 6) กิจกรรมการตักบาตรตอนเช้า เพื่อลดความตระหนี่ในจิตใจ การที่เรา ได้เสียสละสิ่งของที่เป็นของตนเองให้กับคนอื่นนั้น มันเป็นการลดความตระหนี่ ลดความเห็นแก่ตัวภายในใจ ของเราให้ลดน้อยลง และพอเราทำทุกวัน ความตระหนี่ และความเห็นแก่ตัว ก็จะออกไปจากจิตใจของเรา การใส่บาตรคือการทำบุญ การสั่งสมบุญ ให้กับชีวิตของเราตามความเชื่อชาวพุทธ คนที่มีบุญมาก คือคนที่โชคดีมาก ไม่ว่าจะทำอะไร ก็จะประสบความสำเร็จในทุกเรื่อง และการใส่บาตรเป็นการสืบทอด พระพุทธศาสนา และรักษาวัฒนธรรม ประเพณี การใส่บาตร ถือว่าเป็นการสืบทอดการรักษาประเพณีทางพระพุทธศาสนา อันดีงามของคนไทย ที่มีมากันตั้งแต่โบร่ำโบราณ ให้คงอยู่ชั่วลูกชั่วหลาน และถือเป็นสิ่งหนึ่ง ที่เป็นเอกลักษณ์ของคนไทย 7) กิจกรรมทำวัตรสวดมนต์เช้า - เย็น กิจกรรมด้านการทำวัตรสวดมนต์ จุดประสงค์ เพื่อให้เกิดสมาธิ ปัญญา ความสงบสุข เพื่อให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา และเพื่อให้เกิดบุญกุศล การสวดมนต์การเป็นการสวดมนต์เช้า - เย็น ของเยาวชนและผู้เข้าอบรมทุกคนต้องถือปฏิบัติ การทำวัตรสวดมนต์เป็นการฝึกจิตให้สงบนิ่งมีสมาธิ ทำวัตรช่วงเช้าก่อนไปทำภารกิจอย่างอื่น จะทำให้จิตใจผ่องใส ทำวัตรช่วงเย็นก็เพื่อให้ได้ใช้สมาธิ ระลึกถึงกิจกรรมที่ทำมาทั้งวัน ทำให้คลายความกังวลจิตใจผ่องใส เหนื่อยล้ามาทั้งวันเสียงสวดมนต์ให้โล่งสบาย ผ่อนคลายเหมือนชำระจิตใจด้วยเสียงสวดมนต์ 8) กิจกรรมการเดินจงกรม คือ การเดินกลับไปกลับมาอย่างมีสติสัมปชัญญะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกสติให้ว่องไวจนสามารถควบคุมจิตใจให้อยู่กับการเคลื่อนไหวของร่างกาย คือให้กายกับใจอยู่ร่วมกันมีความรู้สึกตัวทั่วพร้อมอยู่ตลอดเวลา จิตไม่ออกข้างนอก การฝึกเดินจงกรม ชื่อว่าได้ปฏิบัติตามสติปัฏฐาน หมวด “อิริยาบถ” และหมวด “สัมปชัญญะ” นับเป็นการเจริญกรรมฐานชั้นสูงประการหนึ่ง 9) กิจกรรมทำความสะอาด เพื่อสร้างจิตสาธารณะให้เกิดแก่เยาวชนผู้เข้าอบรม ได้เห็นคุณค่าของการร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันทำประโยชน์อันเป็นประโยชนแก่ส่วนรวมแก่คนหมู่มาก แก่สถานที่ที่เป็นสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา คือวัดวาอารามให้สะอาด เป็นระเบียบจัดการชยะมูลฝอย ปลูกฝังนิสัยรักความ

สะอาด ไม่ทิ้งขยะเรี่ยราดไม่เป็นที่เป็นทาง การช่วยกันดูแลรักษาทำสะอาดจะก่อให้เกิดความสวยงามแก่สถานที่ที่สะอาดร่มรื่น ผู้คนมาวัดมาทำบุญ ก็มีจิตใจเป็นบุญร่มรื่นตามไปด้วย ความสะอาดไม่ก่อให้เกิดโรคภัย 10) กิจกรรมการลาสิกขา และการขอขมาพระรัตนตรัยขอขมาพระสงฆ์ เพื่อแสดงว่าการอบรมได้เสร็จแล้วและเยาวชนผู้เข้าอบรมได้ขอขมาพระรัตนตรัย ขอขมาพระสงฆ์ในพฤติกรรมที่อาจทำไม่ถูกโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม และพร้อมสัญญาว่าจะนำเอาความรู้ที่อบรมนี้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน อย่างมีสติ

5.2 อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี

1. จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชน แนวคิดและทฤษฎีค่ายคุณธรรมมักจะจัดขึ้นในฐานะกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมให้แก่เด็กนักเรียน โดยกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่จะเป็นเด็กนักเรียนทุกระดับ โดยจะมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป แต่สะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมอันดีงามของพุทธศาสนิกชนชาวไทย

2. ศึกษาการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี จากการศึกษาการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ ประกอบด้วย 1. รูปแบบหลักสูตรการฝึกอบรม จำแนกดังนี้ 1) หลักสูตรสำหรับสถานศึกษาทุกระดับชั้น 2) หลักสูตรสำหรับเยาวชนและครอบครัว สถานพินิจ หรือเยาวชนกลุ่มเสี่ยง คือหลักสูตรการอบรมคุณธรรมสำหรับกลุ่มพิเศษ 3) หลักสูตรสำหรับอบรมเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน คือหลักสูตรการอบรมคุณธรรมสำหรับพัฒนาองค์กร 2. การฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของวัดป่าสว่างวีระวงศ์มีหลากหลายหลักสูตรขึ้นเพื่อมุ่งหวังเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้อบรมตามวัยตามสถานภาพทางสังคมให้เป็นคนดีโดยมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนานำทางชีวิตและผู้เข้าอบรมสามารถนำเอาหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมได้ 3. ระยะเวลาการอบรม วัดป่าสว่าง วีรวงศ์ จัดกิจกรรมโครงการฝึกอบรม โดยมีรูปแบบหลักสูตรระยะสั้น เวลาการอบรม ขึ้นอยู่กับความต้องการของหน่วยงาน ความจำเป็นและปัญหาของแต่ละกลุ่มดังนี้ 1) หลักสูตรการอบรม 3 วัน 2 คืน 2) หลักสูตรการอบรม 2 วัน 1 คืน 3) หลักสูตรการอบรม 1 วัน – คืน 4) หลักสูตรการอบรม อื่นๆ ตามหน่วยงานกำหนด 4. กิจกรรม 1) กำหนดตามระดับชั้นเรียน อายุ สถานภาพทางสังคม 2) ตามระยะเวลาของหลักสูตร

3. วิเคราะห์รูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์ อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชาธานี จากการศึกษา วิเคราะห์รูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมเยาวชนของวัดป่าสว่างวีรวงศ์แต่ละหลักสูตรของอบรมเยาวชน แบ่งเนื้อหาตามระดับชั้นเรียนของเยาวชนตามอายุผู้เข้าอบรม

ตามระยะเวลาเวลาการอบรม ขึ้นอยู่กับความต้องการของหน่วยงาน ความจำเป็นและปัญหาของแต่ละกลุ่ม ประกอบด้วยกิจกรรมหลักๆ 1) กิจกรรมลงทะเบียน/พิธีเปิด เพื่อการเริ่มงานมีจุดมุ่งหมายและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และโครงสร้างมีรูปแบบ กฎเกณฑ์ ชัดเจน สมบูรณ์ 2) กิจกรรมการบวชชีพราหมณ์ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ละทิ้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเดิม สู่วิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบใหม่ ตามหลักธรรมจริยธรรม และปลูกฝังให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความตั้งใจในการอบรมอย่างเต็มที่ในระยะเวลาอันสั้น 3) กิจกรรมการปฐมนิเทศ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ทราบถึงวัตถุประสงค์โครงการเข้าอบรม ได้ทราบถึงการปฏิบัติตนในการอบรม ได้ทราบถึงกฎ กติกาการอยู่ร่วมกันกับหมู่คณะ 4) กิจกรรมงามมารยาทชาวพุทธคือมารยาทชาวพุทธเป็นสิ่งที่เกิดจากการหล่อหลอมทางศาสนา และวัฒนธรรมมาแต่โบราณ เป็นการผสมผสานกันระหว่างคำสอน คติความเชื่อ และรูปแบบการปฏิบัติในศาสนาพุทธ กับวัฒนธรรมประเพณีของชนชาติ ที่ถ่ายทอดส่งมากันมาจากรุ่นสู่รุ่น กลายเป็นมารยาทของชาวพุทธเราที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว 5) กิจกรรม การรับประทานอาหารมีจุดประสงค์ ให้ตระหนักถึงคุณค่าอาหาร ให้รู้จักการประหยัด การมีระเบียบวินัยในการรับประทานอาหาร ฝึกให้สำรวมกาย วาจาและใจ ในขณะรับประทานอาหาร ฝึกความอดทนต่อความลำบาก 6) กิจกรรมการตักบาตรตอนเช้า เพื่อลดความตระหนี่ในจิตใจ ลดความเห็นแก่ตัวภายในใจ การใส่บาตรคือการทำบุญ การสั่งสมบุญ ให้กับชีวิตของเราตามความเชื่อชาวพุทธ การใส่บาตร ถือว่าเป็นการสืบทอดการรักษาประเพณีทางพระพุทธศาสนา อันดีงามของคนไทย ที่มีมากันตั้งแต่โบร่ำโบราณ ให้คงอยู่ชั่วลูกชั่วหลาน และถือเป็นสิ่งหนึ่ง ที่เป็นเอกลักษณ์ของคนไทย 7) กิจกรรมทำวัตรสวดมนต์ เช้า - เย็น กิจกรรมด้านการทำวัตรสวดมนต์ เพื่อให้เกิดสมาธิ ปัญญา ความสงบสุขเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา และเพื่อให้เกิดบุญกุศล การสวดมนต์การเป็นการสวดมนต์เช้า-เย็น ของเยาวชนและผู้เข้าอบรมทุกคนต้องถือปฏิบัติ การทำวัตรสวดมนต์เป็นการฝึกจิตให้สงบนิ่งมีสมาธิ 8) กิจกรรมการเดินจงกรม คือ การเดินกลับไปกลับมาอย่างมีสติสัมปชัญญะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกสติให้ว่องไว จนสามารถควบคุมจิตใจให้อยู่กับการเคลื่อนไหวของร่างกาย คือให้กายกับใจอยู่ร่วมกันมีความรู้สึกตัวทั่วพร้อมอยู่ตลอดเวลา จิตไม่ออกข้างนอก การฝึกเดินจงกรมเชื่อว่าได้ปฏิบัติตามสติปัฏฐาน หมวด “อิริยาบถ” และหมวด “สัมปชัญญะ” นับเป็นการเจริญกรรมฐานชั้นสูงประการหนึ่ง 9) กิจกรรมทำความสะอาด เพื่อสร้างจิตสาธารณะให้เกิดแก่เยาวชนผู้เข้าอบรม ได้เห็นคุณค่าของการร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันทำประโยชน์อันเป็นประโยชนแก่ส่วนรวมแก่คนหมู่มาก 10) กิจกรรมการลาสิกขา และการขอขมาพระรัตนตรัย ขอขมาพระสงฆ์ เพื่อแสดงว่าการอบรมได้เสร็จแล้วและเยาวชนผู้เข้าอบรม ได้ขอขมาพระรัตนตรัย ขอขมาพระสงฆ์ ในพฤติกรรมที่อาจทำไม่ถูกโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม และพร้อมสัญญาว่าจะนำเอาความรู้ที่อบรมนี้ไปปรับใช้ใน

ชีวิตประจำวัน อย่างมีสติ และมีงานวิจัยที่สอดคล้องของ พระครูสุตภัทรธรรม, พระครูสุธีคัมภีรญาณ และ พระมหาสำรอง สญฺญโต ศึกษาเรื่อง“รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ” ด้านการดำเนิน งานปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชนโดยผ่านกิจกรรมต่างๆ พบว่า การสวดมนต์เป็นการแสดงความเคารพต่อพระรัตนตรัยที่เป็นการเสริมสร้างสติปัญญา และศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา โดยควรหมั่นสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยในทุกวัน ต้องปลูกฝัง ให้ทำทุกวันเพราะจะซึมซับทำให้จิตใจเข้าถึงความเชื่อศรัทธาในพระรัตนตรัยและในพระพุทธศาสนา ทำให้จิตใจสงบและอ่อนโยน จิตใจผ่องใส ไม่อยากไปข้องแวะกับอบายมุข ทั้งหลาย การรักษาศีลเป็นการเฝ้าระวังตนเองไม่ให้ทำผิดศีลเป็นการฝึกวินัยในตนเอง เป็นแนวทางป้องกันตนเองมิให้กระทำผิดซ้ำอีกในวันต่อๆ ไป ทำให้ตัวเองมีความรับผิดชอบ ทำให้ระลึกและรู้สึกละอายเมื่อทำผิด เห็นคุณค่าของการรักษาศีล การเข้าค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรม มีเนื้อหาให้ผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้อย่างเหมาะสม และสามารถนำไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ มีกิจกรรมที่หลากหลายโดยใช้กิจกรรมกลุ่มเป็นหลัก เกิดการเรียนรู้ที่ จะต้องอยู่ร่วมกัน ช่วยเหลือกันและกัน ได้ศึกษากิจกรรมจากสถานที่จริง เกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดความซึมซับในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นการปลูกฝังคุณธรรมแก่เยาวชน เพื่อป้องกันปัญหาทางสังคมต่างๆ การใส่บาตรทุกวัน เป็นการฝึกจิตให้อยู่กับสิ่งที่เป็นกุศล ละความเห็นแก่ตัว เอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น เกิดความสุขใจ ทำให้สังคมสงบร่มเย็น สำหรับกิจกรรม การฝึกสมาธิ จะมีความรู้สึกผุดรู้ในบาปบุญคุณโทษ กิจกรรมของการบริหารจิตเจริญปัญญา จะนำไปสู่ศรัทธาในพระพุทธศาสนา โดยควรเริ่มที่การฝึกฝนการทำสมาธิในชีวิตประจำวัน เพราะจิตใจที่มีความนิ่งมีความสงบจะนำไปสู่การรู้จัก แยกแยะดีชั่ว รู้สึกสงบสุข โดยทุกๆ กิจกรรมจะต้องทำอย่างต่อเนื่องจึงจะเห็นถึงผล การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรนิภา จันทร์น้อย (2560) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนตามคุณลักษณะบัณฑิตอุดมคติไทย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่ ปัจจัยภายนอกมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปัจจัยภายใน ถือว่ามีความสำคัญเป็นอันดับแรกที่จะต้องให้การส่งเสริมและปลูกฝัง ปัจจัยภายนอกประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อมสถานศึกษา ด้านกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ด้านสถานภาพครอบครัวของนักศึกษาและด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ตามลำดับ พฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้าน เป็นดังนี้ ด้านความมีระเบียบวินัย เมื่อรับประทานอาหารเสร็จนักศึกษาจะเก็บจานไปวางที่โต๊ะที่ทางมหาวิทยาลัยเตรียมไว้ให้และเข้าเรียนทันตามที่ตารางเรียนกำหนด ด้านความรับผิดชอบนักศึกษาให้ความสำคัญงานส่วนรวมก่อนเรื่องส่วนตัวทำงานตามที่

ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด ด้านความเสียสละ นักศึกษาจะช่วยเหลือเพื่อนที่ลำบากตามกำลังความสามารถของนักศึกษา ด้านความซื่อสัตย์สุจริต นักศึกษาเข้าเรียนทุกครั้งถึงแม้บางครั้งอาจารย์ไม่ได้เช็คชื่อ ด้านการมีวัฒนธรรม นักศึกษาแต่งกายและมีมารยาทงดงามแบบไทย มีสัมมาคารวะกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมไทย และด้านการมีจรรยาบรรณวิชาชีพ นักศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติตนตามกฎ ระเบียบและแบบแผนของหน่วยงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญร่วม คำเมืองแสน และคณะ. (2561) ได้ศึกษา รูปแบบการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่น ผลของการศึกษา พบว่าด้านกิจกรรมสวดมนต์ทำนอง สรภัญญะ เป็นกิจกรรมที่เน้นการออกเสียงให้ถูกต้อง ตามอักขระทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย ซึ่งนักเรียนส่วนมากมีปัญหาเรื่องการฝึกออกเสียงที่ถูกต้อง ซึ่งการฝึกแต่ละครั้งต้องใช้เวลาและความต่อเนื่องประจำทุกวัน ส่วนกิจกรรมการพัฒนาจิตตามแนวสติปัฏฐาน (สมาธิ) นักเรียนสามารถทำได้ในระดับดี เนื่องจากฝึกหลายรอบ ทำให้นักเรียนเกิดความตั้งใจมากขึ้น ทดสอบได้จากกิจกรรมที่นักเรียนทำได้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ด้านการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เป็นหัวใจหลักของการเรียนการสอน เพราะ ว่าทุกโรงเรียนจะต้องเน้นให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ไม่ว่าจะเป็นความอดทน ความขยัน ความรับ ผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และอื่นอีกมากมาย กิจกรรมเช่นนี้มีความเหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะทำให้ นักเรียนเข้าใจความหมาย เนื้อหา และวิธีการสวดมนต์ ที่ถูกต้อง สิ่งที่เห็นคือความสงบนิ่งของนักเรียนเกิด ขึ้นมาก กิจกรรมที่เด็กนักเรียนชอบมากคือการพัฒนาจิตตามแนวสติปัฏฐาน (สมาธิ) เพราะเป็นกิจกรรม ที่ทำให้เด็กไม่เบื่อ สนุกสนาน เพราะมีการทดสอบสมาธิ ของเด็กนักเรียนในรูปแบบการเล่นเกมส์ และผสมผสาน กับการทำสมาธิในอิริยาบทต่างๆ เป็นการบูรณาการ ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะ ถ้านักเรียนไม่มีสมาธิแล้ว ก็เป็นเรื่องยากที่จะทำความเข้าใจในวิชาอื่นได้ดี เพราะทุกวิชาก็ต้องอาศัยสมาธิในการเรียน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนรวมในการจัดกิจกรรม เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้รู้ รับทราบคุณค่าของกิจกรรม ประโยชน์ของกิจกรรมและการนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และเพื่อจะเป็นส่วนหนึ่งของการสอดส่องพฤติกรรมเยาวชนในชุมชนให้มีหลักคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้น

2. ควรมีการจัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นหลักคุณธรรมจริยธรรมไว้ในสถาบันการศึกษาทุกระดับชั้นอย่างต่อเนื่องให้สถาบันการศึกษาได้มีส่วนในการขัดเกลาความประพฤติของเยาวชน

3. ในโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนแต่ละครั้ง สถาบันการศึกษาผู้เสนอโครงการควรติดตามผลการนำกลับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันของเยาวชนอย่างจริงจัง เพื่อผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมอบรมที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของเยาวชนในแต่ละท้องถิ่น และสถาบันการศึกษา

2. ศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อันจะนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันในสถาบันครอบครัวสู่สังคม

3. มีการเก็บข้อมูลในการอบรมเยาวชน พฤติกรรม การมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรมอย่างจริงจังจริงใจ เพื่อเปรียบเทียบการอบรมเยาวชนแต่ละรุ่น และนำมาปรับรูปแบบการอบรมในครั้งต่อไป

บรรณานุกรม

กษมา ชนะวงศ์. (2564). *รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน*. วิทยานิพนธ์. การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมชาติ. *หลักสูตรค่ายคุณธรรมเยาวชน.* กระทรวงวัฒนธรรมโดยกรมการศาสนา (ศน.).

คู่มือปฏิบัติงาน. *การบริหารจัดการฝึกอบรม ประชุม และสัมมนา*. สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ (ฉบับที่ 1).

จรรยา ลินดา. (2562). กระบวนการพัฒนาตนตามหลักคุณธรรมจริยธรรม. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์, 7*(2), 169.

ชาติชาย ม่วงปฐมง. (2557). *เอกสารประกอบการสอน รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร.* คณะคุรุศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

ชิรวัฒน์ นิจเนตร. (2560). การวิจัยพัฒนารูปแบบทางสังคมศาสตร์และการศึกษา. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 4*(2), 70-77.

โชษิตา ไพโจจน์ และธนพร สิริสุคันธา. (2564). หลักสูตรการฝึกอบรบ การรับรู้ความสามารถของตนเองและแรงจูงใจที่มีผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของผู้รับการฝึกอบรมในสถานบันพัฒนาฝีมือแรงงาน 10 ลำปาง. *วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2*(1), 22-23.

ดุสิต ขาวเหลือง. (2561). การฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพและสมรรถนะ. *วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม, 7*(1), 25.

เตือนใจ ศรีชะฎา และณัฏฐพงษ์ สายแสงประทีป. (2561). *การฝึกอบรมบุคลากรในธุรกิจบริการ เพื่อคุณภาพบริการที่ดีขึ้น. วารสารวิจัยและพัฒนาวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 13*(1), 232-233.

ธนกฤต ทุริสุทธิ์. (2558). *เอกสารประกอบการสอน รายวิชา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อพัฒนาสังคม รหัสวิชา SD 564013 ปร.ด. (ยุทธศาสตร์การพัฒนา)*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

บุญร่วม คำเมืองแสน และคณะ. (2561). รูปแบบการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โครงการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่นโดยมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยงของ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. วารสาร บัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 16(2), 1-13.

เบญจพร บุญหรอ. (2558). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนระดับประถมศึกษาในอำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์, 7*(1), 32-33

ประสิทธิ์ คำพล. (2562). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี.* สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ประสิทธิ์ ฉิมบุญมา. (2564). *รูปแบบการถ่ายทอดอาชีพการทำปานซอยในจังหวัดแม่ฮ่องสอน.* ภาควิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่กองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563.

พจนานุกรม ฉบับ ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). ราชบัณฑิตยสถาน. สืบค้นจาก https://dictionary.orst.go.th/

พรนิภา จันทร์น้อย. (2560). *รูปแบบกิจกรรมการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาในสถาบัน.* วิทยานิพนธ์ดุษฎีนิพนธ์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พระครูสุตภัทรธรรม, พระครูสุธีคัมภีรญาณ และพระมหาสำรอง สญฺญโต. (2563). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น, 7*(3), 287.

พระณชารีย์ อุปสนฺโต (ชินวรสิริวัชร). (2547). *คู่มือการจัดการอบรมค่ายคุณธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 1). ห้างหุ้นส่วน จำกัด: เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์

พระณัฐพงษ์ ญาณเมธี (ไกรเทพ) และคณะ (2019). การพัฒนาศักยภาพเยาวชนผ่านการอบรมค่ายคุณธรรม จริยธรรม กรณีศึกษา นักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนคร นครศรีธรรมราช. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 6*(8), 4095-4105.

พระปราโมทย์ วาทโฏวิโท. (2562). *รูปแบบการจัดค่ายคุณธรรมที่เหมาะสมกับเยาวชนไทย.* สืบค้นจาก https://www.banmuang.co.th/news/education/156178

พระปลัดนิคม กตปญฺโญ และคณะ. (2565). การพัฒนาเยาวชนต้นแบบ ด้านคุณธรรมจริยธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดสุราษฎณ์ธานี. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 11*(3), 294-307.

พระมหาทองสุข วิสุทฺธสีโล (อังคศุภรกุล), พระสุธีรัตนบัณฑิตและกมลาศ ภูวชนาธิพงศ์. (2563). รูปแบบการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน. ชายบ้านกรุณา: จังหวัดสมุทรปราการ.

พระมหานภดล สีทอง และคณะ. (2565). *การพัฒนารูปแบบหลักสูตรฝึกอบรมตามทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเป็นที่ปรึกษาโครงงานคุณธรรมของพระสอนศีลธรรม*. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

พระมหาอภิชาติ ฌานสุโภ (ชัยหา). (2021). การฝึกอบรมพระนวกะ สำหรับวัดในประเทศไทย. *วารสารนิตยสารเสียงธรรมจากมหายาน, 7*(2), 17.

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติพุทธศักราช. 2550. พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550. สืบค้นจาก https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/16888

พระสมุห์ชวลิต ปุณฺญโก (บุญญจักร์). (2561). *ประสิทธิผลการเข้าร่วมโครงการค่ายพุทธธรรมตามความเห็นของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนวัดบางกุฎีทอง ต.บางกะดือ.เมือง จ.ปทุมธานี.* ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระสุริยา สุริโย (คงคาไหว), สวัสดิ์ อโณทัย, ณิศ์ภาพรรณ คูวิเศษแสง. (2562). การเสริมสร้างการจัดการอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมมองผ่านพุทธปรัชญา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น. *วารสารมหาจุฬนาครทรรศ์, 6*(3), 1551-1569.

พระอลงกรณ์ กนตวณฺโณ. (2564). ประสิทธิภาพการจัดการอบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเพชรบุรี. *วารสารพุทธนวัตกรรมและการจัดการ, 4*(1), 47-56.

พัชรี ปิยภัณฑ์. (2561). *การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปที่ 6.* สืบค้นจาก http://cms.dru.ac.th/jspui/handle/123456789/1484

พิเชษฐ เพียรเจริญ. (2014). ความรู้เกี่ยวกับการฝึกอบรม. สืบค้นจาก https://journal.oas.psu.ac.th/index.php/asj/issue/view/73

มารุต พัฒผล. (2562). *แนวคิดหลักการพัฒนาหลักสูตร.* กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.

รัชนีพร นาพุทธา. (2549). *ความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมและประสทธิภาพของการฝึกอบรม บริษัท ปูนซิเมนต์ ไทยอุตสาหกรรม จำกัด กรณีศึกษา:บริษัทปูนซิเมนต์ไทย (ท่าหลวง) จำกัด*. ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ลาวัลย์ นาคดิลก. (2561). แนวทางการพัฒนาพฤตินิสัยของเยาวชน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 12*(1), 164-170.

ลำพรวน บัวเผียน, สุนทรี ดวงทิพย์และ รัชนี นิธากร. (2563). รูปแบบการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5*(10), 322-323.

วรรณพงษ์ เตรียมโพธิ์. (2562). *ศูนย์ความเป็นเลิศเพื่อสะเต็มศึกษา*. คณะวิทยาศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหิดล

วรรณสิริ ธุระแพง. (2564). *การพัฒนากิจกรรมการฝึกอบรมโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันผ่านระบบสังคมออนไลน์สำหรับธุรกิจ เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านคลังสินค้าและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของพนักงานในองค์กรธุรกิจ อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร*. วิทยานิพนธ์. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วราภรณ์ โอภาโส, วิวัฒน์ เพชรศรี และสุนิตย์ตา เย็นทั่ว. (2564). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง ศิลปะการแต่งหน้าเพื่ออาชีพ. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 15*(1), 46.

วสันต์ บุญประสม. (2562). *การพัฒนาการจัดกิจกรรมโครงการโรงเรียนสุจริตโรงเรียนบ้านตุงลอย อำเภอออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่*. สืบค้นจาก http://cmruir.cmru.ac.th/handle/123456789/2325

วัดป่าสว่างวีรวงศ์. (2545). *คู่มือ ทำวัตร-สวดมนต์ วัดป่าสว่างวีรวงศ์ (แสงธรรมส่องชีวิต) อำเภอสว่างวีระวงศ์ จ.อุบลราชธานี.*

วัดป่าสว่างวีรวงศ์. (2560). รูปแบบการจัดอบรมคุณธรรมจริยธรรมวัดป่าสว่างวีรวงศ์ (*ประมวลมาจากผู้ทรงคุณวุฒิครูบาอาจารย์วัดป่าสว่างวีรวงศ์และคณะสงฆ์แสงธรรมส่องชีวิต เจ้าคุณสนุทรธรรมภาณ เจ้าคณะจังหวัดสระบุรีและรับรองจากสำนักพุทธศาสนจังหวัดอุบลราชธานี*. สืบค้นจาก https://www.esanpedia.oar.ubu.ac.th/esaninfo/?p=2971

วันชัย ปานจันทร์. (2561*)*. เพื่อการศึกษาการเสริมสร่งคุณธรรมจริยธรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษย์วิทยาเชิงพุทธ, 7*(5), 261-275.

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). การวิจัยพัฒนารูปแบบ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2*(4), 14.

วิมล หลักรัตน์. (2562). รูปแบบการจัดกิจกรรมสำหรับการพัฒนาเยาวชน ในจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ ภายใต้โมเดล “Thailand 4.0”. *วารสาร Journal of Management and Development Ubon Ratchathani Rajabhat University, 6*(1), 164-165.

ศิริภพ โสมาภา. (2561*). การบริหารหลักสูตรฝึกอบรมเยาวชนเกี่ยวกับแนวคิดเติบโตและการเห็นคุณค่าในตนเอง.* วิทยานิพนธ์. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

ศิวะลักษณ์ มหาชัย และเอกราช โฆษิตพิมานเวช. (2565). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 5*(2), 168-172.

สมบัติ สกุลพรรณ์. (2558). หลักสูตรแฝง : ความสำคัญสำหรับการจัดการศึกษาทางพยาบาล. *วารสารพยาบาลสาร, 42*(3), 196.

สมุนภัค วรภัทรทรัย์. (2563*).* การอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระสงฆ์แก่นักเรียน โรงเรียนบางแพปฐมพิทยา จังหวัดราชบุรี*. วารสารพุทธวัตกรรมและการจัดการ, 3*(2), 33-43.

สันต์ ศูนย์กลาง. (2551). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสรางทักษะการปฏิบัติวิชาชีพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมสำหรับครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรมหาวิทยาลยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุรัชนี เคนสุโพธิ์. (2560*). การฝึกอบรมและพัฒนาการมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.* วิทยานิพนธ์. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

เสาวภา ปัญจอริยะ. (2560). *กุลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.* ทุนวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2560-2561.

อัชณัฐ หมวกน่วม. (2558). สภาพปัจจุบันและความต้องการฝึกอบรมของ ข้าราชการประเภทวิชาการสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีภายใต้บริบทของประชาคมอาเซียน. วิทยานิพนธ์. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

Leigh Scott Lawrence. (2022). *ระดมคุณธรรม: การปฏิรูปการศึกษาศีลธรรมใน 'ยุคใหม่' ศตวรรษที่ 21 ของจีน.* วิทยานิพนธ์. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์งานวิจัย.

Renee Ho, Hang-yin. (2013). *กลยุทธ์การศึกษาคุณธรรมที่โรงเรียนมัธยมศึกษาในฮ่องกง*. วิทยานิพนธ์. สาขาครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยฮ่องกง Secondary school.

ภาคผนวก

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก การตรวจสอบการลอกเลียนวรรณกรรมทางวิชาการ

Plagiarism Checking Report

Created on 2023-09-12 10:15:05 at 10:26 AM

Submission Information

ID	SUBMISSION DATE	SUBMITTED BY	ORGANIZATION	FILENAME	STATUS	SIMILARITY INDEX
3352194	Sep 12, 2023 at 10:26 AM	chadada2503@mbu.ac.th	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	วิเคราะห์รูปแบบอบรมเยาวชนวัดป่าสร่างวีรวงส่า.pdf	Complete	16.94 %

Match Overview

NO.	TITLE	AUTHOR(S)	SOURCE	SIMILARITY INDEX
1	Model Development Research in Social Sciences and Education	นิจเนตร, ชิรวัฒน์	วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี	1.87 %
2	การพัฒนากระบวนการประเมินผลการฝึกอบรม	อุไร อภิชาตบรรลือ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	1.07 %
3	MORALITY AND ETHICS DEVELOPMENT MODEL FOR STUDENTS IN SCHOOLS UNDER KAMPHAENG PHET EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE	Buaphian, Lampruan	วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ	1.00 %
4	การพัฒนาผู้นำทางการปฏิบัติอุโบสถศีลของคณะสงฆ์ ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี	พระเกษสยาม บุญยงค์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	0.96 %
5	Model of Moral and Ethical Development Activity in Education Quality and Local Area Development Project under Supervision of Higher Education Institute of Mahamkut Buddhist University	คำเมืองแสน, บุญร่วม	วารสารบัณฑิตศาสน์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	0.89 %
6	A Development Activities in Upright School Project of Toongloy School, Omkoi District, Chiangmai Province	บุญประสม, วสันต์	วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.)	0.76 %
7	การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในอำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี	บุญพรอ, เบญจพร	วารสารนาคบุตรปริทรรศน์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช	0.67 %
8	THE COMPETENCY DEVELOPMENT OF THE YOUTH THROUGH VIRTUAL TRAINING CAMP: A CASE STUDY OF STUDENTS IN SCHOOLS UNDER NAKHON SI THAMMARAT MUNICIPALITY	(ไกรเทพ), พระณัฐพงษ์ ญาณเมธี	วารสารมหาจุฬาานาครทรรศน์	0.66 %
9	THE RECONSTRUCTION OF YOUTH TRAINING MANAGEMENT FOR MORAL CAMP THROUGH THE BUDDHIST PHILOSOPHY.	(คงคาไหว), พระสุริยา สุริโย	วารสารมหาจุฬาานาครทรรศน์	0.59 %
10	การฝึกอบรมบุคลากรในธุรกิจบริการ เพื่อคุณภาพบริการที่ดีขึ้น	ศรีประภา, เดือนใจ	วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	0.57 %

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-ฉายา/นามสกุล	:	พระครูปัญญาธรรมวัฒน์ (คำสอน) ติกฺขปญฺโญ (สมไว)
วัน เดือน ปีเกิด	:	15 กันยายน 2516
ชาติภูมิ	:	57/8 หมู่ 8 ตำบลแก่งโดม อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี
ที่อยู่ปัจจุบัน	:	22 หมู่ 8 ตำบลแก่งโดม อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี
การศึกษา	:	นักธรรมชั้นเอก ประโยค 3
	:	ปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
สถานที่หน้าที่การงานปัจจุบัน	:	สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดอุบลราชธานี (ธรรมยุต) แห่งที่ 7 (วัดป่าสว่างวีรวงศ์)
ตำแหน่ง	:	เจ้าคณะอำเภอสว่างวีระวงศ์-นาเยีย (ธรรมยุต) และเจ้าอาวาสวัดป่าสว่างวีรวงศ์